

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 271

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

56. évfolyam
2013. szeptember 19.

<u>Közleményszám</u>	<u>Tartalom</u>	<u>Oldal</u>
I	<i>Állásfoglalások, ajánlások és vélemények</i>	
VÉLEMÉNYEK		
Európai Gazdasági és Szociális Bizottság		
490. plenáris ülés, 2013. május 22. és 23.		
2013/C 271/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az európai gazdasági és monetáris unió társadalmi dimenziója (feltáró vélemény)	1
2013/C 271/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Merre tart az euró – tíz év elteltével? Az EU gazdasági és politikai jövője és az új Szerződés (saját kezdeményezésű vélemény)	8
2013/C 271/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Környezetbarát gazdaság – a fenntartható fejlődés előmozdítása Európában (saját kezdeményezésű vélemény)	18

HU

Ár:
8 EUR

(folytatás a túldalalon)

III Előkészítő jogi aktusok

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

490. plenáris ülés, 2013. május 22. és 23.

2013/C 271/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye – A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió tervezete – Európai vitaindító (COM(2012) 777 <i>final</i> /2)	23
2013/C 271/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvvel a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint a terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről (COM(2013) 45 <i>final</i> – 2013/025 (COD)), valamint javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a pénzáttalásokat kísérő adatokról (COM(2013) 44 <i>final</i> – 2013/0024 (COD))	31
2013/C 271/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvvel a pénzügyi tranzakciós adó területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról (COM(2013) 71 <i>final</i> – 2013/0045 (CNS))	36
2013/C 271/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvvel az euro és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (COM(2013) 42 <i>final</i> – 2013/0023 (COD))	42
2013/C 271/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió felé – A Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz bevezetése (COM(2013) 165 <i>final</i>), valamint a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió felé – A jelentős gazdaságpolitikai reformtervek előzetes koordinációja (COM(2013) 166 <i>final</i>)	45
2013/C 271/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Úton az online szerencsejátékokra vonatkozó átfogó európai keretrendszer felé (COM(2012) 596 <i>final</i>)	48
2013/C 271/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – Az üzleti kudarccal és a fizetőképtelenséggel kapcsolatos új európai megközelítés (COM(2012) 742 <i>final</i>), valamint javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fizetőképbelenségi eljárásról szóló 1346/2000/EK tanácsi rendelet módosításáról (COM(2012) 744 <i>final</i> – 2012/0360 (COD))	55
2013/C 271/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A vállalkozások védelme a megtévesztő marketinggyakorlatokkal szemben és a jogszabályok hatékony végrehajtásának biztosítása – A megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló 2006/114/EK irányelv felülvizsgálata (COM(2012) 702 <i>final</i>)	61

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

490. PLENÁRIS ÜLÉS, 2013. MÁJUS 22. ÉS 23.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az európai gazdasági és monetáris unió társadalmi dimenziója (feltáró vélemény)

(2013/C 271/01)

Előadó: **Luca JAHIER**

Társelőadó: **Georgios DASSIS**

2013. január 24-én az Európai Tanács elnöke úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Az európai gazdasági és monetáris unió társadalmi dimenziója

(feltáró vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott, az európai gazdasági és monetáris unió társadalmi dimenziójával foglalkozó albizottság 2013. április 23-án szavazattöbbséggel, egy ellenszavazat mellett elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 161 szavazattal 50 ellenében, 47 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. A javaslatok összefoglalása

1.1 Az **európai gazdasági, szociális és politikai unió** még megvalósításra vár. A monetáris unió elindításakor nem vették elegendően figyelembe a gazdasági és társadalmi dimenziót, erőteljesen megjelentek viszont a gazdasági és szociális hatások. Napjainkban egy pénzügyi, fiskális és bankunió irányába történő elmozdulás figyelhető meg, de ehhez nem társulnak megfelelő uniós költségvetési eszközök a gazdasági növekedést és társadalmi kohéziót támogató kísérőintézkedésekre. A szociális és politikai unió felé vezető út ugyanakkor továbbra is el van torlaszolva. Pedig a gazdasági, monetáris és szociális unió kölcsönösen függenek egymástól, megerősítik és kiegészítik egymást. Együttesen egy jobban látható, a mindennapokban gyökerező Európáról gondoskodhatnának, amelyhez a polgárok kötődhetnek, a befektetők, termelők, munkavállalók és fogyasztók pedig bízhatnak benne és a magukénak érezhetik. Egy lendületesebb Európáról lenne tehát szó, amely fellendíti a

versenyképességet és az intelligens és inkluzív növekedést, növeli a gazdasági lehetőségeket és a foglalkoztatást, illetve elősegíti azt, hogy ténylegesen élvezni lehessen a szociális jogokat. E nélkül az egyensúly nélkül nincs jövője a politikai uniónak.

1.2 2008 és 2013. február között az EU-27-ben 7 %-ról 10,9 %-ra nőtt a munkanélküliségi ráta, ami összesen 26,4 millió munkanélkülit jelent, de az euróövezetben ez az arány már a 12 %-ot is elérte. A munkanélküliek száma 19 országban növekedett, 8 országban csökkent. Az EU-27-ben jelenleg 5,7 millió fiatalnak (23,5 %) nincs állása, miközben 2013 elején az

összes munkanélküli aránya az USA-ban 7,7 %, Japánban pedig 4,2 % volt ⁽¹⁾. Ezek az adatok teljességgel ellentmondanak az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek, ezért az EGSZB szerint most mindennél fontosabb feladat, hogy megállítsuk a versenyképesség csökkenését, több növekedést generáljunk, új munkahelyeket hozzunk létre és csökkentjük a szegénységet. Rendkívül fontos, hogy létrehozzunk egy megerősített mechanizmust annak felügyeletére, hogy a gazdasági és monetáris intézkedések hogyan hatnak a tagállami szociális körülményekre és munkaerőpiacokra. Emellett az európai szemeszter keretében a nemzeti gazdaságpolitikák felügyeletére vonatkozó rendelkezéseket ki kell egészíteni szociális és foglalkoztatási intézkedésekkel. Az EGSZB szerint egy ilyen megközelítés nem csupán sürgős – a fenti drámai szám adatokra való tekintettel –, de teljes mértékben összhangban van az EUMSZ 9. cikkével is, amely az Unió társadalmi és fenntartható fejlesztési célkitűzéseire vonatkozik. A GMU társadalmi dimenziójához egyértelmű eszközökre, mutatókra, valamint minőségi és mennyiségi célokra van szükség, amelyek ugyanolyan hatásosak, mint a GMU gazdasági és pénzügyi előírásai. Az uniós vezetőknek mindenekelőtt azt kell elérniük, hogy az emberek ismét közel érezzék magukhoz az európai eszmét.

1.3 Új **európai szociális cselekvési tervet** kellene elindítani, amely a szorosabb pénzügyi, banki és fiskális unió irányába mutató folyamatot kíséri. A programban egyértelmű, **kézzelfogható célok** kellene kitűzni – mind mennyiségi, mind minőségi jellegűeket –, amelyek az **Európa 2020 stratégiához** kitűzött célokra alapulnak, illetve ezeket továbbfejlesztik, különös tekintettel az alábbiakkal kapcsolatos erőfeszítések támogatására: Európa újraparosítása, **a tömeges munkanélküliség csökkentése és felszámolása, az alapvető szociális jogok biztosítása, a vállalkozói szellem és a munkahelyteremtés ösztönzése, a szegénység elleni küzdelem, a társadalmi befogadás támogatása, a szociális beruházások megkönnyítése, a felsőfokú oktatás és képzés ösztönzése, illetve az európai projekt szociális kormányzásának és a benne való aktív szerepvállalásnak a fejlesztése.** Az EU új szociális cselekvési tervét az egész EU-ban nem-jogalkotási és jogalkotási intézkedésekkel vagy megerősített együttműködéssel kellene végrehajtani – attól függően, mi működik a legjobban. Fontos, hogy a program átfogja **az európai gazdaságélénkítési tervet, az európai szociális beruházási csomagot, az európai társadalmi hatásvizsgálatokat, az európai ifjúsági garanciát és az egységes európai készségútlevelet,** és gondoskodjon a **horizontális szociális záradék, az alapvető szociális jogok és a polgári részvétel** tiszteletben tartásáról. Fontos továbbá, hogy a program megvizsgálja és ösztönözze az európai polgárok jogát a garantált minimumjövedelemhez.

1.4 Az EGSZB **két új kísérleti kezdeményezést** javasolna: 1) **európai szociális kötvények** kibocsátását pénzügyileg életképes szociális beruházási projektek számára egy **európai szociálpolitikai alapon** keresztül, az illetékes uniós hatóságok

segítségével, de (magán, szövetkezeti és közszférabeli civil szereplők általi finanszírozással, tulajdonlással, irányítással és átlátható felügyelettel; 2) a **munkanélküli dolgozók európai oktatási hálózatának** létrehozását, amely hosszú távú, hatékony, színvonalas, a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő oktatást kínál **határokon átnyúló tanulmányi utalványok** kibocsátása és az ERASMUS-hoz hasonló csereprogramok révén annak érdekében, hogy a munkanélküli dolgozók új tanulmányi lehetőségeket találjanak, új kognitív készségeket és szakismeretet szerezzenek, illetve új karrierkilátások nyíljanak előttük, és ismét bekerülhessenek az európai munkaerőpiacra. Ha azonban Európa komolyan gondolja a szabad mozgást, akkor biztosabb és időszerűbb alapot kell teremtenie a mobilitáshoz (például megfelelő jogokat a tájékoztatáshoz és támogatáshoz a más tagállamban dolgozóknak) annak érdekében, hogy a közösségen belüli munkakeresők könnyebben mozoghassanak EU-szerte, és biztosítva legyenek számukra a tisztességes versenyhez szükséges egyenlő feltételek, illetve az alapvető szociális jogok és a kollektív szerződések tiszteletben tartása.

2. A gazdasági kormányzáshoz nélkülözhetetlen a társadalmi dimenzió

2.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság folyamatosan szorgalmazza, hogy minden részletre kiterjedően gyorsítsuk fel a **gazdasági, szociális és politikai unió** irányába tartó folyamatot.

2.2 A **gazdasági unió a pénzügyi és bankuniót** is magában foglalná, ami közös betétbiztosítási rendszert, közös bankszanálási alapot és az egész EU-ra kiterjedő felügyeletet jelent. A **fiskális uniót** közös adósságinstrumentumokra kellene alapozni és a költségvetési fegyelem, a fiskális konszolidáció és egy **lendületesebb európai növekedési modell** keretében kellene megvalósítani, amelyhez a polgárok kötődhetnek, a befektetők, termelők, munkavállalók és fogyasztók pedig bízhatnak benne. Meg kell szüntetni az euróövezet integritásával kapcsolatos folyamatos bizonytalanságokat, mivel ezek aláássák az emberek és a vállalkozások bizalmát. A 2012. júniusi csúcstalálkozó, ideértve a **Növekedési és Munkahely-teremtési Paktumot** és 180 milliárd euró erre a célra tervezett elkülönítését, valamint az EKB bejelentései, melyek szerint **mindent meg kell tenni** a gyenge bankok, államadósságok és fenntarthatatlan hozamfelárak ördögi körének megszakítása érdekében, okot adnak arra, hogy több bizalommal tekintsünk a kialakulóban lévő európai gazdasági keretre. Európának új beruházási programra ⁽²⁾ van szüksége, hogy forrásokat tárjon fel az újraparosítás támogatásához, a növekedés újraindításához és a munkanélküliség felszámolásához.

⁽¹⁾ Az Eurostat adatai, <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators>

⁽²⁾ Egyféle új Marshall-tervről van szó, lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: „Növekedés és államadósság az EU-ban: két innovatív javaslat”, HL C 143., 2012.5.22., 2.8. és 2.13. pont, valamint az Európai Bizottság zöld könyvét az európai gazdaság hosszú távú finanszírozásáról, COM(2013) 150 final, 2013. április 9.

2.3 A kép azonban még közel sem teljes. A megszorító intézkedések következményei igen súlyosak mind a társadalmi kohéziót, a szociális védelmet és az inkluzív munkaerőpiacot, mind pedig a szegénység mértékét illetően. Az EU-ban jelenleg 26 millió embernek nincs munkája, és 120 millióan élnek szegénységben vagy társadalmi kirekesztésben. A gazdasági fellendülés, monetáris stabilitás, fenntartható növekedés és versenyképesség célját nem lehet elérni megújított társadalmi dimenzió nélkül. **Az Európai Tanács tavaszi ülése (2013. március 14–15.)** végre felismerte ezt, és felszólította a tagállamokat, hogy **foglalkozzanak „a gazdasági kormányzás mozgatórugóját jelentő szociálpolitikai intézkedésekkel” is, különösképpen az európai szemeszter súlypontjának a foglalkoztatás, szociális beruházások, társadalmi befogadás és szociális célok támogatására való áthelyezése révén** ⁽³⁾. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tudomásul veszi, hogy mostantól nemzeti szinten új hangsúlyt fektetnek a szociálpolitikára, de úgy véli, hogy a szociálpolitikai intézkedések, a szociális beruházások és a társadalmi hatásértékelés tekintetében egy az egész EU-t átfogó vezetésre is szükség van.

2.4 Ezért itt az ideje, hogy a szociális Európa keretében **kiépítsük a GMU szociális pillérét**, amely nélkül továbbra is veszélyben van a polgárok kötődése az európai projekt egészéhez. Az Európában jelenleg tapasztalható szociális egyenlőtlenségek nemcsak hogy aláássák a gazdasági fejlődés és a társadalmi kohézió fenntartható módszereit, de a közlegő, 2014-es európai választások tekintetében komoly erőpróbát is jelentenek a fellendülést európai dimenzióban szemlélők és a nemzeti alternatívákhoz visszatérők között. Az európai választások az eszmék és szavazatok összpontosítását jelentik. Fontos, hogy erősítsék, ne pedig letörjék azt a szándékot, hogy **több Európát, a polgárokhoz, családokhoz és vállalkozásokhoz közelebb álló Európát, szociálisabb Európát** építsünk.

2.5 Az **alapvető szociális jogok** elválaszthatatlanok a polgári és politikai jogoktól, és a Szerződés kötelező megőrzésükre és érvényesítésükre. Az Európai Bizottságnak és az EKB-nek a trojka tagjaként minden tevékenységében tartania kell magát az alapvető szociális jogokkal kapcsolatos követelményekhez. A GMU társadalmi dimenziójának keretében az Európai Bizottságnak hatékonyan ellenőriznie és vizsgálnia kell, hogy maradéktalanul teljesülnek-e ezek az alapvető szociális jogokkal kapcsolatos követelmények, illetve biztosítania kell a követelményeknek való megfelelést.

3. Úton egy új európai szociális cselekvési terv és szociális beruházási csomag felé

3.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008-ban, a francia uniós elnökség felkérésére feltáró véleményt fogadott el, amelyben egy új **európai szociális cselekvési terv** szükséges

elindítását javasolta. A vélemény utalt az EGSZB úttörő munkájára a munkavállalók alapvető szociális jogairól szóló közösségi charta, az 1989-es európai szociális cselekvési terv, az ebből eredő, az egységes piaccal kapcsolatos szociális vívmányok, a Szerződés és általánosságban az uniós intézkedések előmozdításában. A vélemény szerint azért van szükség új európai szociális cselekvési programra, **„hogyan a szociális fejlődés az EU-ban lépést tarthasson gazdasági és piaci fejleményekkel”**. Az EGSZB javaslatát sajnos – a francia elnökség idején a foglalkoztatás- és szociálpolitikai miniszterek informális találkozásánál kapott támogatás ellenére – elhomályosította a gazdasági válság és a GMU megmentésével, illetve a szorosabb euróövezeti gazdasági kohézió megteremtésével töltött öt viharos év. Most egyértelműen eljött az ideje annak, hogy visszatérjünk az új európai szociális cselekvési program elképzeléséhez, hogy megfelelő társadalmi kohéziós és szociálpolitikai intézkedések révén lépést tartsunk a gazdasági kormányzás új formáival, és tovább is vigyük ezeket.

3.2 2008-as véleményében az EGSZB az új európai szociális cselekvési program kapcsán **„többszintű kormányzást”** szorgalmazott, amelynek alapját a jogalkotás, a szociális párbeszéd, a civil párbeszéd, az együttszabályozás és önszabályozás, a nyitott koordináció, a szociális politika érvényesítése, a megerősített együttműködés és a polgárok kezdeményezési joga képezi. Az intézkedéseket nem rangsorolta: csak az számít, hogy mi működik a legjobban, tiszteletben tartva a **közösségi módszert** és az új **szociális záradékot** (EUMSZ 9.cikk). Pénzügyi szerepvállalást is kért, például az Európai Szociális Alap koncentráltabb és hozzáférhetőbb alkalmazására, a kísérleti jellegű új társadalmi kezdeményezések támogatására egy esetleges európai társadalmi innovációs alap, illetve „a szociális infrastruktúra fejlesztését szolgáló, egész Európára kiterjedő hitelkeret” elképzelése révén.

3.3 Az azóta eltelt időben az EGSZB egyre inkább sürgette a **közösségi módszer** alkalmazását és a horizontális **szociális záradék** kötelező jellegének tiszteletben tartását. Konkrétan javasolta egy **európai szociális beruházási csomag** bevezetését is annak biztosítására, hogy a gazdasági kormányzás keretébe tartozó megszorító intézkedések és félig automatikus szankciók, valamint az európai szemeszter végrehajtása együtt járjon különféle társadalmi hatásvizsgálatokkal, az alapvető szociális jogok tiszteletben tartásával, az Európa 2020 stratégiában szereplő szegénységellenes célok elérése melletti valós elkötelezettséggel és az európai **„szociális kormányzás”** általános kialakításával.

3.4 Az EGSZB biztatónak tartja, hogy az Európai Parlament nemrégiben hangsúlyozta: szükség van **„egy európai szociális paktumra”**, „foglalkoztatási és szociális referenciaértékekre” a

⁽³⁾ Az Európai Tanács következtetései, 2013. március 14–15., EUCO 23/13.

„kölségvetési fegyelem kötelező felügyeletében”, a „szociális modell fenntarthatóságának” figyelembevételére az éves növekedési jelentésben, illetve egy „**integrált foglalkoztatás- és szociálpolitikai keretre**” mint „**ötödik építőelemre**” a GMU menetrendjében⁽⁴⁾. Üdvözli továbbá, hogy az Európai Tanács 2013. júniusi ülésén intézkedéseket és határidőkkel ellátott menetrendet kíván előterjeszteni elő „a GMU társadalmi dimenziójához”⁽⁵⁾. Andor László európai biztos nemrégiben szintén rámutatott, hogy „emberarcú monetáris unióra” van szükség, és véleménye szerint „a GMU társadalmi dimenzióján a GMU szabályainak, irányítási mechanizmusainak, pénzügyi kapacitásának és egyéb szakpolitikai eszközeinek arra való alkalmasságát kell érteni, hogy **gondoskodjanak a gazdasági hatékonyság és a társadalmi egyenlőség egyidejű érvényesítéséről**”⁽⁶⁾. Az EGSZB örömmel veszi továbbá Van Rompuy elnöknek a március 14-i háromoldalú szociális csúcstalálkozón elhangzott szavait, melyek szerint „az európai szociális modell továbbra is fontos érték, és világszinten versenyelőnyt jelent” és „**olyan mechanizmusokat kell kidolgoznunk, amelyek segítenek az Unióban tapasztalható társadalmi különbségek csökkentésében**”⁽⁷⁾. Az Európai Bizottság által közreadott „szociális beruházási csomag”, amely iránymutatást ad a tagállamoknak a szociális védelem és a társadalmi befogadás támogatásához⁽⁸⁾, a társadalmi dimenzióra irányuló mutatók kidolgozását vetíti előre. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy az EU-beli foglalkoztatási és társadalmi egyenlőtlenségek „mutatótáblájához” elengedhetetlen az egész Európára kiterjedő intézkedések elkövetettebb megközelítése. Ezért az EGSZB megismétli, hogy szükség van egy átfogó, többszintű kormányzással párosuló **európai szociális cselekvési programra**, amelyben részt vesznek az illetékes **európai hatóságok**, szervek és a jogalkotási és nem jogalkotási intézkedésekben érintett felek, és amelynek feladata, hogy legalábbis elérjük, de lehetőleg túl is teljesítsük az Európa 2020 stratégiában kitűzött célokat.

4. Konkrét javaslatok

Az EGSZB támogatja az Európa 2020 stratégia célkitűzéseit és igen fontosnak tartja csökkenő versenyképességünk problémájának kezelését, a nagyobb növekedést, a munkahelyteremtést és a szegénység csökkentését. Az EUMSZ 9. cikkével összhangban („az Unió figyelembe veszi a foglalkoztatás magas szintjének előmozdítására, a megfelelő szociális biztonság biztosítására, a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre, valamint az oktatás, a

képzés és az emberi egészség védelmének magas szintjére vonatkozó követelményeket”) az EGSZB kötelezőbb erejű és megfelelően finanszírozott, **az egész EU-ra kiterjedő szociális cselekvési programot és elkötelezettséget** szorgalmaz, melynek részét képezik az alábbiakban ismertetett célok.

4.1 **Az európai szemeszter eljárásában foglalkoztatási és társadalmi befogadási teljesítményértékelést** is végezni kell, ugyanazon a **felügyeleti kereten** belül, amely a gazdaságpolitikai koordinációt és a strukturális reformokat vezérli. **Szám-szerűsíthető európai foglalkoztatási és szociális célok** kellenek, melyek összeegyeztethetőek az államadóssági és deficitcélokra vonatkozó stabilitási és növekedési szabályokkal, és ezekkel integrálni kell őket. Ennek érdekében **kiigazító mechanizmusokat** kell alkalmazni a makrogazdasági és a **szociális egyensúlyhiány** csökkentését célozva, és Unió-szerte az intelligens, fenntartható növekedés, a színvonalas munkahelyek, a jó minőségű, de elérhető árú általános érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférés előmozdítására, valamint a szociális egyenlőtlenségek csökkentésére törekedve. A rövid távú gazdasági hatékonyságot nem szabad **a társadalmi tőkébe való** hosszú távú **befektetés** kárára megvalósítani. A költségvetési konszolidációs intézkedéseket az alapján kell értékelni, hogy milyen hatással vannak a növekedésre, a foglalkoztatásra és a társadalmi befogadásra. A strukturális reformokat **európai szolidaritási mechanizmusoknak** kell kísérniük. Ahhoz, hogy biztosítsuk a valódi gazdasági és monetáris unió uniós polgárok általi támogatottságát, a nemzeti reformprogramokat **megfelelő szociális és civil párbeszéd mellett, és a szociális dimenzióval kapcsolatos európai eljárások keretében** kell kialakítani, ami nem eredményezi a színvonalromlást okozó versenyt (*race to the bottom*), a fizetések elértéktelenedését és az aggregált kereslet csökkenését. **Garantálni kell a szabad és önálló kollektív tárgyalásokat. Az európai szociális párbeszédnek** alapvető szerepet kell játszania az új gazdasági irányítás kialakításában és gyakorlati alkalmazásában. **Jobban tiszteltetben kell tartani az uniós szintű alapvető szociális jogokat és ügyelni kell azok érvényesülésére.**

4.2 **Az Európai Szociális Alap és az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap** költségvetését olyan szintre kell emelni, hogy megfeleljen az európai foglalkoztatási és szociális helyzetnek, amely Van Rompuy elnök szerint „személyes tragédia és szociális katasztrófa forrása”⁽⁹⁾. Ez egyértelműen „a többéves pénzügyi keret kötelező és átfogó felülvizsgálatát” igényli, amint az EP is kérte március 13-i állásfoglalásában⁽¹⁰⁾. Az ebben említett rugalmassági mechanizmusok, az EP és a

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament jelentése az Európai Tanács, az Európai Bizottság, az Európai Központi Bank és az eurócsoport elnökeinek „A valódi Gazdasági és Monetáris Unió felé” című jelentésére vonatkozó, a Bizottsághoz intézett ajánlásokkal (2012/2151 (INI)), 29. o., valamint az EP Foglalkoztatási és Szociális Bizottságának ehhez kapcsolódó véleménye, *J javaslat és 6. ajánlás*.

⁽⁵⁾ Az Európai Tanács 2012. december 14-én elfogadott következtetései a GMU kiteljesítéséről, 12. b) pont.

⁽⁶⁾ Andor Lászlónak, az Európai Bizottság foglalkoztatásért, szociális ügyekért és társadalmi befogadásért felelős biztosának az ETUC-hoz intézett beszéde, Madrid, 2013. január 28.

⁽⁷⁾ „A mai ülés főtémája, az európai szociális modell társadalmi dimenziója, továbbra is fontos érték, és világszinten versenyelőnyt jelent” – Herman Van Rompuy-nek, az Európai Tanács elnökének szavai a háromoldalú szociális csúcstalálkozó után, Brüsszel, 2013. március 14., EUCO 68/13.

⁽⁸⁾ Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében – többek között a 2014–2020-as Európai Szociális Alap végrehajtása révén, COM(2013) 83 final.

⁽⁹⁾ „Ezért egyre többen egyszerűen otthagyják a munkaerőpiacot, abbahagyják tanulmányaikat és ezzel kiteszik magukat a marginalizálódás veszélyének (A 15-24 éves korosztályban ez az arány akár 13 % is lehet). Ez nemcsak személyes tragédia, hanem szociális katasztrófa forrása is lehet.” Herman Van Rompuy-nek, az Európai Tanács elnökének az EGSZB-ben mondott beszéde. Brüsszel, 2013. január 17. (EUCO 13/13).

⁽¹⁰⁾ Az Európai Parlament 2013. március 13-i állásfoglalása a többéves pénzügyi kerettel kapcsolatos február 7–8-i európai tanácsi következtetésekről (2012/2803 (RSP)), 9. pont.

Tanács között folyó tárgyalások és a többéves pénzügyi keretnek az európai parlamenti választásokat követően elvégzendő, igencsak kívánatos strukturális felülvizsgálata keretében módosítani kell az Európai Bizottság eredeti javaslatában szereplő összegeket, többek között az Unió saját forrásainak megfelelőbb felhasználása révén, továbbá jelentősen növelve a területi kohéziós alap és a szociális alap forrásait, valamint az oktatásra és képzésre és a globalizációs alkalmazkodási alapra szánt forrásokat.

4.3 Ugyanakkor az EU-nak jobban **elő kellene segítenie a társadalmilag felelős beruházásokat és a szociális gazdaság** támogató szerepét, konkrétan az egyesületek és a kölcsönös önszervező társaságok európai státútumainak újbóli bevezetésével, a szociális vállalkozások alapítására és fejlesztésére vonatkozó programoknak a strukturális alapok tervezésébe való kifejezett felvételével, a társadalomtudatos vállalkozással kapcsolatos szociális védjegyek alkalmazásának megkönnyítésével és azzal, hogy a bizonyított társadalmi hozzáadott értéket nyújtó vállalkozásokat kompenzációs intézkedésekkel és a közbeszerzési eljárásokban előnyös pozícióval segítik. A munkaerő-piaci diszkrimináció és hátrányok leküzdését célzó értékes transznacionális kísérleti projektek újraindítása érdekében létre kellene hozni egy **európai társadalmi innovációs alapot** is, e projektek ugyanis ellehetetlenültek, amikor az Európai Bizottság sorsára hagyta az *Equal* programot.

4.4 Alapvető emellett, hogy minden szükséges lépést és foglalkoztatási intézkedést megtegyünk Európa **újraiparosítása** és annak érdekében, hogy 2020-ra a GDP 20 %-át az ipar adja. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a vállalatok számára nagyon fontos a **versenyképesség**, amelyet koherens **európai keretrendszer** segítségével kell elérni.

4.5 Az EU-nak **lépéseket kell tennie az ifjúság érdekében**, ennek hiányában azt kockáztatja, hogy a fiatalokat véglegesen elidegeníti az egész európai projekttől. A munkanélküli fiatalok foglalkoztatásának, képzésének vagy oktatásának biztosítását célzó, különösen a leginkább válság sújtotta térségekre irányuló, **fiatalok foglalkoztatására vonatkozó csomagra és az Európai Ifjúsági Garanciára** 6 milliárd eurót irányoztak elő. Az európai fiatalok körében **kritikus méreteket öltött munkanélküliség** kezeléséhez azonban ez nem elegendő, ennél hitelesebb méretű költségvetésre van szükség. Kellő finanszírozás nélkül fennáll a veszélye, hogy az Európai Ifjúsági Garancia kudarcot vall. Az **egységes európai készségútlevéllel** határozottabb uniós vezető szerepet is ki kellene építeni, a formális, informális és nem formális oktatás révén szerzett képesítések és készségek összevonásával kibővítve az európai képesítési keretrendszert. **Az iskolák, a vállalkozások és a szociális partnerek közti partnerségek európai kerete** elengedhetetlen, csakúgy mint azok a hasonló stratégiai szinergiák, amelyek a felsőoktatást és az egész életen át tartó tanulást helyezik a

munkahelyteremtés, a készségkereslet és -kínálat összehangolása, valamint a foglalkoztathatóság, az innováció és a vállalkozás előmozdításának középpontjába. Az európai szemeszternek biztosítania kell, hogy az államadósság és az államháztartási hiány csökkentésére irányuló intézkedések ne veszélyeztessék az oktatási és képzési közberuházásokat.

4.6 **A fenntartható európai fellendülés programjának középpontjába a valódi munkahelyeket, a tisztességes munkát és a szociális jogok hordozhatóságát kell állítani.** Az európai szociális modell az Európába irányuló befektetéseket vonzó és vállalkozásfejlesztést ösztönző tényező; ki kellene aknázni azáltal, hogy adókedvezmények bevezetését ösztönözzük a munkahelyteremtő tevékenységek, többek között a mikrovállalkozások és a valódi önfoglalkoztatók számára. Az uniós szintű foglalkoztatási és munkaerő-piaci politikákban érvényesíteni kell **a garantált szociális normákat.** A versenyképességet és a rugalmasságot tisztességes munka és a szociális biztonságot meghaladó bérek mellett kell megvalósítani. **Az európai szociális partnereknek kiemelt feladata, hogy munkaprogramjuk keretében foglalkozzanak a dolgozó szegények problémájával.**

4.7 **Az EU-nak komolyabban és kézzelfoghatóbban fel kell lépnie a szegénység csökkentése és felszámolása érdekében.** A szegénység csökkentésére irányuló fellépés az Európa számára jelentett gazdasági és szociális előnyök miatt költség-hatékonyabb, mint ha nem teszünk semmit vagy a szegénységet valójában tovább növelő intézkedéseket hozunk, amelyek tartós gazdasági és szociális károkkal járnak. Legalább az európai szemeszter keretében aktívan törekednünk kell **az Európa 2020 „kiemelt” kötelezettségvállalásának, azaz a szegények számának 20 millióval való csökkentésének** a megvalósítására, úgy, hogy a hiánycsökkentő intézkedések ne ássák alá ezt. Ehhez először is jobb, Unió-szerte használt mutatókra van szükség a szegénység hatásainak mérésére és a nemzeti reformprogramok és megszorító intézkedések megfelelő nyomon követésének és esetleges korrekciójának biztosítására, melyek egyébként még tovább súlyosbíthatják a szegénységet és alááshatják a fellendülést. Az EGSZB emellett most vizsgálja a tagállami **garantált minimáljöveldelmi rendszereket**, hogy azonosítsa és népszerűsítse az Unió-szerte fellelhető bevált gyakorlatokat. Támogatta továbbá az Európai Parlament azon felkérését, hogy meg kellene vizsgálni egy olyan jogalkotási javaslat lehetőségét, amely a mediánjövedelem legalább 60 %-ában megállapított megfelelő minimumjövedelmet vezetne be minden tagállamban ⁽¹⁾. Az európai szemeszter szociális stabilizációs kiigazító mechanizmusaként létre lehetne hozni egy külön **szegénység elleni európai szolidaritási alapot** az ilyen jövedelemtámogatási intézkedések előmozdítására. Az EGSZB megismétli továbbá azt a javaslatát, hogy az összes ESZA-forrás 20 %-át a társadalmi befogadással és szegénységgel kapcsolatos feladatokra különítsék el.

⁽¹⁾ Az EGSZB részletes ütemtervet sürget az aktív befogadási stratégiák helyi szintű megvalósításához. Egyetért az Európai Parlamenttel, amely felkérte az Európai Bizottságot annak tanulmányozására, hogy milyen hatása lenne egy olyan jogalkotási javaslatnak, amely a mediánjövedelem legalább 60 %-ában megállapított megfelelő minimumjövedelmet vezetne be minden tagállamban. (HL C 248., 2011.8.25., 130. o.)

4.8 Az európai akadálymentesítési intézkedéscsomag elengedhetetlen annak biztosításához, hogy a fogyatékos-sággal élő személyek szabadon mozoghassanak, és hozzáférhessenek a termékekhez, a szolgáltatásokhoz és az épített környezeti infrastruktúrához. Egy európai mobilitási kártya konkrét és hatékony eszköz lenne erre. Az Európai Bizottságnak ezenkívül **hatásvizsgálati eszközt** kellene kidolgoznia a **fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményhez** és ezt bele kellene építenie az európai szemeszter folyamatába.

4.9 **Hasonlóképpen** létre kellene hozni az **egészségvédelemmel és az egészségügyi egyenlőtlenségek csökkentésével kapcsolatos összehasonlítható és mérhető mutatók uniós módszertanát és keretét**, hogy az európai szemeszter részeként meg lehessen vizsgálni a helyzetet a tagállamokban.

4.10 Ezenkívül a munka és a családi élet összeegyeztetésére, a gyermekgondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférésre, az aktív idősöedésre, az önkéntességre, a lakhatási jogokra és a hajléktalanság elleni küzdelemre vonatkozó **uniós szintű szociális referenciaértékeket** és bevált gyakorlatokon alapuló iránymutatásokat is be kellene építeni az európai szemeszter szociális dimenziójába.

4.11 A bevándorló munkavállalók jelentősen hozzájárulnak Európa gazdasági fejlődéséhez és jólétéhez. A munkavállalási célú bevándorlással kapcsolatos uniós eljárásoknak legálisnak és átláthatónak kell lenniük. A bevándorlásügyi jogszabályoknak tiszteletben kell tartaniuk az emberi jogokat és garantálniuk kell az egyenlő bánásmódot. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak erősítenie kell integrációs politikáit, és fokozottabban kell küzdenie a rasszizmus, az idegenellenesség, valamint a bevándorlók és a kisebbségek hátrányos megkülönböztetése ellen.

4.12 A fenntartható fellendüléshez nagyobb gazdasági és monetáris szimmetriára és erősebb társadalmi kohézióra van szükség az egész Unióban. A fent felsorolt konkrét célkitűzéseket magában foglaló európai szociálpolitikai cselekvési program hozzájárulna egy olyan, koherensebb társadalmi bázis létrehozásához, amellyel szorosabbra fűzhető, illetve újraépíthető az EU és polgárai közötti kapcsolat. Ezért jobb volna párhuzamosan végezni az EU és a gazdasági és monetáris uniós szociális egyensúlyának helyreállítását, tiszteletben tartva a dinamikus értelmezett szubszidiaritási elvet. Ha azonban nincs meg a kellő konszenzus vagy politikai hajlandóság az EU szociális dimenziójának felerősítésére, akkor az EGSZB a GMU-n belül javasol megerősített együttműködést saját pénzügyi forrásokkal, egy kiegészítő Szociális Alappal, egy európai társadalmi fejlődési paktummal, a gazdasági és monetáris konvergencia területéről már ismert demokratikusan elszámoltatható és szigorú szerződéses megállapodásokkal, továbbá olyan szociális normákkal, célokkal és stabilizációs mechanizmusokkal (meg kellene vitatni a szociális partnerekkel és a civil társadalommal, hogy az Andor László biztos által nemrégiben javasolt GMU-s munkanélküli biztosítási vagy járadékrendszert érdemes-e, illetve hogyan érdemes bevezetni), amelyek összeegyeztethetők a szorosabb gazdasági és monetáris uniós fiskális,

költségvetési és monetáris stabilizációs mechanizmusaival. Ez egy megfelelő szociális dimenzióval felruházott GMU-t eredményezne.

4.13 A decemberi EU-csúcson megvitatott, **versenyképességgel és növekedéssel kapcsolatos szerződéses kötelezettségeknek demokratikusan elszámoltathatónak** kell lenniük, és nem áthatják alá az EUSZ 3. cikkének (3) bekezdésében lefektetett európai szociális piacgazdaságot. Ezenkívül jobban meg kell határozni a tagállamok erőfeszítéseit **támogató szolidaritási mechanizmusokat**, melyek fokozatosan tényleges pénzügyi tranzakciók formájában beindíthatók, kezdetben 50-100 milliárd eurós saját kerettel, melyet az Európai Stabilitási Mechanizmusban (ESM) alkalmazottakhoz hasonló mechanizmusokból finanszíroznának.

4.14 E nagyobb egyensúly megvalósulása és a Szerződésben lefektetett szociális piacgazdasággal való összhang érdekében az Európai Bizottság gazdasági és monetáris ügyekért felelős tagjának megnövekedett szerepével párhuzamosan **meg kell erősíteni a foglalkoztatási és szociális ügyekért felelős biztos szerepét is**. Az ECOFIN Tanács növekvő szerepét is ugyanígy ellensúlyozni kell **az EPSCO Tanács hasonló mértékű erősítésével**.

4.15 Az európai gazdasági és szociális kormányzás kapcsán – különös tekintettel az európai szemeszterre és az Európa 2020 stratégiára – szintén sürgősen meg kell erősíteni mind **az Európai Parlament, mind pedig a nemzeti parlamentek** szerepét, és ki kell terjeszteni a **szociális partnerek** és a **civil szervezetek** bevonását, minden politikai egyeztetési szinten garantálva azt.

5. Feltáró javaslatok

5.1 Európai szociális kötvények

5.1.1 A fenti javaslatok mellett talán alaposabban el lehetne gondolkodni azon, hogy még milyen módon vonhatók be az uniós polgárok, a civil társadalom és a vállalati érdekeltek az európai szociális fellépések megerősítésébe, nevezetesen az **európai szociális kötvények** kibocsátása és népszerűsítése révén. Szűkös közforrások mellett ez azt is lehetővé tenné, hogy a fel nem használt magánmegtakarítások jelentős tartalékából további forrásokat mobilizáljanak pontosan meghatározott célokra.

5.1.2 Ez a kezdeményezés nem képezné részét a (közös adósságvállalást célzó) stabilitási kötvények és a (gazdasági fellendülést stimuláló uniós csomag részét képező) fellendülési és növekedési kötvények EU általi kibocsátásáról jelenleg folyó tárgyalásoknak. Az **európai szociális kötvényeket** nem a tagállami költségvetésekből finanszíroznák, és nem társfinanszíroznák uniós költségvetési mechanizmusokból; egyes polgárok,

vállalkozások, szakszervezetek és olyan társadalmi csoportok vásárolnának belőlük befektetési céllal, akik egyéni és vállalati társadalmi felelősséget kívánnak vállalni úgy, hogy részt vesznek egy **európai szociálpolitikai alapon**, melyet maguk finanszíroznak és kezelnek ésszerű kamatlábakkal és nonprofit alapon, átlátható felügyelettel és szabályozással, valamint az illetékes uniós hatóságok támogatásával és jegyzési garanciavállalásával.

5.1.3 A kötvénykibocsátás **lebonyolítását az illetékes uniós hatóságoknak segíteniük kellene, lakossági megszervezését és kezelését** pedig a rendszerben részt venni és az európai szociálpolitikai alapért felelősséget vállalni kívánó **magán, vállalati és közszférabeli érdekelteknek** kellene végezniük. Ezek kötvényeket vásárolnának, gyűjtenének, és az általuk választott szociális programokba fektetnék be őket, lehetőleg **a javasolt európai szociális cselekvési program keretében**, a megfelelő uniós intézményi és tanácsadó szervek technikai támogatásával, amelyek ellenőriznék azok pénzügyi megvalósíthatóságát és lehetséges szociális hatásait. **Néhány példa a szociális befektetési lehetőségekre:** szociális lakhatás; szövetkezeti és szociális vállalkozások; az önszervező csoportok és egyesületek, települési szociális és egészségügyi szolgáltatások, oktatási, képzési és átképzési hálózatok, illetve a szociális innováció, kutatás és fejlesztés támogatása; infrastruktúrafejlesztési célú hitelek és partnerségek, agrárturizmus, utazási cserekapcsolatok, kulturális tevékenységek; jótékonyági tevékenységek stb.

5.1.4 Meg lehetne vizsgálni az európai szociális kötvények fejlesztésének majdani strukturáltabb lehetőségeit, például többféle kötvény kialakítását, melyeket helyi és/vagy regionális szinten az említett szereplők értékesítenének és kezelnének. E kötvények mind céljaikat, mind pedig kezelési módjukat illetően az általános európai rendszer szabályainak megfelelően európai tanúsítványt szereznének az európai rendszerben való részvételhez, melynek alapján a kötvényt jegyzők adókedvezményt kaphatnának.

5.1.5 Az **európai szociálpolitikai alap** igazgatóságát a rendszerben részt vevő érdekeltek alkotnák az európai szociális kötvényekben való tulajdonrészükkel arányos képviselettel. A testület munkájához a megfelelő uniós szervek (köztük az EGSZB) logisztikai és szakértői támogatást nyújtanának.

5.2 Európai oktatási hálózat munkanélküliek számára

5.2.1 A tömeges európai munkanélküliség nem fog rövid vagy középtávon megoldódni, még akkor sem, ha 2014-re javulnak a növekedési előrejelzések és egy egész Európában alkalmazott ösztönző éreztetni kezdeni a hatását. Az európai munkaerőpiacnak fontosabb szerepet kell játszania egy olyan eszközként, amely lehetőséget ad a munkavállalóknak a szabad mozgásra, készségeik megfelelő helyen való kamatoztatására és arra, hogy a máshol elsajátított készségeket később otthon használják és fejlesszék tovább. Nagyon fontos, hogy az európai munkavállalók aktívak maradjanak, lehetőleg teljes vagy akár részmunkaidős foglalkoztatásban, ha ez nem lehetséges, akkor vegyenek részt oktatási, képzési és átképzési programokban. Biztosítani kell, hogy az oktatás hatékony, előremutató, innovatív és a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő legyen. Sok oktatási és képzési program rövid időtartamú, és a végzősök gyakran nem találnak elhelyezkedési lehetőségeket. A munkahelyüket idősebb korban elveszítő munkavállalók kisebb valószínűséggel vesznek részt ilyen programokban. Meg lehetne vizsgálni egy hosszabb távú, európai léptékű megközelítést többek közt egyes európai bevált gyakorlatok figyelembevételével, ilyen például az 1997 és 2002 között Svédországban végrehajtott felnőttképzési program vagy Németország és Ausztria duális képzési rendszere. Az EU például elősegíthetné egy **munkanélküliek számára létrehozott európai oktatási hálózat** kialakítását, amelyben lehetőség nyílna átfogó kétéves képzésre pályamódosítás céljából, szakmai vagy oktatási-képzési csereprogramokban való részvételre más tagállamokban az egyes kurzusok közötti kreditátviteli lehetőséget nyújtó **határokon átnyúló képzési utalványok** kibocsátása révén, valamint kölcsönösen elismert szakképesítés szerzésére a program végén.

5.2.2 A rendszer a fenti programokban önként részt vevő munkavállalókkal kötött részletes szerződések alapján működné. Ha ellátják a szükséges erőforrásokkal és a tagállamok többsége bevezeti, akkor a segítségével számos tartós munkanélküli, aki egyébként biztosan nem talált volna munkát, színvonalas munkahelyen dolgozhatna, ami mind az érintettekre, mind pedig az európai országok társadalmi tőkéjére kedvező hatást gyakorolna.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Merre tart az euró – tíz év elteltével? Az EU gazdasági és politikai jövője és az új Szerződés (saját kezdeményezésű vélemény)

(2013/C 271/02)

Előadó: Carmelo CEDRONE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. július 12-én az eljárási szabályzat 29. cikkének (2) bekezdése alapján úgy határozott, hogy saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Merre tart az euró – tíz év elteltével? Az EU gazdasági és politikai jövője és az új Szerződés.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2013. április 4-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 134 szavazattal 27 ellenében, 22 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és javaslatok az euró jövőjével kapcsolatban

1.1 Az EGSZB szerint az euró és a GMU születése volt a legfontosabb szakasz az Európához vezető út során, és az Unió stratégiai tervének részeként az ESZAK-szerződést és a Római Szerződést életre hozó nagy ívű elképzelésbe illeszkedett bele. Nagy és bátor erőfeszítés volt, elkötelezett lépés a jövő irányába, amely oly sok reményt keltett, hogy mindenki meg volt győződve arról, hogy az egységes pénz ereje le fogja gyúrni a még meglévő ellenállást, amely megakadályozta a teljes pénzügyi és politikai unió létrehozását, bár erre lett volna szükség. Az euró mindenesetre továbbra is mindezek előfeltétele marad.

1.2 Ugyanakkor húsz hosszú év után be kell látni, hogy nem így történt: ennek oka talán az, hogy az euró az egész időszak során nem szenvedett el sem belülről, sem kívülről jövő súlyos megrázkódtatásokat, vagy talán a hitelező és az adós országok között Európában továbbra is fennálló bizalomhiány miatt, amely végső soron kohézióhiányt és a bennünket kormányzóba vetett bizalom hiányát jelenti. Így mindenki inkább kényelembe helyezte magát az állóvízben és a meglévő jólétben. Mintha minden simán zajlott volna, de a nyugalom csak látszólagos volt. Az EU-t sújtó nemzetközi gazdasági és pénzügyi válság ugyanis meghúzta a vészharangot, valamint felszínre hozta a GMU határait és szerkezeti ellentmondásait, ami az eurót megfosztotta vonzerejétől. Kezdetben úgy vélték, hogy a GMU működtetéséhez elegendő néhány, a stabilitási paktumhoz hasonló „könyvelési szabály” betartása, pedig a probléma nem technikai jellegű volt, hanem gazdasági és politikai természetű.

1.3 Az EGSZB tisztában van a stabilitás jelentőségével. Ugyanakkor a stabilitás nem korlátozódhat az árakra vagy a gazdasági-pénzügyi intézetekre, hanem vonatkoznia kell a politikára és a szociális körülményekre is. A polgárok joggal érzik úgy, hogy ők fizetik a legnagyobb árat a válságért, hogy rájuk, és nem a válság kirobbantásában döntő szerepet játszó bankokra hárul az adósság visszafizetése, és hogy mindez igazságtalan. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a megszorításokat politikailag nem lehet hosszú távon fenntartani. Sőt egyes országokban már túl is lépték a határokat.

1.4 Az EGSZB szerint ezért az egységes pénz csak akkor lesz fenntartható, ha sikerül az euróövezet országainak gazdasági kapacitásait összehangolni, valamint növelni az övezet egészének versenyképességét. Ezek a célkitűzések gazdasági és politikai elkötelezettséget egyaránt igényelnek. Nem elegendő egy kis időszakos karbantartás. Minőségi ugrásra van szükség, mely a pénz és a gazdaság egységesítésén túl a politikát, a nemzeti szuverenitást, a személyeket és az európai népek közötti párbeszédkészséget is felsorakoztatja. Fokozni kell a politikai integrációt, csökkenteni a gazdaság állami irányítását, és meg kell valósítani a szociális piacgazdaságot ahhoz, hogy újra beinduljon a növekedés és a foglalkoztatás, az eurót pedig újból előnynek és ne hátránynak érezzék.

1.5 A véleményből egyértelműen kitűnik, hogy az EGSZB javaslatai proaktívok, míg a válságra adott európai bizottsági és tanácsi válaszok csupán reaktívok voltak mindezedig, és nagyrészt még most is azok. Emlékeztetünk például arra, hogy a stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés anélkül teszi a stabilitásra a hangsúlyt, hogy a gazdasági fellendülésre és a foglalkoztatásra irányuló közös pénzügyi eszközöket javasolna. Bár az SSM-ről szóló megállapodás fontos előrelépést jelent, mégsem párosul a politikai unióra vonatkozó hiteles és konkrét ütemtervvel. Márpedig Európának újból javakat kell termelnie ahhoz, hogy azokat igazságosan szét is lehessen osztani. Ez a tiltakozások csökkentésének legjobb módja. Nem szabad csupán megszorításokat bevezetni.

1.6 Ahogyan már többször igyekezett erre rámutatni, az EGSZB azt kéri, hogy megmentésük érdekében vessük alá az eurót és Európát az IGAZSÁG tesztjének, melynek során vizsgálnák ezek politikai és gazdasági korlátait, a belőlük származó nyereségeket és veszteségeket, valamint azt, hogy kik felelnek azért, hogy a mostani helyzetbe jutottunk. Gyorsan kell cselekedni, nincs többé idő szóvirágokra és megtévesztő mesékre. Ez az egyetlen módja annak, hogy a már egy bizonyos ideje hanyatlóban levő Európa felbomlását elkerüljük. Ennek érdekében okosabb lenne elkerülni azt, hogy a rájuk kényszerített áldozatok ellen tiltakozókat populizmussal vádoljunk. Európa nem maradhat többé süket; meg kell tanulnia kioktató gőg nélkül meghallgatnia másokat.

A GMU kiegészítését célzó javaslatok: a hiányzó láncszemek

A hiányzó gazdasági láncszem

1.7 AZ EGSZB szerint a GMU kiegészítésének, a recesszió elkerülésének, az államadósság csökkentésének és az államháztartás egyensúlyba hozásának legcélravezetőbb módja az, ha az EU gazdasági kultúrájának jelenlegi alapját képező elvet (stabilitás a növekedés érdekében) megfordítjuk: nem a megszorításokból, hanem a növekedésből kiindulva ez utóbbit kell fő célként kitűzni (növekedés a stabilitás érdekében) **a növekedést, a foglalkoztatást és a stabilitást elősegítő (közösen elérhetővé tevő) új paktum** révén a szociális partnerek bevonása mellett. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy:

- i) a fellendülést nem lehet pusztán monetáris (ilyen a bankrendszernek nyújtott bőséges likviditás, az alacsony kamatlábak) és fiskális (jelenleg a sok országban szükséges fiskális konszolidáció miatt csak szűk körben alkalmazott) intézkedésekkel elérni, hanem az alternatív energiák ágazatába történő beruházások, a környezetvédelmi és **a szociális beruházások** növelése révén kell úgy elősegíteni, hogy a beruházási javak és szolgáltatások iránt a magánszféra részéről megnyilvánuló kereslet nőjön a családok igényeinek a figyelembevételével;
- ii) ezzel a módszerrel **csökkenteni** lehet az igen magas **munkanélküliségi arányt**, valamint **el lehet érni** az államadósságok és az államháztartási hiányok csökkentéséhez **szükséges adóbevételt** is;
- iii) ezeket a beruházásokat nem csak a „több adó – több közkiadás” logikája szerint lehetne finanszírozni, hanem **a beruházási lehetőségektől elzárt globális megtakarítási többleteket vonzó kötvények** révén is, ami mind az EU-ban, mind pedig világszinten támogatná a növekedést: ezt a növekedést a finanszírozott projektek hozamai táplálnák, nem pedig a tagállamok közötti költségvetési transferek;
- iv) elsődlegesen **a vállalatok** és főként a kkv-k **pénzügyi kapacitását kell megerősíteni**, amelyek közül sokat fenyeget a megszűnés veszélye, mivel nem rendelkeznek az alkatrészek és alapanyagok megvételét biztosító elegendő banki hitellel, többek között azért, mert a központi bankok túlzott garanciákat követelnek a kkv-knak kölcsönt folyósító bankoktól;
- v) a növekedés érdekében sürgősen elő kellene mozdítani az államháztartási mérlegen kívül tartott közberuházásokat, amelyek az egyes országokban tapasztalt magánadósság szintjét is figyelembe vevő közös szabályrendszer, ún. „arany szabályok” révén valósulnak meg, amíg meg nem jelennek az európai kötvények ⁽¹⁾.

1.8 **szimmetrikus politikák** megvalósítása révén **fenntarthatóvá** kell tenni **az eurót** és csökkenteni a tagállamok gazdaságai között fennálló különbségeket egy olyan, szolidaritáson alapuló gazdasági terven keresztül, amely a gyengébb gazdaságú országok felé helyezi át a beruházásokat célzott projektek és szükség esetén fiskális transferek révén, és mindez a munkaerőpiac és a szociálpolitika teljes körű bevonásával történik; a következő szimmetrikus kiigazítások megtételére van tehát szükség: a csőddel fenyegetett bankok számára közös mentőalapok rendelkezésre bocsátása, a bankbetétek európai biztosítása uniós vagy európai kötvények (*unionbonds*, *eurobonds*) révén, közös szakpolitikák az EU külső deficitjének csökkentése érdekében stb. (közös kompenzációs vagy kiigazítási alap létrehozása);

1.9 **meg kell valósítani az EU gazdasági irányítását**, túllépve a szakpolitikai koordináció eddig eredménytelennek bizonyult módszerén, az eurócsoportot pedig többségi döntéshozattal működő, az euró szövívőjévé váló szervvé kell átalakítani; Többé nem tartható fenn az az állapot, hogy van monetáris uniónk, bankuniónk, miközben továbbra is elkülönülten tartjuk a gazdaságpolitikákat. Ezzel szemben egy makró- és mikro-szintű közös irányítás (ahogyan az a költségvetési paktum esetében megvalósult) a növekedés, a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás érdekében fellendítheti a gazdasági és a költségvetési politikát;

1.10 El kell indulni az eurózóna **közös államháztartásának** irányába, természetesen közös szabályokkal és a ma még nagy eltéréseket mutató kereskedelmi politika és fizetési mérleg egységesítése révén; a költségvetési konszolidáció eléréséhez a multiplikátorokban rejlő lehetőségeket kell kihasználni a növekedést és a foglalkoztatást elősegítő erőforrások felszabadítása érdekében, valamint a leggyengébb országok termelékenységét növelni képes reformok elindítására van szükség ⁽²⁾.

1.10.1 Ugyanakkor a legeladósodottabb országok esetében enyhíteni kell vagy fel kell oldani a jelenlegi megszorító intézkedéseket, a hitelező országokban pedig elő kell segíteni a kereslet növekedését. A foglalkoztatás és a társadalmi igazságosság növelése érdekében párhuzamosan van szükség a tagállamok részéről az adósság kezelésére és strukturális reformokra, uniós részről pedig konkrét szolidaritási cselekvési tervre a növekedés érdekében. A recessziót nem szabad megszorításokkal tetézni, ahogyan azt az EU jelenleg teszi: az adósságcsökkentés hitelszűkével párosulva károsítja a gazdaságot.

A monetáris és pénzügyi láncszem

1.11 Olyan rendszerre van tehát szükség, amely a reformfolyamatot kísérve képes az egyes tagállamok tévedéseit és gyengeségeit kompenzálni, valamint az euróövezet országai között fennálló gazdasági különbségeket és kiegyensúlyozatlanságot csökkenteni, többek között a monetáris politika révén.

⁽¹⁾ HL C 143, 2012.5.22., 10. o.

⁽²⁾ HL C 133, 2013.5.9., 44. o.

1.12 Maga az **EKB** is megszenvedte a GMU korlátait. A Szerződés értelmében **egységes, szinte szövetségi monetáris politikát** kellett folytatnia, **míg az egyes országok gazdaságai különbözőek voltak és továbbra is azok, illetve** komoly egyensúlyhiányok tapasztalhatóak közöttük. Mindez, ahogyan már rámutattunk, az EU részéről korrekciós intézkedéseket tett volna és tenne szükségessé. Ezáltal elkerülhető lenne az EKB túlzott igénybevétele, mely hatékonyabban és kiegyensúlyozottabban végezhetné az árak stabilizálására irányuló tevékenységét a meglévő torzulások és egyensúlyhiányok csökkentése révén. Ez utóbbiak fennmaradása ugyanis kérdésessé teheti magának a monetáris uniónak a létét is, ahogyan azt az államadottsági válság legutóbbi szakasza bizonyította, amikor csak az EKB elnökének határozott közbelépése révén volt elkerülhető a helyzet további súlyosbodása. Minderre a monetáris integrációhoz képest lemaradásban lévő gazdasági integráció elősegítésének érdekében van szükség, legalábbis addig, amíg sikerül az EKB jelenlegi felhatalmazási deficitjén, illetve az EU politikai deficitjén túllendülni.

1.12.1 Az EKB-ra jelenleg túl sok feladat hárul. Ahhoz, hogy jobban betölthesse szerepét és egyenlő feltételekkel állhasson ki a pástra, az amerikai szövetségi bankhoz, a FED-hez hasonló funkciókkal és mandátummal kellene rendelkeznie, beleértve a végső hitelező mandátumát is a kamatlábak közötti eltérések csökkentése érdekében. Olyan teljes mandátumra van tehát szüksége az EKB-nak, amelynek révén szükség esetén a növekedés gerjesztésében is szerepet játszhat.

1.12.2 A központi bankok között jelenleg heves vita folyik a következő kérdéstről: mely stratégiák révén lehetne újraindítani a növekedést? A megszorítások és a növekedés közötti, azaz az infláció és a növekedés, illetve a növekedés és a foglalkoztatás közötti kapcsolat régóta ismert kérdéséről van szó. Elég arra gondolni, hogy megbízatásának, a munkanélküliség 6 %-ra való csökkentésének a teljesítése érdekében a FED havonta 85 milliárd dollárt bocsát ki a piacra (a hírek szerint hasonló politika követésére készül a Bank of England is). Ez a helyzet hátrányos feltételeket teremt az EKB számára, amely mögött a központi bankokkal ellentétben nem áll sem kormány, sem állami költségvetés. Ez a hátrány az egyes pénznemek közötti arányok ellenőrzésére is vonatkozik. Az EKB-nak a Szerződés értelmében a Tanács egyedüli érdekeltségi körébe tartozó árfolyam-politikáért is felelősnek kellene lennie ahhoz, hogy az eurónak a harmadik országok pénznemeihez viszonyított árfolyamrendszerével kapcsolatban hivatalos megállapodásokat köthessen.

1.12.3 **Az adósság** a GMU másik fontos eleme. Ezzel kapcsolatban az EGSZB már pontos javaslatot tett abban az irányban, hogy az államadósságok 60 %-át emeljék ki a piacról az euróövezeten belüli piaci spekulációk hatásainak kiszűrésére érdekében⁽³⁾. Világos, hogy a GMU kiteljesedése és közös euróövezetbeli költségvetés esetén lehetőség nyílik közös kötvényki-bocsátási formák bevezetésére is (amit természetesen az euróövezet közös költségvetésének keretein belül kell végezni).

1.13 Ami a pénzügyi és bankrendszer egészét illeti, az EGSZB szerint a lehető legrövidebb időn belül végre kell hajtani

az EU által elindított intézkedések minden vetületét⁽⁴⁾. Ezek ugyanis a GMU kiteljesítésének és stabilitásának, valamint a belső piac megvalósításának a leghatékonyabb eszközei.

A politikai-intézményi láncszem

1.14 Az EGSZB úgy véli, hogy az EU jövőjét és intézményi szerkezetét függetleníteni kell az „ideológiai modellekkel” jellemzett elképzelésektől, még akkor is, ha számunkra a „szövetségi” modell tűnik a legmegfelelőbbnek, és a működéssel kapcsolatos lényegi kérdéseket kell előtérbe helyezni ahhoz, hogy Európának, mint fogalomnak a túlélését biztosíthassuk. Egy olyan Európáért, amely elsődleges céljának újra az embereket és a szolidaritást tekinti, a gazdaság pedig ezek körül forogna és nem fordítva. Eljött az ideje, hogy nekiálljunk felépíteni a **politikai, szociális és gazdasági Uniót**. De a Tanács félénk és erőtlen, bár elismerésre méltó kísérlete igencsak elégtelennek tűnik számunkra. Ideje megálljt parancsolni az Európában eluralkodni látszó önzésnek, a partikuláris érdekek védelmével kapcsolatos illúzióknak; szolidaritásra van szükség, a megszorító politikák felfüggesztésére vagy feloldására, az európai kezdeményezések középpontjába pedig a munkát és a növekedést kell állítani.

1.15 A **politikai** és **szociális unió** felé kell közös utat találni, hogy a fenti javaslatokat figyelembe véve kiteljesíthessük a GMU-t. A döntéshozatalt (a többségi szavazás bevezetésével) demokratikusabbá és átláthatóbbá kell tenni a pozitív, kevésbé kiegyensúlyozatlan integráció és a megosztott szuverenitás érdekében. Így csökkenthetőek lesznek az integrációs folyamattal kapcsolatos különbségek is. Ez lehetővé tenné azt, hogy Európa egységes hanggal lépjen fel a nemzetközi szervezetekben is.

1.16 **Új szerződés:** az EGSZB szerint a véleményben szereplő, gazdasági természetű javaslatok nagy része a Szerződés módosítása nélkül is megoldható. Szükség esetén a javaslatokkal egyetértő országok közötti megerősített együttműködés lehet célravezető (ahogyan az a költségvetési paktum során történt) a gyorsabb előrehaladás érdekében, hogy elkerülhessük az EU-nak az újabb külső támadások és a tovább folytatott megszorító politikák hatására bekövetkező esetleges felbomlását. A mélyebb integrációt célzó egy másik elképzelés az lehet, hogy a következő Európai Parlamentet alkotmányozó jogkörrel ruházzuk fel, amiről egyidejű népszavazást lehetne tartani valamennyi érintett országban.

A nemzetközi láncszem

1.17 Az Európában lejártszó folyamatnak **nemzetközi téren is van következménye** és viszont. Ezért lenne szükség nagyobb döntéshozói jogkörrel rendelkező és hatékonyabb nemzetközi szervezetekre az erőteljesebb **globális irányítás** biztosítása érdekében. Ezen a téren az EU-nak, vagy legalább az euróövezetnek egyetlen, egységes képvisellel kellene rendelkeznie. A G20-aknak létre kellene hozniuk a globális fejlesztést segítő „gazdasági és szociális tanácsot”, és adózási ösztönzőket kellene bevezetniük.

⁽³⁾ HL C 143, 2012.5.22., 10. o.

⁽⁴⁾ HL C 44, 2013.2.15., 68. o. valamint HL C 11, 2013.1.15., 34. o.

1.18 Ugyanakkor csak egy másfajta – összetartóbb és demokratikusabb – politikai felállás teheti lehetővé az EU számára a jobb belső kormányozhatósággal együtt a hatékonyabb külső fellépést, amennyiben nemzetközi szinten egyetlen közös véleményt fog képviselni. Ez különösen igaz a pénznemek közötti arányokra az EU gazdaságát károsító folyamatok elkerülése érdekében, valamint világszinten a nemzetgazdaságok közötti arányokra, különösen a fejlődő országok viszonylatában.

1.19 Összefoglalva az alábbi **négy javaslat** szolgálja az euró „épületének” végső kivitelezését:

- i) Az EU gazdasági kormányzása (a növekedés, a foglalkoztatás és a gazdasági-társadalmi kohézió érdekében); az euróövezet közös költségvetése, az euróövezet országai között meglévő gazdasági egyenlőtlenségek csökkentésével.
- ii) Monetáris-pénzügyi kormányzás: az EKB mandátumának megerősítése; a belső piac kiterjesztése a pénzügyek és a bankok vonatkozásában.
- iii) Politikai és szociális unió.
- iv) Az EU nemzetközi szerepének megerősítése és globális kormányzás.

2. Bevezetés

2.1 Az EU ma különösen nehéz és veszélyes időszakot él át, amely a már jelentkező gazdasági és társadalmi hatásokhoz képest még jóval súlyosabb következményekkel fenyeget. Jelen vélemény többek között az alábbi kérdésekkel foglalkozik: a Szerződés értelmében a gazdasági és társadalmi kohézió vonatkozásában vállalt kötelezettségek tiszteletben tartásának szűkösége, egy új gazdaságpolitika és monetáris politika előmozdítása a növekedés és a foglalkoztatás érdekében, valamint proaktívabb innovációs szakpolitikák; egy európai kockázati-tőke-alap létrehozása a kis- és középvállalatok számára, végül pedig az EU jövője érdekében végzett munka ⁽⁵⁾.

2.2 Összetartás helyett egymásnak feszülő nagy gazdasági érdekeket látunk megjelenni az EU-n belül is. Az euró semmiképpen nem felelős a történésekért ⁽⁶⁾. Az euró egy olyan pénznem, amelyet hosszú időn át magára hagytak, és még most is arra vár, hogy a „versenyársak” (a kormányok) döntsenek róla.

2.3 Tudatában annak, hogy mekkora a tét és milyen szintűek az ellentétek, az EGSZB-nek kötelessége, hogy pontos és világos

nyelvezettel, bölcs előrelátással, a valóságot nem elkendőzve szembenézzen e kihívásokkal. Ezzel a véleménnyel az EGSZB aktívan és az elhallgatásokat mellőzve kíván hozzájárulni a GMU kiterjesztéséhez és a válság leküzdéséhez az EU, és különösen a folyamatban lévő válság által főként sújtott euróövezet munkavállalói, vállalkozásai és polgárai érdekében.

3. A Maastrichti Szerződés: monetáris politika és kohézió

3.1 Monetáris unió

3.1.1 Az egységes pénznem bevezetése a szimmetrikus sokknak kitett vagy az aszimmetrikus sokkok kivédésére képes mechanizmussal bíró országok számára kedvező. Tapasztalati tényeken alapuló tanulmányok arra mutatnak rá, hogy Európában magasabb az aszimmetrikus sokkok előfordulási valószínűsége, mint az USA-ban. Az euróövezet egyes tagállamaiban fellépő aszimmetrikus sokkokra természetesen nem képes reagálni a GMU egységes monetáris politikája, amelynek elsődleges célja a monetáris unió árstabilitása. Ezért egy másik, kellően hatékony mechanizmusra van szükség a fenti sokkok kezeléséhez. Minél alacsonyabb a termelőtényezők mobilitása, a gazdaságok nyitottsága, a gazdasági ciklusok szinkronizálása, a termelés diverzifikálása, a pénzügyi integráció, valamint a kölcsönös kereskedelmi volumen, illetve minél merevebb a munkaerőpiac és nagyobb a tagállamok gazdaságai közötti inflációs különbség, annál kevésbé felel meg az euróövezet tagjai számára az EKB egységes monetáris politikája. Minél gyengébben működnek az aszimmetrikus sokkok negatív hatásait kiegyenlítő adaptációs mechanizmusok (az árak és bérek rugalmassága, a munkaerő és a tőke áramlása a tagállamok között, a fiskális föderalizmus), annál kevésbé lesz képes egy ország túltenni magát az önálló monetáris politikájának az elvesztésén.

3.1.2 A Maastrichti Szerződés talán legfontosabb, de nem egyedüli tartóoszlopa a GMU. Ihletője a berlini fal leomlását követően nemcsak gazdasági, hanem sokkal inkább politikai természetű volt. Számos ország meglepett és közönyös nézője maradt az új forgatókönyvnek, ahogyan Kelet-Németországot szinte azonnal magába szívtá az NSZK, a Bundesbank pedig jóváhagyta a két német márka közötti paritást. Inkább halogatták a GMU kiterjesztését, ez pedig egy később illúzióknak bizonyult közös várakozást gerjesztett, miszerint a monetáris unió idővel majd magával hozza a politikai uniót is, az euró pedig a föderális Európa motorjává lesz. De nem így történt.

3.1.3 Az Uniónak nemcsak fedezetet és egységes hangot kellett volna biztosítania az euró számára, hanem mindazt kiegészítenie, ami a közös pénznemhez hiányzott. Ezzel ellentétben úgy gondolták, hogy a rendszer működtetéséhez elegendő lesz néhány „szabály”, amilyen a stabilitási paktum is: ez azonban önkényes paramétereivel és tévedhetetlennek hitt önreferencialitásával nem működött az elvártak megfelelően. Az EKB egyirányú és a többi központi bankéhoz képest korlátozott mandátummal rendelkezik. Az EU által csak súlyos kiséssel észlelt pénzügyi válság, illetve a rá következő államadóssági válság során ezek az ellentmondások robbanásszerűen törtek elő, és megfosztották az eurót a születésekor ráruházott kisugárzástól és varázserőtől. Ezáltal olyannyira lecsökkent a vonzereje, hogy ma egyenesen fenyegetést látnak benne, vagy a megszorítások politikáját igazoló alattomos fegyvert.

⁽⁵⁾ HL C 143, 2012.5.22., 10. o.

⁽⁶⁾ „Az euró állítólagos válságáról mostanság szóló minden beszéd és írás nem más, mint üres fecsegés” Helmuth Schmidt.

3.2 A megszorítások politikája kockára teszi a **gazdasági és társadalmi kohéziót**, amely az EU céljaként a **nagyarányú foglalkoztatottságot és a magas életszínvonalat** megjelölő Egységes Európai Okmány, a Maastrichti Szerződés másik tartóoszlopa. Ezt a célkitűzést a jelenlegi válság kitorlotta az európai menetrendből. Bár szóban később újra beemelték a kohézió célkitűzését, hatékony eszközök hiányában ennek nincs gyakorlati hatása a reálgazdaságra és a foglalkoztatásra.

4. Az euró első tíz éve

4.1 Előnyök

4.1.1 A GMU monetáris szempontból 2008-ig viszonylag jól működött az euróövezet tagállamai számára: egyszerűsödött a kereskedelem, megszűntek az árfolyamváltozással kapcsolatos kockázatok és az egymással versengő valutaleértékelések, (a régiről az új rendszerre való átállás pillanatában egyes országokban tapasztalt túlzott ingadozásoktól eltekintve 2,03 %-osra beállt éves inflációval) stabilizálódtak az árak, mérséklődtek és kiegyenlítődték az adósságkamatok (egészen 2009-ig!), nőtt a gazdaság és a foglalkoztatás (14,5 millió új munkahely jött létre) ⁽⁷⁾, mindenhol tartották a költségvetési egyensúlyt, az adósság/GDP arány a Japánban és az USA-ban mértnél alacsonyabb volt, a dollárral szembeni átváltási árfolyam pedig (mintegy +30%) a gyengébb gazdaságok miatt ellenőrzött keretek között maradt.

4.1.2 Íme az összkép. Mást látunk azonban, ha országonként vizsgáljuk meg a helyzetet. A főbb előnyöket azok az országok élvezték, amelyeknek a gazdaságára az euró születését kísérő paramétereket szabták: itt erősödött a növekedés és a termelékenység, robbanásszerűen nőtt az export (2000-től mostanáig mintegy két billió dollár egyedül Németországban) és az ennek megfelelő fizetési mérleg ⁽⁸⁾, míg más országokat – főként az egységes pénznemmel kapcsolatos rendszer aszimmetriájából adódóan – részleges előnyök és/vagy tényleges hátrányok értek, olyannyira, hogy a költségvetési hiánnyal küzdő országok kiigazításokat kénytelenek megtenni, a többlettel rendelkezők pedig nem. Számba kell venni azt is, hogy az egyes országok miként reagáltak az euró által teremtett körülményekre.

4.2 Költségek

4.2.1 A számba jövő költségek az országok eltérő versenyképességéből, a makrogazdasági politika feletti uralom elvesztéséből és a valutaárfolyammal, az egymással versengő valutaleértékelésekkel kapcsolatos lehetőségek megszűnéséből következnek.

4.2.2 A teljesen és megfelelően végrehajtott GMU hiányában a válság egyéb költségeket gerjesztett: a bankok adósságainak az

⁽⁷⁾ Igaz, eltérő arányokkal (2001 és 2006 között átlagosan 1,6 %-os növekedés), míg a 15-ök Európájának az eurón kívül maradó három országában ez az arány 2,3 %-os volt. Ez érvényes a munkanélküliségre is, amely ezekben az országokban mintegy 3 %-kal alacsonyabb maradt.

⁽⁸⁾ „Valamennyi költségvetési többletünk a többiek számára hiányt jelent. A másoknak nyújtott hiteleink az ő adósságaik” – H. Schmidt.

államháztartásokra való átruházását, az adósságállomány növekedését, ami a már eladósodott országok számára csak tetézte a bajt. Az Unió két részre szakadt a válságot követően: egyrészt vannak a hitelező országok, másrészt pedig az egyre inkább a harmadik világ országaira emlékeztető hitelfelvevő országok. A hitelező országok valójában még több szegénységet okoznak Délen, de nem csak ott, és még több gazdagságot Északon. Legyen elég a Németország által nem az euróövezeten belüli könyvelés szerint (ebben az esetben az EU mérlege egyensúlyban lenne!), hanem a harmadik országokkal szemben elért kereskedelmi többleteken keresztül felhalmozott többletekre gondolni, amelyek olyan jelentősek, hogy hosszú távon magukat a németeket is a saját gazdaságukat potenciálisan megkárosító pénzügyi kockázatnak tehetik ki.

4.3 Kritikus pontok

4.3.1 A monetáris irányítási rendszer számos strukturális bajt és gyengeséget mutat fel: ilyenek a stabilitási és növekedési paktum korlátai, melyeket egyes országok (Németország, Franciaország és Olaszország) igyekeztek lebontani, amikor zavart okoztak nekik; a termelékenységi mutatók nyomán követésének hiánya; a válságok kezelésére szolgáló eszközök hiánya; az eurónál való megmaradás költségei; a rendszerszintű kockázat; az egyes országok közötti gazdasági egyensúlyhiány; a nemzeti államok adózási és költségvetési szuverenitásának fennmaradása.

4.3.2 Az euróövezeten belüli és kívüli tagállamok között – így különösen az Egyesült Királyság esetében – ugyanakkor nem küszöbölték ki az árfolyamkockázatokat és az egymással versengő valutaleértékeléseket. A font/euró árfolyamban viszonylag rövid idő alatt következhetett be egy jelentős leértékelődés, ami aláásta az egységes piacon belül elvben érvényes egyenlő versenyfeltételeket.

4.3.3 Gazdasági szempontból a legkritikusabb pontot a már 2000 előtt is meglévő gazdasági egyensúlytalanságok jelentik. Ez a jelenség – a Németországba irányuló jelentős tőkeáramlás által is felerősített – valóságos aszimmetrikus sokkhatást kifejtve hátrányos helyzetbe hozta a gyengébb országokat. A jelenleg rendelkezésére álló eszközökkel az EKB nem képes kezelni ezeket az aszimmetrikus sokkhatásokat. Egy másik kritikus pont a nemzetközi helyzet függvénye, és csak a pénzügyi válság mutatott rá a későbbiekben ⁽⁹⁾.

4.3.4 A legnagyobb tévedés azonban az a feltételezés volt, hogy lehetséges egységes pénznemet bevezetni az államok szuverenitásának bármely korlátozása nélkül. Ez nemcsak a költségvetési szuverenítésra vonatkozik, hanem különösen az adósság elkülönített kezelésére és a nemzeti hatáskörben maradó pénzügyi és bankrendszerre, valamint a felügyeleti rendszerre is.

⁽⁹⁾ [HL C 255, 2010.9.22., 10. o.](#), valamint [HL C 143, 2012.5.22., 10. o.](#)

4.3.5 Végül a legsúlyosabb kritikus pont az, hogy az euró közös ház és egységes hang nélkül jött létre, függetlenül az EKB által e hiány kiküszöbölése érdekében időről időre megtett erőfeszítésektől. Az EKB így a Szerződésben „rögzített” autonómiától a hiányzó politikát helyettesítő szerepbe került át, hogy elhárítsa az egységes pénznemre és az EU-ra leselkedő veszélyeket⁽¹⁰⁾, ugyanúgy, ahogyan a növekedés kiemelte a legerősebb ország szerepét.

4.3.6 AZ EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy az euró akkor válik fenntarthatóbbá, ha az euróövezet országainak gazdasági teljesítményei közötti különbség a homogénebb növekedés elősegítése érdekében csökken, valamint ha a fenti különbségeket elfogadtatni képes politikai unió jön létre. **A probléma ugyanis nem számviteli, hanem politikai természetű,** beleértve a demokrácia kérdését is, azaz a szavazatok igazságosabb súlyozását a különböző döntéshozó testületekben. A kérdés pusztán gazdasági és „számviteli” vetületének hangsúlyozása olyan illúzió és tévedés, melyet nem engedhetünk meg többé magunknak.

5. Nemzetközi kontextus

5.1 Ami ma Európában történik, annak megvannak a következményei nemzetközi téren is, és fordítva. Az államadósság, a pénzügyek, a kereskedelem, a valuták közötti kapcsolat stb., – mindezek a tényezők szorosan összefüggnek egymással. Konkrétan az Atlanti-óceán két partvidékének gazdaságai közötti egyre szorosabb kapcsolatra gondolunk, legalábbis így volt ez 2009-ig. Mára azonban az amerikai gazdaság talpra állt, míg az európai recesszióban van, részben a két különböző közgazdasági iskola, valamint az EFA és az EKB szerepe közötti különbsége miatt.

5.2 A világgazdaság egésze szempontjából azonban hatékonyabb és nagyobb döntéshozatali kapacitással rendelkező nemzetközi szervezetekre lenne szükség ahhoz, hogy fokozottabb **globális irányítást** (IMF, Világbank, ILO, WTO) biztosítsunk. Eközben a G20-nak nagyobb fokú strukturáltságra van szüksége ahhoz, hogy kötelező érvényű határozatokat hozzon; például létre kellene hoznia egy „gazdasági és szociális bizottság”-ot a globális fejlesztés előmozdítására, költségvetési ösztönzést kellene alkalmaznia, szabályoznia kellene a pénznemek kapcsolatát a kereskedelmi környezetben meglévő hátrányos megkülönböztetések csökkentése érdekében, az EKB fokozottabb beavatkozási lehetősége révén is.

5.3 **Megtakarítási többletek globális szinten.** A növekedés a világgazdaság többi része számára is elengedhetetlen. Időszerű és indokolt az IMF figyelmeztetése, mely szerint Európának az államadósság és a hiány csökkentését célzó intézkedéseket a növekedés ösztönzését célzó intézkedésekkel kell kiegészítenie. Globális szinten többlet van a megtakarításokból, melyek nem találnak befektetési lehetőségeket. Mintegy 2 ezer milliárd USD-dollár értékű magántőkealap számára próbáltak hiába

befektetési lehetőségeket találni⁽¹¹⁾. Norvégia fő állami befektetési alapja az európai befektetések arányát több mint a feléről a kétötödére csökkentte⁽¹²⁾. 2011-ben a legnagyobb ázsiai állami befektetési alap, a „China Investment Corporation” veszteséget könyvelt el a részesedés jellegű, nem tőzsdei befektetések terén, a feléről a negyedére csökkentette saját magántőke-portfólióját, és hosszabb távú befektetési lehetőségeket keres inkább az állami, semmint a magánszektorban⁽¹³⁾.

6. Jelenlegi intézkedések az EU-ban

6.1 **EFSF/ESM:** miután kirobbant a válság, mely a későbbiekben spekulatív támadásokká alakult az euróval szemben, anélkül, hogy bármilyen lépés történt volna a spekulánsok ellen, az Unió megpróbált több fronton is reagálni. Az állami mentőalap megerősítése a banki engedély esetleges megadásával csak egy példa egy hatékony, bár korlátozott eszköz megerősítésére azon államok megsegítése céljából, amelyek nem saját hibájukból csődkockázatnak vannak kitéve a banki részvényekkel és az államadóssággal kapcsolatos spekuláció miatt, jóllehet nem ez jelenti a megoldást a válságra.

6.2 A **bankunió** jelenti a másik pillért. Valójában lehetetlen hosszú távon fenntartani egy területet egyetlen valutával és 17 pénzügyi és állampapírpiaccal, különösen azután, hogy a válság csak fokozta a nemzeti szegmentációt. Ezért válik nélkülözhetetlen és kiemelten fontos elemmé a bankunió a kockázati kölcsönösség, a betétesek – „felszámolási eljárás” révén is megvalósuló – védelme, a rendszer iránt megszűnt bizalom helyreállítása, valamint annak érdekében, hogy minden országban újrainduljon a finanszírozás a vállalkozások részére, mégpedig az érintett lakosság, és nem a bankok mérete alapján, ezáltal elkerülve, hogy a likviditás áthelyeződjön az alacsonyabb kockázatúnak minősülő országok felé, illetve csökkentve a kamatkülönbségeket. A bankunió emellett a rendszerszintű kockázat csökkentését, valamint az államadósság és a bankok közötti kapcsolat megtörését is szolgálná. Itt sem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az euró megszületésekor különállók maradtak a bankrendszerek: ez súlyos hiányosság. Ez elsősorban annak tulajdonítható, hogy az erős országok bankrendszerei nagyrészt államiak.

6.3 **Az európai bankfelügyeleti rendszer** kiegészíti a folyamatban lévő intézkedéseket. Olyan uniós szintű hatáskörrel van szó, melyet egyetlen hatóság gyakorol közvetlenül. Ahhoz, hogy bemutassuk, hogy Európa milyen jelentős hozzáadott értéket nyújt, elengedhetetlen a nagyobb átláthatóság előmozdítása a banki tevékenységekben, valamint az összeférhetetlenség és az olyan tisztességtelen gyakorlatok, mint például a LIBOR kamatlábak manipulációjának megakadályozása. Az EGSZB üdvözlö az arra irányuló javaslatot, hogy az Európai Központi Bank égisze alatt egységes felügyeleti mechanizmust hozzanak létre, amely kiterjed az egész euróövezetre, és minden tagállam számára hozzáférhető⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ „Az euró kiélezheti a monetáris unió tagjai közötti feszültségeket, egészen odáig, hogy új – akár fegyveres – konfliktusok kirobbanásának teremtheti meg a feltételeit.” Martin Feldstein és Milton Friedman

⁽¹¹⁾ Bain & Company Global Private Equity Report for 2012.

⁽¹²⁾ Reuters (2012). *Norway USD 610 bln wealth fund to cut Europe exposure*, 2012. március 30.

⁽¹³⁾ http://www.upi.com/Business_News/2012/07/25/Chinas-sovereign-wealth-fund-reports-loss/UPI-38111343274421/#ixzz2AcHV3HNp

⁽¹⁴⁾ HL C 11, 2013.1.15., 34. o.

6.4 Az EGSZB üdvözli az új OMT programot (végleges értékpapír-adásvételi műveletek/*Outright Monetary Transactions*), amely lehetővé teszi az EKB számára, hogy államkötvényeket vásároljon a másodlagos piacon a spekuláció megállítására és az államadósságok közötti eltérések csökkentésére, ezáltal az euró érdekében. Ez, valamint a pénzügyi válság leküzdése érdekében elfogadott többi nem hagyományos monetáris politikai intézkedés (a múltban is voltak ilyenek) fordulópontot jelent az EKB számára, jóllehet a Szerződés szellemében, illetve a helyes irányba mutatóan történik. Azonban még ebben az esetben is olyan technikai eszközökről van szó, amelyek nem oldják meg a problémát, csak időt adnak a kormányoknak és az EU-nak a szükséges intézkedések meghozatalára.

6.5 Az EKB

6.5.1 Az EKB „célja az árstabilitás fenntartása”, és ehhez fenn kell tartania politikai függetlenségét, azaz nem „kérhet vagy fogadhat el utasítást” a kormányok vagy az EU részéről. Helyes álláspont, bár a Szerződés a Tanácsra ruházza annak feladatát, hogy megállapodásokat kössön az euró és harmadik államok valutái közötti árfolyamrendszerről⁽¹⁵⁾. Ilyen megállapodások hiányában, illetve a köztes időszakokban az EKB-nak saját felelősségi körébe tartozónak kell tekintenie az árfolyampolitikát. Az EKB-nak vannak másodlagos céljai is, például a pénzügyi stabilitáshoz való hozzájárulás, jóllehet a válság során eszközölt beavatkozásai az elsődleges célra vezethetők vissza, amennyiben azokat főként a monetáris politikát hatékonyan érvényre juttató mechanizmus létrehozása iránti igény diktálta, így tartva fenn az euróövezet összes országának pénzügyi stabilitását.

6.5.2 Az árak alakulásával kapcsolatban a maastrichti kritériumokkal kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy igazságos-e az inflációs kritériumok kiszámításánál nem az euróövezet, hanem az EU három legsikeresebb országának inflációját alapul venni.

6.5.3 Az EKB megbízatása általában véve korlátozottabb, mint a többi központi banké. Először is, az EKB-nak nincs felhatalmazása a növekedés és a foglalkoztatás támogatására, szemben az EFA-val, jóllehet a monetáris politikák hasonlítanak egymásra. Ugyanakkor alapvető különbségek vannak az USA (centralizált adórendszer) és az EU között a költségvetési politika végrehajtásában. Emellett az EKB **végső hitelezői** (*lender of last resort*) szerepe jelenleg a bankrendszerre korlátozódik, és nem terjed ki a kormányokra (az EU vezetésére), ami pedig „nemzeti” kontextusban magától értetődő lenne. Ennek egy teljessé vált GMU összefüggésében kellene lehetővé válnia. Ezen túlmenően az EKB egységes monetáris politikáját megnehezítik a térség különböző országai között fennálló különbségek és gazdasági egyenlőtlenségek, illetve az uniós korrekciós intézkedések hiánya.

6.5.4 Kedvező azonban, hogy az euróövezet „egyedisége” elvének hatására az EKB „irreverzibilisnek” nyilvánította az

eurót, és amint láttuk, kemény konfrontációt követően lehetővé tette, hogy intézkedéseket hozzanak az egyes országok adósságkamatai közötti különbségek (*spread*) csökkentésére a másodlagos piacon történő kötvényvásárlások lehetősége révén. Ehhez a növekedés újraindításával párhuzamosan egy az adósságok csökkentésére irányuló, az egyes országokét kísérő „európai” tervre van szükség⁽¹⁶⁾.

6.5.5 Egy ilyen intézkedés az adósság és a beruházások finanszírozási arányán keresztül legalább a versenytorzulás csökkentését lehetővé teszi: a ma napig olyan valódi pénzügyi különbségről van szó, ami növeli a már meglévő egyenlőtlenségeket, köztük a fizetési mérleget.

6.5.6 Az EGSZB emellett úgy véli, hogy felül kell vizsgálni az **EKB** és az EU **által meghatározott feltételrendszer** kérdését is. Nem elfogadható, hogy rendkívül alacsony kamatra biztosítsuk a bankok likviditását anélkül, hogy bármilyen feltételt szabnánk, például az alapok elosztását illetően. Legalább egy részüket ugyanis beruházásokra kellene fordítani; miközben rendkívül kemény feltételeket szabnak az országoknak az államadósságot fedező kötvények vásárlásakor az EKB (OMT) részéről, jóllehet itt egy másik kérdéstről van szó. Ezeket a feltételeket elsősorban az a tény indokolja, hogy válaszolni kell a megváltozott és gátlástalan, névtelen és felgyorsult „piac” logikájára, mely alig hasonlít egy valódi piacra⁽¹⁷⁾. Az EU nem engedheti meg magának ezt a játékot: nagyfokú megszorítások és szigorúság a polgárok és a vállalkozások tekintetében a válság idején, semlegesség a befektetők/spekulánsok tekintetében, akik bankok és nemzetközi befektetési alapok mögött bújnak meg, kivéve, amikor az EKB elnöke megingathatatlanul védi az eurót a támadás legkritikusabb pillanataiban.

6.5.7 Szükséges lenne viszont, hogy az EKB fellépése a meglévő torzulások és egyensúlyhiányok csökkentése céljából méltányos módon támogathassa a különböző országok gazdaságát a már meglévő eszközökkel, egészen addig, amíg sikerül túllendülni az EU jelenlegi felhatalmazási és politikai deficitjén. Például néhány, euróövezetbe tartozó országban újra lehetne élesíteni a bankközi piacot az EKB-nál elhelyezett *overnight* betétekre vonatkozó negatív kamatok révén.

6.5.8 Az EGSZB-nek egyébiránt meggyőződése, hogy azonnal meg kell oldani az **adósság** kérdését⁽¹⁸⁾, mégpedig a javaslata alapján, és hogy e cél eléréséhez elengedhetetlen az EKB és a Tanács fellépése.

⁽¹⁶⁾ HL C 143, 2012.5.22., 10. o.

⁽¹⁷⁾ „A piacok nem a nép szolgálatában állnak, épp ellenkezőleg. A mi feladatunk, hogy a szociális gazdaság szolidáris szellemiségét átültessük a piacokba és a pénzügyekbe”, Angela Merkel német kancellár.

⁽¹⁸⁾ HL C 143, 2012.5.22., 10. o.

⁽¹⁵⁾ Az EUMSZ 219. cikke.

6.5.9 Az EGSZB szerint az EKB valamennyi döntését átláthatóbbá kellene tenni. Például nyilvánosságra lehetne hozni az EKB Kormányzótanácsának ülésein zajló szavazások eredményeit annak érdekében, hogy növeljék a monetáris unió tagállamai nemzeti bankjainak élén álló kormányzók felelősségét. Ez arra készítené őket, hogy döntéseiket ne a saját nemzeti gazdaságuk fejlődése alapján, hanem az euróövezet általános gazdasági feltételeinek figyelembevételével hozzák meg.

6.5.10 Egy másik probléma, amelyre érdemes lenne figyelmet fordítani, az EKB Kormányzótanácsának szavazási rendszerével kapcsolatos⁽¹⁹⁾, különösen ami a tagállamok szavazati joga és pénzügyi hozzájárulásai közötti eltérést illeti. Ez a probléma már az európai stabilitási mechanizmuson belüli fizetési rendszerrel kapcsolatban is felmerült, és a jövőben is számítani lehet rá, például a bankunió keretében.

7. Az EU gazdasági jövője: gazdasági és szociális unió – növekedés és foglalkoztatás

7.1 Az EGSZB véleménye szerint **ökológiai-szociális beruházások által vezetett élénkítésre**⁽²⁰⁾ van szükség, mivel meggyőződése, hogy önmagában a stabilitás nem képes garantálni a fellendülést, mely egyaránt függ a vállalkozások és a fogyasztók bizalmától. Tekintettel a magánszektor korlátozott várakozásaira és a kihasználatlan kapacitásokra, a vállalkozások nem számíthatnak a jelenlegi beruházásokból származó jövőbeli nyereségekre. És ha a polgárok nem biztosak abban, hogy megtarthatják állásukat vagy hogy találhatnak munkát, inkább megtakarítanak vagy csökkentik adósságaikat, ahelyett, hogy költenének. Egy magasabb munkanélküliségi ráta csak növeli azoknak az embereknek a számát, akik nem tudnak költeni.

7.2 Ezért a vállalkozások és a polgárok bizalmának előmozdítása érdekében a fellendülést beruházásokkal kell irányítani, az amerikai New Deal példáját követve⁽²¹⁾. Ehhez az alapvető feltételek azok, amelyeket az EBB az amszterdami speciális cselekvési program (1997) óta magáénak vall, a megbízatás pedig a kohézió és a konvergencia előmozdítására szól az egészségügy, az oktatás, a városfejlesztés, a környezetvédelem, valamint a transzeurópai hálózatok területén.

7.3 Egy olyan célról van szó, mely a **globális megtakarítási többlet újbóli körforgásba állításával** érhető el, ahogyan azt az 5.3. pontban kifejtettük. Egyes befektetési alapok ugyanis hosszabb távú értékesítési lehetőségeket keresnek a világ más részein keletkezett megtakarítási többlet számára. Ez kölcsönös előnyöket jelent a harmadik országok befektetői, illetve az európai gazdaság számára. Ebben az összefüggésben is kulcsfontosságú szerepet játszhatnak az Európai Beruházási Bank Csoport „testvérintézményei”, azaz az EBB és az EBA (Európai Beruházási Alap).

⁽¹⁹⁾ Az Európai Tanács 2003. március 21-i határozata.

⁽²⁰⁾ Lásd az 1997. évi Amszterdami Európai Tanács állásfoglalásának 9. pontját, valamint az 1997. évi Luxemburgi Rendkívüli Európai Tanács következtetéseinek 37–40. pontját.

⁽²¹⁾ HL C 143, 2012.5.22., 10. o.

7.4 Ezért üdvözlendő az EBB tőkéjének megemelése. A projektkötvények (*project bond*) szintén fontos szerepet játszhatnak az élénkítésben. Jobb azonban eurókötvénynek (*Eurobond*) hívni a globális többlet uniós beruházásokhoz való felhasználását, bár a piacok valószínűleg a rövidebb „€ bond” formát fogják használni. Ismeretes néhány kormány ellenállása az eurókötvényekkel szemben, ez azonban egy téves feltételezésen alapul, ugyanis a növekedés támogatásához szükséges eurókötvényeket (*Eurobond*) összetévesztik az államadóssághoz kapcsolódó uniós kötvényekkel (*Union bond*)⁽²²⁾.

7.5 Az EBA mindig is hangoztatta, hogy európai kötvényeket bocsáthatna ki a hosszú távú szociális beruházások finanszírozására⁽²³⁾ a jelenlegi – meglehetősen alacsony – 3 milliárd eurós jegyzett tőkéjének növelése révén, anélkül, hogy szükségessé válna a Szerződés felülvizsgálata⁽²⁴⁾. Egyik nagyobb vagy az euróövezethez tartozó más állam sem építi be saját nemzeti államadósságába az EBB finanszírozását, és ugyanez kellene, hogy érvényesüljön az EBA esetében is. Az EBA által kibocsátott kötvények az EBB-éhez hasonlóan biztosíthatók a projektek finanszírozásának hozamaiból.

7.6 **Termékinnováció és piacteremtés:** úgy véljük egyébiránt, hogy az EU-nak kevésbé semleges politikát kellene folytatnia az innováció terén. A 70-es években az iparpolitikák kimentek a divatból, mivel a kormányok nem tudtak „előnyben részesíteni egyes piaci szereplőket” vagy „nemzeti bajnokokat”. Úgy véljük azonban, hogy jó okunk van újragondolni ezt a megközelítést⁽²⁵⁾.

7.7 Ezen túlmenően először is nem állítják azt, hogy a nem intervencionista politikák példaértékűek, hiszen a pénzügyi ágazatba történő hibás beruházásokhoz vezettek a múltban. Másodsorban az éghajlatváltozás elleni küzdelem jegyében még inkább meghatározó kezdeményezések szükségesek. Harmadsorban a keretprogramokkal összefüggésben előterjesztett technológiai projektek túlzottan nagy részét utasítják vissza, nem érdemi okok, hanem a saját forrás hiánya miatt, ezt

⁽²²⁾ Idem.

⁽²³⁾ Stuart Holland (1993). *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s*, Jacques Delors előszavával. Nottingham: Spokesman Press.

⁽²⁴⁾ Az Európai Beruházási Alap alapokmánya 2. cikke (2) bekezdésének értelmében „az Alap tevékenységei hitelfelvételi műveleteket is magukban foglalhatnak”. Az Alap megerősítette, hogy elvileg lehetséges van a Közgyűlés egyszerű határozatával, illetve a jegyzett tőke emelésének jóváhagyását követően kötvényeket kibocsátani, mint ahogyan nemrég történt az EBB esetében. Azonban, ha az EU el kívánja ismerni, hogy a kötvénykibocsátás fontos akár a szociális beruházások által vezetett fellendülés finanszírozásához, akár a globális szinten megmutatózó többlet újbóli körforgásba helyezéséhez, elengedhetetlen, hogy egy ilyen döntés kifejezettebb jóváhagyást kapjon. Ezt elvileg megadhatja az Európai Tanács – és nem csupán az Ecofin – az Unió „általános gazdaságpolitikájaként” a fellendülés finanszírozására, és amennyiben szükséges, a jóváhagyás megerősített együttműködéshez vezethet, ahogyan az a pénzügyi tranzakciókra kivetett adóra vonatkozó legutóbbi javaslat esetében történt, aminek szintén lehet makrogazdasági jelentősége.

⁽²⁵⁾ Philippe Aghion, Julian Boulanger ed Elie Cohen. *Rethinking Industrial Policy*. Bruegel Policy Brief, 2011. április.

a problémát pedig egy kötvények kibocsátásával finanszírozott **európai kockázati tőkealap** igénybevitelével meg lehetne oldani. Negyedsorban a feltörekvő gazdaságok egy sor nemzeti „piacvezetőt” tudtak támogatni, tiszteletreméltó eredményekkel⁽²⁶⁾.

7.8 Valamennyi tagállamnak lehetőséget kellene biztosítani arra, hogy a feleslegeknek az *eurókötvényekbe* történő átutalásán keresztül finanszírozhassák a beruházásokat, ami **makrogazdasági, társadalmi, foglalkoztatási és politikai szinten kumulatív előnyöket** teremtené, alátámasztva a „több Európa” előmozdításának szükségességét, jelenleg ugyanis a választók és néhány kormány is növekvő szkepticizmussal figyeli e megközelítést.

7.9 **A növekedés a stabilitás megerősítéséhez is hozzájárulhat.** Azon EBB-elv alapján, amelynek értelmében a kötvényeken keresztüli finanszírozást nem kell szükségszerűen a nemzeti adóssághoz számítani, a deficitet csökkentése vagy alacsonyan tartása érdekében a fellendülést szolgáló *eurókötvények* finanszírozásával könnyebb lenne a nemzeti adósság csökkentése és növelni lehetne a nemzeti adóbevételeket, megőrizve egyidejűleg az alapvető szociális kiadásokat is. Ezzel összefüggésben az adatok megfelelőbb és jobb kiértékelése érdekében az országoknak és az Eurostatnak közös paramétereket és kritériumokat kellene megfogalmazniuk.

7.10 Nem vették egyébként figyelembe azt a tényt, hogy a „kiszorító hatás” (*crowding out*) feltétele a **teljes** foglalkoztatás. Tekintettel arra, hogy jelenleg a tagállamok többségében magas a munkanélküliség szintje, az EBB-EBA projektkötvények – elkülönített vagy közös – finanszírozása a magánszektor beruházásainak, a bevételeknek és a munkahelyeknek a halmozódását (*crowding in*) *válthatja ki*, a beruházásokra vonatkozó akár háromszoros multiplikátor hatással és kedvező fiskális multiplikátorokkal, mivel ezek közvetett és közvetlen adóügyi bevételeket generálnak⁽²⁷⁾.

7.11 Azoknak a nehézségeknek a fényében, amelyekkel néhány ország, elsősorban Görögország és Ciprus szembesül, az EGSZB a trojka által követelt rövid távú strukturális kiigazítások átgondolását javasolja, tekintettel ezeknek az országoknak a mindeddig alig kiaknázott, a Földközi-tenger keleti térségben lévő hatalmas kőolaj és földgáztartalékainak felfedezése miatti hosszabb távú kilátásaira⁽²⁸⁾.

⁽²⁶⁾ The Economist (2012), *The Rise of State Capitalism: The Emerging World's New Model*. (Az államkapitalizmus születése: a feltörekvő világ új modellje), különjelentés, 2012. január 21–27.

⁽²⁷⁾ Blanchard, Blot, Creel és mások, az *Observatoire Français des Conjonctures Économiques* számára készült elemzések.

⁽²⁸⁾ Ezzel összefüggésben elfogadhatatlan, hogy a trojka a görög állam nemzeti kőolajvállalatban birtokolt többségi részvényeinek külföldi vállalatoknak történő eladását kéri Görögországtól, ami által csak egy 50 milliárd eurós nyereség érhető el. A görög polgárok joggal vélik úgy, hogy ez egy olyan intézkedés, amely csak a piacoknak, és nem a görög polgároknak előnyös. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy az Európai Tanács kérje fel az Európai Bizottságot a Görögországtól kért rövid távú strukturális kiigazítás felülvizsgálatára, a hosszú távon várható rendkívüli bevételek figyelembevételével.

8. Az EU politikai jövője

8.1 Az EGSZB ezért meg van győződve arról, hogy egy időközönként megismételt, egyszerű „karbantartási” művelet az EU vonatkozásában nem elégséges. Az EU nem engedheti meg a Maastricht óta létező vákuum fennmaradását, valamint azt, hogy ne feleljen meg az euró támasztotta azon kihívásnak, amelyet a válság robbantott ki, felszínre hozva a meglévő nagy belső hiányosságokat, mindenekelőtt a demokratikus deficitet⁽²⁹⁾. Mindez újra célt ad az európai integrációnak, életben tartva Európa eszméjét.

8.2 Az EGSZB véleménye szerint csak akkor tartható fenn a közös valuta, ha konvergencia jön létre az eurózóna országainak gazdasági teljesítőképessége (*performances*) között, ami viszont gazdasági és politikai elkötelezettséget tesz szükségessé. Egy olyan politikai unióra van ezért szükség, amely elfogadhatóvá teszi a különbségeket és szükség esetén egy átlátható és demokratikus döntési folyamaton és az országok közötti szolidaritás új formáján keresztül az erős területektől a gyengékhez utalja a gazdagság egy részét⁽³⁰⁾.

8.3 Ez a válság újra felszínre hozza az európaiak között meglévő „régí különbségeket”. Visszatért a múltba nézés rossz szokása, életre keltve a már eltűntnek hitt szellemeket és közhelyeket, mintha a megszorítás és a hiány egy gondatlanság, és nem inkább a „mindkét oldali” kormányok hibáinak eredménye lenne. Ezért sem háríthatják a nehézségekkel küzdő országok az EU-ra (vagy Németországra) saját felelősségüket, ahogy a gazdagabb országok sem tekinthetnek el a meglévő gazdasági egyensúlyhiány miatt az euró révén, részben a többiek kárára nyert nagy haszontól. Egy **új politikai és kulturális kapacitásra** és az európai népek közötti **párbeszédre** van ezért szükségünk, vitathatatlan kölcsönös előnyökkel, ahogy azt sokkal korábban már Hölderlin⁽³¹⁾, a német költő is ajánlotta, a görög kultúrából nyerve ihletet.

8.4 Minőségi ugrásra van szükség, **integrálva** nem csupán a gazdaságot, de a politikát és mindenki **SZUVERENITÁSÁT** is. Nem Európa megvalósítandó „modelljét”, hanem inkább az ehhez szükséges eszközöket kell megvitatni: hatékony, demokratikus és átlátható döntési eszközökre van szükség a közjó megvalósításához, az **európai nép egyesítéséhez**, nem pedig elválasztásához.

⁽²⁹⁾ „Az EU történetében először vagyunk tanúi a demokrácia leépülésének”, Jürgen Habermans.

⁽³⁰⁾ „Egyetlen ország sem hozhat olyan intézkedéseket, amelyek ártanak az eurozóna egy másik tagjának”, Mario Draghi.

⁽³¹⁾ „...mivel párbeszédet folytatunk, és meghallgatjuk egymást”, „Békeünnepe” című vers, Friedrich Hölderlin költő, 1770–1843.

8.5 Ugyanezen okok miatt az EGSZB hibásnak tartja azt a kérdésfelvetést, hogy módosítani kell-e vagy sem a **Szerződést**. Ez nyilvánvalóan attól függ, hogy mi szükséges a GMU kiteljesedéséhez. Javaslataink nagy részét a Szerződés módosítása nélkül is meg lehet valósítani (növekedés, hiány stb.), a többi tekintetében pedig elégséges lehet a megerősített együttműködés. Ami fontos, az a megvalósítandó cél, a gazdaság, az euró és az uniós polgárok érdekében. Csak a Szerződés lehet ennek eszköze. Ezt a lehető legpontosabban el kell magyarázni a polgároknak, közvetlenül és/vagy az EP-n és a nemzeti parlamenteken keresztül bevonva őket a döntésekbe.

8.6 Az EGSZB úgy véli, hogy az eurózónának rendelkezésére állnak a **saját jövőjének megtervezéséhez** szükséges eszközök: a politikai integráció fokozása, a gazdaság állami irányításának csökkentése, szociális piacgazdaság, a növekedés és a foglalkoztatás fellendítéséhez és a **politikai, gazdasági és szociális unió** megvalósításához.

9. Integráció vagy felbomlás?

9.1 E további lépés nélkül a válság abban a formában, ahogy eddig kezelték, az eurózóna és következőképpen az EU felbomlásához vezethet. Nem lehet csupán a megszorítási és a kiadáscsökkentési, mint pl. az adósságsökkentési politika alkalmazására szorítkozni, akkor sem, ha ezek a politikák szükségszerűek. A szolidaritás keretén belül más eszközöket (pl. keresletbővítést a hitelező országokban) is alkalmazni kell. Meg kell értetni az érdekelt országok polgáraival, hogy költségvetési többleteik mások adósságaiból származnak, valamint hogy az euróval szembeni támadások nem függenek az adósság szintjétől⁽³²⁾, bár az adósságot csökkenteni kell. Mindeközben a déli országok polgárainak nyomást kell gyakorolniuk kormányaikra a következők érdekében: adósságkonszolidáció és országaik költségvetésének gondosabb kezelése; a pazarlás és az adókikerülés felszámolása, adócsökkentés, illetve a növekedés, a foglalkoztatás, valamint rendszereik termelékenységének és versenyképességének fokozása, nem csupán néhány reform végrehajtásával, hanem a nagyobb szolidaritás keretén belül, valamint az EU és az EKB más típusú gazdaságpolitikájával⁽³³⁾.

9.2 Egyetlen ország sem lenne képes különben arra, hogy csökkentse adósságát és konszolidálja költségvetését. Ezért **lazítani kell a megszorításokon** és más gazdaságpolitikát kell

követni, ellenkező esetben ugyanis növekedhetnek a kockázatok. E ponton segítségünkre lehet a történelem⁽³⁴⁾. Az integráció új perspektíváját kell megerősíteni, a negatív, káros és erőltetett integráció helyett a **pozitív integrációét**.

9.3 Figyelembe kell vennünk, hogy **manapság senki sincs biztonságban Európában**, mindenkit veszély fenyeget, még akkor is, ha a most kialakult helyzetet kivételesnek lehet tekinteni. Néhány országnak az euró által is támogatott gazdasági növekedése, valamint az EU intézményeinek gyengesége oda vezetett, hogy legerősebb országgént Németország központi szerepet játszik Európában, gyakran a „perifériával” szemben – utóbbi elsősorban a déli országokra, de nem csak rájuk vonatkozik. „Ez aggodalmat kelt a többiekben.” (Helmut Schmidt), különösen az e szerep keltette benyomás miatt. Ezért olyan intézkedésekre van szükség, amelyek rácsafolnak erre az érzésre⁽³⁵⁾.

9.4 Az EGSZB szerint úgy tűnik, hogy napjaink Európájában túlteng az egoizmus és a nemzeti érdekek védelme, mintha az **„érdekek utópiájával”** szembesülnénk. A gazdasági megközelítés került az előtérbe, és háttérbe szorította azokat az értékeket, amelyek alapján megszületett Európa és amelyek létezésének sarokkövét jelentik. Egy egoista és szolidaritás nélküli Európa kerül előtérbe. Az elmúlt idők feszültségei az EU veszélyes **„pszichológiai szétfoslásának”** kockázatát rejtik, ami a polgárokat és a kormányokat is fenyegeti, ennek kezeléséhez pedig az önteltség nélküli meghallgatás és konkrét válaszok nyújtása szükséges.

9.5 **Útelágáshoz értünk:** az EGSZB nem érti, hogy miként lehetséges az, hogy Európának, a világ első gazdasági hatalmának késlekedései és kétségei veszélybe sodorhatják Görögországnak, az európai alapelvek szülőföldjének és egy gazdasági szempontból igencsak kicsi entitásnak⁽³⁶⁾ a jövőjét, áldozatokkal terhelve a lakosságot és a vállalatokat, anélkül, hogy ezeket egy növekedésserkentő terv – pedig a növekedés az egyedüli útja az adósságok visszafizetésének – és egy olyan terv kísérmé, amely enyhítené a görög és az európai lakosság egy részének súlyos szociális gondjait. Felmerül a kérdés, hogy milyen is ez az Európa.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Ezt támasztja alá Spanyolország esete, amelynek adóssága (a GDP 68,5 %) alacsonyabb, mint Németországé (a GDP 81,2 %). 2011-es Eurostat adatok.

⁽³³⁾ Az 1956-os Spaak-jelentés elismerte, hogy a különböző hatékonysági szintű gazdaságok integrációja súlyosbíthatja a strukturális, szociális és regionális különbségeket, ezért közös strukturális, szociális és regionális politikákkal kell kiegyensúlyozni.

⁽³⁴⁾ 1933: a Heinrich Brüning német kancellár által követett deflációs politika következményei az 1929-es válság után.

⁽³⁵⁾ „Nem egy német Európára, hanem egy európai Németországra van szükségünk.”, Helmut Kohl.

⁽³⁶⁾ Az EU GDP-jének 2 %-a.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Környezetbarát gazdaság – a fenntartható fejlődés előmozdítása Európában (saját kezdeményezésű vélemény)

(2013/C 271/03)

Előadó: **Joana AGUDO I BATALLER**

Társelőadó: **Pedro NARRO**

2012. november 15-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Környezetbarát gazdaság – a fenntartható fejlődés előmozdítása Európában.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2013. április 26-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22.–23-án tartott 490. plenáris ülésén (a május 23-i ülésnapon) 108 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy ha Európa továbbra is meghatározó világgazdasági szereplő akar maradni, akkor az elkövetkező években az inkluzív környezetbarát gazdaság megvalósítása jelenti számára a legfőbb kihívást. A Rio+20 konferencián az EU sikraszállt a fenntartható fejlődés egyik formáját jelentő környezetbarát gazdaság mellett, most pedig ideje volna cselekednie. Ehhez olyan fenntartható fejlődési modell szükséges, amely a „zöld” KFI-infrastruktúrák terén kiemelten kezeli az állami beruházásokat, és megfelelően meghatározza a magánberuházóknak nyújtandó ösztönzőket. Ennek kettős célja van: egyfelől a jelenlegi recesszióból való mielőbbi kitörés érdekében ösztönözni a termelő tevékenységet, másfelől gazdasági és társadalmi téren vezető szerepet játszva megbirkózni a harmadik ipari forradalomnak beillő átalakulás kihívásaival.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a termelési és fogyasztási formák alapvető és szükséges átalakításához elengedhetetlen, hogy a civil társadalmat az inkluzív környezetbarát gazdaságra való átállás teljes folyamatába bevonják, és ennek minden szinten, de főképp ágazati és területi (európai, tagállami és regionális) szinten meg kell történnie. Minden jelentős változás ellenállást vált ki és kedvezőtlen hatásokkal jár, ezek minél hatékonyabb enyhítése érdekében az irányításba minél több szereplőt be kell vonni. Ennek a részvételnek köszönhetően fejleszthető a fenntartható módon a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok.

1.3 Az EGSZB aggodalommal jegyzi meg, hogy a gazdasági tevékenységeket drámai mértékben visszafogó és munkahelyek megszűnésével járó „költsgvetési megszorító intézkedések” miatt az utóbbi években jelentősen megkurtították a környezetbarát megoldásokat ösztönző adópolitikákat. Az IMF elismerte,

hogy e politikáknak a termelőtevékenységekre gyakorolt tényleges fékező hatásai messze felülmúlták az eddigi becsléseket.

1.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az inkluzív környezetbarát gazdaság fejlesztésével javulnak a munkahely-teremtési lehetőségek. „Környezetbarát munkahelyek” alatt nemcsak az új növekvő ágazatok valamelyikével kapcsolatos munkahelyeket értjük, hanem minden olyan munkahelyet, amely bármely ágazatban a termelési folyamatok „kizöldítése” révén jön létre. A környezetbarát gazdaságra való méltányos áttéréshez olyan aktív foglalkoztatási politikák kellene, amelyek tisztességes munkahelyek létrehozását biztosítják, ideértve az aktív dolgozók szakképzését és folyamatos képzését. E növekedés kulcsa a nők és a fiatalok ezen ágazatokban való alkalmazása.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a szociális szereplők közötti konszenzuson alapuló iparpolitika elengedhetetlen a technológiai innováció terén tett erőfeszítések összehangolásához és ahhoz, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékony gazdaság kialakítása által érintett számos európai ágazatban ösztönözzük a termelési infrastruktúrák lecserélését. Ez a vállalkozások részéről is jelentős beruházásokat igényel.

1.6 Az EGSZB megítélése szerint az Uniónak minden politikájába integrálnia kellene a fenntartható fejlődési stratégia célkitűzéseit, különös tekintettel az Európa 2020 stratégiára és annak hét kiemelt kezdeményezésére. Az egyes uniós stratégiáknak összhangban kell lenniük egymással, és az európai biztosoknak egységes álláspontot kell képviselniük ebben a témában. Az Európai Bizottságnak konkrétan az Európa 2020 stratégia félidei felülvizsgálatkor meg kellene ragadnia az alkalmat arra,

hogy fenntarthatóbbá tegye a stratégiát, és teljes körűen összevonja az európai fenntartható fejlődési stratégiával. Meg kell majd határozni a növekedés minőségére vonatkozó és annak nyomon követését és értékelését lehetővé tevő mutatókat, és alkalmazni kell azokat.

1.7 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az európai szemeszter és az éves növekedési jelentés nagy szerepet játszhat – és kell, hogy játsszon – a fenntartható fejlesztési politikák nyomon követésének biztosításában. Az EGSZB szükségesnek tartja a környezetre káros támogatások megszüntetését, valamint országspecifikus ajánlások megfogalmazását a környezetvédelmi adók növelése, a hulladék- és vízgazdálkodás, valamint az újrahajósítás javítása tekintetében. Ezekben a területeken a tagállamoknak ambiciózusabb és átfogóbb célokat kellene kitűzniük.

1.8 Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Unió 2014–2020-as időszakra szóló többéves pénzügyi kerete jelentős ellentmondást tartalmaz: a környezetbarát gazdaságra való átállás elősegítéséhez a legtöbb uniós támogatást nem a legtöbb szén-dioxidot kibocsátó gazdasági ágazatok (lakóépületek, energia, ipar és közlekedés) kapják. Ezek támogatását tehát jelentősen növelni kell, és garantálni kell a támogatás eredményes és hatékony felhasználását.

1.9 Az EGSZB rendkívül fontosnak tartja a környezetvédelmi adózás terén való előrelépést, ideértve az éghajlatváltozás elleni befektetési alapokat létrehozó vállalkozások adóügyi ösztönzését, feltéve, hogy az alapok kezelésében a munkavállalók is részt vesznek.

1.10 Az EU kereskedelmi politikájával kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy a termelésáthelyezés kockázatának elkerülése érdekében meg kellene fontolni a szén-dioxid-adóval egyenértékű vámtarifák bevezetését azokra az országokra, amelyek nem hajlandók nemzetközi kompromisszumra a kibocsátások csökkentése terén.

2. Bevezetés

2.1 2011-ben az OECD és az UNEP is részletes jelentést dolgozott ki a környezetbarát gazdaságról, az ILO elindította a „környezetbarát munkahelyek” programot, és a 2012-es Rio+20 konferencia egyik fő témája is „A zöld gazdaság a fenntartható fejlődés és a szegénység felszámolása összefüggésében” volt.

2.2 Az EU 2006-ban megújította fenntartható fejlődési stratégiáját, 2009-ben pedig útnak indította azt az energiaügyi és

éghajlat-változási intézkedéscsomagot, amelynek célja az üvegházhatású gázok kibocsátásának 20 %-os csökkentése, a megújuló energiák arányának 20 %-os növelése és az energiahatékonyság 20 %-kal való javítása 2020-ig ⁽¹⁾. 2025-ig és 2030-ig az EU-nak még komolyabb csökkentést kell elérnie. 2011-ben az Európai Bizottság elfogadta az *Erőforrás-hatékony Európa* kiemelt kezdeményezést ⁽²⁾, az *alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának ütemtervét* ⁽³⁾, az *Unió 2020-ig szóló, biológiai sokféleségre vonatkozó stratégiáját* és az *erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervét* ⁽⁴⁾.

2.3 Az EGSZB mindig is támogatta a gazdaság környezetbaráttá tételét, mivel az hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, továbbá azt, hogy az európai és tagállami politikák kiemelten vegyék figyelembe a civil társadalomnak az inkluzív környezetbarát gazdaságra való áttérésre vonatkozó javaslatait, külön hangsúlyozva az összes társadalmi szereplő közti szoros együttműködés fontosságát. Ezért számos véleményében utalt ennek különféle szempontjaira és az Európai Bizottság egymás követő javaslataira: az EGSZB hangsúlyozta, hogy a környezetbarát gazdaság és az irányítás javítása nem választható el sem a fenntartható termelés, foglalkoztatás és fogyasztás előmozdításától, sem a nők és a férfiak közti egyensúlyra vonatkozó stratégiától, sem pedig az éghajlatváltozással kapcsolatos uniós intézkedéscsomagtól.

3. A környezetbarát gazdaság

3.1 Az inkluzív környezetbarát gazdaságnak egyensúlyt kell találnia a gazdasági jólét, az erősebb társadalmi kohézió és a jelenlegi és jövőbeli generációk jólétét biztosító természeti erőforrások hatékonyabb megőrzése és racionális felhasználása között. Célja a termelés dematerializálása, azaz a gazdasági növekedés függetlenítése a természeti erőforrások felhasználásától, a környezetszennyezéstől és a hulladéktermeléstől.

3.2 Az ILO szerint az a munkahely környezetbarát, amely fenntartható szintre csökkenti a vállalatok és gazdasági ágazatok környezeti hatásait, hozzájárul az energia-, nyersanyag- és vízfelhasználás csökkentéséhez, a gazdaság szénmentesítéséhez és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez. A „zöld munkahely” fogalma aránylag gyorsan változik, mivel a „zöld” és „nem zöld” munkahelyek közti határvonal a technológiai innovációs folyamatoktól függ. Ezért nemcsak az új növekvő ágazatok valamelyikével kapcsolatos munkahelyek tartoznak ide, hanem minden olyan munkahely, amely bármely ágazatban a termelési folyamatok és a termékek „kizöldítése” révén jön létre.

⁽¹⁾ Összefoglaló a COM(2011) 21 final dokumentum I. mellékletében és a http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm címen.

⁽²⁾ COM(2011) 21 final.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:REV1:EN:PDF>

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0571:FIN:HU:PDF>

3.3 A környezetbarát gazdaság fejlesztésének két fő mozgatórugója van: az egyik az éghajlatváltozás elleni politikákból kiinduló ösztönzés, a másik a feltörekvő országok közötti egyre élesebb verseny az egyre szűkösebb és drágább erőforrások birtoklásáért.

3.4 A környezetbarát gazdaság nem pusztán az újonnan fejlődő és más hagyományos ágazatok közötti ágazati kiigazítást jelenti (az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé mutató technológiai fejlődésből eredően). Magában foglalja a termelés és a fogyasztás ökológiai korszerűsítését is annak érdekében, hogy növekedjen a vállalkozások hozzáadott értéke és környezeti fenntarthatósága – gondolhatunk itt az erőforrás-megőrzésre, az energiahatékonyságra és a munkaszervezésre, de a munkavállalók és a vállalat közötti kapcsolatokra is – a különböző tényezők termelékenységének növelése céljából.

3.5 Az utóbbi években nyilvánvalóvá váltak bolygónk kapacitásának korlátai, mind a növekvő kereslet mellett rendelkezésre álló természeti erőforrások, mind pedig a Föld hulladék-befogadó és szennyezéstűrő képessége szempontjából.

3.6 Nem feledkezhetünk meg az éghajlatváltozás egészségre gyakorolt hatásairól: a szélsőséges időjárási jelenségek gyakoribbá válása, az ózon és szálló por koncentrációjának növekedése, a magasabb hőmérséklet miatti erősebb toxicitásuk, valamint korábban már felszámolt fertőző betegségek újbóli megjelenése Európában.

3.7 A főbb fejlett országok és számos feltörekvő gazdaság termelési, közlekedési és energiaszerkezetének az elkövetkező években történő átalakítása alapvetően a magas szén-dioxid-kibocsátású gazdaságról egy olyan új, alacsony CO₂-kibocsátású gazdaságra való átállást jelenti, ahol az energiatermelésben a fő hangsúly a megújuló, tiszta, azaz olyan energiaforrásokon lesz, amelyek nem bocsátanak ki sem üvegházhatású gázokat, sem más veszélyes anyagokat.

3.8 A termelésnek ez a gyökeres átalakítása, amelyet egyesek harmadik ipari forradalomnak neveznek, nem lesz semleges a nemzetközi versenyképesség szempontjából, különösen azon országok számára – és az uniós tagállamok többsége ide tartozik –, amelyek nettó energia- és nyersanyagimportőrök. Ezért már 2009 óta számos OECD-ország kormánya ambiciózus élénkítési terveket léptetett életbe, amelyekben alapvető szerepe van a környezetbarát infrastruktúra- és KFI-beruházásoknak. Ezzel kettős céljuk volt: a jelenlegi recesszióból való mielőbbi kitörés érdekében ösztönözni a termelő tevékenységet, és vezető szerepet játszani a folyamatban lévő termelési szerkezetváltás során.

3.9 Ennek ellenére számos tagállamban e tervek pénzügyi forrásait, akárcsak az uniós költségvetést, jelentősen csökkentették, többek között a „költségvetési megszorító” intézkedések keretében. Az IMF vezető közgazdásza elismerte, hogy e politikáknak a termelőtevékenységet visszafogó hatásai jelentősen meghaladják az eddigi becsléseket; egy 28 országban elvégzett tanulmány szerint a 2008-ban kezdődött válság óta a költségvetési multiplikátor 0,8 és 1,7 között van ⁽⁵⁾.

3.10 A zöld gazdaság iránti lendület ilyen lelassulása komoly problémákat okozhat számos uniós országnak, hiszen manapság jóval kisebb és dinamikusabban változó a fejlett és a feltörekvő országok közötti technológiai különbség. Egyáltalán nem biztos, hogy összességében Európa lesz az alacsony szén-dioxid-kibocsátással rendelkező fejlett ipari országok éllovasa. Ez pedig komoly feszültségeket okozhat hosszú távon az EU-ban, mivel kétségbe vonhatja azt, hogy sikerül-e gazdaságilag fejlettebb, nagyobb társadalmi kohézióval bíró és környezeti szempontból fenntarthatóbb társadalmat létrehozni. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy számos egyértelmű jövőképpel bíró ágazatban az EU a technológia és a termelés szempontjából piacvezető pozíciót tölt be.

3.11 A zöld gazdaságra való átállással, illetve a szükséges beruházásokkal és ösztönzéssel nagyobb eséllyel lehet majd munkahelyeket teremteni Európában. Nem szabad ugyanakkor megfelekedni a jelenlegi termelőtevékenységekről, melyek manapság az uniós tagállamok gazdaságának alapját jelentik. Sok olyan munkahelyből zöld állás lesz, amely jelenleg nagyon környezetszennyezőnek ítélt iparágban található. Ehhez az kell, hogy több intézkedést hozzanak az energiahatékonyság növelése, illetve a nyersanyag-felhasználás és a környezetszennyezés csökkentése érdekében. Néhány példa erre: azok a vállalatok, amelyek a közúti közlekedésben elektromos és hibrid járműveket gyártanak általánosságban, illetve a tömegközlekedés számára is; a nagysebességű vasútpályák kiépítésében részt vevő vállalatok, az ilyen vasutak ugyanis komoly egy főre eső energiamegtakarítást jelentenek a légi közlekedéshez vagy a hagyományos vasúthoz képest; az energiafelhasználás szempontjából gyenge hatékonyságú lakóépületek korszerűsítésével foglalkozó építőipari vállalatok. Minderre úgy kell sort keríteni, hogy kiépítik és meg is erősítik a szociális párbeszédet, a társadalmi egyeztetést és a kollektív tárgyalásokat, méghozzá úgy, hogy kedvező végeredményt kapjunk a munkahelyek (minősége és mennyisége) és az egyenlőség (a munkafeltételekben és a fizetésekben) szempontjából. Ugyanakkor csak nyolc uniós tagállamban létezik hivatalos meghatározás a zöld munkahelyekről. Így az eltérő meghatározások és módszerek alapján különböző becslések látnak napvilágot.

⁽⁵⁾ IMF munkadokumentum/13/1. *Growth Forecast Errors and Fiscal Multipliers* [Hibás növekedési előrejelzések és költségvetési multiplikátorok]. Készítette: Olivier Blanchard és Daniel Leigh. 2013. január.

4. A civil társadalom közreműködése a zöld gazdaságra való átállásban, amelyben a technológiai innováció a vállalatok versenyképességének egyik meghatározó tényezője

4.1 Ennek a harmadik ipari forradalomnak az az egyik teljesen új vonása, hogy magas fejlettségi szintet értek el a termelőerők, a civil társadalom nagyon szorosan nyomon követi a fenntarthatóság és a környezetvédelem kérdéseit, és nyomást is gyakorol ezekben a témákban. Európában a környezetvédelmi szervezetek, a fogyasztóvédelmi szervezetek, a szakszervezetek, a vállalkozói szervezetek és a többi civil szereplő meghatározó szerepe garanciát jelent arra, hogy az előttünk álló változások nyomán olyan gazdaság jön majd létre, amely egy jobban irányítható, fenntarthatóbb, szociálisabb és környezettudatosabb fejlődés szolgálatában áll. A korábbi ipari forradalmakban ez elképzelhetetlen lett volna, akkor és ott az egyes kisvállalati döntések határozták meg a technológiai és termelési irányváltást.

4.2 Az ILO a 2009 júniusában elfogadott *Globális paktum a tisztességes munkáért* dokumentumban leszögezte, hogy „a szociális párbeszéd elengedhetetlen mechanizmus a nemzeti prioritásokhoz igazított politikák alakításában. Fontos alapot jelent ahhoz, hogy a munkavállalókat és a munkaadókat megnyerjük a kormányokkal közös munkának, amely nélkülözhetetlen a válság leküzdéséhez és a fenntartható fellendüléshez.” A szociális szereplők közötti konszenzuson alapuló iparpolitika elengedhetetlen a technológiai innováció terén tett erőfeszítések összehangolásához és ahhoz, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékonyabb európai gazdaságra való átállás által érintett számos európai ágazatban ösztönözzük a termelési infrastruktúrák lecserélését.

4.3 A technológiai innováció a zöld gazdaság szerves részét képezi. Ezért a gazdaság környezetbarátabbá tételét elősegítő ágazatoknak, vállalatoknak és technológiáknak nagyobb finanszírozási támogatást kellene nyújtani (köz- és magánforrásból egyaránt), hiszen ezek erősítik az európai gazdaság globális versenyképességét. Ezzel kapcsolatban a Deutsche Bank az éghajlatváltozás kapcsán az alábbi ágazatokat minősítette kiemeltnek (azzal a céllal, hogy iránymutatást adjon a magánberuházásoknak):

- tiszta és megújuló energiaforrások létrehozása,
- az energiaellátást szolgáló infrastruktúrák és kezelési rendszerek,
- a közlekedés terén: a vasútközlekedés és a tengeri közlekedés, középtávon pedig a hibrid gépkocsik és az olyan bioüzemanyagok ösztönzése, amelyek nem jelentenek konkurenciát az élelmezési célú földhasználatban,

— a zöld vegyipar és az új anyagokba irányuló beruházások,

— az olyan alapiparágak, amelyek kevesebb energiát használnak fel és kevésbé függenek a nyersanyagoktól, és amelyek nagyobb mértékben használnak kevésbé szennyező új alapanyagokat (köztük a vas- és acélipar, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású cementgyártás stb.),

— olyan építőipari tevékenységek, amelyek az épületek nagyobb energiahatékonyságát és energiatermelését célozzák,

— hulladékkezelés,

— mezőgazdaság (környezetbarát műtrágyák és gyomirtószer-
rek),

— víztisztító, vízfertőtlenítő és sótalánító rendszerek.

4.4 Kiemelt figyelmet kell szentelni azoknak a nehézségeknek, melyekbe a kkv-k ütköznek, amikor a környezetbarát innovációkhoz szükséges beruházásokhoz meg akarják szerezni a megfelelő mértékű finanszírozást.

4.5 Ahhoz, hogy az innováció valóban javítsa a versenyképességet, az üzleti modellben figyelembe kell venni a munkavállalók közreműködését ösztönző gyakorlatokat. Látni kell, hogy a munkaerő részvétele a munkaszervezésben és az üzleti tervezésben olyan tényezőnek számít, amely egyértelműen kedvez az innovációnak és serkenti a termelés hatékonyságát. Ehhez modernizálni kell a munkakapcsolatok és a kollektív tárgyalások rendszerét, illetve azok kapcsolódását a vállalatiirányításhoz.

4.6 A munkavállalók részvétele a vállalati folyamatokban az egyik alapvető eleme annak, hogy Európa számos ágazatban technológiai szempontból vezető szerepet tölthessen be és megtarthassa exportkapacitását. Nem szabad csak a megtermelt javak elosztásának szempontjából tekinteni a munkavállalókra, mivel – ahogy azt sok vállalat már felismerte ⁽⁶⁾ – a munkavállalói részvétel önmagában meghatározó eleme a javak megtermelésének. Az innovációval kapcsolatos nehézségek nagymértékben és alapvetően az olyan merev szervezeti struktúrákból adódnak, amelyekben a munkavállalóra csupán eszközként tekintenek.

⁽⁶⁾ EPOC projekt – Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért.

5. A zöld gazdaság az európai politikákban

5.1 A Rio+20 konferencián az EU egy olyan inkluzív zöld gazdaság mellett szállt síkra, amely lehetővé teszi a fenntartható fejlődés irányába történő előrelépést. Az Európai Bizottság célja, hogy elősegítse a fenntartható és inkluzív növekedést, és hogy a Rio+20-szal kapcsolatos nyomonkövetési intézkedései középpontjába a gazdaság környezetbarátabbá tétele kerüljön. Elengedhetetlen, hogy a civil társadalom részt vehessen ebben a folyamatban, ezért a kormányoknak fejleszteniük kell a szociális párbeszédet.

5.2 Az erőforrás-hatékony Európa kiemelt kezdeményezés és az erőforrás-hatékony Európa menetrend végrehajtására az Európai Bizottság 2012-ben létrehozta az Európai Erőforrás-hatékonsági Platformot (EREP), amely 2013-ban félidei jelentést, 2014-ben pedig zárójelentést fog készíteni az erőforrások felhasználásának hatékonyságáról, illetve javaslatokat dolgoz majd ki a zöld gazdaságra való áttérésre az alábbi területekre vonatkozóan: „Keretfeltételek a megújuló energiaforrásokba irányuló beruházásokhoz”, „Célok kitűzése és az elért eredmények mérése” (ezzel kapcsolatban létre kell hozni egy megbízható rendszert a GDP-n túlmutatató mutatókkal, amelyek jelzik, hogy az érintett ágazatokban, illetve a társadalom egészében milyen eredményeket sikerült elérni ezen politikák terén [nagyobb versenyképesség, a munkavállalók munkafeltételeinek javulása, a hulladék újrahasznosításának aránya, energiahatékonyaság és erőforrás-felhasználás, a megújuló energiaforrások részaránya, a környezetszennyezés csökkentése]), valamint „Körkörös gazdaság/a gazdaság környezetbarátabbá tétele”.

5.3 Különösen fontos, hogy eredményeket érnünk el a környezetvédelmi adó, illetve a fosszilis üzemanyagok sok tagállamban magas támogatásának csökkentése terén, ugyanis sok termék és szolgáltatás ára nem tükrözi helyesen az összes termelési költséget, mivel nem számítják bele ezekbe a szennyezéssel járó kiadásokat. Az önkéntes környezetvédelmi címkézés intézkedései nem bizonyultak elegendőnek, különösen a jelenlegi válságban, amelyben nő azoknak a fogyasztóknak a száma, akik számára a termék ára a fontos, nem pedig az, hogy az mennyire környezetbarát. Ahhoz, hogy a környezetvédelmi adózás politikája terén széles körű társadalmi konszenzust

sikerüljön elérni, figyelembe kell venni, hogy a politika milyen hatásokkal jár a vállalatok versenyképességére, illetve milyen szociális következményei vannak az emberekre nézve (ezt újabban energiaszegénységnek is nevezik), és kiegészítő politikákat kell kidolgozni a hatások enyhítésére (ipari, kereskedelmi és a legrosszabb szociális helyzetben levő csoportok támogatására szolgáló politikákat). Adóügyi ösztönzőkre is szükség van ahhoz, hogy a vállalatok a nyereségüket visszaforgassák a széndioxid-kibocsátás és más káros környezeti hatások csökkentését szolgáló intézkedésekbe (éghajlatváltozás elleni befektetési alapok révén). Fontos, hogy ezt a vállalatokon belül egyeztetéssel a munkavállalókkal is.

5.4 Az Európai Bizottság elfogadta a hetedik környezetvédelmi cselekvési programra vonatkozó javaslatát, amely meghatározza, hogy a környezetvédelmi politika hogyan járul hozzá a zöld gazdaságra történő átmenethez. Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak el kell még fogadnia ezt a programot; az EGSZB pedig egy külön véleményt dolgozott ki a témában. (7) Az EU 2014–2020-as időszakra szóló többéves pénzügyi kerete viszont komoly ellentmondást tartalmaz: az uniós pénzeszközök jelentős részét nem azokba a gazdasági ágazatokba irányítják, amelyek a legnagyobb széndioxid-kibocsátásért felelősek (lakásépítés, energiaügy, ipar és közlekedés).

5.5 Az EU kereskedelempolitikája kapcsán megjegyzendő, hogy a termelésáthelyezés kockázatának visszaszorítása érdekében a kibocsátásokra kivetett adók növelése miatt hasonló díjakat kell megszabni az olyan országok számára, amelyek nem fogadják el a kibocsátáscsökkentésre vonatkozó nemzetközi egyezményeket. Bár a széndioxid-adók akadályozzák a szabad kereskedelmet, a nemzetközi közösség már elfogadta ezeket más esetekben. Erre példa az ózonréteg védelméről szóló Montreáli Egyezmény, amely a betartatása érdekében lehetőséget teremt kereskedelmi megszorítások kiszabására, hiszen a szabad kereskedelem nem lehet öncélú: az a lényege, hogy fenntartható módon segítse a jólét megteremtését. Egyértelmű, hogy fontosabb megelőzni egy éghajlatváltozásból eredő világméretű katasztrófát, mint nyitva hagyni a világpacokat a nagy üvegházhatásúgáz-kibocsátással járó termékek előtt.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

(7) Az EGSZB véleménye: Az EU hetedik környezetvédelmi cselekvési programja, HL C 161., 2013.6.6., 77-81. o

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

490. PLENÁRIS ÜLÉS, 2013. MÁJUS 22. ÉS 23.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye – A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió tervezete – Európai vitaindító

(COM(2012) 777 final/2)

(2013/C 271/04)

Előadó: **Carmelo CEDRONE**

2013. február 19-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye – A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió tervezete – Európai vitaindító

COM(2012) 777 final/2.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2013. április 24-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 149 szavazattal 12 ellenében, 25 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Bizottság közleménye jelentős hozzájárulás az EU-t érintő olyannyira szükséges vita megindításához, valamint komoly előrelépés a GMU-val kapcsolatos múltbéli módszerekhez és tartalmakhoz képest. Emellett először ad útmutatást az Unió nemzetközi szerepével és politikai jövőjével kapcsolatban. Az EGSZB ezért pozitívan értékeli a javaslatot, amely történelmi fordulópontot jelenthet akkor, ha a Tanácsnak 20 év várakozást követően meglesz a bátorsága és akarata ahhoz, hogy a megjelölt célkitűzések eléréséhez szükséges rendelkezéseket elfogadja és hatályba léptesse, valamint záros határidőn belül végre is hajtsa a javaslatot.

1.2 A 2011–2012 során hozott döntésekkel ugyanis az Európai Tanács az európai kormányzás jelentős és részletes reformját kezdte meg a makrogazdasági egyensúlytalanságok felügyelete, a költségvetési szabályok szigorítása, valamint az euróövezeti országok gazdaságpolitikáinak az összehangolása terén. A nehéz helyzetben lévő államok államkötvényeinek „fel-

tételes, de nem korlátlan” felvásárlására irányuló, az EBK által nemrégiben elhatározott nem konvencionális beavatkozások, a szigorú és pártatlan prudenciális felügyelet biztosítására, valamint az államok és bankok közötti kapcsolat felbontására hivatott egységes felügyeleti mechanizmus létrehozása, illetve a bankok felszámolására vonatkozó szabályok képezik a GMU stabilitásának biztosításához szükséges eszközöket.

1.3 Az EGSZB egyetért az európai bizottsági közleményben felvázolt és az Európai Tanács elnöke, Hermann van Rompuy által nemrégiben megerősített (*A valódi gazdasági és monetáris unió felé* címet viselő) stratégiával, mely az euróövezet megerősítését célozza, ugyanakkor úgy véli, hogy az nem biztosítja kellő mértékben a tagállamok, a polgárok és a vállalatok számára a GMU előnyeinek teljes kiaknázását, amint erre az elmúlt tíz év eseményei is rámutattak. A Tanács a Maastrichti Szerződésből kifolyólag olyan politikai hatáskörökkel rendelkezik, amelyek szűk **korlátok közé szorították** a fenti szerződésből fakadó GMU-t. Az Európai Bizottság ezért állt most elő a „**Valódi, szoros gazdasági és monetáris unió**” tervzetével.

1.4 A GMU megszilárdításához és az euróövezetbeli országok gazdasági és foglalkoztatási növekedésének biztosításához azonnali, egyidejű – és nem közép- vagy hosszú távú – hatékonyabb fellépésekre, így a Tanács által végrehajtandó növekedési tervre és erőteljesebb gazdaságintegrációs mechanizmusokra van szükség. A makro- és mikrogazdasági szakpolitikák elegye szükséges, valamint a szilárd elkötelezettség, a szolidaritás, a bizalom és a közös hovatartozás érzése a tagállamok között, illetve az EU irányába, nem elfeledkezvén arról, hogy a vita tárgyát képező intézkedések elsődleges célja mindenki jóléte kell, hogy legyen.

1.5 Bár hangot ad a közleménnyel kapcsolatos kedvező véleményének, az EGSZB rámutat arra, hogy még abban az esetben is, ha teljes egészében működésbe lépnének a benne foglaltak, áttörő hatást nehezen lehetne elérni különösen a döntési mechanizmus kérdésében, mivel hiányzik az euró számára otthont teremtő politikai unióra vonatkozó konkrét javaslat. Ugyanez érvényes az adósságra, az aszimmetrikus sokkokon való felül-emelkedésre, a növekedésre, a versenyképességre és a (szisztematikus hatásvizsgálatnak alávetendő) foglalkoztatásra nézve. Mindezek a korlátok jellemzik a jelenlegi helyzetet.

1.6 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a jelenlegi európai bizottsági javaslatok nagy részével kapcsolatban már dolgozott ki véleményeket és felmutatott megoldásokat is, különösen a GMU és az EKB határaitra, valamint a növekedésre és az államadóságra vonatkozóan. ⁽¹⁾ Az Európai Bizottság és a Tanács által ez idáig megtett előrelépések jó alapot teremtenek a fenti területen végzett munka folytatásához. Az EGSZB ezért kedvezően értékeli azt, hogy az Európai Bizottság részántha magát jövőbeli iránymutatások megfogalmazására e témában, valamint reméli, hogy ez a Tanács számára megfelelő alkalom lesz az adóssággal és a növekedéssel kapcsolatos konkrét intézkedések gyors meghozatalára, ami valóságos minőségi ugráshoz fog vezetni.

1.7 A közleményben szereplő legutóbbi uniós döntések ugyanis – ha csak részlegesen is, de – kielégítik a makrogazdasági keretet, ezzel szemben a mikrogazdasági szintű, a termelői ágazatokat érintő javaslatok nem tűnnek elégségesnek, noha egyedül ez utóbbiak képesek a növekedés újraindítására. Az európai bizottsági dokumentum vitát próbál indítani a GMU-ról, ez a kérdéskör pedig jócskán túlmutat az államháztartások konszolidálásán és a makrogazdasági szakpolitikákon. Mikrogazdasági szakpolitikákra is szükség volna, amilyen például egy valódi ipari paktum (*industrial compact*) lenne.

1.8 Az európai bizottsági javaslat emellett nagyobb egyetértésre találna, ha a GMU stabilizálásához és működőképessé tételéhez szükséges intézkedések végrehajtásához rendelt különböző

határidők kijelölése során egyértelműbben utalna arra, hogy a fenti célkitűzést támogató európai szakpolitikák folytatására van szükség, valamint meghatározná a megvalósításra szánt intézkedési területeket, illetve az európai közkiadások ésszerűsítése és hatékonyabbá tétele céljából bevezetendő újításokat.

1.9 Az Európai Bizottság hozzájárulhat és kötelessége is hozzájárulnia a nemzeti termelési és közigazgatási rendszerek versenyképességének növeléséhez elengedhetetlen reformok végrehajtásához, amennyiben az egységes piaccal, a strukturális alapok kezelésével és a főbb közös szakpolitikákkal kapcsolatban innovatív beavatkozási módszereket és kritériumokat fogad el. Emellett ihletet nyerhetne az EKB által bevezetett újításokból is, és – amint azt az EGSZB már többször leszögezte – ugyanilyen jelentőségű módosításokat kellene javasolnia az EU legsebezhetőbb területeit, régióit és ágazatait leginkább érintő európai szakpolitikák végrehajtásához.

1.10 Az EKB-val kapcsolatban teljes mértékben ki kell domborítani a növekedés és a foglalkoztatás szolgálatában álló oldalait, valamint végső hitelezői szerepét. Az euróövezet országainak abbéli szándéka, hogy ez irányba mozduljanak el, hozzájárulna az EKB-ba és az euróba vetett bizalom megszilárdításához, valamint a spekulációs támadások elleni védekezéshez, különösen a legnagyobb költségvetési nehézségekkel küzdő országok vonatkozásában.

1.11 Az euró stabilitását nem lehet pusztán az EKB-ra és a közös monetáris politikára bízni úgy, hogy közben a tagállamok teljes önállóságot élveznek fiskális és költségvetési politikáik alakításához. Az EGSZB szerint **az euróövezet egységes költségvetésének jövőbeli perspektívájából a költségvetési uniót nem szabad – a közleményben előirányzottak szerint – hosszú távra halasztani, hanem az a közös pénzzel és az egységes bankfelügyelettel együtt a GMU stabilitásának rövid és középtávon történő eléréséhez szükséges másik pillért kell, hogy képezze, amennyiben így biztosítékot nyújt a piacoknak az európai terv koherenciája felől.**

1.12 **Az intézményi javaslatok** tekintetében az Európai Bizottság jelentős erőfeszítést tesz. Az EGSZB hasznosnak tartja azt, hogy az intézményi kérdés végre napirendre kerül, amely – a politikai Uniót is beleértve – innovatív javaslatának az alapja. Minden egészében új javaslatról van szó. Ugyanakkor úgy véli, hogy a javaslatok nagy része a jelenlegi keret szerinti megközelítést tükrözi, igen korlátozott előrehaladással, és így nem is alkalmasak a problémák megoldására, hacsak a Tanács – a fenti javaslatokat csupán a cselekvésre való buzdításként értelmezve – nem lép még tovább.

⁽¹⁾ HL C 143., 2012.5.22., 10. o.

1.13 Lehetséges, hogy ez újabb köztes lépést jelentene, az EGSZB azonban – melynek e folyamat szerves részének kellene lennie – az eddig jóváhagyott javaslatok alapján úgy véli, hogy már nincs idő részleges lépések megtételére egyes témákban, hanem minőségi ugrásra van szükség mind a szakpolitikák tartalmában, mind az ezek megvalósításához szükséges döntéshozatali folyamatban. Ideje felhagyni az önáltatással: ne ismétlegessük tovább, hogy „valódi” politikára, „valódi” GMU-ra, „valódi” politikai unióra stb. van szükség. Határozottabb és gyorsabb cselekvésre van **most** szükség, egyrészt az EU nagy részét markában tartó **recesszió megfékezése** érdekében, másrészt pedig a már jó ideje függőben hagyott és a nemzetközi pénzügyi válság által robbanékony állapotba hozott megoldatlan kérdések megválaszolása érdekében.

1.14 Az EGSZB arra kéri a Tanácsot, hogy az európai bizottsági javaslatokat kiindulópontnak tekintve lépjen fel bátrabban és világosabban az elért megállapodások tiszteletben tartása, valamint a jóváhagyandó és végrehajtandó javaslatok benyújtásával kapcsolatos felelősségek vonatkozásában, különösen úgy, hogy – a Szerződés módosítását is előírva – a gazdaság- és foglalkoztatáspolitikától kezdve minden kérdéskörre kiterjeszti a többségi szavazás intézményét.

1.15 Az EGSZB javaslatainak összefoglalása

1.15.1 A valódi GMU létrehozása érdekében az EGSZB szerint a következőkre van azonnal (a Szerződés módosítása nélkül) szükség:

- európai növekedési kezdeményezés elindítása, mivel csupán a megszorító politikát alkalmazva nem lehet az Unió által kitűzött egyetlen kritériumnak sem eleget tenni,
- az országok közötti gazdasági különbségek leküzdésének elősegítése a szolidáris konvergencia mechanizmusa révén; a válság által leginkább sújtott országok érdekében célzott mikroszintű intézkedésekkel, tehát pozitív feltételek megteremtésével lehetne fellépni a fiatalok munkanélküliségének csökkentése érdekében (pl. minden egyes munkába felvett fiatal után uniós hozzájárulást adnának),
- megkezdeni az államadósság problémájának a rendezését az Európai Bizottság és az EGSZB kérése alapján, hogy az euró már bevezetett vagy majd később bevezetendő valamennyi ország nehézségei kezelhetők legyenek,
- a bankunió és az európai felügyelet gyors megvalósítása,

- az egységes piac kiteljesítése valamennyi (adózási, pénzügyi, banki, energetikai, szolgáltatási, kutatási és innovációs stb.) ágazatban,
- a hitelpiac töredezettségének enyhítése oly módon, hogy egyenlő feltételek mellett a hitel költsége azonos legyen minden tagállamban.

1.15.2 Közép- és/vagy hosszú távon a Szerződés esetleges módosításai révén a következőkre lesz szükség:

- a monetáris, pénzügyi és adózási kormányzással együtt valódi uniós gazdasági kormányzás megvalósítása a központi uniós és a tagállami decentralizált politikák közötti nagyobb koherencia megteremtése érdekében,
- az EKB mandátumának végrehajtása,
- a döntéshozatali módszer és a struktúrák egyetlen szervezetben való megerősítése, hogy az eurónak legyen „kormány”, a jelenlegi rendszer kiegészítése és egységesítése, valamint a költségvetési unió megvalósítása az euróövezet közös költségvetésének létrehozása által, emellett pedig az országok közötti gazdasági egyenlőtlenségek csökkentését célzó szolidaritási mechanizmus bevezetése,
- a szociális unióért megvalósítandó szociális paktum megkötése a szociális és civil partnerek bevonásával,
- a politikai unió megerősített együttműködés révén történő létrehozása ahhoz, hogy az euró egyetlen közös szócsővel rendelkezzen a demokratikusabb és átláthatóbb döntéshozatali folyamat megvalósítása érdekében. Ennek érdekében helyénvaló lenne a következő EP-t a Tanáccsal együtt alkotmányozó jogkörrel felruházni,
- komolyabb reprezentatív szerep megadása az unió számára a nemzetközi szervezetekben.

2. Általános megjegyzések: bírálatok

2.1 Az EGSZB tisztában van azzal, hogy napjaink egyik legösszetettebb kérdéskörét tárgyaljuk. Európa a szorosabb integráció új szakaszába lép, ami számos bátor lépés megtételét teszi szükségessé. Az EGSZB határozottan üdvözli a GMU jövőjéről szóló vita megindítását, amennyiben azt fentiekhez vezető első lépésként értékeli, és rámutat arra, hogy a GMU makrogazdasági valósága mikrogazdasági döntésekből ered. Ezért a makro- és mikrogazdasági politikákat ugyanazon általános célok szolgálatába kell állítani.

2.2 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 9. cikke a 151. és 153. cikkel kiegészülve leszögezi, hogy politikái és fellépései végrehajtása során az Uniónak figyelembe kell vennie a magas foglalkoztatási szint elősegítésével, az élet- és munkakörülmények javításával, valamint a kirekesztés elleni küzdelemmel kapcsolatos kívánalmakat. Az EGSZB megdöbbenéssel látja, hogy a vizsgált közlemény ezen feltételek egyikét sem veszi számba a „Valódi, szoros gazdasági és monetáris unió” célkitűzései között. Amellett, hogy e célkitűzések egyértelmű nevesítését kéri, az EGSZB szükségesnek tartja a gazdasági és pénzügyi szakpolitikák által a szociális helyzetekre és a munkaerőpiacra gyakorolt hatás fokozott nyomon követésének (hatástanulmányok formájában történő) biztosítását, valamint indokoltnak tartja a fenti politikák által esetlegesen kiváltott kedvezőtlen gazdasági és szociális következmények kiküszöbölésére irányuló intézkedések kidolgozását.

2.3 A stabilabb és hitelesebb GMU-ra irányuló európai bizottsági javaslatok egyike sem valósulhat meg ténylegesen (sem rövid, sem közép- vagy hosszú távon), ha a tagállamok és különösen a gazdasági és pénzügyi válságtól leginkább sújtott országok nem állnak ismét növekedési pályára, ha nem oldják meg a foglalkoztatás és a különösen a fiatalok körében erőteljesen növekvő munkanélküliség problémáit, illetve nem csökkentik a tagállamok között fennálló különbségeket. De akkor sem fog mindebből semmi megvalósulni, ha a Tanács és az eurócsoport nem teszi magáévá a GMU kiteljesítéséhez szükséges, már 20 éve várt reformok előmozdítására irányuló európai bizottsági javaslatokat, valamint ha a tagállamok nem kötelezik el magukat teljesen amellett, hogy tagállami szuverenitásuk egy részét a cél érdekében szükséges módon közös kezelésbe vegyék.

2.4 Az Európai Bizottság legfőbb igyekezete továbbra is arra irányul, hogy a tagállamok gazdaságpolitikáit a költségvetési politikák és a felügyeleti rendszerek konvergenciájának megerősítésére szolgáló intézkedések és eszközök összehangolt együttműködésén keresztül koordinálja, ez pedig enyhíti azon legeladósodottabb országok problémáit, amelyek számára nehézséget jelent az államadósság finanszírozása, valamint az adósságcsoökkentést és az adósság fenntarthatóságát célzó, az Európai Bizottság által javasolt és nemrégiben a tagállamok által is jóváhagyott szigorú költségvetési tervek (*fiscal compact*) tiszteletben tartása. A polgárok és a piacok bizalmának visszanyerése érdekében azonban a nemzeti szinten elindított intézkedéseknek közös, európai logika szerint kell továbbhaladniuk, konkrét és jótékony hatást kell kifejteniük a polgárok és a vállalatok számára, ezért pedig nemzeti szinten jobb koherenciát kell megvalósítani a makro- és mikrogazdasági (a fiatalokra, a munkaerőpiacra, a társadalombiztosításra stb. vonatkozó) politikák között.

2.5 Az euróövezet tagállamainak jelentős része már ötödik éve negatív növekedési pályán van, az elkövetkező évekre vonatkozó előrejelzések pedig igen csekély javulást ígérnek a főbb mikrogazdasági változók kapcsolatban. A GMU megerősítését célzó európai bizottsági javaslatoknak egyéb megfigyelésekkel és/vagy intézkedésekkel kell párosulniuk ahhoz, hogy hitelesek

legyenek és egy olyan széles körben és közösen folytatott vita tárgyát képezhessék a GMU jövőjével kapcsolatban, amely nem csupán a szakértőkre tartozik, hanem a teljes európai civil társadalomra.

2.6 Az euróövezet országainak – az EU-val szembeni kötelezettségvállalásaiknak megfelelően – az elkövetkező években is folytatniuk kell szigorú költségvetési politikájukat, melyet főként a nemzeti költségvetések struktúrájának akár a kiadások felől, akár az államháztartási bevételek felől történő ésszerűsítésére irányuló reformokon keresztül lehet biztosítani, megfelelő figyelmet fordítva a javak igazságos elosztására és a költségvetési multiplikátorok hatásaira is. Ezáltal a költségvetési egyensúly szempontjából semleges hatású hatékonyagnövekedést lehetne elérni a gazdasági növekedés és a szociális jólét számára alapvető kiadási tételek, így az egészségügyi, társadalombiztosítási, oktatási, kutatási és innovációs kiadások lefaragása nélkül. ⁽²⁾

2.7 Ezekhez a nemzeti szintű fellépésekhez azonban párosulniuk kell a gazdasági növekedéshez, a foglalkoztatáshoz és a beruházások újraindításához szükséges európai szintű intézkedéseknek is, így például javítani kell a nemzeti munkaerőpiacok működését ahhoz, hogy többek között a makrogazdasági párbeszéden keresztül integrálódhassanak az euróövezetbe; ⁽³⁾ az államadósság részbeni megosztása a spekuláció megfékezése érdekében; európai kötvényeknek az EBB és az EBA részéről történő kiadása a növekedés finanszírozása és a globális megtakarítási többletek Európába való vonzása érdekében; ⁽⁴⁾ lehetőség arra, hogy a kedvező öngerjesztő ciklus beindításához szükséges egyes strukturális beruházásokat kizárják az államadósságból; végül pedig az iparpolitikának szentelt fokozott figyelem mind a nemzeti kormányok részéről, mind pedig az európai szintű politikai döntéshozók részéről.

2.8 E politikák végrehajtásának felelőssége ugyan a tagországok kormányait terheli, az Európai Bizottságnak azonban intézményi előjogai és az általa kezelt uniós költségvetés forrásai keretében biztosítani kell a megvalósítást, hozzájárulva ezáltal a továbbra is fennálló egyenlőtlenségek és regionális különbségek csökkentéséhez.

2.9 Az EGSZB emellett úgy véli, hogy az Európai Bizottság elemzése a GMU történelmi vonatkozásairól nem tárgyalja azokat a tényleges gazdasági és politikai hiányosságokat, amelyek megvoltak az euró születésekor, és amelyek az eurót és az EU-t sújtó válság fő okai. Legalábbis furcsának tűnik, hogy egy GMU-ról szóló elemzés nem tartalmaz semmilyen utalást vagy értékelést a maastrichti kritériumokra, a monetáris politika

⁽²⁾ HL C 133., 2013.5.9., 44. o.

⁽³⁾ Idem.

⁽⁴⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

„egységére” vagy az országok közötti gazdasági aszimmetriákra vonatkozóan. Nem tartható fenn az a gondolat sem, hogy a 2008-as válságot kizárólag az adósság és nem pedig az EU és a nemzeti kormányok politikai gyengesége „okolható”, különös tekintettel arra, hogy a tagállamok a GMU elindításától kezdve következetesen visszautasították, hogy vita induljon a fiskális és a költségvetési politika összehangolásáról.

2.10 Sürgető szükség lenne egy gazdasági unió, illetve az EU gazdasági kormánya létrehozására (a bankunióval egyidejűleg vagy azt megelőzően stb.), és az Európai Bizottság közleménye lefekteti ehhez az alapokat.

3. Részletes megjegyzések a javaslat tartalmával kapcsolatban: erősségek és gyengeségek

3.1 **Rövid távra szólóan** hét javaslat kerül előterjesztésre, amelyek közül néhány már ismert, mivel a közelmúltban az EU által jóváhagyott intézkedésekre utal: ezek az európai szemeszter, a „hatos csomag”-hoz és a „kettes csomag”-hoz kapcsolódó jogszabályok és az EKB-ra bízott bankfelügyelet. Ezek mind fontos lépések, amelyek maradéktalan végrehajtását a vonatkozó európai szabályozással és a Tanács által jóváhagyott országspecifikus ajánlásokkal összhangban kell végezni. Az Európai Bizottság azon javaslatait, amelyeket az EGSZB a legérdekesebbeknek tart, a következők:

3.1.1 Az első az egységes felügyeleti mechanizmust követően az egységes elszámolási mechanizmus bevezetése a bajba jutott bankok problémáinak megoldására. A leginnovatívabb szempont itt az, hogy a szanalási költségeket a részvényesek és a hitelezők viseljék, a „szerkezetátalakítási folyamat finanszírozásához szükséges minden pótlólagos forrást” magának a banksektornak kell biztosítania, és már nem az adófizetőknek. ⁽⁵⁾

3.1.2 A második egy „**Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz**” bevezetésére vonatkozik a strukturális reformok megvalósításának támogatására az euróövezet országaiban. A javaslat rendkívül részletesen írja le (a közlemény I. Melléklete) a követendő utat az eszközt életre keltő megállapodások végrehajtására és betartására vonatkozóan. A részvétel aránya és annak a pénzügyi támogatásnak a mértéke, amelyben a tagországok részesülhetnek, meghatározatlan marad. Mindkét elem meghatározó az eszköz fenntarthatóságának biztosítása szempontjából, még akkor is, ha az Európai Bizottság részletesebb javaslatot kíván ismertetni a végrehajtási rendelkezésekről (a közlemény 25. oldala). Az EGSZB úgy véli, hogy egy ilyen eszköznek meg kell előznie, vagy legalábbis ki kell egészítenie a strukturális reformokat a kedvezőtlen hatások mérséklése érdekében. Ezen túlmenően az EGSZB kiemeli, hogy a „Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz” csak akkor lehet hatékony, ha

lépésről lépésre, a nemzeti szinten megkezdett cselekvésekkel és intézkedésekkel összehangolva alkalmazzák.

3.1.3 Ezen túlmenően a többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslat azok megbüntetésének tűnik, akik nem tartják tiszteletben a „tagállamok és az Európai Bizottság közötti paktumot”, nem pedig ösztönzésnek az európai szinten meghatározott politikák végrehajtására. A tagállamoktól megkövetelt szigorú makrogazdasági feltételeknek ki kellene egészülniük egy a különösen a fiatalok számára új foglalkoztatási lehetőségeket kínáló növekedési és fejlesztési tervvel, mely a szociális partnerek és a civil társadalom aktív részvételével kerül kidolgozásra.

3.1.4 Az EU és az euró meghatározóbb szerepe a nemzetközi monetáris testületek irányításában és az euró külső képviselétével kapcsolatos kapacitás erősítése az egyik legfontosabb szempont, amelyet az Európai Bizottság felvet, de az EGSZB számos véleményében is szerepelt, hogy nagyobb súllyal és döntéshozatali erővel kellene felruházni az EU-t és a közös valutát a nemzetközi monetáris irányítás keretében. Az Európai Bizottság azonban nem tér ki azokra a nehézségekre, amelyeket a javaslat az euróövezeten belül és kívül jelent, figyelembe véve az amerikai (valamint angol) adminisztráció kifejezetten kedvezőtlen hozzáállását az euró súlyának növekedéséhez (és ennek megfelelően a dollár súlyának csökkenéséhez), valamint az euróövezet országai között még mindig meglévő különbségeket a konkrét gazdasági és politikai érdekek védelmével kapcsolatban az IMF támogatásában részesülő számos fejlődő országban.

3.2 **Középtávon** a javaslatok főként egy az erkölcsi kockázat korlátozása érdekében szigorú feltételekhez kötött adósságtörlesztési alap létrehozására, illetve egy új állampapír (eurókinsztárjegyek) euróövezetben történő bevezetésére vonatkoznak. Ezek a javaslatok már régóta részét képezik a főbb uniós intézmények és a tagállamok közötti vitának. Az EGSZB is több ízben kiemelte véleményeiben, hogy európai kötvényekre van szükség az adósság részbeni kölcsönössé tételéhez (uniós kötvény), mely kiegészítő eszköz az euróövezetben megkönnyíti majd a leginkább eladósodott országok számára az államadósság finanszírozását, illetve az adósságszolgálat költségeinek csökkentését. ⁽⁶⁾

3.2.1 Jóllehet elismeri a Német Gazdasági Szakértők Tanácsa által tett, az európai bizottsági dokumentumba is átvett javaslat érdemeit, az EGSZB mégis jobban szeretne volna, ha az Európai Bizottság saját javaslattal áll elő, és/vagy utal az EGSZB vagy az uniós gazdasági miniszterek, illetve mások által korábban megfogalmazott javaslatokra.

⁽⁵⁾ HL C 44., 2013.2.15., 68. o.

⁽⁶⁾ Lásd a HL C 299., 2012.10.4., 60. o., 1. lábjegyzet

3.2.2 Mindenesetre az adósságtörlesztési alapra helyezett hangsúly figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy az államadósság-csökkentésre vonatkozó politika sikere nagyrészt nemcsak az állami kiadások csökkentésével elért előrelépésektől függ, hanem elsősorban a bevétel növekedésétől. Ez a helyes út, melyet követni kell, és a középtávnál sokkal hosszabb ideig, hogy az adósság/GDP arányát visszaszoríthassuk a maastrichti küszöbérték alá. A legjobb javaslat talán még mindig az uniós kötvények bevezetése, ahogyan azt az EGSZB már részletesen kifejtette.⁽⁷⁾ Természetesen a problémát nem az jelenti, hogy melyik technikai eszközt használjuk, hanem hogy milyen megoldást találjunk.

3.2.3 Egyébiránt a javaslat a maga egészében a stabilitási paktum logikáját követi a tagállami kötelezettségek tekintetében, de semmilyen új elemet sem tartalmaz, mely e politikák irányváltását jelezné, jóllehet azok többé már nem haladhatnak ugyanabba az irányba.

3.3 **Hosszú távon**, mellyel kevésbé foglalkozik az Európai Bizottság dokumentuma, a GMU fejlődése a bank-, költségvetési és gazdasági unió megvalósítása irányába történik. Ezeket a célokat az EGSZB természetesen támogatja, feltéve, hogy meghatározásra kerülnek a végrehajtáshoz szükséges intézkedések. Az EGSZB egyetért azzal, hogy el kell érni a tagországok gazdaságpolitikáinak teljes integrációját, különösen az adózás és a gazdaság területén, valamint az EU saját pénzügyi forrásokkal és független adózási kapacitással rendelkező, egységes költségvetésének létrehozását.

3.3.1 Ami az intézményi vonatkozásokat illeti, a közlemény csak leírásukra szorítkozik, jelezve, hogy milyen alapokra lehet majd építeni egy a jogi felépítését és a fontosabb gazdaságpolitikák irányítását tekintve erősebb gazdasági és monetáris uniót, ugyanakkor hallgat azokról a makro- és mikrogazdasági feltételekről, amelyeknek hosszú távon biztosítaniuk kellene a javaslatok megvalósíthatóságát.

3.3.2 Az EGSZB úgy véli, hogy egy ilyen ambiciózus célt a politikai unió felé való elmozdulást kívánó megerősített együttműködés révén lehet elérni. Ezt az eljárást megkönnyíthetné, ha a nemzetközi makrogazdasági környezetben megvalósulnának a részben megkezdett reformok a hitel- és pénzügyi piacok működési szabályai, a makro- és mikroprudenciális felügyeleti mechanizmusok és a pénzügyi válságot tápláló makrogazdasági egyensúlytalanságok csökkentése terén (kezdve az USA hiányával és Kína többletével). Ha nem történik jelentős előrelépés ebben az irányban, nehéz lesz elkerülni más gazdasági és pénzügyi válságok újbóli megjelenését.

⁽⁷⁾ Idem.

4. Politikai unió

4.1 Általános elvek

4.1.1 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy az Európai Bizottság foglalkozni próbál az EU jelenlegi „demokratikus deficitjével”, továbbá azt a megfontolást is üdvözli, hogy a fő problémát a szuverenitás átadása jelenti. Ezért újtárra kell indítani a politikai unióhoz vezető folyamatot, amely egy átláthatóbb és demokratikusabb döntéshozatali folyamat révén egyesíti és közösen irányítja az egyes tagállami felelősségi körben maradt „szuverén” politikákat, hogy egységes fellépést és európai „kormányzást” biztosítson az euró számára. Ez a GMU második, még hiányzó pillére.

4.1.2 Ezzel kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy:

— rövid távon nem szükséges módosítani a Szerződést, ahogyan azt az EGSZB kellően kifejtette javaslataiban, tehát jobb lenne az erőfeszítéseket a hosszú távú javaslatokra összpontosítani,

— a probléma valóban sokkal komolyabb az euróövezet esetében, ezért teljesen helytelen továbbra is a makro- és mikrogazdasági politikák euróövezetbeli „koordinációjáról” beszélni közös gazdaságpolitikák helyett, ahogyan a bankunió és az európai szintű közös felügyelet, a monetáris politika stb. esetében történik.

4.1.3 A kérdés tehát nem az EP bevonásának nehézségére, hanem inkább az euróövezet országai közötti közös döntéshozatali folyamat létrehozására és az EP ezzel kapcsolatos bevonására vonatkozik. Ami ezentúl már nem elfogadható, az az egyes államok független gazdasági és ipari politikáinak fennmaradása a közös monetáris politika mellett, ami kompenzációs eszközök hiányában a gyengébb országok gazdaságait sújtja.

4.2 A felelősségi körök optimalizálása

4.2.1 Az EGSZB üdvözli az EP bevonását a növekedéssel kapcsolatos javaslatokról szóló vitába, csakúgy, mint a nemzeti parlamentekét. Ugyanezt kellene tenni a kiigazítási programok esetében is, és nem csak egyszerű „tájékoztatásra” szorítkozni. Mi azonban még mindig a formális építkezés fázisában vagyunk, távol attól, ahogyan az uniós döntéshozatali folyamatban cselekedni kellene.

4.2.2 Innovatívnak tűnnek viszont a politikai pártokra vonatkozó javaslatok, melyek szerint nemcsak szavakban, hanem ténylegesen is európainak kellene lenniük, következképpen egységes európai struktúraként kellene fellépniük és nem mindenféle nemzeti sajátosság summázataként, összhangban azzal, amit az egyes államok vagy egyéb szervezetek (szakszervezetek, vállalkozók stb.) most is tesznek.

4.2.3 Helyénvaló lenne, ha legalább az euróövezetben nemcsak a pártok, ahogyan azt az Európai Bizottság javasolja, hanem más nagy európai szervezetek is (például szakszervezetek, vállalkozói szövetségek stb.) közös – európai, és nem nemzeti – szellemben szerveződnének és cselekednének már a 2014-es választásokra is. Jelentős előrelépés lenne, még ha nem is elegendő; mindenesetre jó példát mutatna mindenki számára.

4.2.4 A választások alkalmával alkotmányozó jogkörrel kellene felruházni az EP-t, hogy (a Tanáccsal) meghatározott időn belül megnyissa az utat egy politikai unió felé, a többségi szavazást kiterjesztve valamennyi témakörre, és lehetővé téve, hogy az Európai Parlament a növekedéssel és a foglalkoztatással kapcsolatos kérdésekben is élhessen szavazati jogával.

4.3 A Szerződés módosítása esetén felmerülő kérdések

4.3.1 Az EGSZB egyetért a gazdaságpolitikák és a foglalkoztatáspolitikák egyesítésével és egységesítésével: ugyanannak az éremnek a két oldaláról, bár gazdasági és nem jogi kérdésről van szó. Közös döntéshozatali folyamatra van viszont szükség az összes gazdaságpolitikával kapcsolatban, mely összefogja az Európa 2020 stratégiát, a nemzeti költségvetések összehangolását, a makro-és mikrogazdasági politikákat, az euróövezet munkaerőpiacát stb., hogy meghaladjuk a jelenlegi döntéshozatali rendszert. Az nem valószínű, hogy a GMU változtatásához elegendő, hogy az EP létrehoz egy különbizottságot.

4.3.2 Ezen túlmenően nem vall tisztánlátásra azt gondolni, hogy a gazdaságpolitikáért felelős alelnök megbízása a GMU-val kapcsolatos koordináció feladatával – még ha az EP-vel való együttműködésben történik is – javíthatna a jelenlegi helyzeten. Ennek illusztrálására elegendő a külpolitika példájára gondolni; ezért kellene tényleges jogkörrel felruházni a biztost vagy esetleg egy minisztert.

4.3.3 Egy ilyen fontos kérdést nem lehet formális jogi és parlamenti trükkökkel megoldani, ha először nem születik döntés a gazdasági, monetáris és foglalkoztatási politikákkal kapcsolatos szuverenitás nemzeti szintről európai szintre történő áthelyezéséről, ahogyan azt az EGSZB már több ízben javasolta. Mielőbb létre kellene hozni az euróövezet „gazdasági kormányát”, melyet az eurócsoport irányít döntéshozatali jogkörrel és többségi szavazással, az EP-vel karöltve, a Szerződés megfelelő módosításával, ugyanazzal a gyorsasággal, mint amellyel a költségvetési paktum és a bankunió stb. útjára indult. Ezáltal lehetővé válna egy egységes piac megvalósítása a gazdaság- és iparpolitikák, a növekedés és a foglalkoztatás számára, közös jövőképpel és kölcsönösen szolidáris döntésekkel az országok között, az EU polgárainak érdekében.

4.4 Az EU külső képviselése

4.4.1 Az EGSZB üdvözli az euróövezet külső képviselétével kapcsolatos javaslatok összességét. A közlemény egyik lényeges

pontjáról van szó, tekintettel a válság nemzetközi következményeire és a pénznemek közötti kapcsolatokra. Napjainkban ugyanis az euró olyan, mint egy cserépedény a vasedények között. Az Európai Bizottság arra irányuló stratégiája, hogy megerősítse az euróövezet helyzetét az IMF-ben, abban áll, hogy az első szakaszban megfigyelői státusszal ruházza fel, majd egy második szakaszban egységes képviselést kér a számára. Hosszabb időről van szó, ami gyengíti az euróövezetet, pedig mielőbb egységes álláspontot kellene elfoglalnia a különböző szervezetekben, ahogyan arra az EGSZB már régóta rámutatott. Következésképpen az európai bizottsági javaslatok talán realisták, de bátortalanok és rövid és középtávon nem elégségesek. Itt is minden attól függ, hogy a Tanács mit fog tenni.

4.5 EKB

4.5.1 Az EKB-val kapcsolatban alkalmazott megközelítés elégtelennek tűnik. Ezen túlmenően az EGSZB nem ért egyet azzal az állásponttal, hogy a Szerződésnek foglalkoznia kellene „az EKB demokratikus elszámoltathatóságának megerősítésével”, mivel az EKB egy olyan szervezet, ahol a döntéseket már szavazattöbbséggel hozzák (nem úgy, mint a Tanácsban). Ráadásul a problémák és az EKB szerepe más jellegűek, és nem lehet kizárólag a felügyeletre hivatkozni, ahogyan azt láthatólag az európai bizottsági közlemény teszi: a tét az, hogy megbízatása a stabilitáson és az infláción túlmenően kiterjedjen a növekedésre és a foglalkoztatásra is.

4.5.2 Ennek érdekében azt is biztosítani kell, hogy az EKB politikáját a reálgazdaságba átültető mechanizmusok megfelelően működjenek. Az EKB ezen mechanizmusok hatékonyságának növelésére újabban alkalmazott nem hagyományos beavatkozásait, így a bankrendszer likviditásának biztosítását (CBPP és LTRO programok), illetve az államkötvények vásárlását a másodlagos piacon (SMP és OMT programok) a helyes irányba tett első lépésnek lehet tekinteni, de még mindig nem teszik lehetővé, hogy az EKB mint adott esetben saját határozatait autonóm módon meghozni képes végső hitelező szerepeljen, ami (mint ismeretes) szükségessé tenné a Szerződések módosítását.

4.5.3 Meg kell erősíteni az EKB végső hitelezői szerepével kapcsolatos döntéshozatali autonómiáját és cselekvési eszközeit, nem az államok vagy az EU eladósodásának növelése, hanem az euró nagyobb hitelessége és a leginkább eladósodott országok államadósságával kapcsolatos spekulációs támadások megfékezése érdekében. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy különös tekintettel az EKB-nak az államadósság fenntarthatóságával kapcsolatos beavatkozásai által gyakorolt hatásra, már a művelet pusztá bejelentése is ténylegesen segített csökkenteni az euróövezetbe tartozó országok államkötvénypiacán, illetve a pénzügyi és hitelpiacain meglévő feszültségeket.

4.6 Bíróság

4.6.1 A Bíróság szerepének erősítését üdvözlendőnek tartja az EGSZB, de nem a közleményben javasolt formában (tagállamok jogsértési eljárásai). Ez állandósítaná azt a meggyőződést, hogy a gazdasági problémák, köztük az adósság, technikai-jogi, nem pedig politikai problémák, melyekkel az EU demokratikus és átlátható döntéshozatali folyamata keretében kell foglalkozni, amely fölött a polgárok szuverenitással rendelkeznek.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint a terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről

(COM(2013) 45 final – 2013/025 (COD)),

valamint javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a pénzáttalásokat kísérő adatokról

(COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD))

(2013/C 271/05)

Előadó: **Christophe ZEEB**

2013. február 27–28-án az Európai Unió Tanácsa, illetve 2013. március 12-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint a terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD),

valamint

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a pénzáttalásokat kísérő adatokról

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD)

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2013. április 24-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 23-i ülésnapon) 145 szavazattal, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (a továbbiakban: EGSZB) üdvözli az Európai Bizottság javaslatait, amelyek célja, hogy a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem és azok megelőzése terén alkalmazott nemzetközi standardokban bekövetkező változások fényében kiigazítsák az uniós szabályozási keretet. A pénzügyi rendszerrel és a belső piac kínálta lehetőségekkel visszaélő bűnözők tulajdonképpen alapjaiban rendítik meg társadalmainkat. Az EGSZB véleménye szerint elengedhetetlen, hogy az Európai Unió és tagállamai a pénzügyi tranzakciók integritásának és átláthatóságának megerősítését célzó, hatékony eszközökkel rendelkezzenek. E tekintetben az Európai Bizottság javaslatai bizonyosan jó irányt képviselnek.

1.2 Az EGSZB üdvözli továbbá az egyrészt a tisztségeik miatt nagyobb korrupciós kockázatot képviselő politikai közszereplők, másrészt a társaságok tényleges tulajdonosai kapcsán a kötelezett jogalanyok számára előírt ügyfél-átvilágítási követelmények pontosításait, amelyeknek köszönhetően növekszik az

átláthatóság a színpalak mögött tevékenykedő (adott esetben jogi személyiség mögé rejtőző) természetes személyeket illetően. Az EGSZB egyetért azzal is, hogy a kötelezettek köre a szerencsejáték-szervezőkre is kiterjed, hiszen ez az ágazat pénzmosás céljára felhasználható.

1.3 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló törekvését, hogy az Európai Unió vezető szerepet vállaljon a pénzmosás és a terrorizmus elleni világszintű küzdelemben. Úgy véli, hogy csak az összes érdekelt fél együttes erőfeszítése garantálhatja az új uniós szabályozási keret eredményességét és azt, hogy az Európai Unió jó példával járhatson elől a pénzmosás elleni küzdelem terén. Az EGSZB üdvözli, hogy a javaslat egyértelműsítő intézkedéseket tartalmaz, arányosságot garantálva a kkv-k tekintetében. Az EGSZB ésszerűnek tartja, hogy a „kisméretű jogalanyokat” közvetítő szervezetek, például szakmai kamarák, szövetségek és egyesületek segítségével műszaki és szakmai támogatásban részesítsék, hogy eleget tehesenek a javaslatban foglalt kötelezettségeknek.

1.4 Az EGSZB örömmel látja, hogy az Európai Bizottság felvállalta két eleve nehezen összeegyeztethetőnek tűnő problémakör, nevezetesen a személyes adatok védelme és a pénzmosás elleni küzdelem közötti egyensúly kialakításának kényes feladatát. A kötelezett jogalanyok széles köre által végzett információgyűjtés és -elemzés – amely többek között személyes adatokra is kiterjed – célja kizárólag a bűnözői tevékenység felderítése. A kötelezett jogalanyoknak ezért a nemzeti hatóságok bűnözés elleni küzdelmének kiemelt segítése során ügyelniük kell ügyfeleik magánéletének – lehetőség szerinti – tiszteletben tartására.

1.5 Az EGSZB támogatja a pénzügyi szolgáltatások ágazatában alkalmazandó szankciók európai szintű harmonizációjára irányuló javaslatot. A bűnmegelőzésnek a lehető leghatékonyabban kell működnie, és a kötelezett jogalanyokkal szemben a pénzmosás tárgyát képező összegek tekintetében visszatartó erejű és arányos szankciókat kell alkalmazni. Az EGSZB ezért felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat annak garantálására, hogy a közigazgatási szankciókat és büntetéseket következetesen és helyesen alkalmazzák.

2. Háttér

2.1 A pénzmosás, valamint a terrorizmusnak és a tömegpusztító fegyverek terjesztésének a finanszírozása veszélyezteti a globális biztonságot és a pénzügyi rendszer integritását. A Pénzügyi Akció Munkacsoport (Financial Action Task Force, a továbbiakban: FATF) nevű szervezet felelős a pénzmosás, valamint a terrorizmusnak és – újabban – a tömegpusztító fegyverek terjesztésének a finanszírozása elleni küzdelmet és ezek megelőzését célzó nemzetközi szintű intézkedések (úgynevezett ajánlások) kidolgozásáért.

2.2 A FATF közel három éven keresztül dolgozott ajánlásaainak felülvizsgálatán a megelőző intézkedések megerősítése és a pénzügyi rendszer védelmének javítása érdekében, még erőteljesebb eszközökkel támogatva a kormányokat a súlyos bűncselekmények szankcionálásában. A FATF ily módon 2012 februárjában új ajánlásokat fogadott el⁽¹⁾.

2.3 A FATF új ajánlásai lényegében a következő módosításokat vezetik be:

2.3.1 Az ajánlások tovább pontosítják a kockázatalapú megközelítés fogalmát, amelyet az országoknak és a kötelezett jogalanyoknak alkalmazniuk kell a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával összefüggésben felmerülő kockázatok jobb megértése és átvilágítási rendszereik kiigazítása érdekében, hogy az azonosított kockázatok jellegének függvényében megfelelően oszthassák el forrásaikat.

2.3.2 Az ajánlások a kötelezett jogalanyok kötelezettségeinek jellegével kapcsolatban is megfogalmazzák a szükséges pontosításokat. Pontosítják egyrészt a társaságok tényleges tulajdonosainak és az elektronikus átutalások kedvezményezettjeinek

személyazonosságával kapcsolatos átláthatóságra, másrészt a tisztségeik miatt nagyobb korrupciós kockázatot képviselő politikai közszereplők azonosítására irányuló kötelezettségek hatályát.

2.3.3 Az ajánlások hatékonyabb eszközöket biztosítanak a bűnüldözésért felelős hatóságok és a pénzügyi hírszerző egységek nyomozásaihoz, és megerősítik az e szereplők által a nyomozás, az ellenőrzés és a súlyos bűncselekmények felderítése kapcsán folytatott információcserét.

2.4 A FATF 2014-ben új kölcsönös értékelési ciklust indít tagjai körében, és különös figyelmet fordít majd az új ajánlások végrehajtásának eredményességére.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 Az uniós szabályozási keret naprakésszé tételi folyamatának részét képező, egyrészt a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemről szóló negyedik irányelvre, másrészt a pénzáttalalásokat kísérő adatokról szóló második rendeletre vonatkozó javaslatok célja a FATF-ajánlások módosításainak átvétele.

3.2 Az ajánlások a következő lényeges módosításokat vezetik be az uniós szabályozási keretbe:

3.2.1 A kötelezett jogalanyok jegyzékébe bekerülnek egyrészt a legalább 7 500 euró⁽²⁾ összegű alkalmi készpénzes ügyletet teljesítő kereskedők az adott ügylet időpontjától kezdődően, valamint a szerencsejáték-szervezők és a bérbeadással foglalkozó ügynökök.

3.2.2 Minden pénzügyi bűncselekmény egyben kifejezetten a pénzmosás tilalma megsértésének is minősül.

3.2.3 Az irányelvjavaslat pontosítja, hogy a kockázatalapú megközelítést mind szupranacionális és nemzeti szinten, mind az egyes kötelezett jogalanyok szintjén a figyelembe veendő tényezők minimális listájával, illetve az európai felüyleti hatóságok által kidolgozandó iránymutatással alátámasztott átvilágítási fokozatok függvényében kell alkalmazni.

3.2.4 A javaslat felszólítja az európai felüyleti hatóságokat (az EBH-t, az EBFH-t és az EÉPH-t) arra, hogy vegyenek részt a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával összefüggő kockázatok uniós szintű elemzésében, és adjanak ki a tagállamoknak és a pénzügyi intézményeknek szóló szabályozási technikai standardokat.

⁽¹⁾ www.fatf-gafi.org

⁽²⁾ A küszöb jelenleg 15 000 euró.

3.2.5 A kötelezett jogalanyoknak tájékozódniuk kell a tényleges tulajdonosokról, és a nemzeti szintű vagy nemzetközi szervezeteknél dolgozó politikai közszereplőket különösen nagy kockázatú ügyfélkategóriaként kell számon tartaniuk.

3.2.6 Létre kell hozni az irányelv alapvető előírásainak a kötelezett jogalanyok általi rendszeres megsértése esetén alkalmazandó közigazgatási szankciók jegyzékét.

3.3 A javasolt módosítások többek között egy független könyvvizsgáló társaság által a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemről szóló harmadik irányelv alkalmazásáról készített tanulmányon⁽³⁾ és az Európai Bizottsággal a nyilvános konzultáció során megosztott álláspontokon alapulnak.

3.4 Az irányelvjavaslat és a rendeletjavaslat a meglévő, hatályon kívül helyezendő irányelv, illetve rendelet helyébe lép.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemről szóló, meglévő uniós szabályozási keretet a nemzetközi szinten bevezetett változásokra tekintettel ki kell igazítani. Az EGSZB tudatában van annak, hogy a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása mint jelenség az összes gazdasági ágazatot érinti, és hogy folyamatosan kiemelt figyelmet kell fordítani a pénzügyi rendszer bűncselekmények céljára való felhasználásának megelőzését célzó szabályozási keret eredményességére.

4.2 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló törekvését, hogy az Európai Unió vezető szerepet vállaljon a pénzmosás és a terrorizmus elleni küzdelemben. Megismétli egy korábbi véleményében már kifejtett álláspontját, amely szerint „üdvözli a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzését célzó szabályok továbbfejlődését, amely az Európai Unió szimbólumaként a feddhetetlenség és a viselkedésmód legmagasabb normáit biztosítja a köz- és magánszféra magatartási viszonyaiban. Az irányelv praktikus lépést jelent a pénzügyek kezelésében, ugyanakkor az Európai Unió erősítésének egyik eszköze”⁽⁴⁾.

4.3 Az EGSZB becslései szerint azon küszöb 15 000 euróról 7 500 euróra történő leszállítása, amelyen felül az árukkal kereskedő személyeknek végre kell hajtaniuk az irányelvjavaslatban foglalt kötelezettségeket, az első lépést jelenti a nem készpénzes tranzakciók terjesztése irányában. Az EGSZB már egy korábbi véleményében⁽⁵⁾ rámutatott, hogy a készpénz a feketegazdaság

számára kedvező tényezőnek tekinthető, és hogy a nem készpénzes tranzakciók pénzügyi és gazdasági szempontból átláthatóbbak, a társadalom egésze számára kevésbé költségesek, továbbá praktikusak, biztonságosak és innovatívak.

4.4 A „kisméretű jogalanyok” támogatása

4.4.1 Az EGSZB üdvözli azt, hogy a pénzmosással és a terrorizmus elleni küzdelemmel összefüggő kötelezettségeket a bérbeadással foglalkozó ügynökökre és szerencsejáték-szervezőkre is alkalmaznák, noha e szereplőkre a FATF-ajánlások hatálya nem terjed ki.

4.4.2 Az EGSZB üdvözli, hogy a javaslat egyértelműsítő intézkedéseket tartalmaz, arányosságot garantálva a kkv-k tekintetében. Annak biztosítása érdekében, hogy a kisméretű jogalanyok is eleget tudjanak tenni az irányelvjavaslatban szereplő kötelezettségeknek, az EGSZB egyes közvetítő szervek – például a szakmai kamarák, a „kisméretű jogalanyok” nemzeti szintű képviselőit ellátó szövetségek vagy egyesületek – bevonását és iránymutatási, támogatási és közvetítési jogkörrel történő felruházását javasolja. Rendkívül fontos a „kisméretű jogalanyok” támogatása, hogy azok ne válhassanak a pénzmosók elsődleges céltáblájává.

4.5 Az azonosításra vonatkozó követelményeknek a digitális korszakkal való összeegyeztetése

4.5.1 A személyek kötelező azonosítását fizikai jelenlétükben kell elvégezni. Ennek hiányában a kötelezett jogalanyoknak a távoli tranzakciókkal összefüggő kockázatok miatt fokozott átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk. Az EGSZB megkérdőjelezi, hogy az ilyen szintű követelmények összhangban vannak-e társadalmunknak a „tiszta digitális” irányba történő elmozdulásával.

4.5.2 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy mérlegelje olyan intézkedések alkalmazását, amelyek lehetővé teszik az ügyfelek azonosításával kapcsolatos kötelezettségek összeegyeztetését az egyre gyakoribb elektronikus fizetéssel és kommunikációval.

4.6 A személyes adatok védelme és a pénzmosás elleni küzdelem közötti egyensúly

4.6.1 Az EGSZB kiemeli annak fontosságát, hogy a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem során összeegyeztessék egyfelől a személyes adatok védelméhez fűződő érdekeket, másfelől a pénzügyi rendszer integritásának megőrzését.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20110124_study_amld_en.pdf

⁽⁴⁾ HL C 267., 2005.10.27., 30–35. o.

⁽⁵⁾ HL C 351., 2012.11.15., 52. o.

4.6.2 Amennyiben a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem információk (többek között személyes adatok) gyűjtésén és elemzésén alapul, amit kötelezett jogalanyok széles köre végez, akkor az EGSZB szerint a javaslatoknak jórészt teljesíteniük kell a tagállamok és a kötelezett jogalanyok tekintetében egyaránt megfogalmazott követelményeket, hogy jobb egyensúlyt lehessen biztosítani e két eleve nehezen összeegyeztethető problémakör között.

4.6.3 Az irányelvjavaslat 39. cikkében előírt azon kötelezettség kapcsán, amelynek értelmében az üzleti kapcsolat megszüntését követő öt, illetve tíz év elteltével meg kell semmisíteni a megszerzett dokumentumokat és információkat, az EGSZB sürgeti a tagállamokat annak biztosítására, hogy jogszabályaik kezeljék azokat a helyzeteket (például a bűncselekmény kapcsán folytatott nyomozás, a csőd, vagy a jogutódlás esetét), amelyekre ennek a kötelezettségnek a közérdek sérelmének megelőzése érdekében nem kellene vonatkoznia.

4.6.4 Az EGSZB azt javasolja, hogy az irányelv kifejezetten írjon elő szigorú titoktartási kötelezettséget a gyanús műveleteket bejelentő személyek személyazonosságára vonatkozóan, kivéve ha az érintett személyek hozzájárulnak személyazonosságuk nyilvánosságra hozatalához, vagy ha büntetőeljárás során a nyilvánosságra hozatal elkerülhetetlen a tisztességes bírósági eljárás garantálásához.

4.7 Az európai felügyeleti hatóságok fellépési legitimitásának megerősítése

4.7.1 Az EGSZB rámutat arra, hogy az európai felügyeleti hatóságok részt fognak venni a pénzmossággal és a terrorizmus finanszírozásával összefüggő kockázatok uniós szintű elemzésében, és iránymutatásokat és szabályozási standardokat adhatnak ki a tagállamok és a pénzügyi intézmények számára. Noha az EGSZB hangsúlyozza a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása elleni uniós küzdelem terén az európai felügyeleti hatóságokkal folytatandó egyeztetés és együttműködés fontosságát, megjegyzi, hogy e hatóságok korlátozott képviseleti és szabályozási hatáskörrel rendelkeznek a pénzügyi ágazat tekintetében. Emellett számos kötelezett jogalany nem a pénzügyi ágazatban tevékenykedik, így nem rendelkeznek uniós szintű képviselettel. Az EGSZB javasolja továbbá, hogy az Európai Bizottság vegyen részt az uniós szintű kockázatelemzésben, valamint a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel összefüggő kötelezettségek hatálya alá tartozó, nem pénzügyi tevékenységet folytató jogalanyoknak szóló iránymutatások kidolgozásában.

4.7.2 Az EGSZB meggyőződése szerint feltétlenül szükség van uniós szintű harmonizált ajánlások és értelmező aktusok közzétételére annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamokban egységesebben alkalmazzák a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemre vonatkozó szabályokat.

4.8 Közigazgatási szankciók

4.8.1 A jogszabályjavaslatok egy sor közigazgatási szankciót határoznak meg a pénzügyi szolgáltatások ágazatában a szankciórendszerek megerősítéséről szóló, 2010. december 8-i

európai bizottsági közlemény szellemében, amelyet az EGSZB véleményezett⁽⁶⁾, és amely az Európai Bizottság más közelmúltbeli javaslataiban⁽⁷⁾ szintén tükröződik.

4.8.2 Az EGSZB ösztönzi a pénzügyi ágazatban alkalmazandó szankciók uniós szintű harmonizációját. Szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy a bűnüldözés nem képes gátat szabni a bűnözői tevékenységnek. Ezért elengedhetetlen, hogy a bűnmegelőzés és a lehető leghatékonyabban működjön, és hogy a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel kapcsolatos kötelezettségeiket nem teljesítő jogalanyokkal szemben a pénzmosság tárgyát képező összegek tekintetében visszatartó erejű és arányos szankciókat lehessen alkalmazni.

4.8.3 Az EGSZB mindamellett fenntartásainak ad hangot a tervezett szankciók pusztán „közigazgatási” jellege tekintetében, és attól tart, hogy a javasolt közigazgatási szankciók szigorúsága esetleg vitatható lesz a jogi normák hierarchiája és a büntetőjogi szankciók arányossága tekintetében. Noha a tervezett közigazgatási szankciók valóban visszatartó erejűek és összhangban vannak az európai harmonizáció célkitűzésével, a pénzmosság bűncselekményének tervezett büntetőjogi szankciói országonként különbözőek. Az EGSZB felszólítja az Európai Bizottságot és a tagállamokat annak biztosítására, hogy következetesen és helyesen alkalmazzák a kötelezett jogalanyokra a pénzmosság és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel kapcsolatos kötelezettségek elmulasztása miatt kiszabandó szankciókat és a pénzmosságért kiszabható büntetéseket.

4.8.4 Az EGSZB attól tart, hogy esetleg megkérdőjelezhető lehet a közigazgatási szankcióknak az emberi jogok európai egyezménye 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkével való összhangja, ami azzal a kockázattal járna, hogy egyes közigazgatási szankciókat kizárólag független bíróság által tisztességes eljárás eredményeképpen kimondható büntetéssé minősítenének át – márpedig az illetékes közigazgatási hatóságok nem felelnének meg ennek a kritériumnak. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy keressen megfelelő jogi megoldásokat annak biztosítására, hogy a javasolt szankciórendszer semmiképpen se legyen vitatható.

4.8.5 Az EGSZB szerint a közigazgatási intézkedések és szankciók alkalmazására vonatkozó elvalapú minimális szabályrendszernek a javaslat szerinti bevezetése olyan megközelítést tükröz, amely fokozza az EU-nak, mint egésznek a reagálási képességét.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a terrorizmus finanszírozása tekintetében az irányelvjavaslat 1. cikkének (4) bekezdésében foglalt fogalom meghatározás oly módon bővüljön, hogy az a FATF 5. ajánlásával összhangban a célzott szabálysértéseken túlmenően „minden egyéb cselekményre” is kiterjedjen.

⁽⁶⁾ HL C 248., 2011.8.25., 108. o.

⁽⁷⁾ COM(2011) 651 final, COM(2011) 656 final, COM(2011) 683 final.

5.2 Az EGSZB rámutat arra, hogy az irányelvjavaslat mellékletei tartalmazzák azon tényezők és kockázati elemek jegyzékét, amelyeket a kötelezett jogalanyoknak a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel kapcsolatos kötelezettségeik keretében ellenőrizniük kell. Az EGSZB mindenesetre úgy véli, hogy a mellékletekben foglalt listák nem teljes körűek, és a kötelezett jogalanyoknak a kockázatalapú megközelítéssel összhangban egyéb olyan tényezőket is figyelembe kellene venniük, amelyek szorosan kapcsolódnak a tagállamokhoz és az általuk végrehajtott tranzakciók eltérő körülményeihez.

5.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a kalózprobléma megoldásának kulcsa a pénzmozgások feltérképezésében és leállításában rejlik. Az EU-n belül létre kellene hozni a kalóztevékenységből származó pénzek illegális eredetének elfedésében részt vevő pénzügyi intézmények feketelistáját. A válságdíjak nyomon követésében a Világbank, az Interpol és az Europol is segítségünkre lehet. Fontos, hogy az ilyen válságdíjakat kövessék nyomon, és kobozzák el, hogy a kalóztevékenység többé ne legyen vonzó üzletág ⁽⁸⁾.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 23-án.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ HL C 76., 2013.3.14., 15. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre a pénzügyi tranzakciós adó területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról

(COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS))

(2013/C 271/06)

Előadó: **Stefano PALMERI**

2013. február 28-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 113. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre a pénzügyi tranzakciós adó területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról

COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2013. április 24-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott 490. plenáris ülésén (a május 23-i ülésnapon) 94 szavazattal 38 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) az Európai Parlament ⁽¹⁾ és a Régiók Bizottsága álláspontjával ⁽²⁾ és saját korábbi véleményeivel ⁽³⁾ összhangban üdvözli az Európai Bizottságnak a világ első regionális pénzügyi tranzakciós adójának bevezetésére irányuló javaslatát.

1.2 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy korábban már javasolta a pénzügyi tranzakciós adó világszintű bevezetését. Úgy véli, hogy az adó regionális szintű (EU11+ térségbeli) alkalmazása – az Európai Unió tizenegy tagállamának ⁽⁴⁾ bevonásán keresztül – az adó globális bevezetésének ösztönzése szempontjából kiemelkedő jelentőségű lehet a jövőben.

1.3 Az EGSZB hangsúlyozza a megerősített együttműködés módszerének jelentőségét, amely a tagállamok számára lehetővé teszi, hogy a Szerződésekben meghatározott bizonyos témákban ⁽⁵⁾ a lehető legszélesebb körű megállapodásra jussanak az egyhangú szavazás akadályának a kiiktatásával, amely gyakran vezette az EU-t politikai és gazdasági zsákutcába.

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a pénzügyi tranzakciós adójavaslat két legfőbb erőssége a tág adóalap és a két alacsony adókulcs, ami csökkenti a negatív és torzító hatásokat. Az EGSZB véleménye szerint az adó EU11+ térségben való bevezetése ösztönözni fogja az egységes pénzpiac kialakulását, ezért célszerűnek tartja az adó 2014. január 1-jei bevezetését. Úgy véli, hogy a fokozatos bevezetés nem megfelelő.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy az adó gazdasági növekedésre gyakorolt hatásának teljes kiaknázásához az adóbevétel a rövid távú gazdasági és foglalkoztatási fellendülés biztosítása érdekében egy nemzeti és európai beruházási program finanszírozására kell fordítani.

1.6 Az EGSZB üdvözli, hogy a pénzügyi tevékenységek áthelyezése miatti kockázat megszüntetése vagy legalább minimalizálása érdekében az Európai Bizottság új javaslatában (az eredetiben szereplő) illetőség szerinti vagy területi elv szerinti adózás elvéhez az Európai Parlament által előterjesztett és az EGSZB által az előző véleményében is erőteljesen támogatott kibocsátási elvet társította ⁽⁶⁾. Az EGSZB megjegyzi, hogy ezen elvek kumulatív alkalmazása azt eredményezhetné, hogy az adó bizonyos esetekben a részt nem vevő tagállamok pénzügyi intézményeire is vonatkozik. Ezért az EGSZB úgy véli, hogy – az Európai Parlament javaslataival összhangban – ezt a kérdést alaposabban meg kellene vizsgálni, és tárgyalásokat kellene kezdeni a harmadik országokkal a pénzügyi tranzakciós adó beszedésének megkönnyítése érdekében.

⁽¹⁾ 2010/2105 (INI).

⁽²⁾ HL C 113., 2012.4.18., 7–10. o.

⁽³⁾ HL C 44., 2011.2.11., 81–89. o., HL C 248., 2011.8.25., 64–67. o., HL C 248., 2011.8.25., 75–80. o., HL C 181., 2012.6.21., 55–63. o.

⁽⁴⁾ Belgium, Németország, Észtország, Görögország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Ausztria, Portugália, Szlovénia, Szlovákia.

⁽⁵⁾ A megerősített együttműködést az EUSZ 20. és az EUMSZ 326–334. cikkei szabályozzák.

⁽⁶⁾ HL C 181., 2012.6.21., 55–63. o.

1.7 Az EGSZB az Európai Parlamenttel összhangban célszerűnek tartja a tranzakció helye és a kibocsátás elvének összevonását a „megosztott felelősség” elvével. Ez az elv kockázatosná és költségessé teheti a pénzügyi tranzakciós adó megkerülését, és így módon szavatolja annak jobb alkalmazását.

1.8 Az EGSZB előremutatónak tartja az Európai Bizottság által az adóigazgatás javítása érdekében bevezetett módosításokat az adókijátszások és adókikerülések megakadályozására. Az EGSZB egyetért az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások (ÁÉKBV) és az alternatív befektetési alapok (ABA) befektetési jegyeinek elsődleges piaci tranzakcióira vonatkozó adómentesség bevezetésével a vállalkozások finanszírozása érdekében.

1.9 Az EGSZB, kifogásolva, hogy a pénzügyi tranzakciós adó mikro- és makrogazdasági hatásainak értékelése csak a szóban forgó jogszabály hatálybalépésétől számított három év múlva várható, állandó ellenőrzési és felülvizsgálati (évenkénti nyomonkövetési) tevékenységet kér az Európai Bizottság részéről. Ilyen módon a tranzakciós adó hatásai azonnal értékelhetők lesznek, ami lehetővé teszi az adó alkalmazására vonatkozó esetleges módosítások mihamarabbi előterjesztését.

1.10 Az EGSZB – miután bírálta, hogy az eredeti javaslat nem foglalkozott kellő részletességgel a pénzügyi tranzakciós adó értékelésével – üdvözli, hogy az Európai Bizottság intézkedett e hiányosság részleges orvoslásáról. Az EGSZB kiemeli, hogy a javaslatok hatásainak mennyiségi értékelésében az Európai Bizottságnak a jelenleginél jobb modelleket kellene készítenie úgy, hogy azokat az alternatív szakpolitikai hipotézisek értékeléséhez igazítja. Különösen az Európai Bizottság szolgálatait kell felhívni arra, hogy ahol lehetséges, készítsenek becsléseket a konkrét javaslatok tényleges jellemzőiről.

1.11 Az EGSZB sajnálja, hogy a pénzügyi tranzakciós adó – mivel az EU27 teljes térségében nem alkalmazható – az Európai Unió költségvetésében nem válhat a saját források rendszerének alapvető pillérévé. Ez egy olyan rendszer, amely – a Római Szerződés 201. cikke eredeti szándékának megfelelően – az EU szükséges pénzügyi autonómiájának biztosítását hivatott újra megteremteni.

1.12 Az EGSZB kiemeli, hogy az igazgatási szerveknek a pénzügyi tranzakciós adó alkalmazása során a tagállamok közötti koordináció révén csökkenteniük kell az adócsalás és az adókikerülés kockázatát, valamint az igazgatás adminisztrációs költségeit.

1.13 Az EGSZB, bár továbbra is szükségesnek tartja a nyugdíjalapokra és a kedvezményezett leendő nyugdíjasokra kivetett

adó hatásainak további, gondos figyelemmel kísérését, nem tartja szükségesnek a pénzügyi tranzakciós adó hatálya alóli kizárásukat.

1.14 Az EGSZB az Európai Bizottság, az Európai Parlament és a Tanács tanácsadó szerveként megerősíti abbéli szándékát, hogy folyamatosan figyelemmel kíséri az európai bizottsági javaslat jogszabályba foglalásának folyamatát.

2. Az Európai Bizottság javaslata a pénzügyi tranzakciós adó rendszerének területén létrehozandó megerősített együttműködésről szóló tanácsi irányelvről

2.1 Az Európai Bizottság által javasolt irányelv⁽⁷⁾ a 2011 szeptemberében megfogalmazott korábbi javaslatot⁽⁸⁾ tükrözi. A javaslat, bár a Tanácsban nem talált egyhangú elfogadásra, tizenegy uniós tagállamot mozgósított annak érdekében, hogy 2012. szeptember 28-án hivatalosan az Európai Bizottság elé terjesszék kérésüket a pénzügyi tranzakciós adó területén megvalósítandó megerősített együttműködésre vonatkozóan.

2.2 Az Európai Bizottság a kérés megvalósíthatóságának értékelése után megállapította, hogy a pénzügyi tranzakciós adó területén létrehozandó megerősített együttműködés nem befolyásolná negatívan a belső piacot vagy az abban részt nem vevő tagállamok kötelezettségeit, jogait és hatáskörét, így 2012 októberében engedélyező határozatot fogalmazott meg, amelyet decemberben az Európai Parlament elé terjesztett, és amelyet 2013 januárjában az Ecofin Tanács egyhangúlag jóváhagyott.

2.3 Az Európai Bizottság javaslata alapvetően az eredeti javaslatot tükrözi néhány változás beiktatásával, amelyek célja a következő: i. a jogszabályok egyértelműségének növelése és ii. a jogszabályok megerősítése a visszaélések és az adókikerülés megakadályozása céljából a tizenegy tagállam kérésének megfelelően.

2.3.1 A javaslat megerősíti a három eredeti célkitűzést: i. az egységes piac erősítése az eltérő nemzeti adózások megszüntetésével; ii. annak biztosítása, hogy más ágazatokkal együtt a pénzügyi ágazat méltányosan járuljon hozzá az államháztartáshoz; iii. a pénzügyi rendszer beruházásainak a reálgazdaság felé történő előmozdítása.

2.3.2 Az eredeti elképzelés szerint az adóalap tág, az alsó adókulcsok pedig alacsonyak: a részvényekkel, kötvényekkel, kollektív befektetések értékpapír-részesedéseivel, pénzügyi eszközökkel, visszavásárlási megállapodásokkal, kölcsönvételi megállapodásokkal kapcsolatos pénzügyi tranzakciók esetében 0,1 %, míg a származékos ügyletekkel kapcsolatos pénzügyi tranzakciók esetében 0,01 %.

⁽⁷⁾ COM(2013) 71 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 594 final.

2.3.3 A reálgazdaság normális működése érdekében az adó nem alkalmazandó a következőkre: i. az állampolgárok és a vállalkozások mindennapi pénzügyi tevékenységeire (pl. kölcsönök, fizetési műveletek, biztosítások, betétek stb.); ii. a tőkeemléssel vagy szerkezetátalakítási műveletek részeként végrehajtott pénzügyi tranzakciókkal összefüggő hagyományos befektetési banki tevékenységekre; iii. a refinanszírozási tevékenységekre, monetáris politikai tevékenységekre és az államadósság kezelésére; iv. az ÁÉKVB és az ABA befektetési jegyeire vonatkozó elsődleges piaci tranzakciókra. Így az adó hatálya nem terjed ki az Európai Központi Bankkal, a tagállami központi bankokkal, az Európai Pénzügyi Stabilitási Eszközzel, az Európai Stabilitási Mechanizmussal és az Európai Unióval folytatott tranzakciókra sem.

2.3.4 A javaslat megerősíti az illetőség vagy a területi elv szerinti adózás elvét, amelynek alapján ha a tranzakcióban érintett pénzügyi intézmény a pénzügyi tranzakciós adóztatásban részt vevő tagállamban letelepedett, vagy olyan intézménnyel folytat tranzakciót, amely a szóban forgó térségben letelepedett, akkor a tranzakció a megvalósulás földrajzi helyétől függetlenül adóköteles.

2.3.5 A pénzügyi tevékenységeknek a pénzügyi tranzakciós adó területi hatályán kívülre helyezésének megakadályozására vezették be a kibocsátási elvet az Európai Parlament kérésére és az EGSZB támogatása mellett. Ennek értelmében a tranzakció adóköteles, amennyiben a megerősített együttműködésben részt vevő 11 ország valamelyike által kibocsátott pénzügyi termékre vonatkozik, függetlenül attól, hogy a tranzakcióban részt vevő felek az adó területi hatályán kívül működnek, vagy a tranzakció abban a térségben zajlik-e.

2.3.6 A két elv (az illetőség szerinti és a kibocsátási) egyidejű alkalmazása megszünteti, vagy legalábbis jelentősen csökkenti az adókikerülés céljából az adó területi hatályán kívülre történő áttelepülés szándékát. Az adózás kikerülése céljából az adott pénzügyi szervezetnek a tranzakciós adó alkalmazási területén letelepedett ügyfeleiről le kellene mondania, valamint az abban a térségben kibocsátott pénzügyi termékekkel kapcsolatos ügyleteitől is el kellene állnia. Érdemes megemlíteni, hogy a szóban forgó térség az Európai Unió GDP-jének kétharmadát, a teljes euróövezet GDP-jének pedig a 90 %-át adja. Emiatt nem érdemes stratégiákat keresni az ezzel a piaccal való érintkezés elkerülése érdekében, amelyen a pénzügyi piacok egységes adóztatása az egységes piac megvalósításának erős eleme lesz.

2.3.7 Az adóból származó bevétel – az Európai Bizottság számításai szerint – 30–35 milliárd EUR lesz évente. Ez körülbelül 60 %-a annak a bevételnek, amely a korábbi hipotézis

szerint az EU összes tagállamára kiterjesztett adóztatás során keletkezett volna (a becslések szerint 57 milliárd EUR). A bevétel egyik része – 13 milliárd EUR – részvényekből és értékpapírokból, a másik része – 21 milliárd EUR – pedig származékos termékekből tevődik össze várhatóan.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az elmúlt évek során a különböző tagállamok a pénzügyi tranzakciós adó különböző formáinak alkalmazását hagyták jóvá, ily módon növelve annak a veszélyét, hogy a fiskális sokféleség kárt tesz az egységes piacban (szűkített adóalapok, mentességek különböző formái). A regionális pénzügyi tranzakciós adó bevezetése ösztönözni fogja az egységes pénzügyi piac hatékony kialakítását a kevésbé hatékony adózási rendszerek által okozott versenytorzulás nélkül.

3.1.1 Ezért az EGSZB úgy véli, hogy a pénzügyi tranzakciós adónak az Európai Bizottság által előírt időben, vagyis 2014. január 1-jén kell hatályba lépnie, mellőzve a fokozatosságot, mert ez utóbbi az EU11+ tagállamok között a nemzeti szinten érvényben lévő jogszabályok következtében késésekre és technikai jellegű problémákra adhatna okot.

3.2 A pénzügyi tranzakciós adónak az EU 27 tagállamában történő bevezetése célszerű lenne, de kiderült, hogy nem valószínűsíthető meg, ezért a járható útnak a megerősített együttműködés keretében történő – a nem részt vevő tagállamokra negatív hatással nem járó – alkalmazása bizonyul a jövőbeni európai és globális bevezetésének garantálása érdekében.

3.3 Az adó ki nem vetése az EU tagállamaiban – néhány esetben – kettős adóztatást eredményezhet a nem részt vevő tagállamokban. Ez a probléma a tranzakciók kis hányadát érinti, és kétoldalú kompenzációs megállapodásokkal orvosolható.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a pénzügyi tranzakciós adó hosszú távú (40 éves) makrogazdasági hatásainak a kezdeti előrejelzését az Európai Bizottság szolgálatai alaposan módosították: –1,76 %-os negatív előrejelzésről a kedvező +1,0 %-ra.

4.1.1 Az eredeti javaslatot kísérő előrejelzést a javasolt tényleges adómérték hatásai, illetve az enyhítő hatások értékelésének figyelembevételével módosították. Ennek következtében a GDP –1,76 %-áról –0,53 %-ára csökkent⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ SEC(2011)1102 final, 1. kiadás, 52. o.

4.1.2 Ezt követően az Európai Bizottság tovább módosította az értékelést megállapítva, hogy az nem vette figyelembe a javaslat sajátos jellemzőit, valamint irreális munkahipotézisre támaszkodott (például: minden új üzleti beruházás a pénzügyi tranzakciós adó hatálya alá tartozó eszközökkel kerül finanszírozásra). E korrekcióval a GDP-re gyakorolt hosszú távú hatás csökkent, mintegy $-0,28\%$ -ra. Ennek az elemzésnek a keretében az Európai Bizottság további hatástanulmányt végzett a pénzügyi tranzakciós adóból származó bevétel felhasználásnak hatásairól, más adózási formák alternatívájaként vagy közberuházások lehetséges eszközeként történő felhasználásáról. Az értékelés eredményeként – az adóbevétel a GDP $0,16\%$ -ának feltételezve – a pénzügyi tranzakciós adó GDP-re gyakorolt hatása pozitív lett, és $0,2$ és $0,4\%$ között mozgott⁽¹⁰⁾.

4.1.3 Az utóbbi feltételezés azonban még mindig korlátozó, mivel az árbevétel tekintetében nem veszi figyelembe a származtatott termékek adójából származó bevételt, amely azonban szerepel az Európai Bizottság javaslatában, és a teljes adóbevételt a GDP $0,16\%$ -áról a $0,4\%$ -ára emelné 1% -os pénzügyi tranzakciós adókulcs esetén⁽¹¹⁾.

4.2. Az Európai Bizottság által végzett elemzés alapján a pénzügyi tranzakciós adó bevezetése akkor a leghatékonyabb az EU gazdasága számára, ha az abból származó bevételt – akár európai, akár uniós szinten – közberuházási program finanszírozására fordítják, ami garantálni tudja a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás erősítését.

4.3. Az EGSZB az elmúlt öt évben – a válsággal egyidejűleg – számos véleményt fogalmazott meg, amelyben az európai makrogazdasági politikák egyensúlyának helyreállítását javasolta, előmozdítandó a növekedést és a foglalkoztatást szolgáló befektetési politikákat⁽¹²⁾. Az EGSZB útmutatásait követve a pénzügyi tranzakciós adóból származó bevétel akkor nyújtana maximális hatékonyságot, ha azt egy nagy nemzeti és európai szintű beruházási program finanszírozására fordítanák.

4.4. Az EGSZB úgy véli, hogy a pénzügyi tranzakciós adó két legfőbb erőssége a tág adóalap és a két alacsony adókulcs. Ezek a jellemzők képesek az adó negatív hatásait csökkenteni, amelyek az adóalap szűkítése és az adókulcsok növelése által erőteljes piactorzulást eredményeznének. Ezért az EGSZB egyrészt úgy véli, hogy az adóalapból történő kizárásokat és az adóalanyok adó hatálya alóli kivonását minimalizálni kell, másrészt pedig arra ösztönzi a 11 részt vevő tagállamot, hogy

olyan megközelítést fogadjanak el, amely a javasolt adókulcsok alkalmazásával valódi egységes piacot hoz létre.

4.5. Az EGSZB célszerűnek tartja a „megosztott felelősség” elvének felvételét, amelynek alapján egy, a pénzügyi tranzakciós adót elkerülő pénzügyi tranzakció jogilag nem végrehajtható, és nem jár együtt az érintett pénzügyi eszköz tulajdonjogának átruházásával.

4.6. Az EGSZB egyetért azzal a feltevéssel, hogy az adó hatálya alól ki kell vonni az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokat (ÁÉKBV) és az alternatív befektetési alapok (ABA) részesedéseire vonatkozó tranzakciókat, amennyiben azok az eszközök közvetlenül a vállalkozások finanszírozásához kapcsolódnak, és megfelelnek a 2008/7/EK irányelv útmutatásainak. Fontos kiemelni, hogy a kizárás eredményeként bekövetkező adóbevétel-csökkenés mintegy 4 milliárd EUR lenne.

4.7. Az EGSZB, figyelembe véve, hogy az államadósság kamatlábaira gyakorolt esetleges nyomásokat ellenőrzés alatt kell tartani, egyetért azzal a javaslattal, hogy fenn kell tartani az elsődleges piacra bocsátott állampapírok adómentességét és a másodlagos piacon történő állampapírügyletek megadóztatását. Ebben a tekintetben helyénvalónak tartja, hogy csak az állami hatóságok által az államadósság-kezeléshez kapcsolódó műveletek érdekében delegált intézmények mentesüljenek a másodlagos piaci adóztatástól.

4.8. A nyugdíjalapokkal kapcsolatban az EGSZB már kifejtette véleményét, amely szerint a pénzügyi tranzakciós adó nyugdíjalapokra gyakorolt hatását megfelelő módon nyomon kell követni. Az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások (ÁÉKBV) és az alternatív befektetési alapok (ABA) részesedésének adóalapból való kivonása és az államadósságot megtestesítő értékpapírok elsődleges piaci megadóztatásának kizárása bizonyosan pozitív hatást gyakorol a nyugdíjalapokra, azok portfólió-szerkezetét tekintve.

4.9. Az EGSZB, bár továbbra is szükségesnek tartja a nyugdíjalapokra és a kedvezményezett leendő nyugdíjasokra kivetett adó hatásainak további, gondos figyelemmel kísérését, nem tartja szükségesnek a pénzügyi tranzakciós adó hatálya alóli kizárásukat.

⁽¹⁰⁾ Európai Bizottság, 2012., Adatlap, Makrogazdasági hatások.

⁽¹¹⁾ Értékelés a következő dokumentumban szereplő elemzés alapján: Európai Bizottság, 2012., Negyedéves jelentés az euróövezetről, 11. kiadás 3. sz. (2012.)

⁽¹²⁾ HL C 299., 2012.10.4., 60–71. o., HL C 181., 2012.6.21., 45–51. o., HL C 248., 2011.8.25., 8–15. o., HL C 143., 2012.5.22., 10–16. o.

4.10. A pénzügyi tranzakciós adó alkalmazása – a rendszer likviditásának sérelme nélkül – a nyugdíjalap-befektetéseket a hosszú távú stratégiák irányába mozdítja elő, csökkentve az olyan destabilizáló elemeket, mint a nagyfrekvenciájú pénzügyi tranzakciók⁽¹³⁾.

4.11. Az új adó kivetésekor az adócsalás és adóelkerülés kockázatainak minimalizálása érdekében különös figyelmet kell fordítani az adminisztratív irányítás módozataira, legyen szó akár a tagállamok, akár az adóalanyok adminisztratív költségeiről. Ezért a tagállamoknak, illetve az Európai Bizottságnak a fizetési módozatokra és az adóellenőrzésre vonatkozó végrehajtási eszközök kidolgozása során az adminisztratív költségek csökkentésére kell törekedniük, és gondosan ellenőrizniük kell azok alakulását. A javaslat hatásaira való tekintettel az EGSZB arra kéri továbbá az Európai Bizottságot, hogy tegyen javaslatot a részt nem vevő tagállamok pénzügy intézményei és az adó kedvezményezettjeinek számító tagállamok közötti együttműködés módozataira.

4.12. Az EGSZB, miután bírálta a pénzügyi tranzakciós adó értékelésének az eredeti javaslatban szereplő nem kellő

részletességű dokumentációját, üdvözli, hogy az Európai Bizottság intézkedett e hiányosság részleges orvoslásáról a hatástanulmány hét megjegyzésén keresztül⁽¹⁴⁾, amelyekhez a jelenlegi javaslatot kísérő hatástanulmány is csatlakozik⁽¹⁵⁾. Ennek ellenére az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy még hiányosság tapasztalható az elemzési dokumentációban a pénzügyi piacok megadóztatása jelenlegi helyzetének, valamint a különböző tagállamokban, különösen az EU11+ tagállamaiban keletkező adóbevételnek a tekintetében. Különösen helyénvaló lenne egy széles körű értékelés a megtakarítókra és a leendő nyugdíjasokra gyakorolt hatásokra vonatkozóan, figyelembe véve az adóáthárítás eltérő forgatókönyveit.

4.13. Az EGSZB kiemeli, hogy a javaslatok hatásainak mennyiségi értékelése során az Európai Bizottságnak a jelenleginél jobb modelleket kell készítenie, az alternatív szakpolitikai hipotézisek értékeléséhez igazítva azokat. Az EGSZB ezért arra hívja fel az Európai Bizottság szolgálatait, hogy ahol lehetséges, készítsenek becsléseket a konkrét javaslatok tényleges jellemzőire vonatkozóan.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽¹³⁾ *Network for Sustainable Financial Markets* („Fenntartható pénzügyi hálózat”), 2012., *No Exemption – The Financial Transaction Tax and Pension Funds* („Nincs mentesség – A pénzügyi tranzakciós adó és a nyugdíjalap”, december. DIW, 2012, *Financial Transaction Tax Contributes to More Sustainability in Financial Markets* („A pénzügyi tranzakciós adó hozzájárul a fenntarthatóbb pénzügyi piacokhoz”). Discussion Papers 1198.

⁽¹⁴⁾ Közzétéve 2012. május 4-én a vonatkozó honlapon.

⁽¹⁵⁾ SWD(2013) 28 final.

MELLÉKLET

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították.

Új 4.7. pont

Az alábbi új pont beillesztése a 4.6. pont után:

Tekintettel a pénzügyi tranzakciós adó bevezetésének hatásairól szóló tanulmányok vegyes eredményeire, az EGSZB az alábbiakat ajánlja: az adót már bevezetett országokban tapasztalt hatások alapos nyomon követése; a korlátozott likviditás által a piaci volatilitásra gyakorolt hatás figyelembe vétele egyes, a biztosítási szolgáltatások és a nyugdíj megtakarítások garantálásához felhasznált konkrét termékek költségeinek összefüggésében; továbbá annak realiztikus felmérése, hogy megfelelő-e az egyensúly a ténylegesen beszedett adóbevételek, valamint a pénzügyi szolgáltatásoknak a vállalkozások és a megtakarítók számára e válságidőszakban egyaránt megnövekedett költségei között. Az EGSZB szerint e nyomon követés eredménye részletesen elemzendő, és a jövőbeli lépések szükség esetén gyorsan hozzáigazítandók minden új eredményhez.

Szavazás eredménye:

Mellette: 64

Ellene: 94

Tartózkodott: 25

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az euro és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

(COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD))

(2013/C 271/07)

Főelőadó: **Edouard DE LAMAZE**

2013. február 20-án a Tanács és 2013. március 12-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az euró és más valuták hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2013. március 19-én megbízta a „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott 490. plenáris ülésén (a május 23-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Edouard DE LAMAZE személyében, továbbá 130 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB nem ért egyet az Európai Bizottságnak a szóban forgó javaslat alátámasztására felhozott érveivel. Mivel nincsenek olyan tudományos adatok, amelyek alátámasztanák azt a kijelentést, hogy a pénzhamisításra vonatkozó szankciók eltérő volta ösztönözné a hamisítók részéről az úgynevezett „forum shopping” jelenséget (a legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórum kiválasztását), az EGSZB úgy látja, hogy nem feltétlenül indokolt a 2000-es kerethatározat olyan irányban történő átdolgozása, hogy rögzítésre kerüljön egy EU-n belül alkalmazandó minimális büntetési küszöb, amelynek a várható elrettentő hatása véleménye szerint vitatható.

1.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy az irányelvjavaslat a minimumelőírások örvén valójában a hamisítás elleni küzdelmet szolgáló büntető intézkedések egész sorát vezeti be, ami, úgy tűnik, túlmegy azon, amit az EU működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 83. cikkének (1) bekezdése lehetővé tesz, különösen mivel a javaslat a joghatóságot és az eljárást egyaránt érinti.

1.3 Amellett, hogy felmerül a kérdés, valóban szükség van-e egy ilyen represszív jellegű megközelítésre, amely már jellegénél fogva is az alapvető szabadságjogok korlátozásával fenyeget, az is kétséges, hogy a javaslat egyáltalán hatékony lesz-e, mivel a minimális büntetési tétel meghatározása ellenére a büntetés gyakorlati értelmezése az egyes tagállamok jogi hagyományaitól függően és a bírók mérlegelési jogköre alapján országonként más és más lesz.

1.4 Általában véve az EGSZB helyteleníti, hogy az irányelvjavaslat – holott az EUMSZ 82. cikkének (2) bekezdése előírja – nem veszi kellőképpen figyelembe a különféle jogi hagyományok és rendszerek közötti különbségeket, mindenekelőtt a

benne foglalt rendelkezéseknek az egyének jogaira és szabadságaira gyakorolt hatása tekintetében.

1.5 Az EGSZB mint az európai civil társadalom képviselője felhívja a figyelmet arra, hogy az elkövetők lehetnek olyan, alapvetően jóhiszemű állampolgárok is, akik éppen a tudtukon kívül kapott hamis pénztől kénytelenek megszabadulni. Rámutatva annak veszélyére, hogy így aránytalan szankciókkal sújtának olyan embereket, akik áldozatból váltak akaratlanul „bűnözőkké”, az EGSZB úgy véli, hogy a cselekvés mögötti szándékot kiemelten figyelembe kell venni, ami az irányelvjavaslat preambulumbekendéseiben nem kap kellő hangsúlyt.

1.6 Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az eljárás kapcsán az irányelvjavaslat a nyomozó szervek által alkalmazott eszközök tekintetében nem irányoz elő a cselekmény súlyosságának megfelelő – a szankciók lépcsőzetes kialakításához hasonló – fokozatosságot. Az EGSZB ezért szükségesnek tartja annak rögzítését az irányelvjavaslatban, hogy a szervezett bűnözés esetében alkalmazott nyomozati eszközöket kizárólag a legsúlyosabb bűncselekmények esetére kell fenntartani.

2. A javaslat tartalma

2.1 Az irányelvjavaslat szélesíti az eurót és más valutákat érintő pénzhamisítás megakadályozására alkalmazott büntetőjogi eszközök jelenlegi keretét. A jelen javaslat, amely az EU területére vonatkozóan kiegészíti az 1929-es Genfi Egyezmény rendelkezéseit – megkövetelve, hogy a tagállamok az Egyezmény aláíró felei legyenek –, a 2001/888/IB tanácsi kerethatározattal módosított 2000/383/IB tanácsi kerethatározatot váltja fel, néhány fontos rendelkezéssel kibővítve azt.

2.2 Célja többek közt a küzdelem a „forum shopping” jelensége ellen – a hatásvizsgálatok szerint a bünszövetkezetek ezt a stratégiát alkalmazzák a legenyhébb jogszabályok felkutatására. A javaslat ennek érdekében – az EUMSZ 83. cikkének (1) bekezdése alapján – rögzíti, hogy hamis pénz előállítása és terjesztése esetén (10 000 eurós összegtől) a közös minimális büntetési tétel legalább hat havi szabadságvesztés. Ezzel párhuzamosan a gyártás esetén kiszabható legfeljebb nyolc éves szabadságvesztés-büntetés ezentúl a terjesztésre is kiterjed (5 000 eurós összegtől).

2.3 A saját javukra elkövetett bűncselekményekért jogi személyek is felelősségre vonhatók lesznek. A szankciók ebben az esetben az állami kedvezményekből vagy támogatásokból való kizárástól egészen a felszámolásig terjedhetnek.

2.4 A javaslat az eljárásjog szempontjából is szigorít a jelenlegi kereten. A nyomozó és bűnüldöző szolgálatok igénybe vehetnek olyan nyomozati eszközöket, amelyeket a szervezett bűnözés elleni küzdelemben vagy más súlyos bűnügyekben alkalmaznak. Az igazságszolgáltatási hatóságoknak emellett az eljárás folyamán mintákat kell majd küldeniük a lefoglalt hamis pénzből technikai elemzésre, segítve a forgalomban lévő hamisítványok felismerését.

2.5 Végül a javaslat szerint az euróövezethez tartozó tagállamok mindegyikének egyetemes joghatóságot kell gyakorolnia az EU területén kívül elkövetett, az eurót érintő bűncselekmények tekintetében, amennyiben az elkövető az illető állam területén tartózkodik, vagy ott a bűncselekménnyel kapcsolatos euróhamisítványokat észlelnék.

3. Általános észrevételek

3.1 Az EGSZB elismeri, hogy az euró hamisítása – amelyet egyre bonyolultabb és kifinomultabb eszközökkel követnek el – aggasztó jelenség, amely ellen hatékonyan kell küzdenünk, ugyanakkor azonban komoly aggályait fejezi ki a jelen kezdeményezésnek mind a tartalma, mind pedig az alapvető megközelítése miatt.

3.2 Rámutat, hogy a hatásvizsgálatból az tűnik ki, hogy nem áll rendelkezésre elegendő tudományos adat, ezért a „forum shopping”-gal való érvelést, amelyre az Európai Bizottság irányelvjavaslatát alapozza, nem érzi túl meggyőzőnek. Véleménye szerint nem biztos, hogy a bűnüldözés szigorúsága terén az EU-n belül megfigyelhető különbségek bármilyen módon magyarázatul szolgálnának a hamisítások szaporodására, és az sem, hogy az elkövetőket cselekvésük helyszínének megválasztásakor elsősorban az egyes országokban érvényes büntetőjogi feltételek vezérelnék. A hamisítványok helymegválasztásának magyarázataként más – materiális vagy logisztikai – tényezőket kell tekintetbe venni.

3.3 Ráadásul mivel nincs olyan, precíz elemzés, amely alátámasztaná azt az állítást, hogy a bűnüldözés terén meglévő Unión belüli különbségek akadályoznák a bűnüldözési és igazságügyi együttműködést és rontanák a harmadik országokban folyó hamisítás elleni harc eredményességét, az EGSZB számára kérdéses, hogy a tárgyalt irányelvjavaslat benyújtásának tulajdonképpen mi az indoka.

3.4 Az EGSZB emellett hangsúlyozni szeretné, hogy a fenti érvekre alapozott rendelkezések egy különösen nehézkes bűnüldözési rendszer kialakításához vezetnek. Az irányelvjavaslat a hamisítással összefüggő valamennyi büntetőjogi tényállás és az ezekhez tartozó minimális – illetve a terjesztés esetében emellett a maximális – büntetési tételek meghatározásán felül még joghatósági és eljárási kérdéseket is érint.

3.5 Az EGSZB mindenekelőtt ezeknek az utóbbi, a joghatósággal és az eljárással kapcsolatos rendelkezéseknek a beépítését kérdőjelezi meg. Ezek túlmennek azon, ami az indokolásban szerepel, továbbá azon is, amit az EUMSZ 83. cikkének (1) bekezdése lehetővé tesz („szabályozási minimumokat állapíthat meg a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan”). Ez annál is kérdésesebb, mivel ezek a rendelkezések, amelyek rendkívüli intézkedések alkalmazását teszik lehetővé, nagymértékben represszív jellegűek, hiszen az euróhoz kapcsolódó hamisítási cselekmények esetében az általános megoldásokat természetesen felülíró egyetemes joghatóság létrehozásához és a szervezett bűnözés esetében alkalmazott nyomozati eszközök bevetéséhez vezetnek.

3.6 Az EGSZB az utóbbit látja a legproblematikusabbnak, mivel a szervezett bűnözés esetében alkalmazott nyomozati eszközök bevetése tekintetében nem történik különbségtétel a javaslatban definiált egyes bűncselekmények súlyossága szerint. Az EGSZB véleménye szerint egy ilyen rendelkezés adott esetben súlyosan sértheti az arányosság elvét és az alapjogokat⁽¹⁾.

3.7 Az esetleges túlzások elkerülése érdekében az EGSZB emlékeztetni szeretné az európai jogalkotókat arra, hogy a tagállamok összességére tekintettel kell lenni, és e tagállamok rövidebb vagy hosszabb múltra visszatekintő demokratikus hagyományait, illetve az egyéni szabadságjogok iránti érzékenységüket is figyelembe kell venni.

3.8 Általánosabb megközelítésben az EGSZB emlékeztet arra, hogy egy európai bűnüldözési térség kialakításához egyúttal meg kell erősíteni a védelemhez való jogokat, mindenekelőtt az Eurojust és az Europol keretében, mert csak így lehet eleget tenni az alapjogok tiszteltben tartására vonatkozó, a szerződésben rögzített kívánalomnak (EUMSZ 67. cikk (1) bekezdés és 83. cikk (3) bekezdés).

⁽¹⁾ Ez volt a helyzet az európai elfogatóparanccsal is (lásd: D. Rebut: Droit pénal international [Nemzetközi büntetőjog], 2012, 516. sz., 311. o.).

3.9 Az EGSZB mint az európai civil társadalom képviselője felhívja a figyelmet arra, hogy az elkövetők lehetnek olyan, alapvetően jóhiszemű állampolgárok is, akik kénytelenek a tudtukon kívül kapott hamis pénztől megszabadulni. Mivel így aránytalan szankciók fenyegetnek olyan embereket, akik áldozatból váltak akaratlanul „bűnözőkké”, az EGSZB úgy véli, hogy a cselekvés mögötti szándékot kiemelten figyelembe kell venni, ami az irányelvjavaslat preambulumbekkezdéseiben nem kap kellő hangsúlyt.

3.10 Az EGSZB elismeri, hogy a javaslatban előírányzott szankcióknak a lefoglalt összeg függvényében fokozatosan szigorodó skálája (lásd különösen az 5. cikk (2) bekezdését) részben lehetővé teszi az ilyen esetek figyelembe vételét. Véleménye szerint azonban az irányelvjavaslat továbbra sem zárja ki az egyéni szabadságjogok jelentős csorbulásának kockázatát. Úgy tűnik, a javaslat nem veszi figyelembe az Unión belüli jogi hagyományok és rendszerek különbözőségét és mindenekelőtt azoknak a kihallgatási mechanizmusoknak a sajátosságait, amelyek keretében a vádlottat a rendőrség – akár csekély súlyú cselekmények esetén is – hosszabb időn át fogva tarthatja a bírósági eljárást megelőzően.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Ami azt a rendelkezést illeti, amely hat havi szabadságvesztést határoz meg minimális büntetésként (a javaslat

5. cikkének (4) bekezdése), s így a javaslatnak a „forum shoppinggal” kapcsolatos érvre reagáló legfontosabb intézkedése, az EGSZB kételkedik ennek hasznosságában, mivel egy irányelv – amely funkciójából eredően a jogalkotóhoz, nem pedig a bírákhoz szól – nem képes biztosítani, hogy ezt a büntetést valóban ki is szabják. Ehhez kapcsolódóan az EGSZB elégedetten állapítja meg, hogy az indokolás utal arra, hogy a büntetéseket egyedileg kell megállapítani – ezt az elvet az Európai Unió Bírósága is rögzítette –, és hogy a bírának teljes mérlegelési szabadságot kell biztosítani.

4.2 Az EGSZB szeretné továbbá megjegyezni, hogy minimális büntetési tételek meghatározása – még ha nem kötelező jellegűek is – ellentétes egyes tagállamok jogi hagyományával, amelyek nem írnak elő ilyen minimális szankciókat, kivéve ha elrendelésük kötelező.

4.3 A javaslat 9. cikkét a következőképpen kellene módosítani: „A 3. és 4. cikkben említett legsúlyosabb hamisítási bűncselekmények vonatkozásában a tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a szervezett bűnözés vagy egyéb súlyos bűncselekmények esetében alkalmazottakhoz hasonló, hatékony nyomozati eszközök álljanak a nyomozásért vagy büntetőeljárásért felelős személyek, egységek vagy szolgálatok rendelkezésére.”

Kelt Brüsszelben, 2013. május 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió felé – A Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz bevezetése

(COM(2013) 165 final),

valamint a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió felé – A jelentős gazdaságpolitikai reformtervek előzetes koordinációja

(COM(2013) 166 final)

(2013/C 271/08)

Főelőadó: **David CROUGHAN**

2013. május 14-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió felé – A Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz bevezetése

COM(2013) 165 final,

Valamint Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió felé – A jelentős gazdaságpolitikai reformtervek előzetes koordinációja

COM(2013) 166 final.

Az EGSZB Elnöksége 2013. április 16-án megbízta a „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki David CROUGHAN személyében, továbbá 152 szavazattal 8 ellenében, 12 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB óvatosan üdvözli az Európai Bizottság két, *A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió felé* című közleményét, amelyek a *Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz bevezetéséről* ⁽¹⁾ és a *jelentős gazdaságpolitikai reformtervek előzetes koordinációjáról* ⁽²⁾ szólnak. A dokumentumok továbbvizsgálják *A valódi, szoros gazdasági és monetáris unió tervezete – Európai vitaindító* című közleményben ⁽³⁾ felvetett két téma, konkrétan a gazdaságpolitikai koordinációhoz szükséges irányítási keret létrehozása körül kialakult vitát.

1.2 Az EGSZB csalódott amiatt, hogy a tervezetben már körvonalazott elképzeléseket alig részletezik tovább, ami megnehezíti az értékelést.

1.3 Az EGSZB-t aggasztja az, hogy a gazdasági irányítási eszközök már így is bőséges tárháza – amelynek része a stabilitási és növekedési paktum, a költségvetési paktum, a hatos

csomag, a kettős csomag, az Európa 2020 stratégia, az európai szemeszter, az éves növekedési jelentés, a riasztási mechanizmus keretében készült jelentések, a nemzeti reformprogramok, a stabilitási és konvergenciaprogramok, az országspecifikus ajánlások, a túlzottdeficit-eljárás, a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás stb. – tovább bővül, viszonylag alacsony hozzáadott érték mellett.

1.4 Miközben elismeri, hogy ez a két javaslat segítséget jelenthet a nehéz helyzetben levő tagállamok számára, az EGSZB aggódik amiatt, hogy a leginkább rászoruló területeken a növekedés és a kapacitások helyreállítására kifejtett hatásuk csökkenhet vagy késlekedhet amiatt, hogy elsődleges szempont az, hogy az intézkedéseknek az euróövezet egésze számára **is** hasznosnak kell lenniük.

1.5 Az EGSZB kételkedik abban, hogy a tagállamok beleegyezzenek egy új pénzügyi eszköz bevezetésébe a Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz finanszírozása érdekében. Nem világos egyébként, hogy ez milyen hozzáadott értéket jelent a létező strukturális alapokhoz képest.

⁽¹⁾ COM(2013) 165 final.

⁽²⁾ COM(2013) 166 final.

⁽³⁾ COM(2012) 777 final.

1.6 Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy mennyi tartalommal bővíti majd a javasolt előzetes koordináció az európai szemesztert, és milyen további bürokratikus terhekkal fog járni.

1.7 Az EGSZB aggódik amiatt, hogy az előzetes koordinációhoz használt szűrők megzavarhatják a reformintézkedéseket végrehajtó tagállamokat, mivel módosítják a más tagállamokhoz képest mért relatív versenyképességet.

1.8 Az EGSZB úgy véli, hogy az előzetes koordinációban nincs helyük a pénzügyi piacokon keresztüli továbbgyűrűző hatásoknak; ehelyett minden erőfeszítést a bankunió létrehozására kellene koncentrálni.

1.9 Az EGSZB úgy véli, hogy a GMU elmélyítését célzó javaslatok alapvető jelentőségűek az Európai Unió jövője szempontjából. Ezért folytatni kívánja a vitát és a későbbiekben, a fejlemények figyelembevételével további javaslatokat fog tenni.

2. A Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz bevezetése

2.1 *Háttér:* Ebben a közleményben az Európai Bizottság azt javasolja, hogy kölcsönös megállapodás tárgyát képező szerződéseket és szolidaritási mechanizmusokat tegyenek elérhetővé a nyomás alatt álló, a versenyképesség és a növekedés terén olyan nemzeti szintű strukturális reformokra szoruló euróövezeti tagállamok számára, amelyek elmaradása más euróövezeti tagállamokra hátrányos továbbgyűrűző hatással járna. Ez egyedi pénzügyi támogatási rendszer lenne, amelyet kezdetben a többéves pénzügyi keret, idővel pedig egy a bruttó nemzeti jövedelmen (GNI) alapuló, a fiskális kapacitást kiépítő új alap/pénzügyi eszköz finanszírozna.

2.2 Az EGSZB nehezen tudja megítélni a javasolt Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz előnyeit úgy, hogy nem áll rendelkezésre számadat a javasolt méretről, sem pedig elemzés arról, hogy a tagállamok mennyire tartanak elfogadhatónak egy ilyen alapot. Az alapján, hogy a javaslat szerint az alapot első körben a többéves pénzügyi keret finanszírozná, arra következtethetünk, hogy az kisméretű és mérsékelt hatású lenne.

2.3 Tekintve, hogy a 2014–2020 közötti időszakra szóló többéves pénzügyi keretről igen nehézkesen haladnak a tárgyalások, az EGSZB kételkedik abban, hogy a tagállamok egyetérténe azzal a céllal, hogy a Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz finanszírozásához új pénzügyi eszközt vezessenek be egy a GNI-n alapuló nagyobb fiskális kapacitás felé történő elmozdulás érdekében.

2.4 Az EGSZB egyetért azzal, hogy hasznos egy kölcsönös előnyökkel járó és gyorsító hatású konvergenciamechanizmus, azonban megkérdőjelezi egy új eszköz – a Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz – bevezetésének szükségességét, mivel nem világos, hogy az miként jelent hozzáadott értéket a

már létező strukturális alapokból származó támogatások, például a Kohéziós Alap vagy az Európai Szociális Alap (ESZA) mellett.

2.5 A javasolt eszköz szerződéses jellege látszólag alig tér el a strukturális alapok kifizetésénél már ismerttől. Néhány konkrét példával kellene illusztrálni, hogy milyen átgyűrűző hatású projektek lennének támogathatók, és ezek miben térhetnek el a más alapokból finanszírozott projektektől. Az EGSZB aggódik amiatt, hogy ha a Konvergencia- és Versenyképességi Eszköz által támogatott projektek nem érik el a céljaikat, az esetleg további hatással jár a nemzeti reformprogram keretében jóváhagyott projektek finanszírozására is. Fontos, hogy a javasolt eszköz bizonyítható hozzáadott értéket nyújtson, és ne csak a bürokráciát növelje.

2.6 A Konvergencia- és Versenyképességi Eszközt az euróövezetben való felhasználásra szánják, ahol a szorosabb gazdasági konvergencia alapvető az övezet működéséhez. Tekintve, hogy az alap valószínűleg nem lesz számottevő méretű, az EGSZB azt javasolja, hogy kifejezetten az euróövezet nehézségekkel küzdő országait célozza, nem zárva ki olyan projektek támogatásának a lehetőségét, amelyek különösen kedvező határon átnyúló hatással járnak. Különösen azokat az országokat kellene megcélozni, melyeknek gazdasági egyensúlyproblémáit különösen veszélyesnek ítélik az euróövezet működésére nézve. Nem világos, hogy a kiigazítási programban részt vevő országokat miért zárnák ki ebből a támogatási formából, hiszen bizonyítottan ők szorulnak a leginkább pénzügyi támogatásra.

2.7 Ha az európai szemeszter a terveknek megfelelően működik és a tagállami parlamentek megvitatják az országspecifikus ajánlásokat, akkor meg kell tenni a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a javasolt eszköz értelmében szerződéses megállapodást aláíró tagállami kormány először az adott ország gyakorlatának megfelelően parlamenti vitát nyisson a kérdésről, ahogyan az bármely strukturális alaphoz tartozó program esetében történne. Az Európai Bizottság meghívható a vitákra vagy felkérhető arra, hogy tartson ismertetőt a nemzeti/helyi szintű testületek előtt. E megbeszélésekre a civil társadalom képviselőit, és így főként a szociális partnereket is meg kell hívni, akárcsak egyéb uniós és tagállami közös projektek esetében. Kellő időt kell előirányozni ahhoz, hogy részt vehessenek a parlamentek és a civil társadalom, és különösen a szociális partnerek küldöttei.

3. A jelentős gazdaságpolitikai reformtervek előzetes koordinációja

3.1 *Háttér:* A közleményben az Európai Bizottság tájékoztat arról, hogy a jelentős gazdaságpolitikai reformtervek **előzetes koordinációjának** koncepcióját a gazdasági és monetáris uniós belső stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés vezette be. Noha a jelenlegi uniós gazdaságfelügyeleti keretnek részét képezi egy gazdaságpolitikai koordinációs folyamat, a keret **nem írja elő a jelentős gazdaságpolitikai reformtervek strukturált előzetes megvitatását és koordinációját**. Ez a közlemény hozzájárul az érdekelt, mindenekelőtt az Európai Parlament, a tagállamok és a nemzeti parlamentek között az előzetes koordináció végrehajtási módjairól folytatott vitához.

3.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a gazdaságpolitikai koordináció érdemi javítása mindenképpen kívánatos, az euróövezetben pedig szükséges is. Ezért üdvözi a közleményt, miközben megjegyzi, hogy az egyes tagállami politikák koordinációja messze nem jelent valódi gazdasági kormányzást. A javaslat értékelését megnehezíti, hogy a közlemény nem fejt ki elég részletesen a „jelentős gazdaságpolitikai reform” fogalmát. Mi számít jelentősnek és mi nem? A felsorolt kulcsfontosságú reformok az egységes piac szinte minden szempontját, köztük a pénzügyi és költségvetési fenntarthatóságot is érintik.

3.3 Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy a jelentős gazdaságpolitikai reformok koordinálására vonatkozó új kezdeményezés milyen **lényegi** eltérést mutat majd a nemzeti reformprogramoknak és az országspecifikus ajánlásoknak az európai szemeszterrel kapcsolatos komponenseihez képest. Bizonyítható hozzáadott értéket kell nyújtania az európai szemeszter már így is zsúfolt ütemtervéhez. Az átláthatóság és az egyszerűség szempontjából fontos volna továbbá, hogy ne jelentsen újabb felügyeleti szintet stb. Az EGSZB szerint ezt a folyamatot integrálni kell az európai szemeszterbe és a nemzeti reformprogramokba, melyeket meg kell erősíteni; az előzetes koordináció kézzelfogható eszközt jelentene ennek eléréséhez.

3.4 Az EGSZB egyetért azzal, hogy hasznos lehet az új javaslat értelmében, hogy az Európai Bizottság és a Tanács, miután megállapodott egy országgal annak országspecifikus ajánlásairól, módosításokat javasolhat a tagállam reformterveire, ha azok végrehajtása várhatóan kedvezőtlen hatással lenne a gazdasági és monetáris unióra és más tagállamokra. A **demokratikus legitimitás szempontjából** azonban a folyamat tiszteletben tartja a tagállami döntéshozatali hatásköröket és **a reformtervről továbbra is maga a tagállam dönthet**. Meg kell teremteni a lehetőséget arra, hogy a konzultációba bevonják a nemzeti parlamenteket és a civil társadalmat, különösen a szociális partnereket, valamint biztosítani kell az ehhez szükséges időt. Hasonlóképpen arra is ügyelni kell, hogy a nemzeti parlamentek elfogadják a reformok végrehajtására vonatkozó végső határozatot. Az EGSZB attól tart, hogy a demokratikus legitimitás előtti főhajtás inkább gesztusértékű, mivel a túlzott egyensúlyhiány esetén követendő eljárásban más esetben szankciók alkalmazhatók, ha a Tanács úgy találja, hogy a tagállam nem hozta meg az ajánlott kiigazító intézkedéseket.

3.5 Az előzetes koordináció célja az, hogy maximalizálja a tagállamok jelentős gazdasági reformterveinek más tagállamokra

gyakorolt pozitív továbbgyűrűző hatásait, a negatívakat pedig minimalizálja. A továbbgyűrűző hatások fő csatornáit alapján három szűrőből álló rendszert javasol. Ezekkel kapcsolatban az EGSZB-nek aggályai merültek fel.

3.6 Az első szűrő a kereskedelem és a versenyképesség. Ha egy tagállam sikeres reformintézkedésekkel javítja versenyhelyzetét, akkor nem zárható ki, hogy ennek más tagállamok látják kárát. A közleményben részletesen ki kellene fejteni, hogy az Európai Bizottság milyen feltételek mellett lépne közbe, hogy lebeszéljen egy tagállamot ilyen intézkedések bevezetéséről. Az is felmerül, hogy itt vajon csak egyoldalú megközelítésről beszélünk? Vajon az Európai Bizottság fellépne-e egy olyan tagállam esetében, amely korábban olyan versenyképesség-javító intézkedéseket hozott, amelyből mára jelentős, az euróövezetre nézve káros többlet származott?

3.7 Az EGSZB-nek kétségei vannak afelől, hogy a pénzügyi piacokon keresztüli továbbgyűrűző hatással kapcsolatos második szűrőnek van-e itt létjogosultsága. Az EGSZB szerint sokkal hatékonyabb volna, ha minden rendelkezésre álló erőforrást a működő bankunió létrehozásának az ütemterv szerinti megvalósítására fordítanának.

3.8 A harmadik szűrőt képező gazdaságpolitikai szempontok és „a reformmal szembeni belföldi ellenállás” magyarázatra szorul. Fennáll a veszélye, hogy a várt „kölcsonös tanulás” és „a bevált gyakorlatok megosztása” – bár önmagában mindkettő értékes eszköz – ugyanúgy nem valósul meg, mint a lisszaboni stratégia.

3.9 Az EGSZB szerint határozottabb érvekkel kell alátámasztani azt, hogy az előzetes koordináció körébe tartozó reformoknak ki kell terjedniük az EU hatáskörén kívül eső területekre is. A jelenlegi indok az, hogy a döntéshozatali jog teljes mértékben a tagállam kezében marad. A fent említett, makrogazdasági egyensúlyhiány esetén követendő eljárások fényében ez az érv gyenge lábakon áll.

3.10 Az előzetes koordináció keretében meg kell jelennie a szociális dimenzióknak is, különösen a jelentős gazdaságpolitikai reformoknak a munkanélküliségre kifejtett hatására irányulva.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Úton az online szerencsejátékokra vonatkozó átfogó európai keretrendszer felé

(COM(2012) 596 final)

(2013/C 271/09)

Előadó: **Daniela RONDINELLI**

2012. december 19-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Úton az online szerencsejátékokra vonatkozó átfogó európai keretrendszer felé

COM(2012) 596 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013 április 29-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013 május 22–23-án tartott 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 122 szavazattal, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB újfent megerősíti a „Zöld könyv az online szerencsejátékokról a belső piacon” című kiadvánnyal⁽¹⁾ kapcsolatban már kifejtett véleményét⁽²⁾, és sajnálattal állapítja meg, hogy az Európai Bizottság csak részben vette át az abban megfogalmazott következtetéseket. Különösképpen arra hívja fel a figyelmet, hogy a fogyasztóvédelem szempontjából elsőszámú fenyegetést jelentő illegális szerencsejáték elleni küzdelem nem kap a közleményben prioritást.

1.2 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a közlemény által megválaszolni kívánt prioritások között vegye figyelembe az ágazatban létrehozandó új munkahelyeket és azok védelmét, illetve minőségét, valamint a nem online szerencsejátékokhoz kötődő munkahelyek potenciális megszűnését az online szerencsejátékok javára.

1.3 A szerencsejátékok hozzájárulnak a tagállamok adóbevételeinek a növeléséhez. A nemes célok nemzeti szerencsejátékokon és hagyományos kaszinókon keresztül történő finanszírozása hasznos szociális és sporttevékenységeket támogat, fokozza az idegenforgalmat, valamint hozzájárul a kulturális, művészeti és régészeti örökség megőrzéséhez. Az EGSZB úgy véli, hogy a szerencsejátékkal kapcsolatos bármely európai szintű fellépés célja a polgárok egészséges és kiegyensúlyozott szórakozását lehetővé tevő európai szociális modell elérése kell, hogy legyen.

1.4 Az EGSZB komoly aggodalmának ad hangot a szerencsejátékban rejlő magas közegészségügyi kockázatok miatt. Ebben a vonatkozásban megerősíti az Európai Bizottsághoz intézett azon kérését, hogy az egész EU-ra kiterjedően kutassa és

kövesse nyomon az online szerencsejátékokkal kapcsolatos függőségeket és betegségeket, valamint javasolja a tagállamoknak, hogy adóbevételeik egy részét fordítsák a játékszenvedélyek elleni figyelemfelkeltő kampányok, megelőző intézkedések és gyógykezelések finanszírozására.

1.5 Az EGSZB kedvezően fogadja az Európai Bizottság azon döntését, hogy jobb adminisztratív együttműködésre, valamint az információk, tapasztalatok és bevált gyakorlatok cseréjére törekszik a tagállamok és a szabályozó hatóságok között.

1.6 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon célkitűzésével, hogy minden tagállamnak rendelkeznie kell pontosan meghatározott hatáskörrel bíró saját szabályozó hatósággal, amely biztosítja a más államok hasonló hatóságaival való szoros együttműködést.

1.7 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja, hogy megtalálják az egyensúlyt az ágazat erőteljesen technikai és így határokon átívelő jellege és az ezzel kapcsolatos kockázatok között, melyek veszélyt jelentenek a köz- és a társadalmi rendre, a törvényességre, az átláthatóságra, valamint a polgárok egészségére; mindezt egy az Európai Bizottság javasolt ajánlásainál kötelezőbb jellegű kezdeményezéssel véli elérhetőnek.

1.8 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy jelenleg nem valószínűsíthető az online szerencsejáték-ágazatra szakosodott uniós jogszabály létrejötte. Miközben támogatja a tagállamok közötti hatékony együttműködést célzó európai bizottsági javaslatokat, az EGSZB szeretné, ha egyes területeken, melyekre megosztott hatáskörök vonatkoznak, hatékonyabb jogszabályi eszközök,

⁽¹⁾ HL C 24., 2012.1.28., 85. o.

⁽²⁾ COM(2011) 128 final.

lehetőség szerint irányelvek alkalmazására kerülne sor a legsebezhetőbb fogyasztói csoportok védelme, valamint az illegális szolgáltatók és a pénzmosás elleni küzdelem érdekében. Ezáltal létrejönne a fogyasztóvédelmi szabályok minimális szintje. A tagállamoknak azonban továbbra is joguk lesz arra, hogy nemzeti piacukon, ha jónak látják, szigorúbb fogyasztóvédelmi szabályokat érvényesítsenek, vagy továbbra is a már meglévő, kedvezőbb normákat alkalmazzák ⁽³⁾.

Az EGSZB ezért felkéri az Európai Bizottságot, az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett lépjen fel a következő területeken:

- a fogyasztók védelme, valamint a polgárok, különösen pedig a kiskortúak és a sebezhető csoportok egészségének és biztonságának a megóvása,
- felelősségteljes hirdetés,
- a tisztességtelen sportfogadást megakadályozó intézkedések,
- az online szerencsejátékok törvényességét és átláthatóságát szavatoló garanciák, párosulva a megfelelő szankciók kiadására irányuló tagállami elkötelezettséggel, melynek értelmében a törvényesség megsértése esetén az illegális honlapok blokkolására, zárolására, lefoglalására vagy megszüntetésére kerül sor.

1.9 Az EGSZB elégedetten látja, hogy az Európai Bizottság elfogadta azt a kérését, hogy a pénzmosás elleni irányelv hatályát terjesszék ki a szerencsejátékok valamennyi formájára. ⁽⁴⁾

1.10 Az EGSZB kedvezően fogadja az Európai Bizottság arra irányuló szándékát, hogy megvizsgálja azokat a lehetőségeket, melyek az IMI-nek ⁽⁵⁾ a rendelet által biztosított használatából fakadnak, és azt kívánja, hogy mindez szolgálja a nemzeti szabályozó hatóságok közötti együttműködés, valamint az illetékes nemzeti és európai szervek közötti adatcsere fokozását.

1.11 Az EGSZB megítélése szerint a személyes adatok tagállamok közötti cseréjének lehetőségére irányuló európai bizottsági felmérés pozitívnak tekinthető, amennyiben a szolgáltatók által elmentett nagymennyiségű adat más adatokkal összehasonlíthatóan osztható meg, így elősegíti az illetékes hatóságok által végzett ellenőrzéseket.

⁽³⁾ Lásd: HL C 24., 2012.1.28., 85. o. (következtetések: 1.3–1.6. pont).

⁽⁴⁾ COM(2013) 45 final.

⁽⁵⁾ Belső piaci információs rendszer.

1.12 Az EGSZB alapvetően fontosnak tartja azt, hogy a tagállamok a szabályozó hatóságokkal karöltve indítsanak el a fogyasztóknak címzett tudatosító és információs kampányokat annak érdekében, hogy a keresletet a törvényes online szerencsejátékok irányába tereljék. Ennek az fellépésnek ki kell egészülnie az illegális szolgáltatók elleni küzdelemre irányuló intézkedésekkel, valamint fekete- és vagy fehérlisták kiadásával, melyeket a nemzeti szabályozó hatóságok szerkesztenek a fogyasztók számára az engedéllyel rendelkező és az illegális honlapok könnyebb azonosítása céljából. Előbbieket a nemzeti szabályozó hatóság logójának a fogadásra szolgáló honlapon történő elhelyezésével lehetne megkülönböztetni.

1.13 A fogyasztók védelmének biztosítása érdekében az EGSZB azt kéri, hogy az online szerencsejátékban használt szoftverek rendelkezzenek közös uniós minimálhitelesítéssel, melyet hasonló paramétereket és szabványokat alkalmazó szakosodott külső hatóságok adnak ki. Emellett felszólítja az Európai Bizottságot és a tagállamokat a szerencsejátékok informatikai platformjaira vonatkozó európai minimumszabvány elfogadására, és felszólítja a tagállamokat a játékosok adatvédelmét szolgáló intézkedések meghozatalára, hogy csak olyan fizetési módok kerüljenek engedélyezésre, melyek az online szerencsejátékkal kapcsolatos tranzakciók biztonságára és nyomon követhetőségére nézve a legerősebb garanciákat adják.

1.14 Az EGSZB nagyon pozitívnak értékeli az Európai Bizottság által elindított kísérletet, melynek során az informatikai bűnözéssel kapcsolatos tapasztalatok és bevált gyakorlatok cseréje céljából felállított egy az online szerencsejátékokra szakosodott szakértői csoportot, mert ez kezdetleges állapotban ugyan, de hasznos eszköznek bizonyul a tagállamok közötti hatékony együttműködés elindításához. Az EGSZB szívesen látná, ha ez a csoport, túllépve jelenlegi informális jellegén, világos hatáskörökkel és feladatkörökkel ellátott szervvé válna.

1.15 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a tagállamok mozdítsák elő a szerencsejátékokkal kapcsolatos csalásra és pénzmosásra vonatkozó kérdésekkel foglalkozó megfelelő képzést a bírói kar számára.

1.16 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy tegye naprakésszé és vizsgálja felül a közleményben meghatározott beavatkozási területekre vonatkozó szabályokat, figyelembe véve a változásokat a szabályok tagállamok általi végrehajtását illetően; abban, hogy a tagállamok mit és hogyan hajtottak végre; abban, hogy az egyes nemzeti szinteken milyen eredményeket értek el.

1.17 Az EGSZB felkéri a tagállamokat, hogy bízzák meg az Európai Bizottságot a tisztességes sport védelmére és előmozdítására vonatkozó nemzetközi egyezménytervezetnek az Európa Tanács keretében elindítandó tárgyalásos előkészítésével és hathatós támogatásával.

2. Bevezetés

2.1 A közlemény a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó európai jogszabályok tiszteletben tartásának követelményét összeköti meghatározott kategóriák védelmével.

2.2 A közvetlen internetes hozzáféréssel rendelkező telematikai eszközök használata lehetővé tette a gyorsan terjedő online szerencsejátékok üzésének erőteljes növekedését. 2011-ben az EU 27 tagállamában az online szerencsejátékokból származó összbevétel 9,3 milliárd eurót tett ki, ami az európai szerencsejáték-piac 10,9 -a, a növekedési előrejelzések alapján pedig 2015-re várhatóan eléri a 13 milliárd eurót.

2.3 Az internet használatának köszönhetően az európai polgár a lakóhely szerinti államában gyakorlatilag hozzáférhet az egy vagy több, egy másik tag- vagy nem tagállamban engedélyezett szolgáltató által kínált illegális szolgáltatásokhoz, illetve ki van téve azoknak. Ezt a területen kívüli és nemzetközi jelleggel bíró helyzetet egyetlen állam nem képes kezelni, hanem integrált beavatkozásra és fokozott együttműködésre van szükség. Alapvetően fontos, hogy a polgárok és a fogyasztók védelme érdekében az illegális szerencsejátéknak közösen elfogadott meghatározása legyen. Emlékeztetünk arra, hogy a játékos lakóhelye szerinti államban egy nem engedélyezett szerencsejáték-kínálat vagy szerencsejáték-kínálat a szükséges tagállami engedélyek megléte nélkül illegális akkor is, ha egy uniós államban székhellyel vagy engedéllyel rendelkező szolgáltatóról van szó, és akkor is, ha egy harmadik államból származik ⁽⁶⁾. A minden ellenőrzés és szabályozás nélkül működő szolgáltató ezért szintén illegális.

2.4 A „nem engedélyezett”, illetve az „illegális szolgáltató” közötti különbséget illetően a közlemény 15. lábjegyzetére utalunk.

2.5 Pozitívnak tekinthető az Európai Bizottság törekvése egy szerencsejátékokkal foglalkozó szakértői csoport létrehozására a tapasztalatok és a bevált gyakorlatok tagállamok közötti cseréje, a szerencsejátékok törvényellenes és illegális használatából eredő problémák tanulmányozása, a bírói kar sajátos képzése és naprakésszé tétele, a fogyasztók jobb tájékoztatása és a legális kínálat bővítése érdekében.

2.6 Ezek az intézkedések jelentik az első hasznos lépéseket a csalásokat, bűntényeket és pénzmosást előidéző, törvénytelenül működő szolgáltatók elleni küzdelemben.

⁽⁶⁾ A Tanács spanyol elnökségének 2010. május 11-i 9495/10. sz. következtetései megerősítik, hogy illegális online szerencsejátéknak számít az engedély nélkül vagy az érintett ország törvényeinek betartása nélkül nyújtott ilyen szolgáltatás, és ebből következik, hogy az online szerencsejáték-szolgáltatóknak eleget kell tenniük a szolgáltatás helye szerinti tagállam hatályos törvényi előírásainak.

3. Az európai bizottsági dokumentum lényegi tartalma

3.1 A közlemény rámutat a nemzeti szabályozások eltéréseire, és olyan fellépéseket javasol, melyek nemzeti és uniós prioritásokat, valamint államközi együttműködést és közös fellépéseket határoznak meg, valamint lehetséges beavatkozási területeket és ajánlásokat jelölnek ki a tagállamok közötti egyeztetés és adminisztratív integráció szorgalmazása mellett.

3.2 Elsődleges cél közvetlen fellépésekkel és a tagállamoknak szóló ajánlásokkal biztosítani az európai jogszabályoknak a nemzeti szabályozások szintjén történő tiszteletben tartását és alkalmazását. Az Európai Bizottság ennek érdekében:

- elősegíti a tagállamok szerencsejáték-szabályozó nemzeti hatóságai közötti igazgatási együttműködést és információcserét,
- megvizsgálja az illegális honlapok blokkolását célzó lehetséges eljárásokat,
- előmozdítja a szerencsejátékok legális piacát, párbeszédet folytatva harmadik országokkal is,
- védi a fogyasztókat, és különösen a fiatalkorúakat és a sebezhető csoportokat, megvizsgálva az internethozzáférés ellenőrzésére szolgáló eszközöket is,
- tanulmányozza európai szinten a szerencsejáték-függőség hatásait;
- értékeli az online szerencsejáték-szolgáltatások piaci teljesítményét,
- ajánlásokat fogad el az illegális fogadások megakadályozásával és leküzdésével összefüggő bevált gyakorlatokról.

3.3 Az Európai Bizottság szerint a tagállamok érdekében áll az informatikai bűnözéssel kapcsolatos tapasztalatok megosztása révén is megvalósítani a csalás és a pénzmosás elleni küzdelemre, valamint a sport tisztaságának a meghamisított sportmérkőzések- és versenyek jelensége ellenében történő védelmére irányuló hatékony politikát.

4. Megjegyzések

4.1 A nemzeti szabályozási keretek uniós jogszabályoknak való megfeleltetése

4.1.1 Az EGSZB erőteljes aggályait fejezi ki elsősorban az online szerencsejátékok növekvő terjedésével és a szerencsejáték-kínálat exponenciális növekedésével kapcsolatban, melyek egyre szélesebb rétegeket kerítenek hatalmukba, ami súlyos következményekkel jár a családi bevételekre. Ezért hatékony korlátot kell szabni a különféle reklámfajtáknak, főként a televízióban, az interneten és a közlekedési eszközökön szereplő hirdetéseknek.

4.1.2 A transznacionális szerencsejáték-kínálat és szerencsejáték-használat a belső piaci szabályozásban (EUMSZ 56. cikk) előírt szabad forgalom keretében megvalósuló gazdasági tevékenységnek számít. Ugyanakkor közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból az EUMSZ 52. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi az 56. cikkben biztosított szolgáltatási szabadság korlátozását.

4.1.3 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a tagállamokat illeti meg felségterületükön a szerencsejátékok megszervezésének és szabályozásának a joga. A szerencsejáték a fogyasztók számára potenciálisan igen veszélyes tevékenység, és ugyanilyen mértékben áll fenn annak is a kockázata, hogy bűnös célokra – így a pénzmosásra – szolgáljon, amennyiben nem szabályozzák megfelelően, vagy ha a szabályozást nem alkalmazzák kellő szigorral. Bár a szerencsejátékok ebben az összefüggésben az EK 49. cikk (7) alapján a szabad szolgáltatásnyújtás hatálya alá esnek, a nemzeti szabályozások közötti eltérések mégsem valószínűsítik az online szerencsejátékokra vonatkozó uniós szabályozás megszületését. Miközben támogatja a tagállamok közötti hatékony együttműködést célzó bizottsági javaslatokat, az EGSZB szeretné, ha bizonyos kérdésekben (lásd az 1.8. pontot) hatékonyabb jogszabályi eszközök, lehetőség szerint irányelvek bevetésére kerülne sor a legsebezhetőbb fogyasztói csoportok védelme, valamint az illegális szolgáltatók és a pénzmosás elleni küzdelem érdekében.

4.1.4 Az Európai Unió Bíróságának állandó és kiterjedt ítélkezési gyakorlata szerint a szerencsejátékokkal kapcsolatos tevékenységek korlátozásait igazolhatják a közérdekhez kötődő olyan kényszerű okok, mint a fogyasztóvédelem, a csalás megelőzése, valamint a polgárok szerencsejátékkal kapcsolatos túlzott költségesre való késztetésének a megelőzése.⁽⁸⁾ A tagállamok korlátozhatják, illetve behatárolhatják az online szerencsejáték-szolgáltatások valamennyi vagy bizonyos típusának több országra kiterjedő nyújtását azon közérdekű célkitűzések alapján, amelyeket védeni kívánnak a szerencsejátékokkal kapcsolatban.⁽⁹⁾

⁽⁷⁾ Bírósági határozatok a következő ügyekben: 2012.7.19-i kiadatlan C-470/11 sz. SIA Garkalns ügy 24. pontja; a 2010.9.8-i C-316/07 sz., a C-358/07-től a C-360/07-ig terjedő, a C-409/07-től a C-410/07-ig terjedő, Stoß és mások ügyek.

⁽⁸⁾ Bírósági határozatok a következő ügyekben: a fent idézett 2012.7.19-i C-470/11 sz. SIA Garkalns ügy 39. pontja; a C-46/08 sz. Carmen Media Group ügy 55. pontja.

⁽⁹⁾ A C-42/07. sz., Liga Portuguesa de Futebol Profissional ügyben vagy a C-6/01. sz., Anomar ügy.

4.1.5 A szerencsejátékkal kapcsolatos szolgáltatásokra nem vonatkoznak egységes uniós szabályok, a nemzeti jogszabályok pedig jelentősen eltérnek egymástól az egyes országok kulturális, társadalmi és történelmi sajátosságai folytán. Egyes tagállamok tiltják az online szerencsejátékokat, mások csak bizonyos játékokat engedélyeznek, míg másokban egy közszolgáltató vagy egy magánszolgáltató által kizárólagos joggal kezelt monopóliumrendszer áll fenn. Az egyes országokban meglévő helyzetre vonatkozó friss adatok⁽¹⁰⁾ hiányában az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy végezze el a tagállamokra vonatkozó állapotfelmérést (*mapping exercise*).

4.1.6 Amint arra az Európai Bíróság joggyakorlata rámutatott, az ágazat ellenőrzött liberalizálását választó tagállamoknak jogában áll – előzetes közigazgatási engedélyezést követően – olyan koncessziós rendszert életbe léptetni, amely objektív, átlátható és nemzetiség szerint hátrányos megkülönböztetést nem alkalmazó kritériumokon alapul⁽¹¹⁾.

4.1.7 Az online szerencsejátékok esetében a fogyasztó és szolgáltató között nincs közvetlen kapcsolat, ami növeli a szolgáltatók által a fogyasztók kárára elkövetett csalások kockázatát.⁽¹²⁾ Az illegális, tehát ellenőrizetlen szerencsejátékok kínálatának megléte tehát súlyos fenyegetést jelent a fogyasztók számára. Ezért az illegális szolgáltatók elleni küzdelemre irányuló intézkedések tagállamok általi szigorú alkalmazása a fogyasztók védelmét legjobban szolgáló és a legerőteljesebb garanciákat biztosító eszköz.

4.1.8 A tagállamok szabadon határozhatják meg a szerencsejátékokkal kapcsolatos politikájuk célkitűzéseit és a védelmi szintet. Az általuk kötelezővé tett korlátozásoknak azonban elegendet kell tenniük az Európai Bíróság joggyakorlata szerinti feltételeknek, arányosnak és diszkriminációmentesnek kell lenniük, és egy rendszeres és koherens módon alkalmazott szakpolitikába kell beilleszkedniük.

4.1.9 Mivel az egyes tagállamok eltérő jogszabályokkal rendelkeznek, az online szerencsejátékokra vonatkozó uniós szabályozásnak pedig ma még nincsenek meg a feltételei, ezért a nemzeti szabályozások közelítésére van szükség, a tagállamokat pedig támogatni kell a meglévő előírások betartásában a fogyasztók, a kiskorúak és a sebezhető csoportok védelme, valamint a reklámok és a pénzmosás elleni küzdelem terén megvalósítandó erőteljesebb jogbiztonság érdekében. Az illegális szolgáltatók elleni küzdelemre vonatkozó bevált gyakorlatok cseréje érdekében kérni kell a tagállamok közreműködését.

⁽¹⁰⁾ A szerencsejátékokról az uniós belső piac vonatkozásában a Svájci Összehasonlító Jogtudományi Intézet által elkészített tanulmány (2006) http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/gambling/study1_en.pdf

⁽¹¹⁾ 2013.1.14-i bírósági határozat a Stanleybet International LTD és mások C-186/11 és C-209/11 sz. összevont ügyeiben, 47. pont.

⁽¹²⁾ 2009. szeptember 8-i bírósági határozat a Liga portuguesa de Futebol Profissional és mások C-42/07 sz. ügyében.

4.1.10 A szubszidiaritás elvének értelmében az EU-nak akkor kell beavatkoznia, ha fellépése javít a helyzeten, és a tagállamok szabályozási rendszerei számára hozzáadott értékkel bír. Az ágazat sajátosságait és az internet használatával kapcsolatos változásokat figyelembe véve az EGSZB úgy véli, hogy az EU fellépésének a tagállamok közötti tartós együttműködésben, valamint az illegális szolgáltatók elleni – transznacionális fellépést szükségeltető – közdelemre vonatkozó bevált gyakorlatok előmozdításában kell teste öltenie.

4.2 Igazgatási együttműködés és a törvény hatékony alkalmazása

4.2.1 Az online szerencsejátékok vonatkozásában az EU-nak erősítenie kell az ellenőrzést, az igazgatási együttműködést és a törvény tényleges alkalmazását, a tagállamoknak pedig együtt kell működniük e cél elérése érdekében.

4.2.2 Fontos a szolgáltatók által regisztrált személyi adatok rendelkezésre bocsátása és a feldolgozott adatoknak – az adatvédelem biztosítása mellett történő – megosztása az ellenőrzések elősegítése érdekében. Az általános információk cseréje és a bevált gyakorlatok felhasználása révén ösztönözni kell az államok közötti igazgatási együttműködést a kölcsönös bizalom és érdekközösség megteremtését szolgáló ismeret- és tapasztalatcseré felerősítése érdekében.

4.2.3 A távolsági szerencsejátékokat kínáló informatikai platformok nemzeti szintű hitelesítése biztosítja a szerencsejátékpiacon felügyeletét. Fontos javítani a tagállamok közötti együttműködést és minden államban létre kell hozni az online szerencsejátékokat szabályozó hatóságot, amely az uniós szintű szoros koordinálást biztosító pontos jogkörökkel rendelkezik.

4.2.4 Fel kell mérni az engedélyezési rendszerek átláthatóságát és diszkriminációmentességét, valamint azt, hogy a nemzeti szakpolitikák megfelelnek-e az uniós szabályozásnak és joggyakorlatnak. Nem-megfelelőség esetén jogsértési eljárást kell indítani.

4.2.5 Az EGSZB szerint a jelenség leküzdéséhez nem elégségesek azok a megelőző és megtorló intézkedések, melyeket a tagállamok ez idáig alkalmaztak az engedéllyel nem rendelkező, azaz illegális szolgáltatók által nyújtott online szerencsejátékok elleni küzdelem céljából. Ezért egy alapelvet lefektető nemzeti szabályozási keret meghatározását javasolja, amely a honlapok törvényességét és átláthatóságát biztosítja, valamint előírja: az illegális honlapok azonosítását és „feketelistára”

tételét; egy adott tagállam saját jogszabályai szerint engedélyezett honlapok azonosítását és „fehérlistára” tételét; az illegális honlapok blokkolását, bezárását, zárolását és megszüntetését; ⁽¹³⁾ a pénzeszközök mozgását ilyen honlapok felől és azok felé; az illegálisszerencsejátékokra vonatkozó kereskedelmi hirdetések és reklámok tilalmát.

4.3 Fogyasztók

4.3.1 Az EGSZB sajnálattal látja, hogy a fogyasztók számára a legnagyobb fenyegetést jelentő illegális szolgáltatók elleni hatékony fellépést célzó erőteljes intézkedések érdekében az Európai Bizottsághoz és a tagállamokhoz intézett kérése válasz nélkül maradt az Európai Bizottság közleményében. Ezért azt kéri, hogy a lehető leggyorsabban fogadjanak el erőteljes intézkedéseket az illegális szerencsejáték elleni megelőzésre és közdelemre vonatkozó bevált gyakorlatok megvalósítása érdekében.

4.3.2 Az Európai Bizottság 2013-ban tervezi e fogyasztók védelmével és a felelős szerencsejátékokra vonatkozó reklámokkal kapcsolatos ajánlás elfogadását, és négy intézkedési területet jelöl ki: távol kell tartani a fogyasztókat a szabályozatlan és esetlegesen káros tartalmú ajánlatoktól, meg kell védeni a kiskorúakat a honlapokhoz való hozzáféréstől, védelmezni kell az egyéb kiszolgáltató csoportokat, valamint meg kell előzni a szerencsejátékokkal kapcsolatos magatartászavarok kialakulását. A fenti ajánlással kapcsolatban az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy foglalja abba bele az illegális szerencsejátékok megelőzésére és leküzdésre vonatkozó bevált gyakorlatokat, miután minden egyes tagállam szintjén felmérést készítettek a fogyasztók számára legkárosabb szerencsejáték-formákról.

4.3.3 Az EGSZB értékeli azt, hogy a közlemény – a reklámok és a játékszenvedély vonatkozásában is – figyelmet fordít a fogyasztók és a sebezhető csoportok védelmére. Ezzel összefüggésben hangsúlyozza a magas védelmi szintű intézkedések bevezetésének szükségességét, és megállapítja azt, hogy az előirányzott eszközök túlságosan gyengék, ezért kényszerítő intézkedések elfogadását javasolja. Ellenőrizhetetlen és veszélyes jellegüknél fogva ugyanis az illegális szerencsejátékok rendelkezésre álló kínálata a fogyasztókra leselkedő legnagyobb fenyegetést jelenti, és szükségessé teszi azt, hogy minden egyes tagállamban erőteljes intézkedéseket foganatosítsanak azon illegális szolgáltatók elleni küzdelem érdekében, akik a fogyasztók védelmének első számú és legjobb biztosítékát jelentő nemzeti jogszabályokat nem tartják tiszteletben.

4.3.4 Az Európai Bizottság fellépésének alapvető célkitűzése annak biztosítása kell, hogy legyen, hogy a tagállamok minden hatáskörüket és felelősségi körüket latba vetve az egész EU-ban és az ilyen szolgáltatások nyújtására engedéllyel rendelkező valamennyi szolgáltató számára meghatározzanak egy olyan jogszabályi keretet, amely kiküszöböli a problémát jelentő szerencsejátékokat, valamint szerencsejátékhoz való hozzáféréshez korlát bevezetését irányozza elő, és tiltja a legveszélyesebb játék- és fogadásfajták (online kaszinók, különbözeti spekuláció, P2P fogadás) esetében a hitelre történő játékot, valamint a fiatalok számára és a sebezhető csoportoknak szánt hirdetési formákat.

⁽¹³⁾ Az Európai Bizottság 2010. november 22-i, COM(2010) 673 final sz. közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az EU belső biztonsági stratégiájának megvalósítása: öt lépés a biztonságosabb Európa felé.

4.3.5 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy saját területükön hatékonyan és erőteljesen lépjenek fel az illegális játékok kínálata ellen. Kéri, hogy a tagállamok fogadjanak el intézkedéseket a „feketelisták” felállítása és az illegális honlapok blokkolása, a biztos és nyomon követhető fizetési módok meghatározása, a pénzügyi műveletek zárolását lehetővé tevő fellépések, valamint az illegális hirdetések teljes körű betiltása érdekében. Ebben az összefüggésben nyomatékosítani kell azt, hogy a fenti intézkedések hatékonysága nagyban függ azok egyidejű alkalmazásától, amely erősíti az illegális szolgáltatók ellen kifejtett hatásukat.

4.3.6 Kívánatos minden tagállamban létrehozni egy szabályozó hatóságot, amely rendelkezik a fogyasztók védelmére és az illegális szerencsejáték elleni küzdelemre vonatkozó európai és nemzeti jogszabályok nyomon követéséhez és végrehajtásának biztosításához szükséges sajátos hatáskörökkel. A nemzeti szabályozó hatóságok létezése előfeltétele a hatékony igazgatási együttműködés és koordináció megvalósításának. A tagállamoknak ügyelniük kell arra, hogy a nemzeti sajátosságaik és jogszabályi keretük függvényében megalkotott szabályozási rendszerük képes legyen a szabályozás végrehajtására. Az EGSZB helyesnek tartaná, ha minden tagállam a saját szabályozási hatóságára bízna a saját piacán belüli engedélyek kiadására vonatkozó kritériumok meghatározásának feladatát.

4.3.7 Az EU fogyasztóit olyan helyzetbe kell hozni, hogy – a panasztétel érdekében is – képesek legyenek minden tagállamban megkülönböztetni az illegális honlapokat a legális honlapoktól. Az EGSZB ebben az összefüggésben azt javasolja, hogy minden állam kötelezze az online játékok kínálatára engedéllyel rendelkező valamennyi szolgáltatót arra, hogy saját honlapján jól láthatóan és állandóan tüntesse fel engedélyszámát és a nemzeti szabályozó hatóság egy olyan jelzését, amely arra utal, hogy a szolgáltató az adott tagállamra szóló engedéllyel rendelkezik.

4.3.8 Az EGSZB a fiatalkorúak védelmét szolgáló legszélesebb jogszabályi garancia elfogadását kéri, amely az életkor megállapítására alkalmas eszközöket irányoz elő, és az életkornak a szolgáltatók általi hatékony ellenőrzését biztosítja. A szülők figyelmét fel kell hívni az internet otthoni használatának kockázataira, valamint a programok szűrésére. Megfelelő garanciákat kell bevezetni a házon belül sok időt eltöltő sebezhető személyek, a nyugdíjasok, háziasszonyok és munkanélküliek védelmére is.

4.3.9 A jelenlegi válság egyre több embert készítet online szerencsejátékokra abban a hiú reményben, hogy könnyű nyerevényekkel megoldják gazdasági nehézségeiket. Ez azonban komoly kockázatot jelent lelki egyensúlyuk szempontjából, mert függőséghez, valamint rögeszmés és kényszeres magatartásformákhoz vezet. A fenti betegségek leküzdéséhez az EGSZB azt javasolja, hogy a szerencsejátékokból származó bevételek egy részét szánják a játékszenvedély elleni figyelemfelhívó kampányokra, valamint megelőzési és gyógykezelésekre.

4.3.10 Bár még erőteljesebb és kényszerítő erejű fellépést tartanánk helyesnek, pozitívnak tekintendő az Európai Bizottság azon célkitűzése, hogy ajánlást fogad el a szerencsejátékokkal kapcsolatos felelős reklámozásról, mely a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv kiegészítéseként a fogyasztók megfelelő tájékoztatását tenné lehetővé. Az EGSZB aláhúzza, hogy a vonatkozó fellépésnek tartalmaznia kell az illegális szolgáltatók elleni intézkedéseket, valamint a fogyasztó lakóhelye szerinti ország nemzeti szabályozó hatósága által kibocsátott engedély nélküli kínálatot biztosító szolgáltatók hirdetésitiltalmát.

4.3.11 Meg kell találni a helyes egyensúlyt az engedélyezett szerencsejáték ellenőrzött terjedésének kívánalma (a törvényes keretek között megalósuló játékok kínálatának vonzóvá tétele a közönség számára), illetve a szerencsejátékoktól való függőség lehető legteljesebb visszaszorításának a kényszere között.

4.3.12 A reklámnak – főként a fiatalkorúak védelme érdekében – felelősségteljesebbé és szabályozottabbá kell válnia, nemcsak azért, mert rendkívül káros főként a mentális egészségre nézve, hanem azért is, mert torzító és megtévesztő képet ad, amikor azt sugallja az embereknek, hogy „normális” dolog az interneten szerencsejátékot űzni, és így egészségtelen társadalmi magatartásformákat szentesít.

4.3.13 Az Alice Rap projekt⁽¹⁴⁾ ellenére az EGSZB tisztában van azzal, hogy még nem állnak rendelkezésre biztos adatok a szerencsejátékkal kapcsolatos betegségek jellegéről és fajtáiról. Rámutat arra, hogy a függőség jelenségét és a hozzá kapcsolódó betegségeket folyamatosan és állandóan nyomon kell követni ahhoz, hogy a nemzeti és uniós törvényhozók elegendő adattal rendelkezzenek a probléma leküzdésére és megelőzésére irányuló hatékony és célzott intézkedések meghozatalához.

4.4 A csalások és a pénzmosás megelőzése

4.4.1 A távolsági szerencsejátékokban nagy veszteségekkel, illetve nagy nyerevényekkel járó helyzetekben részt vevő, és így esetleges pénzmosási tevékenységet elrejtő játékosok azonosításával kapcsolatos problémákat a játékosok megelőző célú azonosítása révén kell kezelni, valamint azáltal, hogy minden egyes játékos számára egy saját szerencsejáték-számlát hoznak létre.

4.4.2 A személyazonosság-lopás olyan széles körű probléma, amely nem csak az online szerencsejátékot érinti, hanem az interneten és a telematikus eszközökön keresztül történő adatfeldolgozás és -csere teljes rendszerét is.

⁽¹⁴⁾ *Addiction and Lifestyles in Contemporary Europe, Reframing Addictions Project* [Függőség és életmódok a mai Európában; a Függőségi projekt újratervezése].

4.4.3 A véletlenszám-generátorokat (*Random Number Generators*) úgy kell hitelesíteni, hogy megfeleljenek a megísolhatatlanság elvének, ugyanakkor biztosítsák azt is, hogy a bekövetkezett esemény az egyedül lehetséges, és lehetetlen bármilyen illetéktelen beavatkozás. Ez lehetővé teszi a játékosok védelmét, valamint biztosítja az államok által a nyeremények terén kijelölt szabványok helyességét.

4.4.4 Az online szerencsejáték során használt szoftverek biztonságának növelése érdekében javasoljuk a szakosodott külsős intézmények általi közös uniós minimálhitelesítés bevezetését, amely azonos paramétereket és szabványokat alkalmazna az illegális offshore szerencsejáték megakadályozásának céljából is.

4.4.5 A szerencsejátékhoz való hozzáférés védelmének egyik formája lehet az IP-címek (*Internet Protocol Address*) azonosítása. Ha ugyanis egy játékos egy állam szerencsejáték-rendszerébe más országok IP-rendszeréin keresztül lép be, technikailag lehetséges a játék blokkolása.

4.4.6 Mivel az online szerencsejáték a pénzmosással és csalással kapcsolatos problémáknak kitett terület, kívánatos, hogy a szolgáltatók által regisztrált nagymennyiségű adatáradat a közrend őreinek a rendelkezésére állhasson annak érdekében, hogy azokat egyéb adatokkal keresztezve hatékonyabbá váljon az ellenőrzés.

4.5 Sport és elcsalt versenyek

4.5.1 Az elcsalt mérkőzésekre, találkozókra és versenyekre kötött fogadások a csalások sajátos válfaját képezik, amely ellen a sportegyesületek, a szurkolók, a fogyasztók és a legális szerencsejáték-szolgáltatók érdekeivel egyaránt.

4.5.2 Az Európai Bizottság egyetért az EGSZB javaslatával, mely szerint valamennyi érdekelt fél erőfeszítéseinek közös koordinációs keretét kell meghatározni a probléma átfogó megközelítése és a források megkettőzésének elkerülése érdekében, valamint rámutat a fokozott együttműködés szükségességére a fogadóirodák, a sportegyesületek és szakhatóságok között, beleértve a nemzeti és nemzetközi szerencsejáték-szabályozó hatóságokat is.

4.5.3 Az EGSZB megismétli egy olyan rendszer létrehozására irányuló javaslatát, mely nem korlátozódik egy adott sporteseményrel kapcsolatos gyanút kinyilvánító feljelentések pusztá befogadására, hanem amely a jelenség hathatós leküzdésére képes megelőző, nevelő és kényszerítő intézkedéseket is előírni.

4.5.4 Bár az előirányzott jogszabályi eszközt nem tartja elegendőnek, az EGSZB kedvezően fogadja azt az európai bizottsági kezdeményezést, hogy 2014-ig fogadjanak el ajánlást az elcsalt mérkőzésekre kötött fogadások megelőzésével és leküzdésével kapcsolatos bevált gyakorlatokról. Bár az elcsalt versenyek sértik a sportversenyek igazságosságának elvét, és valamennyi tagállamban bűncselekménynek minősülnek, mégis nőtt a törvénytelen vagy annak gyanított tevékenységek száma. Erőteljesebben kell tehát fellépni az elcsalt versenyek ellen a tagállamok eszközeinek, hatásköreinek és erőforrásainak a tagállamok közötti szinergiában, illetve az EU-val közösen történő felhasználása révén.

4.5.5 Az EGSZB azt kéri azoktól a tagállamoktól, amelyek még nem tették meg ezt a lépést, hogy a sportban történő megvesztegetést, a mérkőzések elcsalását és a sporteredmények manipulálását tekintsek büntetetteknek, melyek ennél fogva büntethetőek, valamint arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a fenti bűncselekményekre adjon a tagállamokkal közösen kidolgozandó meghatározást.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – Az üzleti kudarcral és a fizetőképtelenséggel kapcsolatos új európai megközelítés

(COM(2012) 742 final),

valamint javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fizetőkép telenségi eljárásról szóló 1346/2000/EK tanácsi rendelet módosításáról

(COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD))

(2013/C 271/10)

Előadó: **Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE**

2012. december 12-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

„A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – Az üzleti kudarcral és a fizetőkép telenséggel kapcsolatos új európai megközelítés”

COM(2012) 742 final.

2013. január 15-én az Európai Parlament, illetve 2013. február 5-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

„Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fizetőkép telenségi eljárásról szóló 1346/2000/EK tanácsi rendelet módosításáról”

COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. április 29-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 130 szavazattal 1 ellenében, 4. tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Általános következtetések

1.1.1 Európa hatalmas gazdasági és társadalmi válsággal küzd, melynek hatásai a társadalom valamennyi rétegét sújtják.

1.1.2 A vállalkozások túlélésének elősegítése is szerepel azok között intézkedések között, amelyeket az Európai Unió a válságból való kilábalás érdekében meghatározott. A fizetőkép telenség nemcsak az érintett vállalkozások számára jár hátrányos következményekkel, hanem összességében a tagállamok gazdaságát, és különösen a polgárokat mint adófizetőket, munkavállalókat és munkaadókat is érinti.

1.1.3 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság közleményében megfogalmazott célkitűzéseket, jóllehet véleménye szerint az abban említett „második esélyt” azoknak a vállalkozóknak kellene megkapniuk, akik korábbi kudarcukból levonták a tanulságokat és egy átdolgozott vállalkozási terv alapján képesek az újrakezdésre.

1.1.4 Támogatja a rendeletjavaslatot is, ugyanakkor sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az nem elég ambiciózus.

1.1.5 Ugyanis még sok gondolkodásra és konkrét intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy megvédjük a hitelezők jogait, és

emellett ügyeljünk arra, hogy egyensúlyt találjunk a vállalkozók és a munkavállalók jogai között, továbbá hogy elősegítsük a vállalkozások szerkezetátalakítását, megakadályozzuk a *forum shoppingot* és a gazdálkodó szervezetek csoportjai esetében javítsuk a fizetőkép telenségi eljárások összehangolását.

1.2 A közleményre vonatkozó ajánlások

1.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a vállalkozások fizetőkép telenségi jogának lényegi harmonizációja érdekében felvázolt elgondolások érdekeseek, de sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy azok nem adnak hathatós választ arra a gazdasági és társadalmi válságra, amellyel az európai vállalkozások küzdenek.

1.2.2 Az Európai Bizottság által védelmezett „második esély” fogalma helyett inkább az amerikai fizetőkép telenségi jog alapkoncepciójának megfelelő *Fresh start* (újrakezdés) fogalmát támogatja. Ezért kéri annak fontolóra vételét, hogy e fogalmat felvegyék az uniós fizetőkép telenségi jogba.

1.2.3 Úgy véli továbbá, hogy a munkavállalóknak nagyobb védelemben kellene részesülniük és elsőbbségi hitelezői rangot kellene kapniuk.

1.2.4 A fontolóra veendő kérdések sorába a bajban lévő vállalkozások nem helyénvaló támogatásának kérdését is fel kell venni, és az EGSZB ezzel kapcsolatban hangsúlyozza, hogy ez a felelősség a bankokon kívül másokra is hárulhat. Ezért felszólítja az Európai Bizottságot, hogy a valós értékük szerint vizsgálja ezeket a paramétereket.

1.2.5 Véleménye szerint a fizetésképtelenségi jogot nem lenne célszerű büntetőjogi szintre emelni, mert az növelné a fizetésképtelenségi eljárások bíróságra vitelét és meghosszabbítaná a vizsgálati időt.

1.2.6 Úgy gondolja, hogy nem a legjobb megoldás az, ha szisztematikusan bírót vesznek igénybe. Felszólítja az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra az új fórumok létrehozásának ötletét, amelyek például a gazdaság adott ágazatához kapcsolódhatnak, és a több ágazatot felölelő (gazdasági, pénzügyi, jogi) összetételükből következően nagyobb megértést tudnának tanúsítani és gyorsan tudnának cselekedni, hogy pénzügyi nehézségeik leküzdésében segítséget nyújtsanak a vállalkozásoknak.

1.2.7 Végül felszólítja az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg a felszámolói státusz összehangolására vonatkozóan az Európai Parlament 2011. október 11-i állásfoglalásában szereplő javaslatokat⁽¹⁾.

1.3 A rendeletjavaslatra vonatkozó ajánlások

1.3.1 Az EGSZB annak ellenére támogatja a rendeletjavaslatot, hogy az az eljárási szabályokra korlátozódik és nem törekszik a vállalkozások fizetésképtelenségére alkalmazandó nemzeti jogok összehangolására.

1.3.2 Üdvözli, hogy arra kötelezik a tagállamokat, hogy a több országot érintő fizetésképtelenségi ügyekben a vonatkozó bírósági határozatok elektronikus nyilvántartásán keresztül javítsák a közzétételi szabályokat, és hogy összekapcsolják a nemzeti fizetésképtelenségi nyilvántartásokat.

1.3.3 Ugyanakkor kéri az Európai Bizottságot, hogy ügyeljen arra, hogy a fordítási feladatok, költségek és határidők ne lassítsák a fizetésképtelenségi eljárásokat, hiszen azok záloga a gyorsaság.

1.3.4 Támogatja a polgári túlzotteladósodási eljárások integrálását, ezek felvétele azonban nem lehet kedvezőtlen a magánszemély adósok számára. Ugyanis a vállalkozások számára kialakított jog, amelynek az a célja, hogy kereskedelmi igényeket elégítsen ki, a természeténél fogva kevésbé védelmező, mint a fogyasztói jog. Javasolja, hogy az Európai Bizottság kiemelt figyelmet fordítson erre a témára.

1.3.5 Végül felszólítja az Európai Bizottságot, hogy ügyeljen arra, hogy a rendelet mellékleteinek módosításához igénybe vett felhatalmazási eljárás során figyelembe vegyék az EUMSZ

290. cikkét, és az ítélkezési gyakorlatnak a „legfontosabb intézkedések” fogalmára vonatkozó ítéleteit.

2. Bevezetés

2.1 A „fizetésképtelenségi csomag” célja

2.1.1 Az ebbe a jogalkotási csomagba tartozó kezdeményezések az EU által az uniós vállalkozásokat és polgárokat jelenleg sújtó gazdasági és társadalmi válságra adott válasz részét képezik. A kinyilvánított cél az, hogy elősegítsék a vállalkozások túlélését, és hogy a fizetésképtelenné vált vállalkozók egy második esélyt kapjanak.

2.1.2 Az Európai Bizottság ehhez azt a módszert választotta, hogy módosítja a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendeletet⁽²⁾, az ún. „fizetésképtelenségi rendeletet”, amely elsősorban a több országot érintő fizetésképtelenségi eljárásokra alkalmazandó nemzetközi magánjogi szabályokra vonatkozik, tovább hogy „Az üzleti kudarcral és a fizetőképzetlenséggel kapcsolatos új európai megközelítés” című közlemény alapján konzultációt kezdeményez.

2.1.3 Az EGSZB úgy döntött, hogy a két szövegről egyetlen véleményben nyilvánít véleményt.

2.2 A rendeletjavaslat⁽³⁾

2.2.1 Abból a megállapításból kiindulva, hogy a 2000. május 29-i „fizetésképtelenségi rendelet” elavulttá vált, továbbá az öt legnagyobb hiányosság⁽⁴⁾ azonosítását követően az Európai Bizottság az említett szöveg felülvizsgálatát javasolja.

2.3 A közlemény

2.3.1 Az Európai Bizottság jogosan állapítja meg, hogy 2012. december 12-i rendeletjavaslata mindössze a 2000. május 29-i „fizetésképtelenségi rendelet” frissítésére korlátozódik, mivel megelégszik a nemzeti fizetésképtelenségi esetekre alkalmazandó eljárási szabályok elismerésével és összehangolásával, viszont nem hangolja össze a vállalkozások fizetésképtelenségére alkalmazandó nemzeti jogokat.

2.3.2 Ezt a hiányosságot az Európai Bizottság úgy próbálja meg orvosolni, hogy gondolkodási irányvonalakat javasol a vállalkozások fizetésképtelenségi jogának lényegi harmonizációja érdekében, annak szem előtt tartásával, hogy az kizárólag a több országot érintő fizetésképtelenségi esetekre vonatkozik.

⁽²⁾ HL L 160., 2000.6.30., 1. o. és HL C 75., 2000.3.15., 1. o.

⁽³⁾ COM(2012) 744 final, 2012.12.12.

⁽⁴⁾ — a rendelet hatálya túl korlátozott;

— a forum shopping fennmaradása abból következően, hogy az „adós fő érdekeltsegeinek helye” fogalmát nem alkalmazzák egységesen;

— a fizetésképtelenségi főeljárás és a másodlagos eljárás nincs összehangolva;

— a fizetésképtelenségi eljárások nem kellően nyilvánosak;

— a multinacionális vállalatcsoportokat érintő fizetésképtelenségi eljárásokkal kapcsolatos jogi űr;

— a fent említett öt hiányosság orvoslása érdekében a Bizottság a 2012. március 29-én nyilvános konzultáció során kapott 134 válaszra, a heidelbergi és a bécsi egyetem által készített összehasonlító jogi tanulmány következtetéseire, valamint a lehetséges reformokra vonatkozó különböző forgatókönyveket értékelő hatásvizsgálatra támaszkodik a fizetésképtelenségi eljárásokról szóló rendeletre irányuló javaslatban.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament 2011. november 15-i állásfoglalása (2011/2006 (INI)).

3. Általános észrevételek a közleménnyel kapcsolatban

3.1 Az új megközelítés filozófiája

3.1.1 Az Európai Bizottság filozófiája azon alapul, hogy második esélyt kell adni a vállalkozásoknak és meg kell őrizni a munkahelyeket.

3.1.2 Az EGSZB a maga részéről úgy véli, hogy a kudarcot valló vállalkozások, csakúgy, mint egyébként a vállalkozásalapítás is, hozzátartoznak a gazdasági élet körforgásához és a piaci dinamikához. Tehát nem lenne helyes, ha azokat minden áron elkerülendő rossznak tekintenénk.

3.1.3 Ennek szellemében az EGSZB úgy gondolja, hogy az Európai Bizottság említett „második esélyt” azoknak a vállalkozóknak kellene megkapniuk, akik korábbi kudarcukból levonták a tanulságokat és egy átdolgozott vállalkozási terv alapján képesek az újrakezdésre.

3.1.4 Hangsúlyozza továbbá, hogy a vállalkozások kudarcának lehetnek belső okai, mint például a rossz irányítás, de lehetnek külső okai is, amelyek a túlzó és nem megfelelő jogszabályokból eredhetnek. Ebben az értelemben jogalkotóként, illetve a közbeszerzések keretében ajánlatkérő szervként bizonyos mértékben az állam is felelős a csődért⁽⁵⁾.

3.1.5 Az Európai Bizottság által védelt „második esély” fogalma helyett az EGSZB inkább az amerikai fizetésképtelenségi jog alapkoncepciójának⁽⁶⁾ megfelelő *Fresh start* (újrakezdés) fogalmát támogatja. A *Fresh start*, amely sokkal inkább kulturális, nem pedig jogi koncepció, azt feltételezi, hogy az adós – bizonyos feltételek mellett – mentesül az adósságaival kapcsolatos személyes felelőssége alól. Ezzel elkerülik a vállalkozás csődjét kimondó bírósági határozatot, és az adós új projektbe kezdhet anélkül, hogy fizetésképtelenként azonosítanák.

3.1.6 Ezzel szemben a közlemény azt sugallja, hogy a „második esély” a tevékenység folytatását takarja. Az EGSZB véleménye szerint azonban kontraproduktív lenne, ha a gazdaság szövetében változtatás nélkül, mesterségesen benne tartanánk a vállalkozásokat azzal, hogy egy „második esélyt” adunk számukra, miközben a tapasztalat azt mutatta, hogy a kiválasztott modell nem volt életképes.

3.1.7 Ennek negatív következményei lehetnek a hitelezők és a beszállítók bizalmára nézve, és végső soron káros lehet a gazdasági szereplők közötti egészséges versenyre.

3.2 Az EGSZB a fizetésképtelenségi jog amerikai megközelítését támogatja, és véleménye szerint a *Fresh start* értékelését még a bíró megkeresése előtt kellene elvégezni.

(5) Például a biztonságra, a környezetre vonatkozó szabályok – amellet, hogy a szellemiségükben jogosak – akadályozhatják a vállalkozások működését. A közbeszerzések keretében az állami vevő által alkalmazott fizetési határidők szintén hozzájárulnak a vállalkozások nehézségeihez.

(6) Thomas H. Jackson, *The Fresh-Start Policy in Bankruptcy Law*, 98 Harv. L. Rev. 1393 (1985); Charles Jordan Tabb, *The Scope of the Fresh Start in Bankruptcy: Collateral Conversions and the Dischargeability Debate*, 59 Geo. Wash. L. Rev. 56 (1990).

4. Konkrét észrevételek a közleménnyel kapcsolatban

4.1 A hatékony harmonizáció érdekében

4.1.1 A fizetésképtelenségre vonatkozó nemzeti jogok közötti különbségek a gazdasági fellendülést akadályozó versenyhátrányokat eredményezhetnek, különösen a határokon átnyúló tevékenységet folytató társaságok esetében.

4.1.2 Ezek a különbségek a *forum shopping*nak kedveznek, és ennek következtében gyengítik a belső piacot.

4.1.3 Az EGSZB csatlakozik az Európai Parlamenthez⁽⁷⁾, amely a fizetésképtelenségi jog bizonyos területeinek harmonizációját sürgette.

4.1.4 Továbbá felszólítja az Európai Bizottságot, hogy az EUMSZ 50. cikke, 81. cikkének (2) bekezdése vagy 114. cikke alapján egy vagy több jogalkotási javaslatot nyújtson be a vállalkozások fizetésképtelenségére vonatkozó uniós jogi keret megteremtése érdekében, amely(ek) nem csupán a nemzetközi magánjog eljárási szabályaira korlátozódik (korlátozódnak).

4.1.5 A fizetésképtelenség ugyanis nemcsak az érintett vállalkozások számára jár hátrányos következményekkel, hanem összességében a tagállamok gazdaságát, és különösen a polgárokat mint adófizetőket, munkavállalókat és munkaadókat is érinti.

4.2 A hitelezők jogainak megvédése

4.2.1 A kezdetben kizárólag a hitelezők követeléseinek kielégítésére irányuló kollektív fizetésképtelenségi eljárásoknak fokozatosan az lett a célja, hogy biztosítsák a vállalkozás tartós fennmaradását, a foglalkoztatás fenntartását és a tartozások kiegyenlítését. Pontosabban Európában a jogalkotás inkább arra törekszik, hogy a vállalkozás problémáit még a fizetések beszüntetése előtt megelőzze.

4.2.2 Az adóssal szembeni kollektív fizetésképtelenségi eljárás megindítása félelmetes esemény a hitelező számára, aki nem tudja, sikerül-e elérnie a neki járó összegek kifizetését. Az első kár abból fakad, hogy a kollektív eljárás elindítása gyakran megtiltja, hogy az eljárást megindító határozat előtt keletkezett bármilyen követelésért pert indítsanak az adós ellen és függeszti a folyamatban lévő pereket. Tehát mindegyik hitelezőnek a törvényes határidőn belül kell bejelentenie a követelését⁽⁸⁾.

4.2.3 Másodjára akkor éri kár a hitelezőt, amikor az eszközök nem elegendőek; a gyakorlatban a kollektív fizetésképtelenségi eljárás során gyakran azt javasolják a hitelezőknek, hogy a követelésük egy nem csekély részéről lemondva válaszanak az azonnali fizetés, illetve a tartozás egy adott időszakra történő elosztása között.

(7) Az Európai Parlament 2011. november 15-i állásfoglalása (2011/2006 (INI)).

(8) A bejelentendő követelések nemcsak az eljárást megindító határozat előtt keletkezett lejárt vagy lejáró követeléseket takarják, hanem bizonyos, az eljárás megindítása után keletkezett követeléseket is, amennyiben azok az eljárást megindító határozat időpontja előtt nyújtott szolgáltatásoknak felelnek meg vagy azokat az eljárás folytatásához szükségtelennek ítélik.

4.2.4 A hitelező számára tehát az az ideális, ha bármilyen fizetésképtelenségi helyzetet megelőz, például azzal, hogy a szerződés megkötésekor egyes műveleteket úgy biztosít be, hogy harmadik személytől⁽⁹⁾ garanciát kér vagy a vállalkozás eszközeire alapított biztosítékot, zálogjogot vagy jelzálogot követel meg⁽¹⁰⁾.

4.3 A fizetésképtelenségi eljárások során nagyobb figyelmet kell fordítani a munkavállalók további sorsára

4.3.1 Vállalatuk csődje esetén a munkavállalók alkotják a frontvonalat. Fizetésüket nem mindig rendezik a fizetésképtelenség bejelentése előtt, és személyes pénzügyi helyzetük rendkívül nehézé válik ebben a nyugtalan időszakban.

4.3.2 A kollektív fizetésképtelenségi eljárás megindítása gyakran azzal jár, hogy munkavállalói képviselőt választanak, aki a munkavállalói követelésekkel kapcsolatos információkat ellenőrzi. A vállalkozásoknál megszokott munkavállalói képviselői fórumokon kívül ez a személy közvetíti az információkat a személyzet, a bíróság és az eljárás résztvevői között.

4.3.3 A kollektív eljárás megindítása előtt a munkavállalókat megillető összegeket a vállalkozás passzívái közé kell sorolni. Ezt az általános intézkedést azonban nagymértékben gyengítik a nemzeti jogszabályok és gyakorlatok közötti különbségek. Tehát a hitelezők kielégítési sorrendjével kapcsolatos harmonizáció hiánya a munkavállalók számára rendkívül bizonytalaná teszi a kollektív fizetésképtelenségi eljárások kimenetelét.

4.3.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a munkavállalóknak nagyobb védelemben kellene részesülniük azzal, hogy elsőbbségi hitelezői rangot kapnak, és véleménye szerint hasznos lenne, ha a munkavállalók védelmét összehangolnák.

4.4 A rosszul álló vállalkozások nem helyénvaló támogatásának megelőzése

4.4.1 Bizonyos pénzügyi intézetek üzleti magatartása ahhoz vezethet, hogy visszahozhatatlanul megrendült helyzetű vállalkozások részesülnek támogatásban. Így látszólagos fizetőképesség jön létre, ami árt az egészséges piaci versenynek és a bankszektor imázsának.

4.4.2 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a jogellenes támogatás felelőssége a bankokon kívül másokra, így az államra is hárulhat. Egyes nemzeti bírások úgy vélik, hogy a vállalkozás egyes beszállítói vagy vevői szintén felelősek lehetnek, amikor magatartásukkal jogellenesen támogatják egy olyan vállalkozás tevékenységét, amelyről tudják, hogy menthetetlenül rossz helyzetben van.

4.4.3 A vállalkozások fizetésképtelenségi jogának harmonizációja érdekében ezeket a paramétereket is a valós értékükön kellene vizsgálni.

4.5 A csalás miatt bekövetkező csődök különleges esete

4.5.1 A vállalati csődök többsége a vezetők csalárd magatartása nélkül, objektív okokból következik be.

4.5.2 Azonban a csalás miatt bekövetkező csődöket sem szabad figyelmen kívül hagyni. Erre egyébként az Európai

Bizottság is utal a közleményében⁽¹¹⁾, és javasolja, hogy különböztesse meg egymástól a becsületes és a tisztességtelen csődöt. Véleménye szerint az adós jogi kötelezettségeinek szándékos vagy felelőtlen megsértése polgári jogi, vagy akár büntetőjogi szankciókat vonhat maga után. Ezért a becsületes fizetésképtelenség esetére vonatkozó felszámolási eljárásokat meg kellene gyorsítani.

4.5.3 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a csőd utáni elszámolás idejének összehangolása és ezen idő ésszerű kereteken belüli rövidre szabása megfelelő megoldás lenne, különösen a munkavállalók érdekében, ugyanakkor továbbra is kétségei vannak a felszámolási eljárásoknak a vezetők becsületesége alapján történő megkülönböztetése felől, mivel az növelné a fizetésképtelenségi eljárások bíróságra vitelét, azoknak büntető jelleget adna és meghosszabbítaná a vizsgálati időt.

4.5.4 A fizetésképtelenségi eljárások büntetőjogi szintre emelése nem kívánatos. Az EGSZB véleménye szerint a csőd csalárd jellegét nem a fizetésképtelenségi eljárás keretében kell értékelni.

5. Általános észrevételek a rendeletjavaslattal kapcsolatban

5.1 Az EGSZB üdvözli, hogy a rendelet hatályát kiterjesszék a vegyes eljárásokra, a fizetésképtelenség előtti eljárásokra, az adósság-elengedési eljárásokra és a természetes személyekre vonatkozó fizetésképtelenségi eljárásokra.

5.2 Üdvözli továbbá, hogy tisztázzák, hogy milyen esetekben megdönthető az a vélelem, miszerint a fő érdekeltségek központja az a hely, ahol a székhely van.

5.3 Az eljárási rendszer olyan javítása, amely egyértelművé teszi, hogy a fizetésképtelenségi eljárásokat megindító bíróságok joghatósága a közvetlenül fizetésképtelenségi eljárásokból származó, vagy azokhoz szorosan kapcsolódó jogérvényesítésre, amilyenek például megtámadási keresetek, is kiterjed, szintén pozitív.

5.4 Az, hogy a másodlagos eljárásoknak már nem kell szükségszerűen felszámolási eljárásnak lenniük, továbbá annak lehetővé tétele a bíróságok számára, hogy elutasítsák a másodlagos eljárás megindítását, ha az nem szükséges a helyi hitelezők érdekei védelmében, szintén jobbá teszi a rendeletet, csakúgy, mint a fő- és a másodlagos eljárás közötti együttműködési kötelezettség kiterjesztése.

5.5 A tagállamok azon kötelezettsége, hogy a több országot érintő fizetésképtelenségi ügyekben a vonatkozó bírósági határozatokat egy elektronikus nyilvántartáson keresztül elérhetővé téve javítsák a közzétételi szabályokat, és hogy összekapcsolják a nemzeti fizetésképtelenségi nyilvántartásokat, szintén érdekes elképzelések.

5.6 Ugyanakkor az EGSZB-ben kérdések merülnek fel a fordítási feladatokkal, költségekkel és határidőkkel kapcsolatban, és emlékeztet arra, hogy a gyorsaság az eljárás sikerének elengedhetetlen záloga.

5.7 Végül üdvözli azt, hogy a gazdálkodó szervezetek ugyanazon csoportjának különböző tagjait érintő fizetésképtelenségi eljárások keretében a felszámolók és a bíróságok kötelesek együttműködni, hiszen a felszámolók számára biztosítják az eszközöket ahhoz, hogy hatékonyabbak lehessenek.

⁽⁹⁾ Egy banktól vagy a vezetőtől.

⁽¹⁰⁾ Ingóságok, üzlet, védjegyek stb.

⁽¹¹⁾ 3.1. pont: A becsületes fizetésképtelen vállalkozók második esélye. COM(2012) 742 final.

6. Részletes megjegyzések a rendeletjavaslattal kapcsolatban

6.1 Az EGSZB megkérdőjelezi, hogy a nemzeti bíróságok joghatóságáról szóló 44/2001/EK rendeletet, az ún. „Brüsszel I. rendelet” helyettesíteni hivatott 2012. december 12-i 1215/2012/EK rendelet⁽¹²⁾ és az ítéletek Európai Unióban kifejtett hatása összehangoltak. Kétségei vannak afelől, hogy a „fizetéseképtelenségi rendeletre” irányuló javaslatban szereplő (6) preambulumbekzdés kellőképpen tisztázza-e a Gourdain-ítéletből következő hatáskörmegosztás kritériumát⁽¹³⁾. Úgy tűnik ugyanis, hogy ez az ítélet megszorító értelmezést ad, miközben a „Brüsszel I. rendelet” hatálya alá rendelt egyes intézkedések döntő jelentőségűek a fizetéseképtelenségi eljárás szempontjából. Például az adós eszközei nagyságának meghatározása szempontjából döntő jelentőségű, hogy van-e érvényben tulajdonjog-fenntartási kikötés vagy nincs. Ennek téje a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentésére irányuló cél szempontjából nagy, hiszen az eszközök rekonstruálása a kulcsa annak, hogy sikeres lesz-e a nehéz helyzetben lévő vállalkozások fizetőképességének helyreállítása.

6.2 A felszámoló közötti együttműködéssel kapcsolatban az Európai Bizottság javasolhatta volna a 31. cikk módosítását, hogy ezzel még inkább arra ösztönözze a felszámolókat, hogy fogadjanak el egyetértési megállapodásokat. Az ugyanis, hogy a tagállamokban a felszámoló jogállása különbözik egymástól, gátolja a szakmai együttműködésüket.

6.3 A felszámoló és a bíróságok közötti információcserének elsősorban az adós leltárára és kötelezettségeire, a követelések bejelentésére és ellenőrzésére, valamint a hitelezőknek a tárgyalások során megállapított tervekben szereplő összehangolt kollektív kielégítésére kellene vonatkoznia.

6.4 Az EGSZB végül hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottság a felhatalmazási eljárást tervezi igénybe venni a rendelet mellékleteinek módosításához, holott úgy tűnik, hogy azokban a „legfontosabb intézkedésekről”, például a kollektív fizetéseképtelenségi eljárásról vagy a felszámolóként eljáró személyek listájáról van szó.

7. Konkrét észrevételek a fizetéseképtelenségre vonatkozó anyagi jogról

7.1 Harmonizálni kell a fizetéseképtelenség kritériumait. Egyes tagállamokban ugyanis a fizetéseképtelenségi eljárás csak akkor lehetséges, ha az adós fizetéseképtelennek bizonyul, míg másokban „a közeljövőben valószínűsíthető” fizetéseképtelenség is elegendő.

7.2 Mivel ezek a különbségek elősegítik a *forum shoppingot*, azokat meg kell szüntetni.

7.3 A jogbiztonság követelménye következtében az igények benyújtására vonatkozó szabályokat is össze kell hangolni.

⁽¹²⁾ A rendelet alkalmazását 2015. január 10-ig elhalasztották, többek között azért, hogy a tagállamok az exequatur eltörlésének megfelelően kiigazíthassák az eljárási szabályikat.

⁽¹³⁾ Az Európai Közösségek Bíróságának a Gourdain kontra Nadler ügyben 1979. február 22-én hozott ítélete.

8. A polgári túlzotteladósodási eljárások integrálása

8.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság erre vonatkozó javaslatát, amely egy új (9) preambulumbekzdésben szerepel majd⁽¹⁴⁾.

8.2 A 2000. május 29-i „fizetéseképtelenségi rendelet” (9) és (10) preambulumbekzdésével ez könnyen kivitelezhető⁽¹⁵⁾.

8.3 Ezen eljárás integrálása azonban nem hozhatja hátrányos helyzetbe a magánszemély adósokat. Ugyanis a vállalkozások számára kialakított jog, amelynek az a célja, hogy kereskedelmi igényeket elégítsen ki, a természeténél fogva kevésbé védelmező, mint a fogyasztói jog. Ezért az EGSZB arra szólítja fel az Európai Bizottságot, hogy rendkívül körültekintően járjon el e témával kapcsolatban.

8.4 Felszólítja továbbá az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra a magánszemélyek fizetéseképtelenségi jogának harmonizációját, és ennek keretében vegye figyelembe a fogyasztók érdekeit.

9. A felszámoló státuszának és hatásköreinek összehangolása

9.1 A felszámoló státusza és hatásköre tekintetében az egyes nemzetek között fennálló különbségek rontják a belső piac működését, mivel bonyolulttá teszik a több országot érintő fizetéseképtelenségi eljárásokat⁽¹⁶⁾.

9.2 A vállalkozások és a gazdasági fellendülés érdekei azt kívánják meg, hogy a *felszámoló hatáskörével és feladataival kapcsolatos követelmények általános szempontjait* mihamarabb kidolgozzák. Az EGSZB csatlakozik az Európai Parlamenthez⁽¹⁷⁾, és a következő gondolkodási irányvonalakra tesz javaslatot:

- a felszámolót a tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának kell jóváhagynia vagy egy tagállam hatáskörrel rendelkező bíróságának kirendelnie, a felszámolónak jó hírnévvel kell rendelkeznie, és rendelkeznie kell a feladatainak ellátásához szükséges végzettséggel;
- rendelkeznie kell az ahhoz szükséges szakértelemmel és képzettséggel, hogy felmérje az adós helyzetét, és átvegye a társaság irányítási feladatait;
- lehetővé kell tenni számára, hogy megfelelő kiemelt eljárások útján a hitelezők kielégítése előtt és a követelések engedményezésének alternatívájaként bevonják a vállalkozással szemben fennálló tartozások összegét;
- függetlennek kell lennie a hitelezőktől és a fizetéseképtelenségi eljárás más érdekelt feleitől;
- összeférhetlenség esetén le kell mondania tisztségéről.

⁽¹⁴⁾ „(9) E rendeletet az összes fizetéseképtelenségi eljárásra alkalmazni kell, függetlenül attól, hogy az adós természetes vagy jogi személy, kereskedő vagy magánszemély.”

⁽¹⁵⁾ Ezenfelül vannak olyan tagállamok, amelyek jogában ez már szerepel. Belgiumban a kollektív adósságrendezési eljárás a fogyasztókra alkalmazandó eljárásokra is vonatkozik (1988. július 5-i törvény). Németországban nem tesznek különbséget a kereskedőkre, illetve a magánszemélyekre alkalmazandó eljárások között (1994. október 5-i törvény).

⁽¹⁶⁾ A felszámoló lehet tisztviselő vagy az adott állam által hivatalosan elismert, a bíró által kijelölt, de a hitelezők által fizetett személy.

⁽¹⁷⁾ A 2011. október 11-i jelentés, amely a fizetéseképtelenségi eljárásra vonatkozó ajánlásokat fogalmaz meg a Bizottság számára az uniós társasági joggal összefüggésben (2011/2006(INI)).

9.3 Az Európai Bizottságnak tehát túl kell lépnie azon, amit a rendeletjavaslat 31. cikkében határozott meg, amely csupán jóváhagyja a gyakorlatot, és mindössze a főeljárás felszámolója és a másodlagos eljárás felszámolója közötti együttműködésről szól.

10. Peren kívüli szabályzatok kidolgozása a vállalkozások hatékony támogatása és ellenőrzése érdekében

10.1 A tárgyalás útján kidolgozott eljárások elősegítése gyorsabbá és hatékonyabbá teheti a vállalkozások szerkezetátalakítási terveit.

10.2 Az Európai Unióban általában megfigyelhető átlagos idők és sikerráták e megközelítés mellett szólnak.

10.3 Az EGSZB egyébként úgy gondolja, hogy a bíró szisztematikus igénybevétele nem feltétlenül a legjobb megoldás.

Ezért támogatja az új fórumok létrehozásának ötletét, amelyek például a gazdaság adott ágazatához kapcsolódnának, és a több ágazatot felölelő (gazdasági, pénzügyi, jogi) összetételükből következően gyorsan tudnának cselekedni, hogy pénzügyi nehézségeik leküzdésében segítséget nyújtsanak a vállalkozásoknak.

10.4 Már több országban is létezik ilyen rendszer, és azt más tagállamokban is be lehetne vezetni.

10.5 Végezetül a bevezetett rendszer hatékonyságának értékelése céljából hasznos lenne, ha az Európai Bizottság rendszeresen közzétenne statisztikákat a „fizetéképtelenségi rendelet” hatálya alá tartozó fizetéképtelenségi esetekről.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A vállalkozások védelme a megtévesztő marketinggyakorlatokkal szemben és a jogszabályok hatékony végrehajtásának biztosítása – A megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló 2006/114/EK irányelv felülvizsgálata

(COM(2012) 702 final)

(2013/C 271/11)

Előadó: **Jorge PEGADO LIZ**

2013. február 19-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A vállalkozások védelme a megtévesztő marketinggyakorlatokkal szemben és a jogszabályok hatékony végrehajtásának biztosítása – A megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló 2006/114/EK irányelv felülvizsgálata

COM(2012) 702 final.

Az Európai Bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. április 29-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 129 szavazattal, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB úgy véli, e közlemény és a benne foglalt célkitűzések kiemelt figyelmet és megfontolást érdemelnek.

1.2 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot a szakmai címjegyzékekkel foglalkozó társaságok agresszív kereskedelmi gyakorlatainak hatékony tilalmát, valamint a példás és visszatartó erejű szankciókat célzó szigorúbb szabályok bevezetésében.

1.3 Mivel a jelek szerint e kérdésben haladéktalanul állást kell foglalni, továbbá tekintettel arra, hogy az említett gyakorlatok a becslések szerint milyen jelentőséggel és súllyal bírnak az európai gazdaság szempontjából, az EGSZB egyetért azzal, hogy az Európai Bizottság haladéktalanul nyújtson be egy hatástanulmányra épülő és kizárólag e kérdésre összpontosító jogalkotási javaslatot.

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy e célból felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén megvalósuló keretszabályozást kellene elfogadni, amely a tagállamok szintjén egységesebb és hatékonyabb végrehajtást tesz lehetővé.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a megfelelő jogaalap – jellegeből adódóan – nem korlátozódhat a szerződés belső piac kialakításával kapcsolatos rendelkezéseire, amelyeket figyelembe kell vennie, hatálya pedig nem szorítkozhat a határokon átnyúló ügyletekre.

1.6 Ezenkívül az EGSZB figyelmeztet arra, hogy nem szabad megfeledkezni arról, hogy számos ilyen gyakorlat transzeurópai jellegű, ami megköveteli a nemzetközi szinten összehangolt fellépést.

1.7 Az EGSZB úgy véli azonban, hogy a megtévesztő marketinggyakorlatok tilalmát célzó koherens és következetes szabályozással kapcsolatos cél elérését leginkább a 2006/114/EK és a 2005/29/EK irányelv közös, a B2B és B2C kapcsolatok szempontjából megvalósuló párhuzamos felülvizsgálata biztosítaná, amelynek keretében az egyes típusok jellemzőit egy közös keretben foglalják össze, ezért sürgeti az Európai Bizottságot, hogy mielőbb lassung neki e feladatnak.

1.8 Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki és vezettessen be további, a jobb tájékoztatásra és közzétételre, a közigazgatási hatóságok, az állami és a magánszféra közötti platformok, valamint az érintettek érdekeit képviselő szervezetek közötti fokozottabb együttműködésre, továbbá az e gyakorlatok felszámolását és az okozott károk megtérítését célzó gyors válaszadási mechanizmusok javítására irányuló intézkedéseket, beleértve a több mint 30 éve beharangozott, majd számos alkalommal elhalasztott kollektív európai jogorvoslati rendszer haladéktalan létrehozását.

1.9 Az EGSZB készen áll arra, hogy tagjai részt vegyenek az e téren a jövőben felmerülő feladatokban, és úgy véli, hogy a szervezett civil társadalom három érdekcsoportját képviselő, különlegesen képzett tagjai tapasztalatának köszönhetően érdemben tud hozzájárulni e feladatok ellátásához.

2. A javaslat háttere, társadalmi és gazdasági vonatkozásai

2.1 A vállalkozások közötti kereskedelmi közleményekre kötelező érvényű alapvető szabályok vonatkoznak, amelyek célja a verseny torzulásának elkerülése és a piac működésének biztosítása. Amennyiben e szabályokat önként nem tartják be, betartásukat rendeletekkel kell kikényszeríteni.

2.2 Az Európai Bizottság az említett közleményében számos intézkedést vet fel a reklámcégek, közelebbről a szakmai címjegyzékekkel foglalkozó társaságok által alkalmazott megtévesztő marketinggyakorlatok elleni fellépés érdekében.

2.3 Az intézkedések célja a vállalkozások és különösen a kkv-k védelmének megerősítése a szakmai címjegyzékekbe való nemkívánatos és nem kért felvétellel, vagy az adatok frissítésével kapcsolatos gyakorlatokkal szemben, amelyekért, bár látszólag ingyenesek, a későbbiekben előzetesen nem egyeztetett és nem elfogadott éves díjat szednek.

2.4 Az Európai Bizottság a nyilvános konzultációt követően bejelenti, hogy a megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló 2006/114/EK irányelvet meg kívánja erősíteni, és kifejezetten tilalom alá helyezné a közlemény kereskedelmi szándékának az elrejtése révén megtévesztő marketinggyakorlatokat, ezzel egyidejűleg pedig megerősítené a szabályok alkalmazását a határokon átnyúló helyzetekben.

2.5 A közlemény ezenkívül rámutat:

- a) az e gyakorlatokra vonatkozó megfelelő tájékoztató kampányok hiányára;
- b) a vitás kérdések rendezésére szolgáló – egyébként nem kellően hatékony, lassú és költséges, az okozott károkért megfelelő mértékű és időben történő kártérítést nem biztosító – mechanizmusokkal kapcsolatos ismeretek hiányára;
- c) a szakmai panaszok kivizsgálásának nyomon követésével foglalkozó, hatóságokat tömörítő hálózat hiányára.

2.6 Az Európai Bizottság szerint az ilyen tevékenységekből fakadó anyagi károk éves szinten és vállalkozásonként elérhetik a 1 000–5 000 EUR közötti értéket.

3. A közlemény tartalmával kapcsolatos észrevételek

3.1 Tartalmi szempontok

3.1.1 Az EGSZB, amint egy korábbi véleményében már kifejtette, elismeri, hogy a kereskedelmi közlemények általában és azon belül a reklámozás minden formája fontos szerepet tölt be,

amelyet a Nemzetközi Reklámszövetség (IAA) is gondosan összefoglalt. A szövetség álláspontja külön kiemeli a reklám szerepét az innováció terjesztésében, a kreativitás ösztönzésében, a szórakoztatásban, a verseny előmozdításában és a választék szélesítésében⁽¹⁾.

3.1.1.1 Ugyanakkor bár kétségtelen, hogy néhány reklámügynökség termékei reklámozásakor elkendőzi a valóságot, és így igyekszik ügyfeleket szerezni, fontos, hogy az Európai Bizottság hangsúlyozza: önmagában az, hogy a megtévesztő marketinggyakorlatokra vonatkozó számos panasz ilyen tevékenységet végző vállalkozásokkal kapcsolatos, még nem jelenti azt, hogy a szakmai címjegyzékek ne képviselnének jogszerű és a tevékenységüket így reklámozó vállalkozások számára elengedhetetlen tevékenységet.

3.1.2 Az EGSZB elismeri, hogy a tárgyalt közlemény fontos és időszerű annak ellenére, hogy alapvetően a szakmai címjegyzékekbe való ügyfélszerzéssel összefüggő problémákra összpontosít.

3.1.3 Tudomásul veszi az Európai Bizottság azon helyénvaló törekvését, hogy rámutasson a kérdés határon átnyúló jellegére, továbbá hogy nem csupán a megfelelő szabályozást, hanem annak hatékony végrehajtását, valamint az említett gyakorlatok nyomon követését, ellenőrzését és hatékony szankcionálását is biztosítani kívánja.

3.1.4 Sajnálattal fejezi ki amiatt, hogy a közleményt megelőzően nem készült valódi hatástanulmány, amely lehetővé tenné a javasolt lehetőségek meggyőzőbb indokolását, amelyek költségeit és hasznát nem egyértelműen állapították meg és értékelték.

3.1.4.1 Ezenkívül az Európai Bizottság az érintett felekkel 2013. március 1-jén tartott ülésén előre bejelentett hatástanulmány megkésettnek és – bár teljes terjedelme és tartalma még nem ismeretes – a megalapozott döntéshez nem kellően meggyőzőnek tűnik.

3.1.5 Ráadásul az EGSZB-nek nem csupán a jogértelmezési szempontot, hanem a vállalkozások hatékonyabb és hathatósabb védelmét illetően is kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy az Európai Bizottságot alapvetően foglalkoztató kérdés valóban beilleszthető-e a felülvizsgálni kívánt irányelv hatálya alá.

3.1.5.1 Mivel a vizsgált gyakorlat nem reklámtevékenység, hanem tágabb értelemben vett üzleti kommunikáció, ennek megfelelően a büntetőjog hatálya alá tartozó tisztességtelen vagy csalárd kereskedelmi gyakorlatok körébe tartozó agresszív és megtévesztő értékesítési gyakorlatnak tekintendő.

⁽¹⁾ HL C 351., 2012.11.15., 6. o.

3.1.5.2 A reklám meghatározása valóban kizár minden olyan kommunikációt, amelynek során nem jelenik meg, vagy amelyből nem következik bizonyos termékek vagy szolgáltatások reklámozása, továbbá az üzleti kapcsolat keretében megvalósuló minden olyan kommunikációt, amelynek célja nem új termékek vagy szolgáltatások biztosítása.

3.1.5.3 A 2005/29/EK irányelv megfogalmazásában megtévesztőnek minősül a kereskedelmi gyakorlat, amennyiben hamis információt tartalmaz, és ezáltal valótlan vagy bármilyen módon – ideértve a megjelenítés valamennyi körülményét – félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, még akkor is, ha az információ az alábbi elemek közül egy vagy több tekintetében tényszerűen helytálló, és feltéve bármelyik esetben, hogy ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra készteti a fogyasztót, hogy olyan üzleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg. A megtévesztő kereskedelmi gyakorlat meghatározása tehát nem korlátozódik a termékek reklámozására, és kiterjedhet olyan esetekre is, amelyekben nem jelenik meg célként egy termék reklámozása, valamint az üzleti kapcsolat keretében megvalósuló kommunikációkra.

3.1.6 Másfelől az Európai Bizottság az európai vállalkozói élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc mentén alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló zöld könyvben ⁽²⁾ nagyon találóan figyelmeztet arra, hogy számos közösségi fellépés ellentétes lehet az érintettek érdekeivel, vagy átfedésbe kerülhet a hasonló, kevésbé kidolgozott rendszerekkel, ami a jogi aktusok átültetését illetően ⁽³⁾ további zavart kelthet a tagállamok körében.

3.1.7 Az EGSZB sajnálja, hogy az Európai Bizottság csupán nyilvános konzultációra bocsátotta a különböző lehetőségeket, eddig azonban nem kezdeményezett róluk vitát, inkább olyan lehetőséget választott, amely a vállalkozások, különösen a kkv-k számára kevésbé előnyösnek bizonyulhat. Mivel bejelentése alapján úgy tűnik, az Európai Bizottság már döntött arról, hogy októberben melyik lehetőség mellett teszi le a voksát, viszonylag értelmetlenné tűnik az 5 lehetőséget felsorakoztató hatástanulmány benyújtása, hiszen a döntést már jó előre meghozták.

3.1.8 Mivel úgy tűnik, haladéktalanul állást kell foglalni a szakmai címjegyzékek központi kérdéséről, amelyet az Európai Parlament korábbi jelentéseiben és állásfoglalásaiban egyébként már kifejtett, továbbá tekintettel az említett gyakorlatokra az európai gazdaság szempontjából becsült jelentőségére és súlyára ⁽⁴⁾, az EGSZB egyetért azzal, hogy az Európai Bizottság haladéktalanul nyújtson be egy kizárólag e kérdésre összpontosító jogalkotási javaslatot az olyan esetek elkerülése

érdekében, amikor folyamatos pszichológiai nyomást gyakorolnak a vállalkozásokra: éveken át ríogatják őket külföldi jogi eljárásokkal, halmozódó „adminisztratív költségekkel”, miközben folytonosak a követeléskezelőktől érkező, az áldozatok által fenyegetésszerűnek jellemzett telefonhívások.

3.1.8.1 Egyébként ennek hatályát nem csak a kis- és középvállalkozásokra, hanem az e gyakorlatoknak áldozatul esett szabad foglalkozásúakra, civil szervezetekre, könyvtárakra és magániskolákra, sőt egyes közigazgatási szolgáltatókra is ki kell terjeszteni, oly módon kiszélesítve a „kereskedő” fogalmát, hogy az magában foglalja az e gyakorlatok által veszélyeztetett valamennyi olyan érintettet, akik nem esnek más jogszabály oltalma alá.

3.1.9 Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, célravezetőbb lett volna kiterjeszteni a vállalkozások közötti kapcsolatokra a megtévesztő és agresszív fellépések formájában megnyilvánuló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok fogalmát, valamint a 2005/29/EK irányelvben rögzített feketelistát.

3.1.10 Ezen irányelv hatályának kiterjesztése kedvező hatású lenne, mivel nagyobb biztosítékot jelentene az irányelv harmonizációjához, és így kiküszöbölhetővé válna, hogy a tagállamoknak új jogszabályokat vagy jogi aktusokat kelljen kidolgozniuk az irányelv átültetéséhez; elegendő volna csupán a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló, már meglévő belső jogszabályaik hatályának kiterjesztésére szorítkozniuk, ezáltal biztosítva az uniós jog helyes alkalmazását ⁽⁵⁾.

3.1.11 Másfelől a 2006/114/EK irányelvnek az Európai Bizottság által javasolt kétértelmű feltételekkel magvalósuló pusztán módosítása nem biztosítja a kkv-k védelmét a közleményben taglalt esetekben. A 2005/29/EK irányelv szerint e gyakorlatokon kívül agresszív, de nem megtévesztő fellépésnek tekintendő az előzetesen már fennálló üzleti kapcsolatból fakadó, reklámnak nem minősülő fellépések.

3.1.12 Ezzel összefüggésben – és a 3.1.8. pontban foglaltak sérelme nélkül – az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak a közeljövőben fontolóra kell vennie a horizontális megközelítés alkalmazását, elősegítve ezáltal a versenyjogra, valamint a szellemi és ipari tulajdonjogra vonatkozó szabályok nagyobb összhangját, és – a hatékonyabb és tisztességesebb kiskereskedelmi piacról szóló európai parlamenti állásfoglalásnak megfelelően – egységes védelmet biztosítva valamennyi kereskedelmi gyakorlat számára, a kiskereskedelem és általánoságban a kereskedők közötti szerződéses kapcsolatok esetében egyaránt.

⁽²⁾ COM(2013) 37 final.

⁽³⁾ Lásd továbbá a 2005/29/EK irányelv átültetése kapcsán felmerült, az Európai Parlament által elismert problémákat (lásd: *State of play of the Implementation of the provisions on advertising in the unfair commercial practices legislation*, IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288).

⁽⁴⁾ Lásd a hollandiai <http://www.fraudehulpdesk.nl> honlapon összegyűjtött adatokat.

⁽⁵⁾ Továbbá, az Európai Parlament a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról és a megtévesztő reklámról szóló állásfoglalásában némi aggodalommal felhívta a figyelmet arra, hogy a 2005/29/EK irányelv I. mellékletében foglalt feketelistát az irányelv átültetése során több tagállam mellőzte, bizonytalanságot okozva ezzel a fogyasztók és a vállalkozások körében.

3.1.13 Ezért hangsúlyozza, hogy jobban össze kell hangolni a Jogvérvényesülési, a Versenypolitikai, a Belső Piaci és a Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóságok munkáját az ezzel összefüggésben végrehajtandó és az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag keretében megállapított prioritások mentén elvégzendő feladatok, valamint a jövőbeli politikai és jogalkotási javaslatok terén.

3.1.14 A fentiek sérelme nélkül, és megengedve, hogy az Európai Bizottság másként dönt, az EGSZB hangsúlyozza, hogy a „legkárosabb megtevésztő marketinggyakorlatok” fogalmát és tartalmát pontosan meg kell határozni, hogy világossá váljon, melyek azok a marketinggyakorlatok, amelyek véleménye szerint a többihez képest nagyobb védelmet érdemelnek.

3.1.15 Az EGSZB üdvözölné továbbá, ha az Európai Bizottság pontosabb iránymutatást adna azt illetően, hogy minek kell felkerülnie a feketelistára – amellyel egyébként maradéktalanul egyetért –, hogy minél pontosabb és kimerítőbb legyen a jogszerűtlennek tekintendő gyakorlatok felsorolása, amelynek kidolgozásához az Európai Bizottság kellő támogatásra lelhet a felmérésére beérkezett válaszokban, illetve a 2013. március 1-ei ⁽⁶⁾ ülésen a különböző érdekelték részéről elhangzott felszólalásokban.

3.1.16 Az EGSZB ebben az esetben is örömmel nyugtázná, ha az Európai Bizottság fontolóra venné a bizonyos körülmények esetén, a bírói eljárás alapján jogszerűtlennek minősülő gyakorlatok szürke listájának bevezetését.

⁽⁶⁾ Példaként álljanak itt következők:

- az online tranzakciókkal kapcsolatban felmerült gyakorlatok, amikor az érintettek nem egyforma tájékoztatást kapnak a tranzakcióról, ami egyes érdekelték esetében hátrányos megkülönböztetést eredményez,
- az online árverésekkel és értékesítésekkel (e-bay) összefüggésben előforduló gyakorlatok; bebizonyosodott, hogy ebben a környezetben esetenként érdemesebb vásárlóként regisztrálni, mivel ez számos többletgaranciával jár,
- elvileg bevizsgált, valójában azonban mindennemű tanúsítást nélkülöző termékeket kínáló gyakorlatok,
- olyan gyakorlatok, amikor a vállalkozások azt állítják, hogy valamilyen állami hatósághoz tartoznak, és valamilyen adóügyi vagy munkavédelmi szabályra való hivatkozással a vállalkozást egy bizonyos szolgáltatás megrendelésére vagy termék megvásárlására kötelezik,
- különböző termékek a határokon átnyúló piacon történő megvásárlásával kapcsolatos gyakorlatok, amikor a vásárlót csak utólag tájékoztatják, hogy a termékhez kapcsolódó vevőszolgálati szolgáltatásokat kizárólag annak származási országában tudják biztosítani,
- az összehasonlító honlapok létrehozásával kapcsolatos gyakorlatok, amelyek fő célja, hogy a vállalkozást rávegye egy bizonyos termék megvásárlására, amely a leírás szerint üzleti profiljának leginkább megfelel; valójában számos ilyen összehasonlító oldal, különösen a pénzügyi ágazatban, semmilyen információt nem tartalmaz a webhely jellegéről és finanszírozási módjáról,
- „rejtett” marketingfogások a digitális környezetben, például a fogyasztók vagy a vállalkozások – általában az adott vállalkozás alkalmazásában lévő, fizetett személyek – közösségi oldalakon közzétett válaszaival, amelyek arra irányulnak, hogy a szakemberek e céghez forduljanak,
- összehasonlító tesztek felhasználására irányuló gyakorlatok, amikor ezeket már nem frissítik vagy egyenesen nem is működnek,
- az érintett egy adott termék megvásárlásával vagy szolgáltatás megrendelésével kapcsolatos burkolt beleegyezésének megszerzésére irányuló gyakorlatok.

3.1.17 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy az egyszerű listákon túlmenően bővíteni és tisztázni kell a megtevésztő marketinggyakorlatok és a jogellenes összehasonlító reklámok fogalmát, az átfogó jogi keretben való módszeres kezelés biztosítása érdekében, szavatolva, hogy a felülvizsgált jogszabály az újonnan felmerülő jogellenes gyakorlatokat is lefedje.

3.1.18 Az EGSZB a 3.1.8. pontban foglaltak ellenére azon a véleményen van, hogy a 2005/29/EK irányelv jogi keretét a szükséges mértékben ki kell szélesíteni, különös tekintettel a meglévő fogyasztóvédelmi intézkedések egyes mikro- és kisvállalkozások esetében pontosan és szigorúan meghatározott feltételek mellett történő – az EGSZB részéről egyébként támogatott – egyöntetű alkalmazására vagy kiterjesztésére, feltéve hogy e vállalkozások hasonló helyzetben vannak, amint azt egyes tagállamok jogrendje már kimondja, és amit joggal követelnek az e vállalkozásokat tömörítő egyesületek és érdekképviseleti szervezetek ⁽⁷⁾.

3.1.19 Az EGSZB úgy véli, hogy egyazon közös helyzet két válfajáról van szó, és a két irányelv összefüggései és egymást kiegészítő jellege ⁽⁸⁾ miatt rendkívül előnyös volna a 2005/29/EK irányelvnek a jelen esetben tárgyalt 2006/114/EK irányelvvel egyszerre és párhuzamosan történő felülvizsgálata az előbbinek a közelmúltban elvégzett értékelése alapján ⁽⁹⁾.

3.1.20 E gyakorlatok jellege és a vétkes vállalkozások tevékenységének módja egyaránt alátámasztja, hogy olyan kollektív bírósági jogorvoslati mechanizmusra van szükség, amely képes hatékony választ adni, és a szakembereknek fokozott védelmet biztosítani a kialakuló konfliktusok megoldása során, nem csupán e gyakorlatok felszámolása ⁽¹⁰⁾, hanem az okozott kárért járó megfelelő kártérítés biztosítása érdekében.

3.2 Formai szempontok

3.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak mostantól el kellene döntenie, hogy milyen – csupán a belső piac kialakítását támogató vagy egyéb – jogalpból kiindulva szándékozik megtenni a kívánt intézkedéseket.

3.2.2 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy erre a célra a nagyobb jogbiztonságot és hatékonyabb harmonizációt biztosító rendelet a legmegfelelőbb jogi eszköz.

⁽⁷⁾ Ez a kidolgozás alatt álló hatástanulmányban feltüntetett 5. lehetőség.

⁽⁸⁾ Ausztria például úgy hangolta össze a 2006/114/EK és a 2005/29/EK irányelvet, hogy az átültetés során „fogyasztó” kifejezést a „kereskedelmi gyakorlat céljával” helyettesítette, ami egyértelműen biztosítja, hogy a 2005/29/EK irányelv rendelkezései is alkalmazhatóak legyenek az üzleti kapcsolatok esetében. (lásd: IP/A/IM-CO/ST/2010-04, PE 440.288, a 3. megjegyzésben hivatkozva).

⁽⁹⁾ COM(2013) 138 final, 2013.3.14.

⁽¹⁰⁾ Ezért alapvető fontosságú, hogy a jövőbeli jogi eszköz kiegészítse az 2009/22/EK irányelv I. mellékletében szereplő listát.

4. A módszertan vizsgálata

4.1 A javasolt menetrenddel összefüggésben az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság által meghatározott lépéseket, így a hatóságokat tömörítő hálózat létrehozását a megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló irányelv végrehajtásának elősegítése és az információcsere megkönnyítése érdekében.

4.2 Üdvözlözi továbbá a végrehajtási együttműködési eljárás létrehozását a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről szóló 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben foglaltak mintájára, ezzel a tagállamok közötti, e területre vonatkozó kölcsönös jogsegélynyújtási kötelezettség vagy a végrehajtó hatóság kijelölésével kapcsolatos intézkedések bevezetését, fenntartva az állami és magánszféra között létrejött, a holland modellt követő platformok lehetőségét és az érdekelteket képviselő szervezetekkel való együttműködés kiszélesítésének lehetőségét.

4.3 Javasolja ezért, hogy a fogyasztóvédelem terén történt lépésekhez hasonlóan ⁽¹⁾ hozzájáruljon a kkv-knak a határokon átnyúló konfliktusok megoldásában támogatást nyújtó európai hálózatot, amely a csalás áldozatául esett vállalkozásoknak útmutatást ad a legmegfelelőbb jogi mechanizmusokhoz.

4.4 Úgy véli továbbá, hogy minden vállalkozás esetében ösztönözni kell a képzést és tájékoztatást célzó intézkedéseket, valamint a bevált gyakorlatok megosztását, annak érdekében, hogy figyelmeztessék őket a felmerülő veszélyekre.

4.5 Továbbá, tekintettel arra, hogy a legtöbb megtévesztő gyakorlat digitális környezetben fordul elő, az EGSZB úgy véli,

hogy a kkv-k védelmével összefüggésben határozottabb és megfelelőbb megközelítést kell alkalmazni, amely figyelembe veszi az internetes közvetítő szolgáltatók gyakorlatait és az e-Bay-hez hasonló vagy a kifejezetten a szakemberek közötti üzleti tranzakciók lebonyolítására létrehozott platformok kapcsán kialakuló szerződéses kapcsolatokat.

4.6. Ezenkívül az Európai Bizottságnak az OECD képviselőinek segítségével szem előtt kell tartania e gyakorlatok nemzetközi vetületét ⁽¹²⁾. Az EU-t és tagállamait arra ösztönözzük, hogy az OECD-vel vitassák meg az OECD „*Guidelines for Protecting Consumers from Fraudulent Commercial Practices Across Borders*” [Irányelvek a fogyasztók határokon átnyúló csalárd kereskedelmi gyakorlatoktól való védelméhez] című dokumentumának oly módon történő kiterjesztését, hogy az a vállalatok egymás közötti kapcsolatára is vonatkozzon.

Az EGSZB javasolja, hogy az EUROPOL alakítson ki egy kutatási projektet az unióbéli tömeges marketingcsalások – az anyagi károk méretei és az áldozatok száma, a legnagyobb határon átnyúló résztvevők szerepe és a nyereség egyéb illegális tevékenységekbe vagy vállalkozásokba történő esetleges visszaforgatása – vizsgálatára.

4.7 Végezetül az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az Európai Bizottságnak biztosítani kell a javasolt intézkedések megvalósításához nélkülözhetetlen pénzügyi keretet.

4.8 Az EGSZB készen áll arra, hogy tagjai részt vegyenek az ezzel összefüggésben a jövőben felmerülő feladatokban, és úgy véli, hogy a szervezett civil társadalom három érdekcsoportját képviselő, különlegesen képzett tagjai tapasztalatának köszönhetően érdemben tud hozzájárulni e feladatok ellátásához.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽¹²⁾ A nemzetközi vetületet a tömeges marketingcsalásokkal foglalkozó nemzetközi munkacsoport (*International Mass-Marketing Fraud Working Group*, IMMFWG), egy hét ország (Ausztrália, Belgium, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok, Hollandia, Kanada, Nigéria) bűnüldöző, szabályozó és fogyasztóvédelmi ügynökségeiből álló független hálózat, valamint az Europol térképezi fel. A hálózat célja az adatok és információk multinacionális cseréjének megkönnyítése, a tömeges marketingcsalások feltárását, akadályozását és megelőzését célzó, határokon átnyúló műveletek összehangolása, valamint a nemzetközi tömeges marketingcsalási rendszerek vonatkozásában a nagyközönség tájékoztatását és tudatosságának növelését célzó intézkedések szélesítése.

Lásd: *Mass-marketing fraud: a threat assessment*, IMMFWG, 2010. június.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/ecc/contact_en.htm

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a vámunió helyzetéről

(COM(2012) 791 final)

(2013/C 271/12)

Előadó: **Jan SIMONS**

2012. december 21-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a vámunió helyzetéről

COM(2012) 791 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. április 29-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 139 szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB nagy vonalakban egyetért az Európai Bizottság által előterjesztett közleménnyel. Mindig is támogatta ugyanis az erős vámuniót, amely lényeges hozzájárulást jelenthet a belső piac versenyképességéhez és jó működéséhez az Európai Unióban.

1.2 Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy egy cselekvési terv kidolgozása során nyomatékosan vegye figyelembe az elmúlt három évben a vámunió működésére vonatkozóan végzett vizsgálatokat, valamint külső és belső értékeléseket.

1.3 Az EGSZB nagy jelentőséget tulajdonít az egységes, átlátható, hatékony, eredményes és egyszerűsített eljárásokon alapuló egységes vámpolitikának, amelynek segítségével az Európai Unió meg tudja állni helyét a globális versenyben, és amelynek révén meg lehet védeni a gazdaság és az európai fogyasztók jogait és biztonságát, valamint a szellemi tulajdont, ennek során azonban el kell kerülni a tagállamok korlátozását a vámügyi jogalkotás végrehajtásában, hogy továbbra is tekintettel lehessenek kereskedelmi folyamataik méretére.

1.4 Tekintve, hogy az Európai Bizottság a közleményében nagy jelentőséget tulajdonít a kereskedelem megkönnyítésének, fontos, hogy a vámhatóságok végrehajtási lehetőségeit össze lehessen hangolni a tagállami kereskedelmi folyamatokkal – elsősorban a hatékonyság növelése végett, hogy a vállalati környezet minél hathatósabb támogatást kapjon. A jövőre nézve igen hasznos lenne ehhez a „legjobb gyakorlatok” alapján történő harmonizáció és az ellenőrzés rendszerelvű megközelítése.

1.5 Az EGSZB szívesen látta volna, hogy a közlemény részletesebben foglalkozik a rövid és középtávú konkrét intézkedésekkel. A prioritásokat csak 2013-ra dolgozták ki. Az azt követő évekre vonatkozóan szerencsére már utalnak egy kidolgozandó tervre, amely 2014-ben fog megjelenni.

1.6 Az EGSZB szerint különös figyelmet kell fordítani arra a tényre, hogy pénzügyi támogatásra van szükség ahhoz, hogy a vámhatóságok költséghatékonyabban tudjanak fellépni a csalás és bűnözés ellen, valamint a kereskedelmi folyamatokkal kapcsolatos késlekedések is csökkenjenek.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Unió működéséről szóló szerződésnek (az egyik lisszaboni szerződés, rövidítve „EUMSZ”) az Unió belső politikáiról és tevékenységeiről szóló harmadik része két viszonylag rövid és igen általánosan megfogalmazott cikket (EUMSZ 26. és 27. cikk) tartalmaz a belső piacról, úgy határozva meg azt, mint egy olyan, belső határok nélküli térséget, amelyben a Szerződések rendelkezéseivel összhangban biztosított az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása.

2.2 Ez a téma csak 1986-ban, az Egységes Európai Okmány révén jelent meg az európai szerződésekben (az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról szóló szerződés – rövidítve „EGK-Szerződés” – 8.A cikke), amikor a belső piac megvalósítását 1993. január 1-jei határidőre tervezték, ez azonban sajnálatos módon még ma is várat magára.

2.3 Szerencsére jóval gyorsabban és máshogyan zajlott a belső piac szükségszerű elődjének és lényeges alkotóelemének, vagyis a vámuniónak a kialakulása, amely, a sikeres Benelux-együttműködés példájára, már az első, 1958-as EGK-szerződésben (Római Szerződés) is szerepel.

2.4 A Római Szerződésben mintegy húsz cikkben, igen részletesen és az időpont megadásával írják elő, mit kell tenni ahhoz, hogy az átmeneti időszak maximális időtartamán, vagyis legkésőbb tizenöt éven belül (8. cikk (5) bekezdés) „a teljes árukereskedelemre” kiterjedően megvalósuljon „a behozatali és kiviteli vámok, valamint az azokkal azonos hatású díjak tilalma a tagállamok között”, továbbá „közös vámtarifa bevezetése harmadik országokkal fenntartott kapcsolataikban”.

2.5 Ez nemcsak a Római Szerződésben áll így (EGK-Szerződés 9. cikk), hanem több mint ötven évvel később a Lisszaboni Szerződésben (EUMSZ 28. cikk) is. Mivel azonban mindezt már korábban sikerült elérni – 1968-ban megszűntek a vámok a tagállami határokon, ezután különböző vám- és eredetszabályozások következtek, amelyek az 1992-es közösségi vámkódexhez és az 1987-ben bevezetett közös vámtarifához vezettek –, a Lisszaboni Szerződésben elegendő három igen rövid cikk a vámunióról (EUMSZ 30–32. cikk) a Római Szerződésben szereplő mintegy húsz részletes cikk helyett.

2.6 A fent említett jogalapok mellett számos konkrét területre vonatkozó jogi eszköz – többek között a szellemi tulajdonjogok védelméről, kábítószer-alapanyagokról, kulturális javakról, a készpénzforgalom ellenőrzéséről, a piaci felügyeletről, a polgárok és a környezet védelméről szóló jogszabályok – gondoskodik a vámügyi jogszabályok érvényesüléséről az Európai Unióban.

2.7 A vámunió, amint az EUMSZ 3. cikkében szerepel, az Európai Unió kizárólagos hatáskörei közé tartozik, amelyekről az EUMSZ 2. cikkének (1) bekezdése rendelkezik. A vámügyi jogalkotás végrehajtásáért a tagállamok felelősek. (Emlékeztetőül: a belső piac az uniós és a tagállamok között megosztott hatáskör, amint az az EUMSZ 2. cikkének (2) bekezdésében szerepel.)

2.8 A vámunió által képviselt hozzáadott értéket többek között az Európai Bizottság következő adatai illusztrálják: a világkereskedelem 17 %-a zajlik az európai vámügyi hatóságokon keresztül, évente 3 300 milliárd euró forgalommal.

3. Az Európai Bizottság közleménye

3.1 Az Európai Bizottság 2012. december 21-én tette közzé a vámunió helyzetéről szóló közleményt, mivel most, a Bizottság jelenlegi hivatali időszakának felénél át szeretné

gondolni, hol tart a vámunió, mit sikerült elérni a célkitűzések közül, és milyen kihívások várhatóak a jövőben.

Az Európai Bizottság konkrétan a következőket fogalmazza meg a közlemény céljaként:

- annak hangsúlyozása, hogy a vámunió által nyújtott szolgáltatások hozzáadott értéke és alapvető fontossága a belső piac és az Európai Unió növekedésének, versenyképességének és biztonságának egyik tartópillérét jelenti,
- annak elismerése, hogy a vámunió európai szintű választ igénylő kihívásokkal néz szembe, valamint
- az e kihívásokat kezelő és 2020-ig egy jobban működő, erősebb és egységesebb vámuniót megteremtő intézkedések ismertetése.

3.2 E célkitűzések keretében az Európai Bizottság a közleményt a következő három lényeges pontról folyó viták kezdetének tekinti:

- a 2003-ban megkezdett modernizáció befejezése az új uniós vámkódex és az ahhoz kapcsolódó felhatalmazáson alapuló jogi aktusok és végrehajtási aktusok véglegesítése és elfogadása, valamint azoknak a tagállamok általi megfelelő végrehajtása révén,
- a vámügyi jogszabályok végrehajtása során tapasztalható hiányosságok megállapítása és kiküszöbölése, valamint a kezelendő prioritások megállapítása. Ezzel kapcsolatban az Európai Bizottság néhány évvel ezelőtt belső önértékelést végzett, és rövidesen közzétesz egy külső értékelést is a vámunió működéséről,
- módosítások az irányítási rendszerben a vámunió hatékonyságának és eredményességének növelése érdekében. Az Európai Bizottság 2014-ben szándékozik erről egy tervezetet közzétenni.

3.3 Az Európai Bizottság felkéri a Tanácsot és az Európai Parlamentet a következőkre:

- a vámunió modernizációjának haladéktalan befejezése,
- a vámunió prioritásainak meghatározása a releváns érdekelt felekkel folytatott párbeszéd révén, figyelembe véve a legújabb belső és külső értékeléseket és a hiányosságok elemzését,

— az irányítás, valamint a tagállamok és a Bizottság szerepének és felelősségének reformja a vámunió általános operatív irányítása tekintetében. A következő lépések egyike a reform tervének 2014-re történő kialakítása kell hogy legyen.

3.4 Az Európai Bizottság a közleményében kijelenti, hogy a globalizáció fokozódása miatt a tagállamok egyedül nem lennének képesek megbirkózni az ezzel járó kihívásokkal. Úgy véli, hogy a globalizáció nagyobb európai egységet követel meg, a nagyobb egység pedig magasabb fokú integrációt tesz szükségessé.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB méltányolja, hogy az Európai Bizottság hivatali időszakának feléhez érkezve közzéteszi ezt a vámunió helyzetéről szóló közleményt. Az EGSZB is hangsúlyozza a vámunió igen nagy jelentőségét az EU szempontjából, főként a belső piac növekedése, versenyképessége és biztonsága tekintetében.

4.2 Az EGSZB megállapítja, hogy az Európai Uniónak külső és belső kihívásokkal is szembe kell néznie.

4.2.1 Külső kihívásként a következőket említhetjük: a kereskedelmi forgalom növekedése, új, bonyolult logisztikai láncok, a verseny diktálta nyomás változása, növekvő bűnözés, ideértve a csalást is, valamint terrorcselekmények, illetve pl. más olyan végrehajtó szervezetek elvárásai, melyek számára a vámhatóságok feladatokat végeznek.

4.2.2 Belső kihívásnak tekinti az EGSZB a hatékonyság és eredményesség hiányát, amely a 27 tagállambeli különböző végrehajtásból adódik, mivel pl. minden egyes tagállam saját automatizálási rendszereket fejleszt ki, különböző munkamódszereket alkalmaznak és nagy különbségek tapasztalhatók a képzettségi szinteket tekintve, így nem egységes az európai jogszabályok tagállami végrehajtása. Tovább súlyosbítja a helyzetet a jelenlegi gazdasági válság is.

4.3 Az EGSZB nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy egységes, átlátható, hatékony, eredményes és egyszerűsített eljárásokon alapuló, egységes vámpolitikát folytassanak, amelynek révén az Európai Unió megállja helyét a globális versenyben, és amelynek segítségével védelmezni lehet a vállalkozások és az európai fogyasztók jogait és biztonságát, valamint a szellemi tulajdont.

4.4 Ezt az EGSZB egy korábbi véleményében ⁽¹⁾ ajánlásként fogalmazta meg, jelentőségét tekintve pedig itt is nyomatékosan megismétli.

4.5 Az EGSZB ugyanilyen nyomatékosan hangsúlyozza azt is, hogy el kell kerülni a tagállamok korlátozását a vámpolitika végrehajtása során, hogy továbbra is tekintettel lehessenek az érintett kereskedelmi folyamatok méretére. Ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy a tagállamok számos intézkedést tettek a kereskedelem elősegítésére: ezek között szerepel a formalitások dematerializációja, az eljárások egyszerűsítése és az engedélyezett vállalkozás státuszának bevezetése.

4.6 Ennek során a harmonizációt a „legjobb gyakorlatokra” kell alapozni, nem pedig egy átlagos európai szintre.

4.7 Ugyanakkor ha költséghatékony, eredményközpontú módon szeretnénk dolgozni – pénzügyi területen is, a bevételeket illetően – és tényleges haladásra törekszünk, az EGSZB szerint ajánlatos az ellenőrzéseket nem tranzakciók alapján, hanem rendszerelvű megközelítés szerint, kockázatelemzésre alapozva elvégezni.

4.8 A Versenyképességi Tanács is hangsúlyozza 2012. december 10–11-i következtetéseiben, hogy *továbbra is támogatni kell a vámügyi jogszabályok, valamint a vámügyi ellenőrzésekre vonatkozó modern és összehangolt megközelítések egységes alkalmazását, ugyanakkor, adott esetben és az érintett szereplőkre és a tagállamokra gyakorolt hatásokat szem előtt tartva, rugalmasságot kell lehetővé tenni a nemzeti megoldások számára* ⁽²⁾.

4.9 A Tanács ugyanakkor utal arra, hogy *fokozni kell az együttműködést más ügynökségekkel nemzeti és uniós szinten a biztonság, egészség, védelem és környezet terén, valamint a nemzetközi partnerekkel, ugyanakkor tiszteletben kell tartani az EU és a tagállamok közötti hatáskörmegosztást ezen a területen* ⁽³⁾.

4.10 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak azzal a nézetével is, hogy a vámunió további fejlesztésére csak akkor kerülhet sor, ha kidolgoznak egy mechanizmust a vámunió teljesítményének mérésére és értékelésére.

4.11 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra is, hogy a szigorú vámügyi eljárásokon kívül más akadályok is létezhetnek, amelyek megakadályozzák a gyors lebonyolítást, például a külső határok menti hiányos infrastruktúra. Amennyiben harmadik országok is érintettek ebben, akkor a problematikát elsősorban közösen kell megoldani.

⁽²⁾ A vámunió fejlődése érdekében követendő stratégia – A Tanács következtetései, A Tanács 3208. ülése –Versenyképesség –, Brüsszel, 2012. december 10–11.

⁽³⁾ Uo.

⁽¹⁾ HL C 229., 2012.7.31., 68–71. o.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB aggodalommal látja a fokozódó egyenlőtlen-séget egyrészt a folyamatosan növekvő munkaterhelés, másrészt a vámhatóságok dolgozóinak folyamatosan csökkenő létszáma között. Bár számos feladatot automatizáltak, a vámügyi dolgozók munkaterhelése növekszik. Erre a témakörre, melynek fontos szempontjai a képzés és továbbképzés is, sokkal nagyobb figyelmet kellene fordítani.

5.2 Végső célként az EGSZB egy európai vámügyi főiskola létrehozására gondol, hogy a tagállamok vámügyi dolgozói a szükségesnek tartott tudásszintet ériék el.

5.3 A szállítási lánc biztonságát és a kockázatkezelést az EGSZB igen fontosnak tartja a vámunió szempontjából. Az erről szóló, nemrég közzétett európai bizottsági közleményről nemsokára az EGSZB is megjelentet egy véleményt (COM(2012) 793 final; INT/681, előadó: Antonello Pezzini).

5.4 Az EGSZB szívesen fogadja az Európai Bizottság javaslatát az olyan problémák megoldására vonatkozóan is, amelyek az uniós vámügyi jogszabályok elleni vétségeknek és a szankciók alkalmazásának különböző megközelítései következtében jönnek létre, még ha csak az egyenlő bánásmód elvéből adódóan is. Ennek kapcsán azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a tagállamok számára kényes téma a szankciók tagállami rendszereinek módosítása saját vámügyi és büntetőjogi jogszabályaik keretében.

5.5 Az EGSZB első lépésként a vétségek típusaira irányuló megközelítést ajánlja, amelyet a közúti közlekedés esetében már alkalmaznak (*).

5.6 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak azt a javaslatát, mely szerint a jövőbeli jogszabályokba beépítendő, egységes eljárásokat fog kidolgozni, hogy a vámhatóságok jobban érvényesíteni tudják a behozott vagy kivitt árukra vonatkozó tilalmakat és korlátozásokat megállapító jogszabályokat.

5.7 Az EGSZB szívesen látta volna, hogy az Európai Bizottság a közleményében konkrétan foglalkozik javaslatainak a szabályozási és adminisztrációs terhekre gyakorolt hatásaival.

5.8 A vámügyi feladatok jobb végrehajtása alapvető fontosságú. Ennek érdekében fejleszteni kellene a vámigazgatási szervek közötti együttműködést, növelni kellene a vámügyi tisztviselők hatáskörét, és tényleges európai stratégiákat kellene kidolgozni a csalás elleni küzdelemre. Elképzelhető olyan körülmények is, melyek esetében ajánlatos lehet az egyes tagállamok feladatainak és tevékenységeinek áthelyezése közösségi intézmények felé, amelyek nem feltétlenül kötődnek az Európai Bizottsághoz vagy a tagállamok közösségéhez, például olyan esetekben, ha nagy pénzügyi megtakarításokat lehet ezáltal elérni, és/vagy a vámügyi feladatok elvégzésének megkönnyítése érdekében.

5.9 Az EGSZB több háttérinformáció rendelkezésre bocsátását is elvárta volna a közleményhez. Erre sajnos nem került sor, ezért nehéz megítélni a közleményt. Szerencsére, amint a bizottsági képviselők elmondták, a következő jogalkotási javaslatokhoz hatásvizsgálat is fog kapcsolódni.

5.10 Az Európai Bizottsághoz hasonlóan az EGSZB is aggodalommal állapítja meg, hogy a vámunió és konkrétan a közös folyamatok irányításának jelenlegi rendszere elérte a hatékonyság és az eredményesség korlátait. Az EGSZB úgy véli, hogy a vámhatóságoknak modern és hatékonyan működő irányítási rendszerre van szükségük ahhoz, hogy továbbra is hatékonyan és eredményesen tudjanak működni.

5.11 Az EGSZB ezenkívül utal arra, hogy a jelenlegi gazdasági válság idején is elegendő pénzügyi eszközt kell a vámhatóságok rendelkezésére bocsátani – pl. az informatikai rendszerek modernizálására – ahhoz, hogy hatékonyan tudjanak fellépni a csalás és bűnözés ellen.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

(*) Az Európai Parlament és a Tanács 1071/2009/EK rendelete (2009. október 21.) a közúti fuvarozói szakma gyakorlására vonatkozó feltételek közös szabályainak megállapításáról és a 96/26/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv: Európai társasági jog és vállalatirányítás – a részvényesek nagyobb szerepvállalását és a fenntartható vállalatokat szolgáló modern jogi keret

(COM(2012) 740 final)

(2013/C 271/13)

Előadó: **Edouard DE LAMAZE**

2013. február 19-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

„Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv: Európai társasági jog és vállalatirányítás – a részvényesek nagyobb szerepvállalását és a fenntartható vállalatokat szolgáló modern jogi keret”

COM(2012) 740 final

Az Európai Bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. április 29-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22-23-án tartott 490. plenáris ülésén (a 2013. május 22-i ülésnapon) 135 szavazattal 1 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB kedvezően fogadja e cselekvési terv vállalatirányításra vonatkozó főbb iránymutatásait.

1.2 Az EGSZB figyelmeztet a tőzsdén jegyzett vállalatok számára a szabályozások betartásához kapcsolódó szabályozási költség emelésének kockázatára, és emlékeztet arra, hogy a vállalatok számára elengedhetetlenül szükséges egy nyílt pénzügyi piac. A jogalkotási intézkedések és az ún. „puha” jogi normák – ajánlások és vállalatirányítási kódexek – közötti megfelelő egyensúly az egyes előterjesztett kezdeményezések végrehajtásának részleteitől függ majd.

1.3 Az EGSZB különösen a vállalatok javadalmazási politikájának átláthatóságára vonatkozó kötelezettség által jelentett innovatív intézkedés tekintetében várja el az Európai Bizottságtól, hogy ésszerű követelményeket állapítson meg, annak érdekében, hogy a vállalatok működési költségeinek emelésével ne veszélyeztesse azok fejlődését. Felhívja a figyelmet arra, hogy ezeknek az új szabályoknak ragaszkodniuk kell az „üzleti titok” megőrzéséhez.

1.4 A javadalmazási politikáról tartandó részvényesi szavazásra vonatkozó elképzelés lényeges kérdésével kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy az európai harmonizációra törekvés nem léphet túl egy konzultatív jellegű szavazáson a társasági jog alapjainak kétségbevonása nélkül.

1.5 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot arra, hogy a bejelentett hatásvizsgálat keretében szigorúan vizsgálja meg az egyes kezdeményezések megalapozottságát a kvv-k egyedi esete vonatkozásában.

1.6 Az EGSZB véleménye szerint a bejelentett kezdeményezések kiegészítéseként, a vállalatok hatékony működése érdekében – különösen válság idején – érdemes lett volna hangsúlyozni a munkavállalók szerepvállalásának megerősítését.

1.7 Az EGSZB ezenkívül emlékeztet az igazgatók képzésének szigorítására, és arra hivatkozik, hogy elő kell segíteni az e téren tapasztalható bevált gyakorlatok cseréjét.

1.8 A társasági jog kérdésében az EGSZB szükségesnek tartja, hogy a prioritások áttevődjenek az európai zártkörű társaságra vonatkozó tervre, valamint a székhelyáthelyezés Unión belüli elősegítését célzó intézkedésekre. A munkavállalók szerepvállalását mindkét esetben biztonságossá kell tenni és támogatni kell, különösen az uniós alapszerződésekben előírt, a szociális partnerekkel folytatott külön konzultációra alapozva.

1.9 Az EGSZB nem támogatja a „csoportérdek” fogalmának elismerésére vonatkozó elképzelést, amely idővel veszélyeztetné a vállalatcsoporton belüli jogi személyek függetlenségének elvét, különösen akkor, ha azok nem európaiak. Az EGSZB-t ezenkívül nyugtalanítja az a logika, amely a csoportérdeket kívánja előnyben részesíteni a leányvállalat érdekével szemben, amely alárendelődhet az előbbinek.

2. A közlemény tartalma

2.1 Az európai vállalatok üzleti környezetének javítására irányuló felhívást tartalmazó „Európa 2020” stratégiáról szóló bizottsági közlemény szellemében az Európai Bizottság ebben a cselekvési tervben olyan kezdeményezéseket javasol, amelyek az alábbi két fő irányvonal mentén kívánják megerősíteni az Unió vállalatirányítási keretét:

- egyrészt a részvényesekkel és a közvéleménnyel, másrészt a vállalattal szembeni fokozottabb átláthatóságnak köszönhetően: igazgatótanácsok és felügyelőbizottságok sokszínűségére vonatkozó politika, valamint a nem pénzügyi kockázatok (stratégiai, működési, megfelelési stb. kockázatok) kezelését célzó politika nyilvánosságra hozatala; a vállalatirányítási kódexek ajánlásaitól való eltérés esetén a vállalatok által közlendő indokolások javítása; az intézményi befektetők szavazási politikájának nyilvánosságra hozatala; a részvényesek azonosítása;
- a részvényesek jobb szerepvállalásának köszönhetően: a javadalmazási politika felülvizsgálata; a kapcsolt felekkel folytatott ügyletek jobb részvényesi felügyelete; a részvényesi képviselői tanácsadók tevékenységének keretszabályozása; az „összehangolt eljárás” fogalmának tisztázása; a munkavállalói részvénytulajdon ösztönzése.

2.2 A közlemény ezzel párhuzamosan különböző társasági jogi kezdeményezéseket jelent be, amelyek – meghatározásukból adódóan – a tőzsdén jegyzett társaságokon kívül valamennyi részvénytársaságra vonatkoznak: a határokon átnyúló műveletek (határokon átnyúló egyesülések és szétválások, valamint adott esetben székhelyáthelyezések) megkönnyítése, az európai zártkörű társaság (SPE) státútumára vonatkozó javaslat megvalósításának vizsgálata, az európai részvénytársaság (SE) és az európai szövetkezet (SCE) státútumára vonatkozó tájékoztatói kampány, a vállalatcsoportokra irányuló intézkedések (többek között a „csoportérdek” fogalmának elismerése), az európai társasági jog kodifikációja. Mindezek a kezdeményezések előzetes hatásvizsgálat tárgyát fogják képezni, és következésképp módosíthatók lesznek.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB általában véve kedvezően fogadja az ebben a cselekvési tervben bejelentett intézkedéseket, amelyek a vállalatirányítás tekintetében – (a későbbiekben vizsgált) kivételektől eltekintve – inkább a jelenlegi keretszabályozás konszolidálása, mint alapos átdolgozása irányába mutatnak.

3.2 Ez a cselekvési terv a jelek szerint a jogalkotási intézkedések és az ún. „puha” jogi normák – ajánlások és vállalatirányítási kódexek – közötti bizonyos egyensúlyra törekvésről tanúskodik. Az EGSZB megjegyzi, hogy az átláthatósággal és

különösen a javadalmazási politikával kapcsolatos bármely további kötelezettség hatást gyakorol a vállalatok működési költségeire.

3.3 Az EGSZB sajnálatosnak tartja, hogy a cselekvési terv ugyan javítani kívánja a részvényesek szerepvállalását, ehhez kapcsolódóan nem kívánja fokozni a munkavállalók szerepvállalását, amelynek jelentőségét hangsúlyozta a 2011. évi zöld könyvre adott válaszában⁽¹⁾. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az uniós jog elismeri, hogy a döntéshozatali folyamaton belüli munkavállalói szerepvállalás hozzájárul a vállalatok fenntartható fejlődéséhez és teljesítményéhez.

3.4 E cselekvési terven túlmenően az EGSZB elismeri, hogy érdemes lenne a munkavállalói részvétel fogalmának pontos tartalmát és alkalmazási körét meghatározni, a társasági jog esetlegesen módosuló alapjaira való tekintettel⁽²⁾. Az EGSZB olyan, több érdekelteket érintő megközelítést támogat, amely megfelel a hosszú távú fejlesztésre törekvő vállalatok kihívásainak, valamint a munkavállalók és a környezetük melletti elköteleződésüknek. Ez a fajta megközelítés megfelelő társadalmi párbeszédet, a tájékoztatást, a konzultációt és a szerepvállalás terén pedig – amennyiben léteznek – egyértelmű rendelkezéseken alapuló bizalmi légkört feltételez. Ebben az értelemben az EGSZB új lehetőségek feltárását, például a fenntartható vállalat (sustainable company) fogalmát⁽³⁾ kívánja ösztönözni.

3.5 A 2011. évi zöld könyvre adott válaszában szellemében az EGSZB arra is hivatkozik, hogy a jó vállalatirányítás az igazgatótanács tagjainak jogi és pénzügyi hatáskörétől is függ. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az igazgatótanács tagjainak képzését a vállalat típusához – többek között annak méretéhez – kell igazítani, emellett ösztönzi mindazokat a kezdeményezéseket, amelyek az e területen bevált gyakorlatok cseréjének előmozdítását célozzák. Az EGSZB szerint hasznos lenne, ha az Európai Bizottság ajánlást készítené erről a vetületről. Többek között a kkv-k és alkalmazottak számára biztosítandó átláthatóság és jogbiztonság miatt az uniós jog kiegészítésére hivatott rendelkezéseknek ki kell küszöbölniük több rendszer egyidejű alkalmazását („régime shopping”), amely lehetővé teszi európai gazdasági társaságok *ex nihilo* bejegyzését vagy a vállalat ügyvezetése helyének és székhelyének kiválasztását.

3.6 A vállalatirányításról

3.6.1 Az EGSZB-nek már volt alkalma felhívni a figyelmet arra, hogy a vállalatirányítás a vállalat fennmaradásának és gyarapodásának biztosítását⁽⁴⁾ célzó törekvésre válaszol azáltal, hogy megteremti a különböző szereplők⁽⁵⁾ közötti bizalmi feltételeket. Ahogyan az európai társasági jogban, a vállalatirányítási kezdeményezéseknek hozzá kell járulniuk a vállalatok életének és működésének megkönnyítéséhez, valamint versenyképességéhez.

⁽¹⁾ HL C 24., 2012.1.28., 91. o.

⁽²⁾ A társasági jog ugyanis továbbra is kizárólag a részvényeseket, az igazgatótanácsot és az ügyvezetést egyesítő jogviszonyokon alapul.

⁽³⁾ HL C 161., 2013.6.6., 35. o.

⁽⁴⁾ HL C 84., 2011.3.17., 13. o.

⁽⁵⁾ Vállalatvezetés, munkavállalói képviselő, befektetők, területi önkormányzatok.

3.6.2 A tőzsdén jegyzett vállalatok számának visszaesésére és a tőzsdéről kilépő vállalatok egyre nagyobb számára való tekintettel az EGSZB emlékeztet arra, hogy a vállalatok – és különösen a kkv-k – számára elengedhetetlen a pénzügyi piacra jutás. Számos vállalat aktuális pénzügyi nehézségei jelentősen akadályozzák a fejlődésüket. Egy nyitott pénzügyi piac biztosításához az EGSZB kiemelkedően fontosnak tartja, hogy a tőzsdén jegyzett társaságok – és különösen a kkv-k – számára ne legyenek súlyosabbak a vállalatirányításhoz kapcsolódó, már igen szigorú korlátozások, máskülönben tovább csökkenne a tőzsdei jegyzés lehetősége. Ezenkívül rámutat a tőzsdén jegyzett vállalatok és a tőzsdén nem jegyzett vállalatok között fennálló aszimmetria kihangsúlyozásának versenyszempontú kockázataira, mivel az utóbbiakra nem vonatkoznak az előbbiek által betartandó átláthatósági kötelezettségek, és mivel ennek ellenére az előbbiek hozzáférnek az utóbbiak által közzétett információkhoz.

3.6.3 Az EGSZB sajnálatosnak tartja, hogy a kkv-k – méretük és részvényesi struktúrájuk szerinti – sajátosságainak figyelembevételére vonatkozó, az Európai Bizottság által kifejezésre juttatott törekvés csak nagyon általánosan van megfogalmazva, valamint hogy nincs felsorolva és konkrétan kifejtve az egyes bejelentett kezdeményezéseknél.

3.6.4 Az EGSZB ebben a tekintetben hangsúlyozza, hogy módosítani kell a kkv uniós fogalom meghatározását, hogy az jobban figyelembe vegye a kis és a közepes értékek sajátosságait.

3.6.5 Normatív megközelítés helyett az EGSZB lehetőség szerint olyan megközelítést javasol, amely csak az elveket határozza meg, ezt követően pedig az államokra bízva, hogy a legmegfelelőbb módon a nemzeti sajátosságokhoz igazítsák azokat. 2003-ban ⁽⁶⁾ az Európai Bizottság már kiemelte, hogy a nemzeti vállalatirányítási kódexek észrevehetően közelednek egymáshoz. Az EGSZB meglegedettséggel állapítja meg, hogy a cselekvési terv lényeges kérdései – különösen a kódexek rendelkezéseitől eltérő vállalatok által közlendő indokolások javítása – tekintetében az Európai Bizottság a jelek szerint ezt a megközelítést alkalmazza.

3.6.6 Az átláthatóságra vonatkozó általános célkitűzés tekintetében az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon kezdeményezéseit, amelyek az egyes tagállamokban érvényesülő szabályok Unión belüli általánossá tételét célozzák, nevezetesen azokat, amelyek előmozdítják a vállalatok hosszú távú teljesítményének megvalósítását. Az EGSZB számára úgy tűnik, hogy minden nehézség kiegyenlítődik a jogos átláthatósági követelmények és annak szükségessége között, hogy ne akadályozzák a fejlődésüket adminisztratív többletköltségekkel és a versenyre nézve érzékeny információk közzétételével.

3.6.7 Mivel az EGSZB úgy véli, hogy a „betart vagy indokol” megfogalmazásban foglalt követelmény a vállalatirányítási elvek alapja, egyetért azzal a megállapítással, hogy a vállalatirányítást szigorúbban kell végrehajtani. Az EGSZB örömmel fogadja az Európai Bizottság ilyen irányú kezdeményezését.

3.6.8 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság meg akarja erősíteni a részvényesek szerepét annak érdekében, hogy kielégítő egyensúlyt teremtsen a különböző hatóságok között. Az EGSZB tudatában van annak, hogy a részvényesek fokozottabb szerepvállalásának lehetővé tétele érdekében bejelentett jogok mögött a részvényesek által teljesítendő feladatok is szerepelnek.

3.6.9 Mivel az EGSZB úgy véli, hogy támogatni kell a részvényesek és a kibocsátók közötti párbeszédet, különös jelentőséget tulajdonít annak a kezdeményezésnek, amely elő kívánja segíteni, hogy a vállalatok megismerjék részvényeseiket, ami ennek elengedhetetlen előfeltétele. Az ezzel kapcsolatos jövőbeni uniós eszköznek figyelembe kell vennie a személyes adatok védelmével foglalkozó jogszabályok eltéréseit.

3.6.10 Az EGSZB támogatja azt a javaslatot is, amely arra kívánja kötelezni az intézményi befektetőket, hogy tegyék közzé a szavazásra és a szerepvállalásra vonatkozó politikájukat, és különösen azt, hogy milyen távra kívánnak befektetni azokba a társaságokba, amelyeknek az értékpapírjait felvásárolják.

3.6.11 A javadalmazási politikáról tartandó részvényesi szavazásra vonatkozó elképzelés lényeges kérdésével és a javadalmazásra vonatkozó jelentéstétellel kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy az európai harmonizációra törekvés nem léphet túl egy konzultatív jellegű szavazáson a társasági jog alapjainak kétségbe vonása nélkül.

3.7 A társasági jogról

3.7.1 A bejelentett intézkedések közül az EGSZB az Európai Bizottság által javasolt prioritási sorrendtől eltérő prioritási sorrendet vesz figyelembe.

3.7.2 Az Európai Bizottságtól eltérően az EGSZB fontosnak tartja az európai zártkörű társaság (SPE) tervére irányuló törekvések nyomon követését és egy lehetőleg konszenzusos megoldás kialakítását.

3.7.3 Az EGSZB szerint prioritásként kell kezelni az Unión belüli székhelyáthelyezés elősegítését is, valamint azt, hogy az ezzel kapcsolatos saját kezdeményezésnek a továbbiakban is biztonságossá kell tennie és támogatnia kell a munkavállalók aktív szerepvállalásának feltételeit.

⁽⁶⁾ Vö.: „A társasági jog korszerűsítése és a vállalatirányítás javítása az Európai Unióban – Terv az előrelépéshez” című közlemény, COM(2003) 284 final.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A vállalatirányításról

4.1.1 Az EGSZB elismeri, hogy a vállalatoknak javítaniuk kell az általuk közzétett indokolások minőségét, ha eltérnek a vállalatirányítási kódexek rendelkezéseitől. Ezek az indokolások néha pusztán retorikai természetűek, ugyanakkor kellően részletesnek kellene lenniük, adott esetben megemlítve az alkalmazott helyettesítő megoldást.

4.1.2 Az EGSZB meglepéssel állapítja meg, hogy az Európai Bizottság az államok és a nemzeti kódexek felelősségi körében hagyja azoknak a feltételeknek a pontosítását, amelyek lehetővé teszik a vállalatirányítási gyakorlatok bejelentésének javítását.

4.1.3 Ahogyan az EGSZB már hangsúlyozhatta ⁽⁷⁾, a vállalatok által közzétett indokolások jó minősége a vállalatok saját érdeke, mivel a vállalatokat a piac nem kielégítő indokolások esetén szankcionálja.

4.1.4 Amennyiben az Európai Bizottságban felmerül, hogy ellenőriztetni, sőt tanúsítani kívánná a piacoknak továbbított vállalatirányítási információk minőségét, az EGSZB mindenképpen egyértelművé teszi, hogy nem támogat kötelező erejű megközelítést ezen a területen. Ezenkívül rámutat egy ilyen terv esetleges technikai nehézségére, amely az auditbizottságot létrehozó, a beszámoló jog szerinti könyvvizgálatáról szóló irányelvhez hasonlóan azt feltételezné, hogy uniós szinten egységes, az összes vállalatra alkalmazandó kritériumokat kellene meghatározni.

4.1.5 Az intézkedés, amely a leginkább súlyosbíthatja a vállalatok adminisztratív terheit, a javadalmazási politikákkal, valamint az igazgatók egyéni javadalmazásának részleteivel kapcsolatos átláthatósági követelményekre vonatkozik, amelyek jelenleg különböző ajánlásokban és nemzeti vállalatirányítási kódexekben szerepelnek, és amelyek vonatkozásában az Európai Bizottság a cselekvési tervében kötelező uniós eszközt ír elő. Az EGSZB kizárólag akkor tudna elfogadni egy ilyen intézkedést, ha a konkrét végrehajtása nem növelné érzékelhetően a vállalatok szabályozási költségét, amelyről előzetes hatásvizsgálat során szigorú értékelést kell készíteni. Az EGSZB figyelmeztet arra a kockázatra is, hogy az ügyvezető igazgatók javadalmazásának változó részére vonatkozó kritériumok közzététele veszélyezteti az „üzleti titkot”. Ahogyan a jóváhagyott összegek szintje tekintetében, az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a

részvényesek számára egyértelmű és kimerítő tájékoztatást kell adni a költségek kiszámításáról és meghatározási kritériumairól.

4.1.6 Az EGSZB szerint az egyik legproblematisabb kérdés a részvényeseknek a javadalmazási politikára vonatkozó szavazati jogával kapcsolatos elképzelés és a javadalmazással kapcsolatos jelentéstétel, amelynek a feltételei tekintetében különös gondosságra szólít fel. Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság viszonylag homályosan fogalmaz a kérdésben, és nem pontosítja az említett – konzultatív jellegű vagy kötelező – szavazás hatályát.

4.1.7 A végrehajtás jogi és technikai nehézségein túlmenően egy kötelező szavazás az igazgatótanács hatásköreinek a részvényesekre történő átruházását feltételezné. Az EGSZB nem támogathatja ezt az irányvonalat, amely alapjaiban módosítaná a társasági jogot, még akkor sem, ha szerinte az egyes tagállamoknak jogosultaknak kell lenniük arra, hogy döntsenek a szavazás – konzultatív vagy kötelező – jellegéről.

4.1.8 Az EGSZB már véleményt nyilvánított erről a kérdéssel egy jóváhagyó szavazás tekintetében, és egyebek mellett pontosította, hogy a részvényesek számára a közgyűlésükön javasolt javadalmazási politikára vonatkozó határozatjavaslatról az igazgatótanács plenáris ülésen előzetes vitát kell folytatnia és azt el kell fogadnia, ahogyan Németországban is történik ⁽⁸⁾.

4.1.9 Az ügyvezető igazgatók javadalmazásának változó része tekintetében az EGSZB emlékeztetni kíván arra, hogy a részvényesek által a közgyűlésen adandó jóváhagyásnak ugyanúgy kell a rendszerre és az alkalmazott szabályokra (előzetesen meghatározott és mérhető teljesítménykritériumokra) vonatkoznia, mint az adott szabályok alkalmazásában folyósított összegekre ⁽⁹⁾.

4.1.10 A részvényesi képviselői tanácsadók tevékenysége tekintetében az EGSZB elismeri, hogy a tevékenység szigorúbb keretszabályozására van szükség. Az EGSZB különösen azt ajánlja, hogy a következő kötelezettségek vonatkozzanak rájuk: szavazási politikájuk közzététele (ajánlásaik értelmének indokolásával együtt); vizsgálatijelentés-tervezetük közzététele a társaságnál a befektetőknek történő átadás előtt (oly módon, hogy a társaság eljuttathassa számukra az észrevételeit); a tevékenységeiket – a társasággal és a részvényeseikkel fenntartható kapcsolataik miatt – esetlegesen érintő összeférhetlenségek bejelentése, valamint az ilyen összeférhetlenségek megelőzése érdekében végrehajtott intézkedések megemlézése.

⁽⁸⁾ HL C 24., 2012.1.28., 91. o.

⁽⁹⁾ Az Európai Bizottság 2004. évi ajánlásában foglaltaknak megfelelően.

⁽⁷⁾ HL C 24., 2012.1.28., 91. o.

4.2 A társasági jogról

4.2.1 Az EGSZB véleménye szerint fontos folytatni az európai zártkörű társaságra vonatkozó tervet, amely terv konkrét megvalósulásának meg kell felelnie a Szerződés rendelkezéseinek, valamint az alkalmazott társasági jognak. A nemzeti jogszabályok harmonizációján túlmenően az európai zártkörű társasághoz hasonló egységes eszköznek az EGSZB szerint a kkv-k határokön átnyúló tevékenysége szempontjából jelentős katalizátorhatása lenne. A munkavállalók európai zártkörű társaságon belüli – az európai részvénytársaságra és az európai szövetkezetre vonatkozó szabályokkal megegyező szabályok szerinti – aktív szerepvállalása egy olyan követelmény, amely az EGSZB véleménye szerint nem kérdőjelezhető meg a terv torzítása nélkül, és amely az EGSZB által ezzel kapcsolatban szorgalmazott megállapodás alapvető feltétele.

4.2.2 Ugyanígy a tagállamok közötti székhelyáthelyezések megkönnyítése érdekében bevezetendő uniós szabályozás kérdésével kapcsolatban az EGSZB határozottabb fellépést várt volna az Európai Bizottságtól, amely maga is elismeri, hogy erre ténylegesen szükség van a kérdésben. Az ezzel kapcsolatos saját kezdeményezésnek a továbbiakban is biztonságossá kell tennie és támogatnia kell a munkavállalók aktív szerepvállalásának feltételeit. A 2002/14/EK irányelv 4. cikkének és az európai üzemi tanácsokról szóló irányelvnek megfelelően a munkavállalókat tájékoztatni kell a javasolt áthelyezésről és konzultálni kell velük erről.

4.2.3 Az EGSZB ugyanakkor nagyon visszafogott minden olyan uniós kezdeményezés kérdésében, amely a „csoportérdek” fogalmának elismerése felé mutat, amely idővel mindenképpen veszélyeztetné a társaságcsoporton belüli jogi személyek függetlenségének elvét, különösen akkor, ha azok nem európaiak. Az Európai Bizottság óvatos és visszafogott hozzáállása ellenére az EGSZB-t ezenkívül nyugtalanítja az a logika, amely a csoportérdeket kívánja előnyben részesíteni a leányvállalat érdekével szemben, amely alárendelődhet az előbbinek. Mindenesetre ha az Európai Bizottságnak mégis fenn kellene tartania ezt az irányvonalat, ez először azt feltételeznél, hogy ki kellene dolgozni a „vállalatcsoport” uniós szintű, közös jogi fogalom meghatározását, ami különösen kényes és problémás kérdés, ugyanis nagyon eltérőek az ezzel kapcsolatos tagállami felfogások.

4.2.4 A cselekvési terv terjedelmére való tekintettel az EGSZB nem tekinti prioritásnak, hogy az év végéig sor kerüljön az uniós társasági jog kodifikációjára, ami jellegéből adódóan igen időigényes feladat.

4.2.5 Az EGSZB ezenkívül kétségbe vonja, hogy erre a hatályos jog értelmében sor kerülhet, annál is inkább, mert az Európai Bizottság kifejezésre juttatja, hogy kezelni kívánja a jogházagokat és az irányelvek nem szándékos átfedéseit.

4.2.6 ZB végül rámutat egy ilyen feladat esetleges nehézségeire, amennyiben az alternatívákat tartalmazó, említett irányelvek többségét már átültették a tagállamok belső jogába.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – „Vállalkozás 2020” cselekvési terv – A vállalkozói szellem felélénkítése Európában

(COM(2012) 795 final)

(2013/C 271/14)

Előadó: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Társelőadó: **Ronny LANNOO**

2013. március 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Az Európai Bizottság közleménye – „Vállalkozás 2020” cselekvési terv – A vállalkozói szellem felélénkítése Európában

COM(2012) 795 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2013. április 29-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22.–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 23-i ülésnapon) 61 szavazattal 8 ellenében, 13 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Európa hatalmas kihívásokkal néz szembe, és tagállamainak továbbra is kritikus szemlélettel kell hozzájárulniuk a gazdasági és pénzügyi válság nyomán nyilvánvalóvá vált problémák megoldásához. Ahhoz, hogy leküzdjük a munkanélküliséget, amely jellegétől és az érintett társadalmi rétegektől függetlenül az egyik legjelentősebb probléma, a tagállamok együttes és összehangolt erőfeszítéseire van szükség. Ezeket egy közös stratégia égisze alatt kell összevonni, biztosítva, hogy megvalósításuk az egyes országok sajátosságai és jellemzői szerint eltérő módon történjen.

1.2 Az Európai Bizottság egy ilyen légkörben tett javaslatot a „Vállalkozás 2020” cselekvési tervre, amelynek célja egy olyan vállalkozói és innovációs kultúra ösztönzése, amely lehetővé teszi a gazdaság újjáélesztését, valamint a társadalmat a mindannyiunkat érintő célok elérése érdekében mozgósítani képes, valódi „európai vállalkozói szellem” kialakítását.

1.3 Ez a vélemény a „Vállalkozás 2020” cselekvési terv bevezetésével járó hozzáadott értékeket vizsgálja. A terv reális kötelezettségvállalás a vállalkozói szellem és a vállalkozói készség mint a válságból való kilábalást elősegítő valódi európai eszköz újjáélesztéséhez. Ez az eszköz elsősorban kellő hatékonyságú egyedi fellépésekre és olyan rövid, közép-, és hosszú távú strukturált politikai intézkedésekre összpontosít, amelyek azáltal képesek változtatni a jelenlegi helyzeten, hogy megerősítik és ösztönzik a vállalkozói szemléletet, a társadalmat pedig az innováció és a gazdasági növekedés érdekében mozgósítják. Ennek a vállalkozáspolitikának minden társasági forma alapítását ösztö-

nöznie kell. Támogatni kell ezenkívül az egyéni vállalkozók, a kézművesek, a szabadfoglalkozásúak, a családi vállalkozások, a szövetkezetek és más szociális vállalkozások felemelkedését is.

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a vállalkozói készséget a társadalom nem tekintheti egyfajta csodaszernek. Inkább úgy kell felfognia, mint a fenntartható gazdasági növekedés és a társadalmi jólét érdekében szükséges szemléletváltás eszközt, amely elősegíti az innovációs kultúra megteremtését, az ismeretszerzést és az üzleti lehetőségek feltérképezését minden társasági formában.

1.5 Az EGSZB attól tart, hogy az Európai Tanács által elfogadott többéves pénzügyi keret aláássa a „Vállalkozás 2020” cselekvési terv végrehajtását, és az végül csupán egy csokorra való, a pénzügyi fenntarthatóságot nélkülöző jó szándékú kezdeményezés marad.

1.6 Az EGSZB felhívja és felkéri az Európai Parlamentet, hogy vegye fontolóra a cselekvési terv végrehajtásához szükséges források folyamatos és fenntartható biztosítását, továbbá emlékeztet arra, hogy a strukturális alapok fontos szerepet játszhattak e téren.

1.7 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az érintetteket el kell látni a vállalkozói szellemmel kapcsolatos bevált gyakorlatok terjesztéséhez és népszerűsítéséhez szükséges eszközökkel, azok forrásától (állami vagy magán), illetve a tevékenységi területtől függetlenül.

1.8 Az EGSZB azt javasolja, hogy az európai kontextusban betöltött jelentőségére és súlyára tekintettel a „Vállalkozás 2020” cselekvési tervet az Európai Bizottság és a tagállamok a különböző kkv-kat képviselő szervezetekkel szoros együttműködésben hajtsák végre.

1.9 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a vállalkozói szellem ösztönzését célzó politikákat össze kell hangolni az oktatáspolitikával, és ennek során be kell vonni az oktatókat, és már az iskolai oktatás első éveitől el kell kezdeni e szemlélet terjesztését. Az EGSZB a fent említett politikák egymással történő, mind tagállami, mind európai szintű összehangolására is felhív a javasolt fellépések harmonikus végrehajtásának biztosítása érdekében.

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak a következő két év egyikét más hasonló események mintájára a vállalkozói szellem európai évének kellene nyilvánítania, ezáltal ösztönözve a közös kezdeményezéseket, és lendületet adva az „európai vállalkozói szellem” koncepciójának. E javaslat nem befolyásolja a dokumentumban szereplő „Az EU vállalkozói napja” lebonyolítását.

1.11 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy a vállalkozásokra, és különösen a legkisebb vállalkozásokra irányuló támogatási, tanácsadási és segítségnyújtási intézkedéseknek a köztes szervezeteken keresztül megerősítésére hozzájáruljon a 4. cselekvési tengelyt.

1.12 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, a Parlamentet és a Tanácsot, hogy több tagállam tapasztalatai alapján dolgozzanak ki és állítsanak fel olyan rendszereket, amelyek támogatják az önálló tevékenységet folytatni kívánó időseket, és egyszerűsítik tevékenységük keretét.

2. Az Európai Bizottság javaslata

2.1 Az EGSZB megfelelőnek ítéli a három területen javasolt azonnali beavatkozást, amelynek célja, hogy hozzájáruljon a vállalkozás és a vállalkozói szellem fenntartható fejlesztéséhez Európában. Úgy véli azonban, hogy ennek ki kell egészülnie a globális piacokat célzó európai szellemiség jegyében fogant, helyi szinten alkalmazott egyedi intézkedésekkel. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét, hogy bár az elgondolás jó, biztosítani kell a végrehajtandó intézkedések pénzügyi fenntarthatóságát is.

Pontosan megállapítja az azonnali beavatkozás területeit:

- a) a vállalkozói ismeretek oktatása és képzés a növekedés és a vállalat alapítás támogatása érdekében;
- b) a keretfeltételek megerősítése a vállalkozók számára a meglévő strukturális akadályok felszámolásával, és a vállalkozók támogatása a vállalkozás életciklusának kulcsfontosságú szakaszaiban, szem előtt tartva a finanszírozás jelentőségét a folyamat során;

- c) a vállalkozói kultúra dinamizmusának fokozása Európában: a vállalkozók új generációjának kinevelése.

Más szóval beavatkozás az oktatás és a képzés területén, a vállalkozói szellemet ösztönző feltételek biztosítása és a fenti elgondolás előmozdítása az időközben biztosított feltételek alapján.

Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy egy pontosan megfogalmazott koncepcióról van szó, melyhez a tagállamok közös elkötelezettségére, valamint a cselekvési terv pénzügyi fenntarthatóságának tisztázására van szükség.

3. Általános észrevételek és megjegyzések

3.1 A vállalkozói szellem már önmagában véve is olyan tényező, amely a fejlett társadalmakat jellemzi, és amelynek kedvező hatást kell kifejtenie az uralkodó kultúrára⁽¹⁾.

3.2 Az európai társadalom vállalkozói szellemhez való viszonyulása a bevált gyakorlatoknak és a már meglévő sikertörténeteknek, illetve a vállalkozói kultúrához kapcsolódó alapvető fogalmaknak az elterjesztésével változtatható meg, szem előtt tartva, hogy az erőfeszítéseknek az európai humán tőkében rejlő hatalmas lehetőségek kiaknázására kell összpontosítaniuk. A többéves pénzügyi keretnek figyelembe kellene vennie, hogy a kkv-k egyes tagállami szervezetei és képviselői körében el kell terjeszteni a meglévő bevált gyakorlatokat.

3.3 Vannak olyan fontos, a magatartásváltáshoz szükséges koncepciók, amelyeket a közlemény nem hangsúlyoz kellő mértékben. Ezért az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a végrehajtandó feladatok tervezése során vegye figyelembe az említett dokumentumban⁽²⁾ kitűzött célok eléréséhez nélkülözhetetlen fogalmakat, így a szellemi tulajdon vagy a szerzői jog fogalmát. Az EGSZB határozott álláspontot vár az Európai Bizottságtól és a tagállamoktól azon szervezetekkel szemben, amelyek e téren vezető szerepet töltenek be a világkereskedelemben.

3.4 A közleményben szereplő jó szándékú kezdeményezések ellenére a tagállamok által kidolgozandó intézkedések végrehajtásának és nyomon követésének módja nem egészen világos. Az EGSZB szerint nem szabad megelégedni arról, hogy ezek az intézkedések többnyire csak akkor bizonyulhatnak hatékonyak, ha a tagállamok tevőlegesen részt vesznek a kulturális váltás folyamatában, ami a jelenlegi gazdasági helyzetben az uniós programokból érkező források nélkül nem tűnik könnyen megvalósíthatónak. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy minél inkább sikerül bevonni a kkv-k képviselőit – biztosítva ezáltal az érdekelt felek részvételét a felmerülő kérdések megoldásában és a feltétlenül szükséges magatartásváltozásban –, annál hatékonyabban valósul meg a „Vállalkozás 2020” cselekvési terv.

⁽¹⁾ HL C 48., 2011.2.15., 45. o.

⁽²⁾ HL C 68., 2012.3.6., 28. o. A szellemi tulajdon-jogoknak továbbra is be kell tölteniük hagyományos szerepüket az innováció és a növekedés ösztönzőiként.

3.5 Az EGSZB aggodalommal figyeli, hogy nincs egy olyan külön költségvetés, amely biztosítaná a cselekvési tervben foglalt intézkedések végrehajtását, továbbá a javasolt intézkedések megvalósítását biztosító működőképes költségvetési terv hiányában megkérdőjelezi a terv hatékonyságát. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy ezzel összefüggésben a strukturális alapok kulcsfontosságú szerepet játszhatnak, ezért felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy a következő közösségi referenciakeretben aknázzák ki megfelelően az alapokban rejlő lehetőségeket a vállalkozói szellem fejlesztése kapcsán. Az intézkedések nyomon követését és értékelését ugyancsak a strukturális alapokból kell finanszírozni.

3.6 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak a következő két év egyikét más hasonló események mintájára a vállalkozói szellem európai évének kellene nyilvánítania, ezáltal ösztönözve az „európai vállalkozói szellem” koncepciójának fejlesztését célzó közös kezdeményezéseket.

3.7 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság által a vállalkozások alapításával és fejlesztésével összefüggő bürokratikus terhek csökkentésének ösztönzésére tett erőfeszítéseket, és sürgeti a tagállamokat, hogy fogadjanak el olyan közös intézkedéseket, amelyek megóvják az európai piacot a más országok vagy régiók irányából fenyegető tisztességtelen versennyel szemben.

3.8 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a tagállamoknak a vállalkozói szellem fejlesztését célzó programjaikba be kell építeniük a szociális biztonsági rendszerekkel összefüggő olyan konkrét intézkedések kidolgozását, amelyek a munkavállalókéhoz hasonló szintű védelmet biztosítanak a vállalkozóknak, miáltal nagyobb biztonságot nyújtanak azoknak, akik kezdeményezéseik sikere érdekében mernek kockázatot vállalni.

3.9 Az EGSZB támogatja a „vállalkozók arca” elnevezésű virtuális csapatok létrehozását, amelyek valódi sikertörténetekkel igyekeznek javítani a vállalkozásról és a vállalkozókról kialakult képet és kivívni a társadalom elismerését e téren. A csapatok feladata az lesz, hogy növeljék a vállalkozás megbecsülését és ösztönözzék a közös kezdeményezéseket. Az Európai Bizottság már megtette az első lépést ebben az irányban azzal, hogy minden évben, a kkv-k európai hete keretében közzéteszi a „Secret of Success” című kiadványt, amelyben a tagállamokban működő, a kkv-k nagyköveteinek tekinthető vállalkozók szerepelnek. Hasonló lépésnek tekinthető a digitális menetrend keretében indított „Start up Europe” kezdeményezés is.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A vállalkozói szellem népszerűsítése és a vállalkozói ismeretek oktatása

4.1.1 Az EGSZB elismeri és hangsúlyozza, hogy a vállalkozói szellem ösztönzésére és a vállalkozói ismeretek oktatására irányuló ráfordítások elengedhetetlenek a társadalomban szükséges kulturális változással kapcsolatban javasolt célok eléréséhez.

Az EGSZB nagyon fontosnak tartja, hogy erre az ösztönzésre már az iskolai oktatás korai éveiben sor kerüljön. Az EGSZB ugyanakkor emlékeztet arra, hogy a vállalkozói szellem a társadalom különböző szegmenseiben és a polgárok életpályájának egyes szakaszaiban egyaránt jelen van. A vállalkozói tevékenység ösztönözését tehát ebben az átfogó szemléletben kell megközelíteni. A civil társadalom általában kiváló táptalaj az általános vállalkozói szellem erősödése szempontjából kulcsfontosságú szociális vállalkozások fejlődéséhez. Az EGSZB azt ajánlja, hogy ez a megközelítés kapjon elismerést és támogatást.

4.1.2 Minden tagállamban vannak olyan figyelemre méltó bevált gyakorlatok, amelyeket az egyes tagállamok sajátosságait és szükségleteit szem előtt tartva terjeszteni és alkalmazni lehetne és kellene. E kezdeményezések megfelelő terjesztése és támogatása elősegítheti a vállalkozói szellem és kultúra jelentőségének kedvező megítélését szolgáló környezet kialakítását. Fontos, hogy a többéves pénzügyi keret a hatóságok és a különböző kkv-k képviselői számára biztosítsa a fenti bevált gyakorlatok népszerűsítéséhez és ösztönzéséhez szükséges forrásokat.

4.1.3 Az EGSZB – elvi síkon – e téren támogatja a bevált gyakorlatok népszerűsítését, ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy minden esetben figyelembe kell venni az egyes tagállamok jellegzetességeit annak érdekében, hogy az intézkedések igazodjanak az egyes országok sajátosságaihoz.

4.1.4 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az Enterprise Europe Network (európai vállalkozói hálózat, EEN) a tagállamok ösztönzése mellett a cselekvési tervvel kapcsolatos tájékoztatásukra is lehetőséget ad. E tevékenység hatékonyságának növelése érdekében támogatni kell az EEN együttműködését a vállalkozói szellem fellendítésében részt vevő további – különösen a kkv-hoz kapcsolódó – szervezetekkel. Szem előtt kell tartani, hogy az EEN az egyes országokban eltérő intenzitással működik.

4.2 A vállalkozói kultúra ösztönzése

4.2.1 Az EGSZB támogatja a társadalom vállalkozói szellemmel kapcsolatos mozgósítását célzó politikákat, amelyek alapját a sikeres modellek és korábbi esetek adják. A társadalom általában követi a jó példákat, miáltal – többek között – hatékonyan kivívható a vállalkozói szellem kedvező megítélése és biztosítható a különböző célértékek teljesítéséhez szükséges nagyobb önbizalom.

4.2.2 Az említetteknek megfelelően ugyanakkor a vállalkozói kultúrát már igen korán érdemes ösztönözni a fiatalok körében. Ok-okozati összefüggés figyelhető meg a vállalkozói szellem fejlesztésével kapcsolatos célok és az innováció között. A fiatalokat ösztönzik, és kedvező reakcióra készítetik az olyan kultúrából és környezetből fakadó ingerek, amelyek támogatják a saját, önálló alkotások létrehozását, és lelkesednek azokért az eredményekért, amelyeket valóban maguknak köszönhetnek. Minél korábban vonják be a fiatalokat olyan projektekre,

amelyek során a gyakorlatban sajátíthatják el a vállalkozói készségeket és szembesülnek a vállalkozói kultúra, valamint a közös célok és értékek mentén való együttműködés sikeres példáival, annál ígéretesebbek a majdani eredmények. Az EGSZB támogatja azokat a kezdeményezéseket, amelyek segítséget nyújtanak az oktatóknak a vállalkozói szellem népszerűsítésében és ösztönzésében, mivel szerepet játszanak a magatartásformák megváltoztatásában. A vállalkozói szellem ösztönzésére irányuló programok jó példája a tanárok bevonásával megvalósuló *FI in Schools* ⁽³⁾ elnevezésű program. Az EGSZB emlékeztet továbbá a „Vállalkozói szellem az oktatásban” címmel kiadott jelentés következtetéseire; ez a jelentés átfogó képet nyújt a vállalkozói szellemre való nevelés támogatására bevezetett különböző európai stratégiákról ⁽⁴⁾.

4.2.3 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy nem létezik egységes vállalati kultúra: az a méret, a tevékenység jellege és az ágazat szerint eltérő. A támogatási intézkedéseknek tehát valamennyi vállalatípust érinteniük kell, óvakodva attól, hogy egyetlen modellt részesítsenek előnyben. Emellett a vállalkozások partnereit, főleg a bankokat, a hatóságokat és a médiát is meg kell célozniuk, hogy az általuk nyújtott információkban és a választott politikákban vegyék figyelembe ezeket a kulturális eltéréseket.

4.2.4 Az EGSZB kiemeli, hogy az egységes piac és az európai szociális modell teljes mértékű érvényre juttatása és megvalósítása érdekében védeni kell és meg kell őrizni a vállalati formák sokféleségét, és azt ajánlja az európai uniós intézményeknek és a tagállamoknak, hogy ennek megfelelően járjanak el. Minden vállalati forma tulajdonképpen az európai történelem egy-egy aspektusát tükrözi, és közös emlékezetünk és különböző vállalkozói kultúránk hordozója ⁽⁵⁾. Az európai vállalkozói szellem teljes mértékű megvalósítása és ösztönzése érdekében is az európai cselekvési tervnek ki kell domborítania és érvényre kell juttatnia a vállalati formák sokféleségét és pluralizmusát.

4.3 A vállalkozásbarát környezet ösztönzése

4.3.1 Nyilvánvalónak tűnik, hogy számos szinten be kell még bizonyítani, hogy a vállalkozások alapítása egy olyan közösség erőfeszítéseinek gyümölcse, amely elismeri, értékeli és hajlandó elfogadni az üzletember vagy a vállalkozó által megteremtett hozzáadott értéket. A jelenlegi gazdasági helyzetben még sokkal fontosabb, hogy a vállalkozások szerepét mindenki konstruktív szemlélettel közelítse meg.

4.3.2 A vállalkozói kultúra megfelelő támogatásán kívül – különösen jogi szempontból – valóban fenntartható és megbízható körülményeket kell teremteni azoknak, akik hajlandóak befektetni és kockázatot vállalni egy ötlet, egy koncepció vagy egy gazdasági tevékenység megvalósítása érdekében.

4.3.3 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy döntő fontosságú, hogy ösztönözzük új vállalkozások létrehozását és elősegítsük a bezárással vagy csőddel fenyegetett vállalkozások adás-vételét. Azonban éppilyen fontos, hogy támogassuk a működő vállalkozásokat is. A vállalkozás az alapítás és a megszüntetés közötti teljes életciklusa során olyan konkrét szakpolitikákat igényel, melyeknek része a munkahelyteremtést és a fenntartható gazdasági tevékenységeket, az innovációt, továbbá a belső piaci és világszintű versenyképességet célzó jobb szabályozás.

4.3.4 Végeredményben a tagállamoknak kell úgy összehangolniuk a feltételeket, hogy a legkülönbözőbb vállalati formák struktúráit figyelembe véve létrejöhessenek a vállalkozások, illetve a vállalkozói és a szociális gazdasági tevékenységek fejlődéséhez szükséges optimális feltételek. A kollektív vállalati tőkerészesedés különböző formáiról vagy a szövetkezeti tömörülésekről szóló sikertörténetek elősegíthetik a tagállamok által megvalósítandó változásokat ⁽⁶⁾.

4.3.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a tagállamoknak jobban össze kellene hangolniuk a cégalapítás feltételeire vonatkozó tájékoztatást annak érdekében, hogy az egyenlő feltételek ösztönözzék a vállalkozói szellemet. Hozzáférhetővé kellene tenniük a különféle vállalkozási formákra tekintettel levő támogató szolgáltatásokat is.

4.3.6 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a finanszírozás európai léptékű kérdés, amelyet valamennyi tagállamnak nagyon körültekintően kell kezelnie. A pénzügyi likviditás korlátozottsága leginkább azokat a kisvállalkozókat sújtja, akik egy adott projektbe kívánnak befogni. Ezért feltétlenül meg kell erősíteni az e kezdeményezések támogatására irányuló olyan finanszírozási mechanizmusokat, amilyenek például a kölcsönös garancia-rendszerek vagy a kedvezményes hitelkeretek, ezek ugyanis kiemelt fontossággal bírnak a kisvállalkozók számára, akik a hagyományos hitelpiacon nem jutnak finanszírozáshoz ⁽⁷⁾.

4.3.7 Az EGSZB egyetért továbbá az innováció mértékével arányos kockázatot vállaló innovatív projektek támogatását célzó eszközök megerősítésével. Ennek megfelelően támogatja a társadalom mozgatórugójaként működő új technológiák kikísérletezését, bemutatását és bevezetését célzó pénzügyi hozzájárulásokat.

4.3.8 Az EGSZB úgy véli, hogy napjainkban, amikor a vállalkozásokra különösen nehéz idők járnak, a vállalkozások átruházását megkönnyítő intézkedésekre olyan lehetőségként kell tekinteni, amely képes egyes gazdasági ágazatok újjáélesztésére és a munkaerőpiac felélénkítésére.

⁽³⁾ <http://www.fiinschools.com>

⁽⁴⁾ http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/documents/thematic_reports/135EN.pdf

⁽⁵⁾ HL C 318., 2009.12.23., 22. o.

⁽⁶⁾ HL C 191., 2012.6.29., 24. o.

⁽⁷⁾ HL C 181., 2012.6.21., 125. o. és HL C 351., 2012.11.15., 45. o.

4.3.9 Fontos továbbá e tekintetben, hogy milyen a belső piaci keretszabályozásra vonatkozó hatályos jogszabályok minősége. Bár a tagállamoknak még mindig sok tennivalójuk van e téren, már nem lehet visszafordulni.

4.4 El kell utasítani a kudarcral kapcsolatos megbélyegzést. A kudarc nem az „út vége”: le kell vonni belőle a megfelelő következtetéseket, majd pedig a fejlődés egy szakaszaként lehet és kell azt felfogni.

4.4.1 A sikertelenség és a második lehetőség kapcsán sok szó esik az amerikai vagy az angolszász kultúráról. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a társadalom egészének igyekeznie kell, hogy másként tekintsenek a vállalkozókra, akik képesek felülemelkedni a kezdeti sikertelenségeken. Ezért az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy létre kell hozni olyan mechanizmusokat, amelyek hosszú távon biztosítják a lehetőségeket azok számára, akikben megvan a vállalkozói szellem, és szeretnének valami valóban újszerűt létrehozni. A pénzügyi rendszer nem tekintheti az új dolgok megteremtésére irányuló első próbálkozás kudarcát az út végének. Olyan fejlődési lehetőségként lehet és kell is felfognia, amely mintegy felkészít az új vállalkozási projektekre. Az EGSZB is úgy véli azonban, hogy egy adott kultúra túlzott támogatása az eredeti szándékkal ellentétes hatást is kiválhat, ezért minden körülmények között szem előtt kell tartani a józan megfontolást és mértéket.

4.5 A kkv-knak nyújtott támogatások megerősítése

4.5.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a vállalkozásokra vonatkozó szabályoknak világosabbaknak és egyszerűbbeknek kell lenniük mindazok számára, akik vállalatot kívánnak létrehozni vagy fejleszteni. Az EGSZB támogatja a vállalkozások alapításához és korszerűsítéséhez kapcsolódó bürokratikus terhek csökkentésére irányuló bizottsági és tagállami erőfeszítéseket. A cégalapításnak, legyen szó akár ipari, szolgáltató vagy technológiai vállalkozásról, egyszerűnek, gyorsnak, ugyanakkor – akár a vállalkozást alapítani szándékozók, akár a szabályozó szervek részéről felmerülő esetleges túlzások és félreértések elkerülése érdekében – megfelelően alátámasztottnak kell lennie.

4.5.2 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon bejelentésével, amely szerint munkacsoportot hoz létre annak értékelésére, hogy a szabadfoglalkozású vállalkozóknak milyen sajátos szükségleteik vannak olyan kérdésekkel kapcsolatban, mint például az egyszerűsítés, a tevékenység nemzetközivé tétele vagy a finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a szubszidiaritás elvére és a szabadfoglalkozású vállalkozók egyes tagállamokban betöltött sajátos szerepére való tekintettel ösztönözni kellene a Szabadfoglalkozású Vállalkozók Európai Chartájának kidolgozását a Kisvállalkozások Európai Chartájának mintájára.

4.5.3 Az EGSZB egyetért a vállalkozásoknak biztosított tanácsadói és segítségnyújtási szolgáltatásokkal, felhívja azonban a figyelmet arra, hogy több szakterületen jártas, a piacot és annak sajátosságait jól ismerő csapatokat kell létrehozni. Ezért emlékeztet arra, hogy fel lehetne használni azon egykori vállalkozók

és tapasztaltabb vállalkozók felhalmozódott tapasztalatait, akik a generációk közötti gyümölcsöző párbeszéd jegyében hajlandóak tudásuk átadásával segíteni az újdonsült vállalkozókat. Ennek érdekében az EGSZB fontosnak tartja, hogy ezek a tevékenységek ne csupán önkéntes alapon valósuljanak meg, hanem rendelkezzenek melléjük olyan ösztönzőket, amelyek lehetővé teszik, hogy a mentorok és a vállalkozók egyaránt részesüljenek a létrejövő értékekből. Ez egyúttal lehetővé teszi olyan emberek bevonását, akik bár már nincsenek jelen az aktív munkaerőpiacon, még mindig képesek hasznos segítséget nyújtani a társadalomnak.

4.5.4 A kkv-k együttműködési hálózatait ösztönözni kellene, mivel a méretgazdaságosságnak (a marketinggel, a beszerzéssel vagy más közösen igénybe vett szolgáltatásokkal kapcsolatos költségek megosztása, a kiegészítő javakat vagy szolgáltatásokat előállító szervezeti egységek együttműködése, valamint innovációs és nemzetközivé válási lehetőség) köszönhetően számottevően javítják a kkv-k életképességét.

4.5.5 Az adminisztratív egyszerűsítésre és az új vállalkozók támogatására irányuló erőfeszítések mellett az EGSZB a vállalkozói szervezetek tanácsadói szerepét (coaching és mentorálás) is hangsúlyozza, amelyet alapvető jelentőségűnek tart. Ezek nélkül az intézkedések nélkül a kkv-k, és különösképpen a mikrovállalkozások – bár közvetlenül érintettek – önerejükből nem férhetnek hozzá a közösségi finanszírozáshoz és alapokhoz, és nem képesek arra, hogy újításokat vezessenek be, fejlesszék versenyképességüket és végrehajtsák az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezéseit. Az EGSZB sajnálattal veszi tudomásul, hogy a cselekvési terv nem tartalmazza a vállalkozói szervezeteket segítő coaching/mentorálás megerősítését. Kéri, hogy hozzák létre a 4. cselekvési tengelyt ezeknek az intézkedéseknek a köztes szervezetek támogatásán keresztüli megerősítésére. Az intézkedéseknek kifejezetten a legkisebb vállalkozásokra kell irányulniuk.

4.6 Meghatározott csoportoknak nyújtott támogatás

4.6.1 Az EGSZB egyetért azokkal a törekvésekkel, amelyek a társadalom azon csoportjait igyekeznek mozgósítani, amelyek egyre nagyobb szerephez jutnak az ilyen jellegű közös célok elérésére irányuló erőfeszítésekben.

4.6.2 Az EGSZB egyetért a cselekvési tervben említett csoportoknak – így a munkanélkülieknek, a nőknek, az időseknek, a fiataloknak, a fogyatékkal élőknek és a bevándorlóknak – a vállalkozói szellemmel, a vállalkozások alapításával és társadalmi értékek teremtésével összefüggő mozgósítását célzó intézkedésekkel. A bevált gyakorlatok támogatása és terjesztése e csoportok körében átfogóbb megközelítés alkalmazását és a megfelelő intézkedések végrehajtását teszi lehetővé. Az EGSZB egyetért azzal, hogy e csoportok képesek mozgósítani a társadalmat a fenti kérdésekkel összefüggésben, és támogatja, hogy körükben elterjedjen a vállalkozói szellem és az innováció értékeire irányuló fejlesztési politikákat annak érdekében, hogy így ösztönözzék részvételüket ebben az egész Európát érintő feladatban.

4.6.3 Az EGSZB kifejezetten felhívja az intézmények figyelmét arra, hogy növekszik az új önálló tevékenységbe kezdő vagy azt újrakezdő idős nyugdíjasoknak a száma. Ez a jelenség elsősorban a magasabb várható élettartammal, az egészségügy terén elért fejlődéssel, valamint a válság nyugdíjak összegére gyakorolt hatása miatti jövedelemkiegészítésnek a szükségességével magyarázható. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, a Parlamentet és a Tanácsot, hogy több tagállam tapasztalatai alapján dolgozzanak ki és állítsanak fel olyan rendszereket, amelyek támogatják az ezen az úton haladni kívánó időseket, és egyszerűsítik tevékenységük keretét.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fogyasztási cikkek biztonságosságáról, valamint a 87/357/EGK tanácsi irányelv és a 2001/95/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

(COM(2013) 78 final – 2013/0049 (COD))

(2013/C 271/15)

Főelőadó: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

2013. február 25-én a Tanács és 2013. március 12-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fogyasztási cikkek biztonságosságáról, valamint a 87/357/EGK tanácsi irányelv és a 2001/95/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

COM(2013) 78 final - 2013/0049 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2013. február 12-én megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER személyében, és 120 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság álláspontját egy olyan jogi keret létrehozásáról, amely magas szintű védelmet nyújt a fogyasztók számára és előírja azt a kötelezettséget, hogy a fogyasztási cikkeknek biztonságosnak kell lenniük.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a meglévő jogi szövegek egységes szerkezetbe foglalására a rendelet a megfelelő jogi eszköz, amely e szövegeket a termékek forgalmazásának új jogi keretrendszeréhez igazítja. A rendelet közös kritériumokat állapít meg, ezzel az Unió valamennyi államában azonos szintű biztonságot teremt.

1.3 Mivel a rendelet az egyetlen jogi eszköz, amely lehetővé teszi, hogy az összes uniós tagállam azonos, egyenlő kockázati szintet biztosító intézkedéseket fogadjon el, a javaslatot célszerű úgy megszövegezni, hogy rendelkezéseit minden uniós országban hasonlóképpen lehessen értelmezni.

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy mivel a szabványosításnak nagy jelentősége van a fogyasztási cikkek biztonságosságának garantálásában, az Európai Bizottságnak fokozottabban kellene támogatnia a fogyasztók részvételét a CEN és más hasonló szervezetek munkájában.

1.5 A belső piac teljes körű megvalósítása szempontjából az EGSZB egyrészt úgy véli, hogy a javaslat a fogyasztók védelmét szolgáló fontos intézkedést jelent, mivel csökkenti a sérülések és a halálesetek kockázatát, ezáltal helyreállítja a bizalmat; másrészt úgy véli, hogy a kereskedelmi ügyletekben átláthatóságra és tisztességes gyakorlatra van szükség, hogy a veszélyes termékeket előállítani és értékesíteni szándékozó piaci szereplők ne tegyenek szert tisztességtelen előnyre azokkal a versenytárs-

ikkal szemben, akik elfogadják a termékeik biztonságossá tételével járó költségeket.

2. Bevezetés

2.1 A fogyasztók biztonságának védelme magában foglalja, hogy a rendelkezésükre bocsátott árukat és szolgáltatásokat úgy kell kialakítani, hogy rendes vagy előre látható feltételek melletti használat esetén ne jelentsenek veszélyt a fogyasztók biztonságára, és amennyiben mégis veszélyt jelentenének, gyors és egyszerű eljárásokkal kivonhatók legyenek a piacról. Az 1975. évi előzetes program⁽¹⁾ óta ez az európai fogyasztóvédelmi politika egyik elsődleges elve. A fogyasztók érdekeinek védelméről és előmozdításáról szóló 1986. június 23-i tanácsi állásfoglalás⁽²⁾ következtében a műszaki harmonizáció és a szabványosítás⁽³⁾ területén előtérbe került az úgynevezett „új megközelítés”.

2.2 Az általános termékbiztonságról szóló, 1992-ben elfogadott első irányelvet⁽⁴⁾ az Európai Parlament és a Tanács 2001. december 3-i 2001/95/EK irányelve⁽⁵⁾ váltotta fel, amely 2002. január 15-én lépett hatályba, és amelyet a tagállamoknak 2004. január 15-ig kellett átültetniük nemzeti jogrendjükbe. A témában az EGSZB is kifejtette véleményét⁽⁶⁾, amelyben támogatta az Európai Bizottság által javasolt megközelítést, azonban bizonyos kérdések tekintetében fenntartásokat fogalmazott meg.

⁽¹⁾ Az Európai Gazdasági Közösségnek a fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos politikájának előzetes programjáról szóló, 1975. április 14-i tanácsi állásfoglalás. HL C 92., 1975.4.25., 1. o.

⁽²⁾ HL C 167., 1986.7.5., 1. o.

⁽³⁾ Amely a Tanács 1985. május 7-i állásfoglalásán alapul (HL C 136., 1985.6.4., 1. o.).

⁽⁴⁾ HL L 228., 1992.8.11., 24. o.

⁽⁵⁾ HL L 11., 2002.1.15., 4. o.

⁽⁶⁾ HL C 367., 2000.12.20., 34. o.

2.3 Létrejött a nem élelmiszer jellegű termékekre vonatkozó sürgősségi riasztórendszer (RAPEX), amely – a „vészhelyzetek” kezelése érdekében – lehetővé teszi az információáramlást az Európai Bizottság és a tagállami hatóságok között a tagállami hatóságok és a gazdasági szereplők által a fogyasztók egészségére és biztonságára súlyos veszélyt jelentő termékekkel kapcsolatban hozott intézkedésekről. Az Európai Bizottság 2004-ben egyedi iránymutatásokat⁽⁷⁾ fogadott el a RAPEX megfelelő működésének biztosítása érdekében.

2.4 Noha a 27 tagállam átültette az irányelvet saját jogrendjébe, a végrehajtásra vonatkozó szabályok nem egyeztek meg az összes tagállamban, és bizonyos átültető jogi aktusok között eltérések voltak, többek között az alábbiak tekintetében:

- az irányelv 3. cikkében megállapított, a termékbiztonság értékelésére vonatkozó kritériumok;
- a nyomon követhetőséget illetően néhány tagállam kötelezővé tette a gyártó (vagy ezenfelül az importőr) kilétének és adatainak a terméken vagy a csomagoláson történő feltüntetését, ugyanakkor más tagállamokban ez önkéntes;
- másrészt néhány tagállamban a gyártókra vonatkozó bejelentési kötelezettség csak az ismert kockázat esetében előírás, és nincs bejelentési kötelezettség, amikor a gyártónak a rendelkezésre álló információk alapján „tudnia kellene” a veszélyről.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 A rendeletjavaslat a „*termékbiztonsági és piacfelügyeleti csomag*” részét képezi, amelyben megtalálható a piacfelügyeletről szóló egységes rendeletre irányuló javaslat és egy a 2013–2015 közötti időszakra vonatkozó többéves piacfelügyeleti cselekvési terv is.

3.2 A rendeletjavaslat célja a fogyasztási cikkek biztonságosságára és a termékek forgalmazására vonatkozó, az utóbbi években jóváhagyott jogi keret kiegészítése az előállított, nem élelmiszer jellegű termékek tekintetében, bizonyos termékek, például a régiségek kivételével. A javasolt rendelet előírja, hogy a fogyasztási cikkeknek „*biztonságosnak*” kell lenniük, bizonyos kötelezettségeket ró a gazdasági szereplőkre, egyszersmind rendelkezéseket tartalmaz az általános biztonsági követelményekkel kapcsolatos előírások kidolgozására vonatkozóan. Az Európai Bizottság javaslatának jogalapját az EUMSZ belső piac létrehozásával és működésével kapcsolatos intézkedésekre vonatkozó 114. cikke képezi, amely alapul szolgál az Unió és a tagállamok közötti megosztott hatáskörök gyakorlásához.

3.3 Az Európai Bizottság jogalkotási eszközt vált, és irányelv helyett rendeletre vonatkozó javaslatot terjeszt elő azzal a céllal, hogy valamennyi uniós tagállamban azonos szintű biztonságot

teremtjen és összhangba hozza az e területet szabályozó jogszabályokat; ennek érdekében egy sor közös kritériumot határoz meg, megőrizve az ágazatspecifikus jogszabályokat. A javaslat világos és részletes szabályokat ír elő, amelyek az egész Unióban egységes módon és egyidejűleg lesznek alkalmazandók.

3.4 Az Európai Bizottság fenn kívánja tartani a fogyasztók egészségének és biztonságának magas szintű védelmét, ésszerűsítve és egyszerűsítve a biztonsági rendszer működését és egyéb uniós jogszabályokhoz való kapcsolódását.

3.5 A javaslat hatályon kívül kívánja helyezni a 87/357/EKG és a 2001/95/EK irányelvet, amelyek tartalmát a kidolgozás alatt álló két rendeletjavaslat foglalja magában. Ily módon a jelenleg az általános termékbiztonságról szóló irányelvben foglalt piacfelügyeleti és RAPEX-rendeletek átkerülnek az új, egységes piacfelügyeleti rendeletre vonatkozó javaslatba, így minden idevonatkozó előírást egyetlen jogszabály foglal össze, miáltal a RAPEX lesz a veszélyt jelentő termékek riasztási rendszere.

3.6 A vizsgált javaslat másrészt megállapítja a fogyasztási cikkek értékesítési láncában részt vevő érintett gazdasági szereplők (gyártók, importőrök, forgalmazók) alapvető kötelezettségeit, amennyiben azokra nem vonatkoznak az ágazatspecifikus uniós harmonizációs jogszabályok szerinti megfelelő követelmények. A javaslat szerepe következésképpen arra korlátozódik, hogy az ágazati formában nem szabályozott helyzeteket vagy e helyzeteknek az ágazatspecifikus jogszabályokon kívül eső részét szabályozza.

3.7 Az általános alapelv szerint az uniós piacon való forgalomba hozatalkor vagy forgalmazáskor minden nem élelmiszer jellegű terméknek biztonságosnak kell lennie. A gazdasági szereplőkre vonatkozó részletes kötelezettségek csak azokat a szereplőket terhelik, akik nem esnek valamely termékágazat harmonizációs jogszabályaiban előírt megfelelő kötelezettségek hatálya alá.

3.8 A javaslat egyszerűsíti a helyzetet azáltal, hogy egyértelmű kapcsolódási pontok jönnek létre az ágazatspecifikus jogszabályokkal, és egyszerűbbé válnak az előírások. A polgárok egészségét és biztonságát szavatolni kívánó ágazatspecifikus uniós harmonizációs jogszabályoknak megfelelő fogyasztási cikkek a javasolt rendelet értelmében is biztonságosnak tekintendők.

3.9 Másrésztől, a fogalom meghatározásokkal foglalkozó rész frissült, és összhangba került a termékek forgalomba hozatalának új jogi keretrendszerével. Továbbá az a folyamat, amellyel azonosíthatók azok a hatályos európai előírások, amelyek alapján vélelmezhető, hogy egy termék biztonságos, illetve ennek hiányában új európai előírás kidolgozása kérhető, jelentősen egyszerűsödött és összhangba került a szabványosítás új, átfogó keretével.

⁽⁷⁾ A Bizottság 2004/418/EK határozata (HL L 151., 2004.4.30., 84. o.).

3.10 A gazdasági szereplők kötelezettségei egyebek mellett a nem biztonságos termékek címkézésével, azonosításával és a végrehajtandó kiigazító intézkedésekkel, valamint az illetékes hatóságok tájékoztatásával kapcsolatos területekre terjednek ki.

3.10.1 A javaslat előírja továbbá, hogy a gazdasági szereplőknek azonosítani kell tudniuk azokat a szereplőket, akik nekik szállították, illetve akiknek ők maguk szállították a terméket. Az Európai Bizottság jogosult olyan intézkedések meghozatalára, amelyek arra kötelezik a gazdasági szereplőket, hogy elektronikus nyomkövetési rendszert hozzanak létre, illetve ilyet használjanak.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB szükségesnek tartja a fogyasztók – különösen az áruk fogyasztóinak – egészségét és biztonságát magas szinten védő szabályozást, és úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslata hozzájárulhat ennek megerősítéséhez, jóllehet azt óhajtja, hogy az Európai Bizottság vegye figyelembe a javaslat egyértelművé tétele érdekében e véleményben kifejtett megfontolásokat.

4.2 Az EGSZB felhívja a figyelmet a javaslat indokolásának teljes szövegére, amelynek egyes részei később nem kerültek be a rendelkező részbe. Így például a preambulumbekendések megemlítik, hogy az új javaslat valamennyi értékesítési módszerre, többek között a távértékesítésre is vonatkozik, ami a rendelkező részből hiányzik. Ezért figyelembe véve a javasolt jogi eszközt, amely a valamennyi uniós tagállamon belüli azonos értelmezés érdekében előírja a kritériumok előzetes egységesítését, ajánlatos lenne legalább általánosan utalni a fentiekre a rendeletjavaslat rendelkező részében.

4.2.1 A rendelet az EGSZB véleménye szerint célszerű és arányos megoldás, mivel az egyetlen jogi eszköz, amely lehetővé teszi, hogy az összes uniós tagállam azonos, egyenlő kockázati szintet biztosító intézkedéseket fogadjon el. Ezenkívül a 87/357/EGK és a 2001/95/EK irányelv hatályaon kívül helyezésének megfelelő eszköze, amennyiben a szükséges termékbiztonság tekintetében megőrzi az azokban meghatározott védelmi szintet.

4.2.2 Mindez a piac és a fogyasztók jogbiztonságát eredményezi, ami az intézkedések egyszerűsítésével együtt az elfogadás gazdasági költségeinek csökkenését idézi elő, a javaslat rendelkezéseit pedig minden uniós országban hasonlóképpen kell értelmezni.

4.2.3 Hangsúlyozni kell, hogy a rendeletjavaslat elhatárolja alkalmazási körét az ágazatspecifikus uniós jogszabályoktól. Ezért ajánlatos lenne az 1. cikkben kiemelni a javaslat „általános” és átfogó jellegét a fogyasztási cikkek biztonságosságára vonatkozó egyéb ágazati szabályozáshoz képest.

4.3 Az irányelvhez hasonlóan a javasolt rendelet is előírja, hogy a fogyasztási cikkeknek „biztonságosnak” kell lenniük. Bizonyos kötelezettségeket ró a gazdasági szereplőkre, továbbá rendelkezéseket tartalmaz az általános biztonsági követelményekkel kapcsolatos előírások kidolgozására vonatkozóan. A rendelkező részben azonban nem szerepel kifejezetten az „elővigyázatosság elve”, amelynek a termékbiztonságot vezérelnie kell, ezt a hiányosságot tehát pótolni kell.

4.4 A javaslat fogalom meghatározásai

4.4.1 A javaslat fogalom meghatározásai kapcsán az EGSZB úgy véli, hogy azok némelyikét felül kellene vizsgálni, mivel – terminológiai, fordítási okokból vagy éppen a tagállamok eltérő jogi hagyományai folytán – a jövőben problémákat okozhatnak a rendelet alkalmazása során.

4.4.2 A „biztonságos” termékek fogalma megfelelő, és magában foglalja azokat a különböző szempontokat, amelyek segítségével értékelhető, hogy a termék – összefüggésben azokkal a körülményekkel, amelyeket a fogyasztónak ismernie kell (a termék élettartama, jellege, összetétele) – milyen biztonságosságot nyújt. A meghatározást mindazonáltal ki kellene egészíteni az „előállított” kifejezéssel.

4.4.3 Továbbá, a „rendes” vagy „ésszerűen előre látható” kifejezések némi zavart okozhatnak, amennyiben az ésszerűség kritériumából esetleg arra lehet következtetni, hogy a fogalom bármilyen, akár nem biztonságos termékre is kiterjedhet, azzal a feltétellel, hogy azt megfelelő módon használják.

4.4.4 A „rendes” kifejezést talán a „szokásos” kifejezéssel kellene felváltani, vagy adott esetben az említett kifejezést, amelyet kétértelműség jellemez, össze lehetne kapcsolni a megcélzott fogyasztó fogalmával. Ebből a célból az EGSZB javasolja, hogy az említett kifejezést váltsák fel a „nem biztonságos termék” kifejezéssel, mivel így a fogalmat egységesíteni lehetne a hibás termékekért való felelősségről szóló irányelvben⁽⁸⁾ már alkalmazott fogalommal. E jogszabályi egységesítést tanácsos lenne végrehajtani a tagállamokban, jóllehet a termék fogalma az adott területen szélesebb körű lehet.

4.4.5 A „meghatalmazott képviselő” meghatározással kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a „meghatalmazás” kifejezés használata a jövőben bonyodalmakat okozhat bizonyos országokban, amelyek esetleg előírhatják egy előzetes megbízási szerződés megkötését, ezért célszerű lenne e kifejezést az „írásos megbízási” kifejezéssel felváltani, amely a tagállamok számára meghagyja annak lehetőségét, hogy a belső jogrendjüknek legmegfelelőbb szerződéses formát válasszák, egyúttal elejét veszi annak, hogy a szerződéses kérdésekben a jövőben esetleg problémák merüljenek fel.

⁽⁸⁾ HL L 210., 1985.8.7., 29. o.

4.4.6 A „súlyos veszély” fogalom meghatározását ajánlatos lenne kiterjeszteni minden „kitettségre, kockázatra és veszélyre”, amely így nagyobb védelmet biztosítana a fogyasztóknak. Azaz a „súlyos veszély” fogalmát össze kell kapcsolni a veszélyek ismertté válásának pillanatában való azonnali cselekvés és intézkedés szükségességével.

5. Részletes megjegyzések

5.1 A rendeletjavaslat különös jelentőséget tulajdonít a gazdasági szereplőkre háruló kötelezettségek egységesítésének és egyszerűsítésének, amivel az EGSZB – tekintettel a gazdasági szereplők és a nemzeti hatóságok körében egyaránt tapasztalható zavarra – teljes mértékben egyetért.

5.2 A 4. cikk szövegébe be kellene illeszteni „az e rendeletben az alábbiakban meghatározottak szerinti” tagmondatot, tekintettel arra, hogy a biztonságosság fogalma esetleg nem egyezik más ágazati szabályok rendelkezéseivel.

5.3 A rendelkező részben egyértelművé kellene tenni, hogy a szolgáltatásoknak a rendelet alkalmazási körébe kerülésével összefüggésben a javaslat mire terjed ki. Az EGSZB mindazonáltal reméli, hogy az Európai Bizottság teljes körű javaslatot fog előterjeszteni az Unióban nyújtott szolgáltatások biztonságosságára vonatkozóan.

5.4 A 6. cikk (1) bekezdésének d) pontjában említett „kiszolgáltatott fogyasztók” kifejezés kapcsán tisztázni kellene, hogy e fogalom valamely általános kritériummal (életkor, egészség stb.) van-e összefüggésben, vagy a termék sajátosságaitól függ (elegendő ismeretek hiánya). Az EGSZB úgy véli, hogy az uniós jog koherenciájának erősítése érdekében az uniós jogban bevett, önálló fogalmakat kellene alkalmazni, ahelyett, hogy minden egyes jogalkotási javaslatban új fogalom meghatározásokra lenne szükség.

5.5 A 6. cikk (2) bekezdésének h) pontja a biztonságosság tekintetében a fogyasztó ésszerű elvárásaira utal. Az „ésszerűség” fogalmát „a termék jellegével, összetételével és rendeltetésével összefüggésben” kifejezéssel kellene pontosítani, ami növelné a szöveghez kapcsolódó jogbiztonságot.

5.6 Az EGSZB úgy véli, hogy a fogyasztóknak jogukban áll, hogy a termékek eredetére vonatkozó egyértelmű és pontos információkkal rendelkezzenek, és a termékeken – az uniós jogban foglaltaknak megfelelően – minden esetben fel kell tüntetni a származásukra vonatkozó konkrét adatokat.

5.7 Továbbá az említett előírás megfogalmazását olyan értelemben is módosítani kellene, hogy a gyártóknak és importőröknek „biztosítaniuk kell” az adott rendelkezésben meghatározott kötelezettségek teljesítését.

5.8 A gyártók és egyéb szereplők kötelezettségei

5.8.1 A rendeletjavaslat szabályokat állapít meg a gyártók által készítendő dokumentációra és a fogyasztók biztonságának fenntartása érdekében teendő intézkedésekre vonatkozóan, amelyeket az EGSZB megfelelőnek talál.

5.8.2 E konkrét kötelezettségek a forgalmazott termék mintájának vizsgálatára, a panaszok kivizsgálására és a panaszok, a nem megfelelő termékek és a termékvisszahívások nyilvántartására, valamint a forgalmazók minden ilyen ellenőrző intézkedéssel kapcsolatos folyamatos tájékoztatására vonatkoznak.

5.8.3 A javaslat azonban nem határozza meg konkrétan e kötelezettségek végrehajtásának módját, azaz, hogy az egyes tagállamok önállóan dönthetnek-e az elvégzendő intézkedések (például egy speciális nyilvántartás létrehozása) szabályozásáról, vagy pedig, ahogy az megfelelőbb lenne, ezeket az intézkedéseket harmonizálni kell-e egy olyan előrejelző rendszer működtetése érdekében, amely kellő időben tájékoztatná a piacot ahhoz, hogy hathatós intézkedésekkel előzze meg a károk esetleges bekövetkeztét.

5.9 Műszaki dokumentáció

5.9.1 A fogyasztók tájékoztatására vonatkozó kötelezettségnek kizárólag a termékek felhasználásával és jellegével kapcsolatos kérdésekre kell irányulnia, és nem terjedhet ki az úgynevezett műszaki dokumentációra, amely üzleti titoknak minősülő adatokat és a gyártók egyéb bizalmas információit tartalmazhatja; ez utóbbiakat azonban a hatóságok rendelkezésére kell bocsátani, amelyek e célból a javaslatban nem szereplő, egyértelmű közös szabályokat határoznak meg.

5.9.2 Mivel a szövegből az tűnik ki, hogy egy adott termék nem biztonságos voltából adódó károkért a gyártó tehető felelőssé, helyénvalóbb lenne meghatározni, hogy az említett dokumentáció tartalmának érvényességi ideje tíz év. A nagyobb egyértelműség kedvéért a 8. cikk (6) bekezdésében „a gyártók gondoskodnak arról” kifejezést „a gyártók felelősséget vállalnak azért” kifejezéssel kellene felváltani, amely jobban összhangban van a gyártókra háruló kötelezettséggel. A megfelelő változtatásokkal ugyanez vonatkozik az importőrökre és felelőségükre, valamint a műszaki dokumentáció tíz éven keresztül megőrzésére vonatkozó kötelezettségekre, hasonlóan a többi gazdasági szereplőhöz.

5.9.3 Annak érdekében, hogy a fogyasztók maradéktalanul gyakorolhassák a meghatározott termékkel kapcsolatos tájékoztatáshoz való jogukat, ajánlatos lenne, hogy a gyártóra a 8. cikk (7) bekezdésében rótt kötelezettség alapján megjelölendő egyetlen kapcsolattartási cím igénybevétele a fogyasztó számára ne jelentsen terhet, azaz ne keltse azt a benyomást, hogy igénybevétele valamilyen implicit „büntetéssel” jár.

5.10 Az EGSZB a legmagasabb szintű védelmet kéri a megtévesztő megjelenésű fogyasztási cikkek esetében, különösen a játéknak látszó termékek tekintetében, amelyekre a kiskorúak magas szintű védelmének biztosítása érdekében a játékok biztonságáról szóló irányelvben meghatározott szabályozást kellene alkalmazni.

5.11 Az EGSZB szükségesnek tartja a termékeknek a teljes értékesítési láncban végigvonuló nyomon követhetőségét, mivel az elősegíti a gazdasági szereplők azonosítását és a nem biztonságos termékek elleni megfelelő kiigazító intézkedések meghozatalát, vagyis a termék visszahívását vagy adott esetben forgalomból való kivonását.

5.12 A megfelelés védelmezését biztosító európai szabványokat illetően az EGSZB úgy véli, hogy a javaslat javítani fogja a rendszer működését. Ennek ellenére az átmeneti rendelkezéseket és a megfelelés védelmezését a jogbiztonság növelése érdekében egyértelműbbé kellene tenni.

5.12.1 A szabványosítás jelentőségére való tekintettel az EGSZB úgy véli, hogy az európai szabványügyi szervezeteket el kell látni a teljesítményük növeléséhez és a kiváló minőség biztosításához szükséges forrásokkal, ezenkívül a fogyasztóknak hatékonyabb képviselőt kell biztosítani e szervezetekben.

5.13 A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok szabályozása elvben ésszerű, bár nem tűnik logikusnak, hogy a felhatalmazás határozatlan időre szóljon. Továbbá a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok nem érinthetik a lényegi kérdéseket, és a felhatalmazó jogi aktusok keretein belül kell maradniuk; a felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat különösen a veszélyes termékek

forgalmazása kapcsán kell alkalmazni. Ebből következően a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadása a javaslat 15. cikke (3) bekezdésének a) pontjában foglalt esetekben ésszerű, ezzel szemben az ugyanezen bekezdés b) pontjában foglalt esetekben vitathatóbb.

5.14 A szankciókat illetően nyomatékosítani kell, hogy az EGSZB a jogsértők típusainak és a jogsértő magatartás következtében kivetett szankcióknak a harmonizációja mellett foglal állást⁽⁹⁾, mivel ha pusztán általánosan utalunk arra, hogy a szankciók hatékonyak, visszatartó erejűek és arányosak legyenek, az önmagában torzulásokat okozhat a piac működésében.

5.14.1 Végezetül az EGSZB úgy véli, hogy a rendelet előírásainak a fogyasztók általános érdekében történő teljesítéséhez a tagállamoknak megfelelő és hatékony jogorvoslati eszközökkel és lehetőségekkel kell rendelkezniük az illetékes bíróságoknál.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Például az 1071/2009/EK rendelet (HL L 300., 2009.11.14., 51. o.) mintájára.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a termékek piaci felügyeletéről és a 89/686/EK és a 93/15/EGK tanácsi irányelv, a 94/9/EK, a 94/25/EK, a 95/16/EK, a 97/23/EK, az 1999/5/EK, a 2000/9/EK, a 2000/14/EK, a 2001/95/EK, a 2004/108/EK, a 2006/42/EK, a 2006/95/EK, a 2007/23/EK, a 2008/57/EK, a 2009/48/EK, a 2009/105/EK, a 2009/142/EK, a 2011/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint a 305/2011/EU, a 764/2008/EK és a 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról

(COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD))

(2013/C 271/16)

Főelőadó: **Jacques LEMERCIER**

2013. március 8-án a Tanács és március 12-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a termékek piaci felügyeletéről és a 89/686/EK és a 93/15/EK irányelv, a 94/9/EK, a 94/25/EK, a 95/16/EK, a 97/23/EK, az 1999/5/EK, a 2000/9/EK, a 2000/14/EK, a 2001/95/EK, a 2004/108/EK, a 2006/42/EK, a 2006/95/EK, a 2007/23/EK, a 2008/57/EK, a 2009/48/EK, a 2009/105/EK, a 2009/142/EK, a 2011/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint a 305/2011/EU, a 764/2008/EK és a 765/2008/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2013. február 12-én megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Jacques LEMERCIER személyében, továbbá 116 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB kedvezően fogadja a rendeletjavaslatban előirányzott rendelkezéseket. A piacfelügyeletre, valamint a termékek ellenőrzésére vonatkozó jelenlegi rendelkezések számos, különféle tartalmú dokumentumban található, ami indokolatlanul bonyolulttá teszi a felügyeleti hatóságok és a gyártók, továbbá a fogyasztói szövetkezetek és a munkavállalói szervezetek feladatát. Az EGSZB elégedetten nyugtázza, hogy a korábbi vertikális rendelkezéseket hatályon kívül helyezik, és egy horizontális, egységes és megszilárdított rendeletben fogják össze őket.

1.2 Az EGSZB egyetértését fejezi ki a jogalappal kapcsolatban, de szükségesnek tartja az EUMSZ 12. cikkére való hivatkozást is, amely kimondja, hogy a fogyasztóvédelem több területet átfogó politika, melyet „figyelembe kell venni az egyéb uniós politikák és tevékenységek meghatározásakor és végrehajtásakor”.

1.3 A javasolt eszköz: rendelet. Az EGSZB véleménye szerint ez a legmegfelelőbb forma a tagállamok közötti, illetve az egyes tagállamok és az EU közötti együttműködés és kereskedelem megkönnyítésére. Úgy véli, hogy az Európai Bizottság által javasolt jogszabálycsomag megfelel a Szerződések által előírt arányossági és szubszidiaritási követelményeknek. A tagállamok teljes mértékben felelősek maradnak nemzeti piacaik felügyeletéért és az Unió külső határain végzett ellenőrzésekért, és biztosítaniuk kell ennek a finanszírozását.

1.4 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon megállapításával, hogy az Unióban forgalmazott termékeknek meg kell felelniük az olyan közérdekek magas szintű védelmére vonatkozó követelményeknek, mint általában az egészség és a biztonság, a munkahelyi egészség és biztonság, a fogyasztók védelme és a környezetvédelem, valamint a közbiztonság.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a gyártási titkok vagy az üzleti titkok tiszteletben tartása nem akadályozhatja a riasztások kiadását azokban az esetekben, amikor az érintett termék egyik összetevője hatással lehet a felhasználók egészségére vagy biztonságára. A felügyeleti és ellenőrzési szerveknek tehát továbbra is tiszteletben kell tartaniuk a RAPEX rendszer fennálló gyakorlatát, amelynek értelmében a magánérdekekkel szemben a közérdeket kell előnyben részesíteni.

1.6 A felügyeleti és vámügyi szervek tagjainak és alkalmazottainak biztosítékot kell adniuk tisztességességükre és függetlenségükre vonatkozóan, és biztosítani kell védelmüket a feladataik gyakorlásával összefüggésben esetlegesen rájuk nehezedő nyomással vagy korrupciós kísérletekkel szemben. Azokat a személyeket, akik egy termékkel kapcsolatban hiányosságokat vagy kockázatokat jeleznek, főképpen a büntetőeljárásokkal szemben védelemben kell részesíteni; személyazonosságukat bizalmasan kell kezelni.

1.7 Az EGSZB kéri, hogy a rendeletre vonatkozó javaslatot egészítsék ki egy páneurópai baleseti adatbázis létrehozásának jogalapjával, amely adatbázist az uniós piacfelügyeleti információcsere-rendszer harmadik pillérjének kellene tekinteni a RAPEX és az ICSMCS mellett.

1.8 Végezetül az EGSZB határozott kívánsága, hogy szerepeljen azoknak az időszakos jelentéseknek a címzettjei között, amelyeket ötévente készít az Európai Bizottság a rendelet végrehajtása nyomon követésének biztosítása céljával.

2. Bevezetés: az Európai Bizottság javaslatai

2.1 A termékbiztonságra és a belső piaci szabályok harmonizálására vonatkozó legjobb jogszabályok sem nyújthatnak teljes biztonsági garanciát egyrészt a fogyasztóknak a fogyasztási cikkek, másrészt a munkavállalóknak a szakmai használatra szánt termékek tekintetében.

2.2 Amint több közelmúltbeli botrány mutatja, a profitnövelés vagy a termelési költségek csökkentése céljából történő csalások ma sem mennek ritkaságszámba Európában; ezenkívül az importált termékek nem mindig felelnek meg az európai szabványoknak, és tisztességtelen versenyt jelenthetnek az európai eredetű termékek számára.

2.3 A piacfelügyelet és a termékmegfelelőségi ellenőrzés nélkülözhetetlen, és az egyes tagállamok területén működő képzett szolgálatokat és személyzetet (vám, technikai szolgálatok, felügyeltek stb.) igényel.

2.4 Az általános termékbiztonságról szóló 2001/95/EK irányelv, amelynek átültetését 2004-re be kellett fejezni, és a 2010-ben hatályba lépett, az akkreditálásról és a piacfelügyeletről szóló 765/2008/EK rendelet, valamint az ágazati harmonizációra irányuló irányelvek és határozatok nyilvánvaló előrelépéseket tettek lehetővé. A piacfelügyeleti rendelkezéseket azonban több jogi eszköz tartalmazza, és gyakran átfedésben vannak egymással, ami zavart okozhat a tulajdonképpeni felügyeleti szabályokkal és a piaci szereplők kötelezettségeivel kapcsolatban, bonyolultabbá téve e szereplők, illetve a nemzeti jogalkotók és tisztviselők feladatait.

2.5 Az Európai Bizottság egyszerűsíteni kívánja a piacfelügyeleti szabályozási keretet oly módon, hogy az összes idetartozó rendelkezést egyetlen, valamennyi ágazatban horizontálisan alkalmazandó jogi eszközben egyesíti. A termékek piacának felügyeletére vonatkozó új rendeletet egy, a piacfelügyeletre vonatkozó többéves, a 2013–2015-ös időszakra kiterjedő cselekvési terv egészítené ki

2.6 Az európai fogyasztóvédelmi menetrend és az egységes piaci intézkedéscsomag (I és II) jelentős lépéséről lenne szó, ami az új jogalkotási keret követelményeinek is megfelel.

2.7 Minden országban azonos módszerekkel meg kell állapítani, hogy a piacra kerülő termékek – beleértve a harmadik országokból származókat is – biztonságosak-e, és hogy forgalomba hozhatók-e az egységes piacon, vagy – abban az esetben, ha veszélyesek vagy nem felelnek meg a normáknak –, vissza kell vonni és be kell tiltani őket.

2.8 Csakhogy a piacfelügyelet és a termékmegfelelőségi ellenőrzés nem elég hatékony, és számos, a normáknak nem megfelelő termék is jelen van a piacon, mindenekelőtt azért, mert a nemzeti felügyeleti hatóságok munkája nincs összehangolva, és a kicserélt információk nem megfelelő minőségűek, és nem elég megbízhatóak.

2.9 Az EU-nak tehát fel kell lépnie, hogy garantálja az intézkedések jobb összehangolását, és hatékonyra tegye a piac határon átnyúló felügyeletét a polgárok védelme érdekében. Az Európai Bizottság szerint ez a fellépési jog az EUMSZ 114. cikkének (az egységes piac jó működése), 168. cikke (1) bekezdésének (egészségvédelem) és 169. cikke (1) bekezdésének (fogyasztóvédelem) rendelkezésein alapul. Ezenkívül egyszerűsíteni kellene az alkalmazandó jogi keretet, felszámolva a nem egyértelmű megfogalmazásokat.

2.10 Szükség van a RAPEX eljárás egyszerűsítésére, a termékbiztonságra vonatkozó, a 2001/95/EK irányelv helyébe lépő rendelet kidolgozására és egy, a felügyeletről szóló új rendelet elfogadására, amely a jelenleg több, különféle szintű dokumentumban szétszórta megtalálható rendelkezések helyébe lépne.

2.11 A felügyeleti és ellenőrzési intézkedések összehangolását és hatékonyságát nemcsak a jogszabályok ellenőrzésére vonatkozó szokásos eljárással javítanák, hanem a fogyasztói megítélésre vonatkozó Eurobarométer-felmérésekkel, a GRAS-RAPEX és ICMS információs rendszerekkel, valamint a szakértői nyomon követést lehetővé tevő mutatók kidolgozásával. Az államok általi bejelentési eljárásokat racionalizálják, az összes termék bejelentését egyetlen rendszer végzi.

2.12 A határellenőrzést megerősítik, és minden olyan termék forgalmazását, amely kockázatot jelenthet, fel kell függeszteni mindaddig, amíg a felügyelő hatóság nem állapítja meg pontosabban a tényleges kockázatot.

2.13 A kockázatot jelentő termékekkel kapcsolatos RAPEX bejelentési rendszert tökéletesíteni fogják a bejelentési határidők, valamint a bejelentett termék kockázataira vonatkozó információk helyessége szempontjából.

2.14 Az Európai Bizottság megfelelő, azonnal alkalmazandó korlátozó intézkedéseket hozhat a veszélyes termékekkel kapcsolatban, amennyiben a szokásos szükségintézkedések nem bizonyulnak elégségesnek vagy megfelelőnek.

2.15 Az egységes piaci intézkedéscsomag többéves cselekvési tervet irányoz elő a piacfelügyeletre. Ez a terv olyan területeket érintene, ahol az Európai Bizottság által biztosított koordináció valódi hozzáadott értéket és jelentős előrelépéseket jelenthetne.

2.16 A többéves cselekvési terv, amely a legfontosabb uniós szintű fellépési eszköz, ösztönzi a fokozott kommunikációt és együttműködést. Az informatikai eszközök könnyű hozzáférést biztosítanak a rendszerben tárolt felmérésekből és tanulmányokból származó, a bevált gyakorlatokra vonatkozó információkhoz. A szükségletek feltérképezése mellett olyan eszközöket nyújtanak majd ebben a keretben, amelyek lehetővé teszik a képzést, a technikai segítséget és a tanácsadást.

2.17 Az Európai Bizottság közös megközelítést dolgoz ki a dokumentum- és technikai ellenőrzésekre, valamint a laboratóriumi vizsgálatokra vonatkozóan. A közös fellépések és programok fokozott összehangolása javítani fogja a felügyelet hatékonyságát.

2.18 Az erőforrások egyesítése szinergiát biztosít, és lehetővé teszi az átfedések elkerülését. A nemzeti hatóságok munkája során összegyűjtött adatokat az Európai Bizottság által kezelt ICMS adatbázisban fogják tárolni. Az adatbázis teljes potenciáljának kihasználásához szükséges eszközöket és képzéseket szintén az Európai Bizottság biztosítja.

2.19 Valamennyi érintett felet rendszeresen, rugalmas módon tájékoztatni kell, és ki kell kérni véleményüket.

2.20 A 765/2008/EK rendelet értelmében kidolgozott európai bizottsági jelentés lehetővé teszi az intézmények és az érintett felek tájékoztatását, valamint az uniós finanszírozásban részesülő akkreditációs, piacfelügyeleti és –ellenőrzési tevékenységek értékelését.

2.21 A belépő termékekre vonatkozóan meg kellene erősíteni az EU és az Európai Gazdasági Térség külső határain működő vámhatóságok és ellenőrző szervek eszközeit és hatásköreit, amihez további erőforrásokat kell biztosítani, többek között a képzés és a technikai eszközök tekintetében.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözli az arra irányuló kezdeményezést, hogy meg kívánják erősíteni a forgalomba hozott termékek biztonságának felügyeletét és ellenőrzését, függetlenül attól, hogy azok az EU-ból, EGT-országból vagy harmadik országból származnak. Ez az intézkedés, amely garantálja a jobb termékbiztonságot, az egységes piaci intézkedéscsomag kulcsfontosságú eleme és összhangban van az új megközelítéssel.

3.2 Az EGSZB megjegyzi azonban, hogy a gazdasági és társadalmi szereplőkkel kapcsolatos tájékoztatási és konzultációs eljárások továbbra sem egyértelműek. Rugalmas és megfelelő keretet lehetne meghatározni különböző szinteken, anélkül, hogy még nehezebbé és merevebbé tennék a bürokratikus eljárásokat.

3.2.1 Az érintett vállalkozások sokat várnak a jogi és technikai tájékoztatástól, amely lehetővé tenné számukra, hogy birtokában legyenek a termékek előállításába vagy forgalmazá-

sába történő beruházásokkal kapcsolatos döntésekhez elengedhetetlen jogbiztonságnak. Biztosítani kell számukra a különböző felügyeleti és ellenőrzési szervek által összegyűjtött információkat azon termékek esetében, amelyeket ellenőrzésre vagy a megfelelőség értékelésére nyújtanak be.

3.2.2 A fogyasztók és a munkavállalók joggal szeretnének megbizonyosodni arról, hogy a piacon található termékek, melyeket munkájuk során vagy saját fogyasztásra használnak, biztonságosak. Jogukban áll tudni, hogy e célból milyen intézkedéseket hoztak nemzeti, európai vagy ágazati szinten, biztosítandó, hogy egészségük és biztonságuk ne kerüljön veszélybe.

3.2.3 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a termékek biztonságosságába vetett bizalom elengedhetetlen az egységes piac megfelelő működéséhez és az áruk szabad mozgásához, ami kedvezően hat a növekedésre és a foglalkoztatásra.

3.3 Megítélése szerint a felügyelet és az ellenőrzés – különösen az Unió külső határainál – elsősorban a tagállamok feladata, az EU pedig biztosítja a hatékony közös fellépéshez, valamint a termékek szabványosításához elengedhetetlen koordinációt és intézkedéseket. A felügyelet és az ellenőrzés hatással van a vállalkozásokra, és komoly költségeket jelent mind a tagállamok, mind pedig a gazdasági szereplők számára a megfeleltetés terén (szabványosítás, CE-jelölés). Az EGSZB arra kéri a tagállamokat és az Európai Bizottságot, hogy tevékenységük során kellően vegyék figyelembe a vállalkozásokra, és különösen a kkv-kra nehezedő adminisztratív terheket, hogy ne nehezítsék tovább gazdasági helyzetüket egy olyan időszakban, amelyet válság és magas munkanélküliség jellemez.

3.4 A rendelettervezetben említett nem élelmiszer jellegű termékek szabad mozgása nem szenvedhet kárt a szabályozási keretnek, illetve az eszközök és az ellenőrzések számának és minőségének gyengeségei vagy elégtelenségei miatt. Ezért fontos, hogy a tagállamok és az Európai Bizottság elegendő forrást biztosítsanak a felügyeleti és ellenőrzési intézkedések végrehajtására, hogy azok maradéktalanul érvényesüljenek. Bár elismeri, hogy jelenleg korlátozásokat vezettek be a költségvetések tekintetében, az EGSZB mégis úgy véli, hogy a kockán forgó közérdek miatt minden erőfeszítést meg kell tenni a fogyasztók egészségének és biztonságának, valamint a környezet védelmének biztosítása érdekében a hibás vagy veszélyes termékekkel szemben. A belső piac megfelelő működése elengedhetetlen a gazdasági fellendüléshez és a munkahelyteremtéshez.

3.4.1 Ezzel kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy a piacfelügyelet és ellenőrzés jelenlegi rendszere súlyos hiányosságokat, illetve elégtelenségeket mutat. Az illetékes nemzeti szervek, az Európai Bizottság és az érdekelt felek közötti együttműködést meg kell erősíteni. A rendszeres konzultációk megszervezése elengedhetetlennek bizonyul. Lehetővé kell tenni a fogyasztói szervezetek vagy a munkavállalók számára, hogy bizonyos termékekre figyelmeztethessenek, és ehhez immunitást kell biztosítani számukra. Az illetékes szervezetnek, felügyeleti hatóságoknak, műszaki tanúsító szervezeteknek, vámhatóságoknak és a csalások megelőzéséért felelős hatóságoknak együtt kell működniük és meg kell osztaniuk az összegyűjtött információkat az átfedések és a rendelkezésre álló erőforrások pazarlásának elkerülése, illetve az elvégzett ellenőrzések hatékonyságának folyamatos javítása érdekében.

3.5 A gyors információcserére szolgáló közösségi rendszer (RAPEX) hatékonysága teljes mértékben az értesítések beküldésének gyorsaságától és a kétes termékekre vonatkozó műszaki információk relevanciájától függ. A RAPEX irányítására vonatkozó iránymutatásokat folyamatosan frissíteni kell, és azoknak kellően világosaknak kell lenniük ahhoz, hogy ne legyenek kétségek a tájékoztatási követelmények jellegével és körével kapcsolatban; ezen iránymutatások keretében meg kell határozni a komoly kockázatok beazonosítását lehetővé tevő kritériumokat, és egyértelművé kell tenni az ezt követő intézkedéseket, az ideiglenes felfüggesztéstől kezdve a műszaki változtatások követelményén át egészen a teljes körű tilalomig.

3.6 Még a mérsékelt vagy a tudományosan nem igazolt kockázatokat is jelezni kellene a RAPEX-en keresztül, hogy adott esetben az elővigyázatosság elvét alkalmazva vegyük fontolóra a végrehajtási intézkedéseket – így például az ideiglenes felfüggesztést –, vagy az egyéb megfelelő intézkedéseket, ilyenek például a normál címkézési követelmények mellett a fogyasztók tájékoztatásának vagy a felhasználók figyelmeztetésének kiegészítő követelményei.

3.7 Ismert kockázatok esetében, amikor az Európai Bizottság végrehajtási aktusok elfogadását tervezi egy termék vagy termék-kategória egységes ellenőrzési feltételeinek kialakítása érdekében, az EGSZB kívánatosnak tartaná, ha a fogyasztói, illetve munkaadói és munkavállalói szervezeteket értesítenék, és azok véleményét a lehető legnagyobb mértékben figyelembe vennék. Meg kell jegyezni, hogy ezek a szervezetek gyorsan továbbíthatják tagjaiknak az Európai Bizottság által meghozott rendelkezéseket, ami jelentősen segíteni fogja azok megértését és gyors alkalmazását.

3.8 Az Európai Bizottság és a tagállamok e rendelet által újonnan létrehozott fórumával kapcsolatban az EGSZB megállapítja, hogy a civil társadalmi szervezetek meghívást kaphatnak tanácsadói minőségben azokba az ágazati al-bizottságokba, amelyeket a fórum esetleg létrehoz. Úgy véli, hogy konzultatív jellegük ellenére az ezen szervezetektől származó véleményeket és javaslatokat kellően meg kell fontolni és a lehető legnagyobb mértékben figyelembe kell venni, tekintettel aktív szerepvállalásukra az általuk képviselt fogyasztók, illetve gazdasági és társadalmi érdekcsoportok védelmében.

3.9 Hasonlóképpen kellene eljárni, amikor bizonyos kockázatok esetében egy tagállam felügyeleti hatóságai riasztást adnak ki az egyes termékek által jelentett kockázatokkal és esetleges védekezési módokkal összefüggésben. A hatóságoknak együtt kellene működniük a gazdasági szereplőkkel, hogy megszűntessék az egyes termékek által jelentett kockázatokat, valamint az érintett civil társadalmi szervezetekkel is, akik tudásukkal és tagjaik tájékoztatásával segíthetik a munkát.

3.10 Végül az EGSZB úgy véli, hogy a vizsgált javaslat összességében megfelel az új jogalkotási keret (új megközelítés), valamint a szubszidiaritás és az arányosság követelményeinek. Szintén helyesli a jogalapot, amelyre a felelős főigazgatóságok javaslatukat alapozták. Az EGSZB emellett utal az EUMSZ

12. cikkére, amely kimondja, hogy a fogyasztóvédelmet „figyelembe kell venni az egyéb uniós politikák és tevékenységek meghatározásakor és végrehajtásakor”.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB-t továbbra is aggodalommal tölti el, hogy az egyes országok esetleg eltérően értelmezik a szabályozást; az európai szintű fellépésnek arra kell irányulnia, hogy az értelmezéseket és a gyakorlatokat valóban egységessé tegye a piaci szereplők jogbiztonsága és a felhasználók biztonsága érdekében.

4.2 Szintén aggályosnak tartja a bizalmas kezelésre vonatkozó rendelkezések alkalmazását, amelyek útjában állhatnak az emberek egészségét és biztonságát, valamint a környezet minőségét esetleg befolyásoló veszélyes összetevőkre vagy termékekre vonatkozó jobb tájékoztatásnak, például a gyártási titkok terén. A kockán forgó közérdek általában jelentősebb, mint a magánérdekek, amelyeket túlzott védelemben részesít a bizalmas kezelés fogalmának túlságosan abszolút értelemben vett értelmezése. Az információknak minden körülmények között áramolniuk kell a felügyeleti és ellenőrzési rendszerért felelős tagállami és uniós szervek között. Ugyanakkor tiszteletben kell tartani a törvény által védett személyes adatokat, és nem szabad veszélyeztetni a folyamatban lévő vizsgálatokat.

4.3 A rendelet értelmében a hatóságok egy külön honlapon közzéteszik a veszélyes termékekre és az azokban rejlő kockázatokra vonatkozó információkat, a lehetséges megelőző intézkedéseket, valamint a gazdasági szereplőkkel kapcsolatos döntéseket. Az EGSZB kéri, hogy a közzétételt ne akadályozza az üzleti titok bizalmas kezelése iránti túlzott elkötelezettség, ha a felhasználók egészsége és biztonsága a tét; az Európai Bizottság egyébként ezt a gyakorlatot követi a RAPEX rendszer irányítása során, és ezt a gyakorlatot továbbra is fenn kell tartani.

4.4 Az EGSZB kiemeli a felügyeleti és ellenőrzési szervek függetlenségének és átláthatóságának követelményét. E szervek dolgozóit minden beavatkozástól és korrupciós kísérlettől meg kell védeni feladataik ellátása során. Pártatlannak kell lenniük, és be kell fogadniuk a fogyasztók és a felhasználók vagy azok szervezetei által megfogalmazott valamennyi panaszt, illetve szükség esetén meg kell tenniük a megfelelő intézkedéseket. Az ellenőrző laboratóriumoknak is teljesen függetlenül kell működniük, csakúgy, mint a normatív címkék kibocsátásáért felelős szervezeteknek, amelyekre elengedhetetlen szükség van ahhoz, hogy az üzleti döntéshozók és a fogyasztók választani tudjanak.

4.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a javasolt rendeletnek tartalmaznia kell egy az összes sérüléstípust tartalmazó páneurópai baleseti adatbázis kialakítására vonatkozó rendelkezéseket is. Ez az adatbázis:

— támogatná a piacfelügyeleti hatóságokat abban, hogy tájékoztatóbb kockázatértékelési döntéseket hozzanak;

- alapul szolgálna a megelőző fellépésekhez és a közfigyelem felkeltését célzó kampányokhoz; a szabványosítók számára lehetővé tenné jobb termékszabványok kidolgozását;
- segítséget nyújtana a gyártóknak abban, hogy új termékeik tervezésében figyelembe vegyék a biztonságosságot; illetve
- értékelné a megelőző intézkedések hatásosságát és megállapítaná a politikaalkotás prioritásait.

4.5.1. Az EGSZB ezért javasolja, hogy

- a javaslatot egészítsék ki a 765/2008/EK rendeletnek azzal a – jelenleg hiányzó – rendelkezésével, amely előírja a tagállamok számára, hogy figyelemmel kísérjék a gyaníthatóan ezen termékek által okozott baleseteket és egészségre veszélyt jelentő eseteket; valamint
- hozzák létre a páneurópai baleseti adatbázis jogalapját, amely szerint az Európai Bizottság támogatja a tagállamokból történő adatgyűjtés összehangolását és a baleseti adatbázis zökkenőmentes működtetését.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében – többek között a 2014–2020-as Európai Szociális Alap végrehajtása révén

(COM(2013) 83 final)

(2013/C 271/17)

Előadó: **Oliver RÖPKE**

2013. március 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében – többek között a 2014–2020-as Európai Szociális Alap végrehajtása révén

COM(2013) 83 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2013. április 23-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22-23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a 2013. május 22-i ülésnapon) 160 szavazattal 3 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság szociális beruházási csomagját és az ezzel együtt járó paradigmaváltást, amely szerint a szociális beruházások hangsúlyosabbá tételét nem csupán költségtényezőként kell látni, hanem a jövőbe, a növekedésbe és a foglalkoztatásba való beruházásnak is kell tekinteni, amely jelentősen hozzájárul az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek eléréséhez, és egyúttal az európai szociális modell egyik fő elemét képezi.

1.2 A célirányos szociális beruházások azonban nem csupán szociális és társadalmi haladást hoznak és a versenyképességet növelik. A beruházásoknak a szociális államban – különösen olyan időkben, amikor sosem látott, drámai mértékű munkanélküliséget és növekvő szegénységet tapasztalhatunk – központi szerep jut a társadalmi kohézió erősítése, a társadalmi beilleszkedés elősegítése, valamint a társadalmi kirekesztés és a szegénység elleni küzdelem terén is.

1.3 A munkaerőpiac a demográfiai változás kezelésének és az államháztartások tartós konszolidációjának alapvető kulcsa. Az EGSZB véleménye szerint az intenzív és célirányos szociális beruházások tartósan növelik az emberek elhelyezkedési esélyeit. A szociális beruházási csomag ezért, ha a gyakorlatban is következetesen végrehajtják, fontos hozzájárulást jelenthet egy, a nagyobb növekedést és foglalkoztatást megcélzó politikai irányváltáshoz.

1.4 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a szociálpolitika alakítása elsődlegesen a tagállamok hatásköre, és hogy minden országnak meg kell találnia saját egyensúlyát szociális rendszereinek, illetve a szociális szolgáltatások szervezésének fenntarthatósága és megfelelősége között. Tekintettel az

egy-egy ország közötti jelentős különbségekre, az Európai Bizottságnak központi szerepet kellene betöltenie a bevált és innovatív megközelítések tagállamok és valamennyi érintett szereplő közötti cseréje terén.

1.5 Az EGSZB üdvözli, hogy a közlemény egyértelműen elismeri a szociális gazdaság, a szociális vállalkozások, a civil társadalom és a szociális partnerek fontos szerepét a szociális beruházási csomag végrehajtásában. Ezzel összefüggésben kifejezetten támogatja azt a követelést, hogy a szociális partnereket és a szervezett civil társadalom körébe tartozó szereplőket tagállami szinten, illetve az európai szemeszter koordinációs folyamatába minél inkább vonják be.

1.6 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy terjesszen be tervet a szociális beruházási csomag konkrét végrehajtására, támogassa a tagállamokat a szükséges intézkedések terén, és segítse elő az információcserét az országok, a szociális partnerek, a szociális gazdaság szervezetei, a nem kormányzati szervezetek, a szervezett civil társadalom és a szociális szolgáltatások nyújtói között. Ezek a szereplők rendelkeznek a szükséges szaktudással a szociális beruházások, a szociális innováció és a foglalkoztatás támogatása terén.

1.7 Az EGSZB ugyanakkor bírálja, hogy a szociális beruházási csomag finanszírozásának kérdése jórészt megválaszolatlan marad. Úgy tűnik, hogy a kiadáscsökkentés egyoldalú politikájának megváltoztatása nélkül a javaslatok megvalósítására nincs reális esély. Az európai strukturális és beruházási alapok jobb kihasználása, valamint az intézkedések maximális hatékonysága és célzottsága ugyan üdvözlendő, de semmiképp sem lesz elég ahhoz, hogy a célul kitűzött irányváltás létrejöhessen.

1.8 Az EGSZB ezért továbbra is elengedhetetlennek véli, hogy az államháztartások számára új bevételi forrásokat tárjanak fel. Olyan lépésekre gondolhatunk itt, mint az adóalapok módosítása és szélesítése, az adóparadicsomok felszámolása, a romboló hatású negatív adóverseny megszüntetése, az adócsalás elleni küzdelem vagy akár a különféle vagyontípusok alapján teljesítendő befizetések.

1.9 Ebben az összefüggésben az EGSZB ismét hangsúlyozza azt a követelést, hogy jöjjön létre egy, a GDP 2 %-ának megfelelő európai konjunktúra- és beruházási program. Ennek révén finanszírozni lehetne egy olyan szociális beruházási csomagot, amely az előirányzott költségvetési konszolidáció ellenére a gyakorlatban is lehetővé teszi a politikai prioritásoknak a szociális beruházások irányába történő eltolását, valamint a tagállami szociálpolitikák erősítését és korszerűsítését. A szociális beruházási csomagot csak kellő finanszírozás mellett lehet eredményesen megvalósítani, ennek hiányában pusztán szándéknyilatkozat marad.

1.10 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a szociális beruházásokra helyezett nagyobb hangsúly az európai szemeszter koordinációs folyamatában is tükröződjön. Ezt a hangsúlyeltolódást az országspecifikus ajánlásokban és a következő, 2014. évi növekedési jelentésben is egyértelműen érvényesíteni kell. Az Európai Bizottságnak ehhez mihamarabb konkrét javaslatokat kellene beterjesztenie. Világossá kell tenni, hogy a nagyobb arányú szociális beruházások összhangban állnak a növekedést elősegítő, differenciált költségvetési konszolidációval.

2. A növekedést és a kohéziót elősegítő szociális beruházási csomag

2.1 Az Európa 2020 stratégia egyik célkitűzése, hogy 2020-ig legalább 20 millió polgárt kivezessen a szegénységből. A válság mélyreható következményei és a növekedés helyreállításának igénye egy sor kezdeményezést indított el az Európai Bizottság részéről, amelyek a munkahelyek megőrzését és új munkahelyek teremtését, a munkahelyváltások zökkenőmentességét és általában véve az aktivizálást célozzák ⁽¹⁾.

2.2 Az Európai Bizottság 2013. február 20-án beterjesztette régóta várt szociális beruházási csomagját. A csomag egy közleményből („Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében – többek között a 2014–2020-as Európai Szociális Alap végrehajtása révén”), egy európai bizottsági ajánlásból („Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés”) és a bizottsági szolgálatok ezeket kísérő hét munkadokumentumából áll.

2.3 A csomag továbbfejlesztett szociális beruházásokat állít az európai szemeszter keretébe, és az Európa 2020 stratégia

szociál-, foglalkoztatás- és oktatáspolitikai céljainak elérésére törekedve szigorítja az Unió és a tagállamok irányítását és beszámolási kötelezettségeit.

2.4 Az Európai Bizottság megállapítja, hogy a 2008 óta tartó európai válság során számos uniós polgár számára fokozódott és különösen a legveszélyeztetettebb csoportok körében eddig nem látott méreteket ért el a szegénység, valamint a társadalmi és munkaerő-piaci kirekesztés. Közleményében az Európai Bizottság azt tanácsolta a tagállamoknak, hogy több súlyt fektessenek a szociális beruházásokra, és a forrásokat hatékonyabban hasznosítsák.

2.5 Az Európai Bizottság véleménye szerint a szociális beruházások segítik a polgárokat. Növelik szaktudásukat és képzettségüket, és elősegítik társadalmi és munkaerő-piaci részvételüket. Ez nagyobb jóléthez vezet, élénkíti a gazdaságot és segíti az EU-t abban, hogy megerősödjön, egységesebben és versenyképesebben kerüljön ki a válságból.

2.6 A szociális rendszerek eszerint hármast funkciókat töltenek be: szociális beruházásokat valósítanak meg egy jobb jövő érdekében, szociális védelmet nyújtanak a nehéz életszakaszokban és nem utolsósorban stabilizálják a nemzetgazdaságokat.

2.7 Ennek kapcsán az Európai Bizottság olyan intézkedéseket szorgalmaz, melyek biztosítják, hogy a szociális védelmi rendszerek figyelembe vegyék a kritikus élethelyzetben levők igényeit. Ennek eléréséhez az Európai Bizottság azt kéri, hogy minél korábban eszközölt beruházások formájában hozzanak megelőző intézkedéseket ahelyett, hogy utólag hátránkat el a károkat, ami több kiadással is jár. Fontosak tehát a gyermekek és a fiatalokat célzó beruházások.

2.8 A tagállamoknak szóló európai bizottsági ajánlásban iránymutatások megfogalmazásával pontosítják mindezt. Az Európai Bizottság szerint a gyermekszegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem terén egy sor különböző intézkedéssel meg lehet valósítani olyan megelőző jellegű beruházásokat, amelyek a gyermekek érdekét hivatottak szolgálni.

2.9 „Nagyobb hatékonyságot a szociálpolitikában!” jelszóval az Európai Bizottság azt kéri a közleményben, hogy a megfelelő és fenntartható szociális biztonság, illetve egy jobb, tényeken alapuló szociálpolitika érdekében használják hatékonyabban a finanszírozási eszközöket. Ehhez a tagállamoknak egyszerűsíteniük kell a juttatások és szolgáltatások adminisztrációját, és célzottabban – egyszersmind bizonyos feltételekhez, például továbbképzésben való részvételhez kötve – kell juttatásokat biztosítaniuk.

⁽¹⁾ Foglalkoztatási csomag, a fiatalok foglalkoztatását célzó csomag, „Több lehetőséget a fiataloknak” uniós kezdeményezés, „Gondoljuk újra az oktatást”.

3.10 A közlemény többször is arra kéri a tagállamokat, hogy a szociálpolitikának az Európa 2020 stratégia keretében történő továbbfejlesztése során fokozott mértékben vonjanak be minden érintett szereplőt – elsősorban a szociális partnereket és a civil szervezeteket.

3. Általános megjegyzések a szociális beruházási csomaghoz

3.1 A pénzügyi és gazdasági válság, amely mélyreható következményekkel járt a növekedésre és a foglalkoztatásra, illetve a gazdasági és szociális kohézióra, immár öt éve kiemelt helyen szerepel az Európai Unió politikai napirendjén. Míg a tagállamok kezdetben anticiklikus, konjunktúrastabilizáló gazdaságpolitikával reagáltak, elsősorban a bankmentőcsomagok miatt jelentősen megnőtt az államháztartások adósságállománya. Egybehangzóan kudarcnak ítélik azt, ahogy az egyes kormányok a gazdasági fellendülés során az államháztartásokat egyoldalúan a kiadások visszaszorításával próbálták megkonszolidálni. Ehhez képest a szociális beruházásokról szóló európai bizottsági közlemény új szemléletet hoz a válságkezelésben: úgy véli ugyanis, hogy a szociális beruházások rövid távon ugyan költségekkel járnak, közép- és hosszú távon azonban előnyösek a társadalmi jólét szempontjából, és nagyobb költségvetési bevételeket generálnak, amelyek ráadásul jelentősen csökkentik is a jövőben jelentkező társadalmi költségeket.

3.2 Ezért az EGSZB nyomatékosan üdvözli az Európai Bizottság szociális beruházási csomagját és azt, hogy ezzel az előrettekintő menetrenddel szemléletváltást is hoz az uniós intézmények számára. A tagállamokat most már kimondottan arra kéri, hogy helyezzenek nagyobb hangsúlyt a szociális beruházásokra, illetve hogy modernizálják és erősítsék meg a szociálpolitikát, valamint hatékonyabban hasznosítsák a rendelkezésre álló forrásokat. A szociálpolitikának fenntarthatóbbá kell válnia. Úgy tűnik, hogy ezzel az Európai Bizottság korrigálja az elmúlt évek hibás lépéseit, és a szociális beruházásokat már nem csupán költségtenyezőnek tekinti. Ezek ugyanis inkább bővítik az emberek szakképesítéseit és képességeit, növelik társadalmi és munkaerő-piaci esélyeiket és ezzel a jólétet, serkentik a növekedést, és segítséget jelentenek az EU-nak abban, hogy megerősödjön és még inkább versenyképesen kerüljön ki a válságból. Ez a csomag tehát – ha valóban következetesen és ambiciózusan végrehajtják – akár az elmúlt évek egyik legfontosabb szociálpolitikai kezdeményezése is lehet. Ehhez pedig az kell, hogy az Európai Bizottság folyamatosan támogatást nyújtson hozzá.

3.3 A szociálpolitikák kialakítása azonban túlnyomórészt a tagállamok hatásköre. A sokféle tagállami feltétel és körülmény miatt minden egyes tagállamnak meg kell találnia a maga egyensúlyát szociális rendszerének fenntarthatósága és megfelelősége között, mivel nem létezik olyan egységes modell, amely mindenki számára jó. Az Európai Bizottságnak össze kellene állítania a legjobb gyakorlati példákat – arra vonatkozóan is, hogy miként lehet a közjólét érdekeit szem előtt tartó magán-szolgáltatókat a szociális szolgáltatások esetében biztosított közbeszerzés és választási szabadság révén támogatni –, amivel

arra buzdítja a tagállamokat, hogy szociális rendszereiket innovatívan és hatékonyan alakítsák, és az Európa 2020 stratégia szegénységellenes céljának elérése érdekében a foglalkoztatásra és a mobilizációra helyezték a hangsúlyt.

3.4 Olyan időkben, amikor az EU-ban sosem látott mértékű a munkanélküliség és növekszik a szegénység, a szociális államra nélkülözhetetlen szerep hárul az aktuális kihívások kezelésében. Úgy lehet strukturális problémákat megoldani és munkahelyeket teremteni, hogy célirányos beruházásokat valósítsanak meg a szociális biztonság és a szociális állam terén. Jobban kiaknázhatók a meglévő lehetőségek, ha olyan stratégiát követünk, amely minél átfogóbb, és a társadalom minél szélesebb rétegei számára lehetővé teszi az aktív befogadást és a társadalmi szerepvállalást, illetve ha valamennyi tagállam végrehajtja a munkaerőpiacról kiszorultak aktív beilleszkedéséről szóló 2008-as ajánlásokat.

3.5 Ahhoz képest, hogy eddig főként „költségként” tekintettek a szociális kiadásokra, és megszorításokat szorgalmaztak a szociális kiadásokra szánt költségvetésben, a közlemény egyfajta politikai irányváltásra utalhat mind az EU, mind pedig néhány tagállam szintjén. Az EGSZB eddig is azt az álláspontot képviselte, hogy komoly – és egyben szociális – igény van beruházásokra, és ez munkahelyeket teremthet, csökkenti a szegénységet és ellensúlyozza a társadalmi kirekesztést. Ehhez magán- és állami beruházásokra is szükség van, és reformokat kell végrehajtani ⁽²⁾.

3.6 Új látásmódként és egy újfajta beruházási logikaként az EGSZB üdvözli az európai bizottsági közleményben szereplő, a szociális beruházásokkal kapcsolatos életciklus- és igényorientált megközelítésmódot, amely hozzájárulhat az egyéni lehetőségek és a társadalmi kohézió bővüléséhez, valamint a jobb gazdasági fejlődéshez is. A szociális beruházások megerősítése elsősorban közép- és hosszú távon jelentkezik kedvező hatásokkal. Ugyanakkor nem szabad lebecsülni azt sem, hogy rövid távon milyen kedvező hatásokkal lehet számolni. A jobb, tényeken alapuló szociálpolitikába irányuló beruházások bizonyítottan gyors és pozitív eredményeket hoznak sokféle helyzetben ⁽³⁾.

3.7 A szociális beruházásoknak a munkaerő-piaci hatások mellett központi szerepük van a társadalmi kohézió megerősítésében, a társadalmi beilleszkedésben, illetve a társadalmi kirekesztés és a szegénység elleni küzdelemben. A súlyos gazdasági válság drámaian rontott sok ember szociális helyzetén Európában. Ahhoz, hogy ellensúlyozni lehessen ezt a folyamatot, mindenképpen olyan szemléletváltásra van szükség, amely a több szociális beruházás irányába mutat.

⁽²⁾ HL C 11., 2013.1.15., 65–70. o.

⁽³⁾ A „Housing First”, illetve „rapid re-housing” néven is ismert módszert eredetileg az amerikai szociálpolitikában alkalmazták a hajléktalannal való munkában, és a szükségszállásokkal és ideiglenes elhelyezésekkel operáló hagyományos rendszer alternatívájaként néhány éve sikerrel alkalmazzák Ausztriában, Dániában, Finnországban, Franciaországban, Németországban, Portugáliában és az Egyesült Királyságban is.

3.8 Ezzel kapcsolatban az Európai Bizottságnak pontosabban ki kellene fejtenie és be kellene határolnia, hogy mit ért a szociális juttatások „feltételeltsége” alatt. Így például az aktív munkaerő-piaci politika terén ésszerű lehet, hogy támogatásokat bizonyos célokhoz kötnék (például továbbképzésben való részvételhez), azt azonban mindenképpen el kell kerülni, hogy ez az elv általánosan érvényesüljön minden szociálpolitikai intézkedésre vonatkozóan (például a gyermekgondozás terén). A szociális juttatásokat jogként, kiszámítható feltételek mellett kell biztosítani, és garantálni kell a jobbiztonságot.

3.9 A közleményben szereplő ajánlás, illetve a munkadokumentumok jelzik, hogy melyek azok a legfontosabb területek, ahol alkalmazni fogják a szociális beruházásokkal kapcsolatos „új logikát”. Az Európai Bizottságnak el kellene most kezdenie a párbeszédet minden érintett szereplővel arról, hogy miként lehet a gyakorlatban is alkalmazni a szociális beruházások logikáját a kijelölt témakörökben. Az Európai Bizottságnak emellett egy olyan tervezetet is elő kellene terjesztenie közleményének végrehajtásáról, amely cselekvési útmutatót tartalmaz, hogy segítse a tagállamokat.

3.10 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság határozottan elismeri, hogy a szociális beruházások csomagjának megvalósításában milyen fontos szerep hárul a szociális gazdaságra, a szociális vállalatokra és a civil társadalomra ⁽⁴⁾. Amellett, hogy felajánlhatják tapasztalataikat, illetve további erőforrásokat bocsáthatnak rendelkezésre, gyakran közvetlenül is – például szociális szolgáltatások nyújtásával – részt vesznek abban, hogy a politikai célokat konkrét gyakorlati intézkedésekbe ültessék át. Ahhoz, hogy segítséget kapjanak ezeknek a feladatoknak az elvégzéséhez, könnyebben és jobban hozzá kell tudni férniük közpénzekhez és magántőkéhez. Üdvözlendő javaslatnak tartjuk, hogy a 2014–2020-as időszakra szóló uniós kohéziós politikába támogatási területként felveszik a szociális beruházásokra vonatkozó tematikus célokat és a beruházásokat. Ezeket figyelembe kell venni azoknak a tárgyalásoknak a során, melyekre – a civil szervezetek képviselőinek részvételével – a nemzeti hatóságok és az Európai Bizottság között kerül majd sor a programokról.

3.11 Az Európai Bizottság szerint a szociális beruházásokra vonatkozó stratégiák egyik lényeges eleme az innováció, mivel a szociálpolitikának folyamatosan alkalmazkodnia kell az új kihívásokhoz. A közbeszerzésekkel támogatott magánvállalatok ezért fontos szerepet játszhatnak a közszféra alternatívájaként és kiegészítéseként.

3.12 Az Európai Bizottság szerint a tagállamoknak nagyobb mértékben élniük kellene innovatív finanszírozási lehetőségekkel, például a magánszektor részvételén keresztül vagy szociális beruházási kötvények révén, ezek ugyanis szerintük költségvetési megtakarításokat eredményezhetnek ⁽⁵⁾. A szociális beruházási kötvényekről viszont számos vita zajlik, és még számos vizsgálatra van szükség ahhoz, hogy megtudjuk, milyen hatásokkal

járnak. Emellett részletesebben ki kellene térni azokra a lehetséges területekre, amelyek alkalmasak az „innovatív finanszírozásra”. Az EGSZB mindenesetre hangsúlyozza, hogy mindenképpen el kell kerülni, hogy az ilyen eszközök révén kommercializálódjon a szociálpolitika. Az állam nem bújhat ki szociálpolitikai felelőssége alól.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A következő években – nem utolsósorban az egyes uniós tagállamokban elfogadott konszolidációs csomagok miatt is – sajnos elhúzódó gazdasági és szociális visszaeséssel, illetve lassuló gazdasági dinamikával kell számolnunk. A fenntartható gazdasági fejlődést ezért a (belső) kereslet erősítésén keresztül kell ösztönözni, például a nők hatékonyabb munkaerő-piaci integrációja révén. Kulcsfontosságú szerepet tölt be a szociális szolgáltatások és a szociális gazdaság növekedése, amelyek éppen a válság idején bizonyították ellenálló képességüket.

4.2 Ehhez a szociális beruházási csomag fontos hozzájárulást tehet. Így a szociális szolgáltatások kiépítése az állami eszköz-felhasználás bármely más formájánál nagyobb foglalkoztatás-élénkítő hatással jár. Ráadásul szükség van a szociális szolgáltatásokba történő beruházásokra, a növekvő kereslet és a növekvő szociális igények kielégítése érdekében. Az Európa 2020 stratégia foglalkoztatási céljai a (fiatalkori) munkanélküliség leküzdése és az idősek hatékonyabb munkaerő-piaci integrációja mellett elsősorban a nők foglalkoztatási rátájának emelését követelik meg.

4.3 Fontos annak felismerése, hogy a társadalmi beilleszkedés, az egészségügy és a szociális szolgáltatások nemzeti szakpolitikáira vonatkozó szociális beruházási csomag támogatása könnyen hozzáférhető, megfizethető és magas színvonalú szociális szolgáltatásokat is magában kell, hogy foglaljon, amelyek olyan hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat céloznak, mint például a fogyatékkal élők és a mélyszegénységben élők növekvő rétege. Ezek a szociális szolgáltatások növelik esélyüket arra, hogy emberhez méltó életet éljenek, munkát találjanak, és azt meg is tartsák.

4.4 Éppen a gyermekgondozás példája mutatja, hogy célirányos beruházások révén a szociális és társadalmi haladás összekapcsolható a versenyképesség fokozásával. A gyermekgondozásba és a tágabb értelemben vett szociális szolgáltatásokba (idősgondozás, oktatás, ápolás, szolgáltatások a fogyatékkal élők számára, támogatott lakhatás és házi betegápolás) való beruházások egyrészt javítják az „életkörnyezet minőségét”, másrészt pedig jelentősen hozzájárulnak a nők és a munkaerőpiacról leginkább kiszorult személyek (például a fogyatékkal élők) foglalkoztatottságának a növeléséhez, továbbá közép- és hosszú távon az államháztartás tehermentesítéséhez is. Ahogyan azt az Európai Bizottság is elismeri, fontos annak biztosítása, hogy ezeket a beruházásokat célirányosan egy adott személy

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, 5. o.

⁽⁵⁾ COM(2013) 83 final, 6–7. o.

speciális szükségleteire szabjuk a csoport szükségletei helyett, az egyénre szabott támogatás és a lehető legjobb eredmények elérése érdekében ⁽⁶⁾. Az EGSZB továbbá úgy véli, hogy szükség van a szociális problémák valamennyi megjelenési formájának megelőzésére, függetlenül az érintettek életkorától. Ezért fontos, hogy a megelőzés a szociálpolitika mindent átfogó koncepciója legyen, amely a gyermekek csoportján túlmutatva minden társadalmi csoportra vonatkozik.

4.5 A munkaerőpiac a demográfiai változás kezelésének és az államháztartások konszolidációjának legfontosabb kulcsa. Ezért üdvözlendő az Európai Bizottságnak az a kérése, hogy a foglalkoztatottságot aktív munkaerő-piaci politika és a társadalmi beilleszkedés erősítése révén is javítsák. Ha jobban kiaknázzák a foglalkoztatásban rejlő potenciált, a járulékfizetők és az ellátást igénybe vevők közötti arányt az idősek számának erőteljes növekedése ellenére is messzemenően egyensúlyban lehet tartani ⁽⁷⁾. Ugyanakkor az EGSZB megerősíti azt az álláspontját, hogy a szociális beruházásoknak az olyan társadalmi csoportokra is kell terjedniük, amelyek esetében a szociális szolgáltatások igénybevétele nem vezet munkaerő-piaci aktivizáláshoz.

4.6 Szociális beruházások és jobb szociálpolitika révén azonban nemcsak fontos foglalkoztatáspolitikai célok valósíthatók meg. A társadalmi befogadás politikájának következetes tagállami végrehajtása és a szegénység elleni következetes küzdelem a társadalom egésze számára döntő előnyökkel jár, és ösztönzi a társadalmi békét és társadalmi kohéziót.

4.7 A közleményben felvázolt szemléletváltás jelentősen hozzájárul az államháztartások fenntartható konszolidációjához is. A befogadó növekedés ösztönzése és a foglalkoztatási ráta egyértelmű növelése 2020-ig további, mintegy 1 000 milliárd eurós mozgásteret jelenthet az EU-27 államháztartásai számára ⁽⁸⁾.

4.8 Ugyanakkor döntően fontos kérdések maradnak megválaszolatlanul a közleményben felvázolt súlypontáthelyezés és ennek az európai szemeszterbe történő integrációja kapcsán. Az EGSZB üdvözlöi a hatékonyabb ellenőrzést, azonban tudatában van annak, hogy a 2013. évi növekedési jelentés még az elmúlt év prioritásaihoz igazodik. Az EGSZB nézete szerint az év második részére vonatkozó országspecifikus ajánlásoknak nagyobb hangsúlyt kellene fektetniük a szociális beruházásokra. A következő éves növekedési jelentésben (2014) a szociális beruházásokat külön figyelembe kellene venni, a szociális problémákat pedig a következő európai szemeszterbe kellene integrálni. A szemeszter folyamán továbbá egyértelműen világossá kell tenni, hogy a nagyobb arányú szociális beruházások

összhangban állnak egy „differenciált, növekedést elősegítő” költségvetési konszolidációval.

4.9 A közleményben a szociális beruházások offenzívájának finanszírozásával és az adózási struktúrák módosításával kapcsolatban megfogalmazott megállapítások azonban sajnos inkább csalódást keltőek, és visszalépést jelentenek a foglalkoztatási csomaghoz képest, ahol az Európai Bizottság a munkatényező tehermentesítése mellett a vagyoni nagyobb mértékű megadóztatását is ajánlotta. Csak a finanszírozás biztosítása révén lehetséges a szociális beruházási csomag által beharangozott irányváltás sikeres gyakorlati átültetése.

4.10 A szociális beruházási csomag finanszírozásának kérdése azonban nagymértékben megválaszolatlan marad. Bár az európai strukturális és beruházási alapok (ESIF) és különösen az ESZA hatékonyabb felhasználása fontos finanszírozási eszközök jelent, ezek az alapok semmi esetre sem lesznek elegendőek ahhoz, hogy megvalósítsuk az elérni kívánt irányváltást. Az EGSZB ezért ismételt felhívja a figyelmet arra, hogy a közkiadások hatékonyságának és célirányosságának fokozása mellett elkerülhetetlenül szükség van az államháztartások új bevételi forrásainak feltárására is. Ennek során figyelembe kell majd venni a különböző típusú jövedelmekből és vagyonokból származó lehetséges hozzájárulásokat is ⁽⁹⁾. Egyben jobban kellene hasznosítani a rendelkezésre álló erőforrásokat is.

4.11 Az EGSZB utal arra, hogy a szociális beruházások logikája azáltal is megvalósul, hogy a szakpolitikákat azokon a területeken módosítják és javítják, ahol nem bizonyultak hatékonyak. Itt jellemzően nincs szükség további beruházásokra. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy nyújtson tájékoztatást és felvilágosítást az olyan új szociálpolitikákról, amelyek előnyösebbek a végfelhasználók számára, és amelyek költségkerete hasonló vagy alacsonyabb.

4.12 Az EGSZB már régóta amellel száll síkra, hogy nemcsak a kiadási oldalra kell figyelni, hanem az állami bevételeket is növelni kell, például az adóalapok módosítása és kiterjesztése, a pénzügyi tranzakciók megadóztatása, az adóparadicsomok megszüntetése, az adócsökkentési verseny befejezése, valamint az adóelkerülés elleni intézkedések révén ⁽¹⁰⁾. Az EGSZB éppen a szociális beruházási csomag és az ehhez kapcsolódó kihívások fényében szeretné még egyszer nyomatékosan hangsúlyozni ezeket a törekvéseket, valamint egy, a GDP 2 %-át kitevő európai konjunkturális és beruházási program szükségességét ⁽¹¹⁾. A jelenlegi csomag kijelöli ugyan a helyes irányt, azonban nem tartalmaz javaslatokat egyfajta szociális beruházási paktum létrehozására, ami lehetővé tenné a politikai irányváltás pusztán szándéknyilatkozatokon túlmenő gyakorlati végrehajtását.

⁽⁶⁾ COM(2013) 83 final, 8. o.

⁽⁷⁾ COM(2012) 55 final, A Bizottság fehér könyve: „A megfelelő, biztonságos és fenntartható európai nyugdíjak menetrendje”, 6. o.

⁽⁸⁾ Lásd: EPC Issue Paper, 72. sz., 2012. november, „1 000 billion Euros at stake: How boosting employment can address demographic change and public deficits”.

⁽⁹⁾ HL C 143., 2012.5.22., 94–101. o., 4.3. pont., valamint HL C 306., 2009.12.16., 70–75. o., 3.4.2. pont.

⁽¹⁰⁾ HL C 143., 2012.5.22., 23–28. o., 6.1.3.1. pont.

⁽¹¹⁾ HL C 133., 2013.5.9., 77–80. o. 3.2.4. pont.

4.13 Azon az EGSZB által is határozottan támogatott kérésen túl, hogy a tagállamok nagyobb mértékben vonják be a szociális partnereket és a szervezett civil társadalmat, az Európai Bizottságnak haladéktalanul konkrét javaslatokat kellene előterjesztenie az európai szemeszter koordinációs folyamatába való fokozott és folyamatos bevonást illetően. Itt különösen a szociális beruházások és az aktív befogadás erősebb szerepéről is szó van. Ennek a bevonásnak alapvetőnek kell lennie, és lehetővé kellene tennie a politika-alakítási folyamatra való hatékony ráhatást.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió tagállamainak külső határait átlépő harmadik országbeli állampolgárok be- és kilépési adatainak rögzítésére szolgáló határregisztrációs rendszer létrehozásáról

(COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)),

javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a határregisztrációs rendszer és a regisztráltutas-program tekintetében az 562/2006/EK rendelet módosításáról

(COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD))

és javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a regisztráltutas-program létrehozásáról

(COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD))

(2013/C 271/18)

Főelőadó: **Cristian PÎRVULESCU**

Az Európai Parlament 2013. március 14-én és április 16-án, a Tanács pedig 2013. március 27-én úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió tagállamainak külső határait átlépő harmadik országbeli állampolgárok be- és kilépési adatainak rögzítésére szolgáló határregisztrációs rendszer létrehozásáról

COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a határregisztrációs rendszer és a regisztrált-utas program tekintetében az 562/2006/EK rendelet módosításáról

COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD)

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a regisztráltutas-program létrehozásáról

COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD)

Az EGSZB Elnöksége 2013. március 19-én megbízta a „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekciót az ezzel kapcsolatos bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Cristian PÎRVULESCU személyében, továbbá 125 szavazattal 4 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 A jogalkotási javaslat „a határellenőrzések következő generációja” csomag része, amely az Európai Bizottság 2012. évi munkaprogramjának stratégiai kezdeményezése. Az Európai Bizottság szerint ez a csomag két fontos, egymással összefüggő kérdésre ad választ: hogyan ellenőrizhető hatékonyan a harmadik országbeli állampolgárok utasforgalma és mozgásai a schengeni térség egészében, valamint miként biztosítható gyors és egyszerű határátlépés a növekvő számú szabályos utas számára, akik a határátlépők nagy többségét alkotják.

1.2 Az Európai Bizottság „Az Európai Unió határigazgatása terén teendő újabb lépések előkészítéséről” című, 2008. február 13-i közleményében egy határregisztrációs rendszer létrehozását javasolta.

1.3 A javaslatot az Európai Tanács által 2009. decemberben jóváhagyott Stockholmi Program is támogatta, megerősítve egy olyan, a be- és kilépési adatokat rögzítő határregisztrációs rendszerben rejlő lehetőségeket, amely révén a tagállamok az adatvédelem biztosítása mellett hatékonyan oszthatnak meg adatokat egymással.

1.4 A 2011. június 23–24-i Európai Tanács következtetési szorgalmazták az „intelligens határellenőrzéssel” kapcsolatos munkálatok felgyorsítását. Válaszul az Európai Bizottság 2011. október 25-én új közleményt fogadott el a választási lehetőségekről és a követendő útról.

1.5 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság számos véleményt dolgozott ki a két egymást kiegészítő rendszer végrehajtására vonatkozóan.⁽¹⁾ A vélemények hangsúlyozták, hogy a határokon átnyúló növekvő mobilitás jelentette kihívások kezelésével kapcsolatban az uniós kötelezettségvállalások és eszközök hozzáadott értéket jelentenek. Az EU fontos szereppel és felelősséggel rendelkezik a tagállamok közötti koordináció biztosítása terén. A mobilitással és migrációval kapcsolatos, az utóbbi időben jelentkező kihívásokat tekintve az EGSZB az arányosság és a hatékonyság elve mellett foglalt állást. Hangsúlyozta a központi jelentőségét is, hogy a politikák és programok kidolgozása és végrehajtása során biztosítsák az alapvető jogok védelmét.

2. Általános megjegyzések

2.1 Mivel az uniós határokon várhatóan növekedni fog a forgalom, fel kell gyorsítani a megbízható és hatékony határ-ellenőrzési rendszerek kiépítését.

2.2 Az EGSZB üdvözli az „intelligens határok” csomag alapjául szolgáló megközelítést, melynek célja, hogy megfelelő egyensúlyt biztosítson a mobilitás ösztönzésének szükségessége és az EU-ban az elmúlt években láthatóan megnövekedett biztonsági aggodalmak között.

2.3 Az EGSZB elismeri az uniós szintű elkötelezettség, irányítás és beruházások hozzáadott értékét, és reméli, hogy a tagállamok összehangolják majd erőfeszítéseiket a tervezett programok sikeres megvalósításának érdekében.

2.4 Az EGSZB hangsúlyozni szeretné, hogy az Európai Unió identitásához kimondva és kimondatlanul is nyitottság és összekapcsolódás társul, nemcsak határain belül, hanem határokon átnyúlóan is. Az EU egy vibráló kulturális, társadalmi, politikai és gazdasági térség, a határokon átnyúló mobilitás pedig létfontosságú a világban betöltött jelentőségének megőrzéséhez. Ezt szem előtt tartva az uniós intézményeknek és a tagállamoknak gondoskodniuk kellene arról, hogy az új rendszerek ne befolyásolják a harmadik országbeli polgárok EU-ba való utazását és utazási szándékait.

2.5 Ugyanakkor jelentős figyelmet kell fordítani arra, hogy a közvélemény hogyan fogadja a két rendszert és azok működését, és ehhez megfelelően el kell magyarázni a szabályokat a harmadik országbeli polgárok számára. Az EU-nak és a tagállamoknak kapcsolatba kellene lépniük a harmadik országok hatóságaival annak biztosítása érdekében, hogy az utazni kívánóknak információ és támogatás álljon rendelkezésükre, különösen jogaikat illetően. A csomagnak megfelelően megalapozott kommunikációs dimenzióval kell rendelkeznie.

2.6 Az EGSZB valamennyi érintett szereplőt és intézményt arra kér, hogy a két rendszer továbbfejlesztése és végrehajtása során vegyék figyelembe az alapvető jogokat. Annak ellenére, hogy a két rendszer inkább technikai jellegű, jelentős hatást gyakorol az EU-ba beutazó harmadik országbeli állampolgárok alapvető jogaira és szabadságjogaira. Az EGSZB üdvözli, hogy figyelmet kapnak az adatvédelmi és a magánszféra védelmével kapcsolatos kérdések, valamint reméli, hogy megfelelő figyelmet fordítanak valamennyi releváns alapjog védelmére, és kellőképpen ellenőrzik is azt.

2.7 Az EGSZB felhívja a figyelmet a tagállamok közötti jelentős különbségekre azok intézményi keretét és képességeit illetően, hangsúlyozva, hogy számos tagállam a két rendszer saját változatait valósítja meg. Egy ilyen nagy léptékű, számos intézményt és embert érintő átalakítás nagy kihívást jelent és nem veszélytelen. Az érintett intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy az átmenet semmilyen módon ne érintse az utazókat.

2.8 A korábbi tapasztalatok fényében az EGSZB fel szeretné hívni a figyelmet a költségek és költségbevételek problémájára is. Az ilyen rendszerek költségesek, és biztosítaniuk kell, hogy a finanszírozás arányos és hatékony legyen. Ezenkívül a kezdeti bevételeknek a lehető legpontosabbnak kell lenniük.

2.9 Az EGSZB további megfontolásokra szeretne felszólítani az utazók megkülönböztetését illetően, amely az „intelligens határokkal” kapcsolatos politika egyik alapköve. Előfordulhat, hogy a különbségtétel a gyakorlatban egy fajta diszkriminációt eredményez. A regisztráltutas-programhoz való hozzáférés a státusztól, jövedelemtől, nyelvismerettől és képzettségtől függ majd. Ez a veszély enyhíthető, ha az érintett hatóságok széles körben figyelembe veszik az utazni kívánók elfogadható tevékenységeinek és hovatartozásának különféle típusait.

2.10 Az EGSZB megjegyzi, hogy nem állnak rendelkezésre lényeges konkrét adatok a mobilitásra vonatkozóan. Amellett, hogy nincsenek pontos adatok a rövid távú utazást tervező, majd (a tartózkodási engedély lejártá után) mégis maradó utazókról, nem állnak rendelkezésre minőségi adatok sem, amelyek segíthetnének megérteni ezt a jelenséget. A politikáknak nem csak a rendszerek üzembe helyezése után gyűjtött mennyiségi adatokra kell támaszkodniuk. Több forrásra van szükség a jelenlegi rendszer alkalmazásával és az azzal való visszaélésekkel kapcsolatos vizsgálatokhoz.

2.11 Az EGSZB arra biztatja az EU-t és a tagállamokat, hogy fordítsanak kellő figyelmet a közvetlenül az utazókkal foglalkozó munkavállalók, különösen a konzuli tisztviselők és a határőrök képzésére. Nekik ugyanis nagyon jól képzettnek kell lenniük, hogy segíteni tudják az utazókat a technikailag kihívást jelentő és pszichológiai szempontból érzékeny eljárások során.

⁽¹⁾ HL C 88., 2006.4.11., 37–40. o., HL C 128., 2010.5.18., 29–35. o., HL C 128., 2010.5.18., 80–88. o., HL C 44., 2011.2.11., 162–166. o., HL C 376., 2011.12.22., 74–80. o., HL C 299., 2012.10.4., 108–114. o.).

2.12 Az EGSZB elismeri a biometrikus adatok gyűjtésének előnyeit, ugyanakkor emlékeztet az ujjlenyomatvételnek a szabályos és nem szabályos utazókra gyakorolt hatására. A pszichológiai hatás káros az utazási motivációra és általában az egyénnek a fogadó ország társadalmával való kapcsolatára nézve. Ezenkívül az ujjlenyomatvételhez hagyományosan büntvékenységek és rendőrségi eljárások képzete társul. Az EGSZB további megfontolásokra szólít fel a biometrikus adatok e két program részeként való gyűjtését és annak hátrányos hatásainak korlátozási módjait illetően.

3. Részletes megjegyzések

3.1 Az EGSZB úgy véli, hogy érvényesíteni kell a tájékoztatáshoz való jogot, különösen a személyes adatok felhasználása esetén. A harmadik országbeli polgárokat tájékoztatni kell jogairól. Bizonyos helyzetekben a nyelvi akadályok hozzájárulhatnak az ilyen jogok érvényesítésének megakadályozásához. A létező és jövőbeli igazságügyi és belügyi adatbázisoknak alapvetően biztosítaniuk kellene a diszkrimináció elkerülését, ennek pedig szorosan össze kell kapcsolódnia az adatvédelmi elvek betartásának biztosításával (a tájékoztatáshoz, a tényleges jogorvoslathoz és a személyes adatok kezeléséhez történő egyéni hozzájáruláshoz való jog) harmadik országbeli állampolgárokkal szemben, különös tekintettel a harmadik országbeli állampolgárok mint adatalanyok sérülékeny kategóriáira.

3.2 Az EGSZB úgy véli, hogy részletesebb áttekintés szükséges a bel- és igazságügyi adatbázisokról és információs rendszerekről. Az Európai Bizottságnak rendszeresen, lehetőleg évente konszolidált ellenőrző jelentést kellene készítenie a bel- és igazságügyi politika terén működő, adat- és információcserét végző valamennyi rendszer tevékenységéről, megjelölve, milyen jellegű információk cseréjére került sor és milyen célból.

3.3 Az EU-nak arra kellene ösztönöznie a tagállami kormányokat, hogy megfelelően támogassák a felügyelet gyakorlására és a határregisztrációs rendszerrel kapcsolatos felelősségi körök áttekintésére kijelölt intézményeket.

3.4 Az EGSZB üdvözli, hogy a regisztráltutas-programhoz való hozzáférés biztosítása fokozatosan eltolódik az egyes országokon alapuló megközelítéstől az egyéni megközelítés irányába. Azt javasolja, hogy a jelentkezővel folytatott interjú legyen a bevett eljárás, különösen olyan helyzetekben, amikor további részleteket kell tisztázni. Az EGSZB felhívja a figyelmet a profilalkotás (automatizált döntéshozatal) és a bel- és igazságügyi adatbázisokhoz és „intelligens határokhoz” kapcsolódó adatbányászat logikájára, és úgy véli, hogy a faji, etnikai vagy más érzékeny adatok statisztikai adatfelügyelet alapjául történő

felhasználása nehezen összeegyeztethető a megkülönböztetésmentesség elveivel, a másodlagos jogszabályokkal és az alapjokkal kapcsolatos kötelezettségekkel.

3.5 Az EGSZB azt ajánlja, hogy jóval átfogóbb meghatározást alkalmazzanak a gyakran utazó polgárok esetében, amely minden kulturális, gazdasági és társadalmi tevékenységre kiterjed. Arra biztatja a tagállamokat, hogy teljes mértékben vegyék figyelembe a társadalmi élet sokféleségét. El kell kerülni, hogy bármely társadalmi-szakmai kategória kedvezményes bánásmódban részesüljön.

3.6 A harmadik országbeli állampolgárok konzulátusokon, közös igénylési központokban és bármely határátkelőnél kérhetik felvételüket a regisztráltutas-programba. Ez hasznos a jelentkezőknek, de kihívást jelent az irányítás számára. Valamennyi érintett munkavállalót tájékoztatni kell és megfelelő képzésben kell részesíteni a rendszerek működéséről.

3.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a költségviselés, illetve a szállásadás igazolása nagy terhet jelenthet. Ha ez a feltétel megmarad, akkor legalábbis egy, az egész EU-ban használandó minimum-, illetve szabványformátumot kell bevezetni. Így a tagállamok nem használhatják a nyilatkozatot elrettentésként.

3.8 Elvileg a regisztráltutas-programba való jelentkezéshez szükséges dokumentumoknak nem szabad szükségtelen és túl nagy arányú költségeket maga után vonnia a jelentkező és az érintett szervezetek számára. Az egyéni jelentkezők és a támogató szervezetek költségeit az időközi értékelések keretében kell kiszámítani.

3.9 Az érintett hatóságok számára a döntéshozatalhoz rendelkezésre álló időt tekintve azt ajánljuk, hogy a maximális határidő 25 nap legyen, ugyanakkor arra ösztönözzük a hatóságokat, hogy minél hamarabb hozzák meg döntésüket.

3.10 Tisztázni kell a regisztráltutas-programba való jelentkezés elutasításának kritériumait. Nem világos, milyen alapon értékelik a tagállamok közrendjére, belső biztonságára, közegészségügyére jelentett veszély szintjét. Ez utat nyit az önkényes döntések előtt. Az értékelést több ezer egyén végzi, akik igen különböző háttérrel, képzettséggel és tájékozottsággal rendelkeznek az utazóról, tevékenységéről és hazájáról. Ezenkívül megkérdőjelezhető a tagállamok nemzetközi kapcsolatait fenyegető veszély mint elutasítási alap is.

3.11 Nagyon fontos, hogy a sikertelen jelentkezők (nem elfogadható/elutasított kérelem) ténylegesen fellebbezhessenek a döntés ellen. Az EGSZB arra biztatja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy segítsék azokat, akik élni szeretnének a fellebbezéshez való jogukkal.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendelethez irányuló COM (2011) 607 végleges/2 bizottsági javaslat módosítására

(COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD))

és javaslat a Bizottság COM(2012) 496 final javaslatának módosítására – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendelethez a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD))

(2013/C 271/19)

Főelőadó: **Mário SOARES**

2013. március 25-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 164. és 177. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendelethez irányuló COM (2011) 607 végleges/2 bizottsági javaslat módosítására

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

és

Javaslat a Bizottság COM(2012) 496 final javaslatának módosítására – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendelethez a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD).

2013. április 16-án az EGSZB Elnöksége megbízta a „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a 2013. május 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Mario SOARES személyében, továbbá 135 szavazattal 3 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Bár fenntartásai vannak a foglalkoztatásra és az ifjúsági garanciára irányuló kezdeményezések finanszírozásának összegével és módjával kapcsolatban, az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a vizsgált javaslatban megfogalmazottak értelmében módosítani kell a Parlament és a Tanács Európai Szociális Alapra és a strukturális alapokra vonatkozó rendeleteit.

1.2 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az elfogadandó politikáknak hozzá kell járulniuk a növekedéshez, illetve a stabil és

minőségi munkahelyek megteremtéséhez, valamint erősíteniük kell a társadalmi kohéziót.

1.3 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés finanszírozására szánt keretek nem az uniós költségvetés megerősítésének eredményei, hanem a kohéziót célzó teljes költségvetésből kerülnek leemelésre, mely máris alacsonyabb annál, mint ami a 2007–2013-as időszakban rendelkezésre állt.

1.4 Az EGSZB meggyőződése, hogy az előirányzott összeg – 6 milliárd euró – nem elegendő, ha a probléma nagyságára és a megoldás sürgető voltára gondolunk.

1.5 Mivel a válság még nem ért véget és a munkahely-teremtés nem kezdődött meg, az EGSZB javasolja, hogy rugalmasabban határozzák meg az ifjúsági munkanélküliség arányát a rendelkezésre álló forrásokhoz való hozzáférés biztosítására, oly módon, hogy értékelni lehessen az ifjúsági munkanélküliség helyzetének alakulását, vagy pedig ezt az arányt 20 %-ban határozzák meg.

1.6 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az ifjúsági garanciához való hozzáférés korhatárát emeljék 30 évre, különösen azokban az országokban, ahol a fiatalok munkanélküliségi rátája a legmagasabb.

1.7 Végül az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy ne csökkentsék azon pénzügyi kötelezettségvállalásaikat, amelyeket a többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslat irányoz elő az ifjúsági foglalkoztatás előmozdítására, illetve fogadják el az Európai Bizottság arra vonatkozó javaslatát, hogy további forrásokat használjanak fel egy olyan probléma felszámolására irányuló cél elérése érdekében, mely európai fiatalok egész generációjának jövőjét veszélyezteti.

2. Az európai bizottsági javaslat főbb elemei

2.1 Az Európai Tanács 2013. február 28-i, az ifjúsági garancia létrehozására vonatkozó határozatát követően az Európai Bizottság két javaslatot tett közzé: az első az Európai Bizottság COM(2011) 607 final/2 jelű, az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatát módosítja (COM(2013) 145 final), míg a második az Európai Bizottság COM(2012) 496 jelű, a különböző alapokra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatát módosítja (COM(2013) 146 final).

2.2 A javaslatok célja, hogy biztosítsák az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés finanszírozását az „ifjúsági garancia” keretében, mely 25 éves korig minden fiatal számára lehetővé tenné, hogy tisztességes munkához jusson, illetve kiegészítő képzésen vagy szakmai képzésen vegyen részt a tanulmányok befejezését vagy a munkahely elvesztését követő négy hónap során.

2.3 A 2014–2020-as időszakra előirányzott teljes finanszírozás összege 6 milliárd euró, melyből 3 az Európai Szociális Alap beruházásaiból, 3 pedig a „gazdasági, társadalmi és területi kohézióra” irányuló 1b. alfejezet keretében az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés számára elkülönített költségvetésből származik.

2.4 Azok a NUTS 2 szintű régiók finanszírozhatók, amelyekben 2012-ben a fiatalok (15–25 évesek) munkanélküliségi rátája meghaladta a 25 %-ot.

3. Általános észrevételek

3.1 A regisztrált munkanélküli fiatalok több országban is drámai helyzete messzemenően igazolja a Tanács 2013. február 28-án megszületett kezdeményezését az ifjúsági garancia

létrehozására vonatkozóan, melyet már több ízben és különböző formában kértek a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek.

3.2 Az Európai Bizottság felmérése szerint az Unióban 7,5 millió ún. NEETs⁽¹⁾ él, ami a 15–24 éves európai fiatalok 12,9 %-ának felel meg. Nagy részük nem fejezte be középiskolai tanulmányait és hamarabb elhagyta az iskolát; sokan közülük bevándorlók vagy hátrányos helyzetű társadalmi rétegekből származnak. Ugyanakkor néhány országban azon középosztályhoz tartozó fiatalok (új szegények) helyzete is romlott, akik még nem fejezték be tanulmányaikat, és akiket az a veszély fenyeget, hogy nem is tudják majd folytatni.

3.3 Korábbi véleményeiben az EGSZB felhívta a figyelmet a fiatalkori munkanélküliség katasztrofális adataira az EU-ban, és felkérte az összes érintett felet, hogy hozzanak sürgős, hatékony és végleges intézkedéseket ezen ördögi kör megszakítására, mely egy egész nemzedék jövőjét zálogosítja el⁽²⁾. Ez nemcsak az adott embereket érintő valós probléma, hanem fenyegetés is az Unió társadalmi kohéziója számára, ami végső soron alááshatja Európa gazdasági növekedését és versenyképességét.

3.4 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a most elfogadott politikák hozzájáruljanak a növekedés fellendítéséhez, valamint a minőségi és stabil munkahelyek megteremtéséhez, olyan garanciákkal és védelemmel párosulva, amelyek történelmileg hozzájárultak az európai szociális modell felépítéséhez és a társadalmi kohézióhoz. Egyúttal megerősíti, hogy fontos a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek teljes körű részvétele ezeknek a politikáknak a megtervezésében, végrehajtásában és nyomon követésében.

3.5 Az Ifjúsági garanciába integrált ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés valójában csak akkor lesz hatékony, ha ahhoz megfelelő ösztönzés párosul a „munkaerő-piaci kereslet” terén (azaz ha van gazdasági növekedés). Ezen túlmenően az oktatás, a minősítő szakmai gyakorlatok és a készségek fejlesztése a munkaerő-piaci integráció terén kevés kilátással rendelkező fiatalok milliói számára óriási kockázatokat rejtenek magukban.

3.6 Az EGSZB aggodalommal figyeli, hogy az Európai Tanács alapvetően költségvetési konszolidációs problémát lát Európa gazdasági nehézségeiben, és meg sem próbálja számszerűsíteni az alternatív költségeket vagy az abból fakadó kedvezőtlen következményeket, mit amilyen a fiatalokat sújtó tömeges munkanélküliség, a kiábrándulás és a kétségbeesés⁽³⁾.

⁽¹⁾ NEETs: azokra a fiatalokra utal, akik nem tanulnak, nem dolgoznak, illetve alacsony iskolázottsággal és képzettségi szinttel rendelkeznek.

⁽²⁾ Lásd különösen az EGSZB „A fiatalok foglalkoztatásával foglalkozó jogszabálycsomag” című véleményét, HL C 161., 2013.6.6., 67–72. o.

⁽³⁾ A fiatalok munkaerő-piaci integrációja elmaradásának ára a túlzott szociális juttatások vagy a be nem szedett adók miatt meghaladja a 150 milliárd eurót.

4. Részletes észrevételek

4.1 Mivel az Európai Bizottság által előterjesztett módosítások célja az Európai Szociális Alapra jelenleg irányadó rendelet és a különböző európai alapokra vonatkozó általános szabályozás hozzáigazítása az Európai Tanács február 7-i és 8-i határozatához, az alábbi észrevételek nem az Európai Bizottság javaslataihoz, hanem a Tanács által elfogadott irányvonalakhoz kapcsolódnak.

4.2 A jelenlegi válság tükrében az EGSZB csak sajnálni tudja, hogy a Tanács a 2014–2020 közötti időszakra alacsonyabb uniós költségvetést javasol, mint az előző időszakban, ami kedvezőtlen hatással van a jelenlegi helyzet kezeléséhez szükséges erőforrásokra.

4.3 Ebből a döntésből következik, hogy a fiatalok munkanélkülisége elleni küzdelemre javasolt finanszírozás nem a költségvetés növelését, hanem a más területekre szánt előirányzatok – azaz 3 milliárd az Európai Szociális Alapra és 3 milliárd a a kohéziós politikára – csökkentését jelenti.

4.4 Ráadásul a hét évre elosztott, 6 milliárd eurónyi elkülönített teljes összeg nyilvánvalóan nem elegendő⁽⁴⁾.

4.5 2012-t jelölve ki az ifjúsági munkanélküliségi ráta (25 %) meghatározására a ma elkülönített forrásokhoz való hozzáféréshez, nem vesszük figyelembe a válság alakulását és a jelenlegi

recessziót sem, és fennáll a veszélye annak, hogy figyelmen kívül hagyjuk azokat a drámai helyzeteket, amelyek ezen időszak alatt alakulhatnak ki. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy nagyobb rugalmasságra van szükség ahhoz, hogy felmérhessük az ifjúsági munkanélküliség helyzetének alakulását, vagy pedig megelőző jelleggel ezt a százalékos arányt 20 %-ra kellene csökkenteni.

4.6 Másrészt az EGSZB javasolja, hogy az Ifjúsági garanciára jogosultak korhatárát 30 évre kellene emelni, hogy azok a fiatalok, akik később végzik el az egyetemet, vagy a képzés és a foglalkoztatás között átmeneti időszakban vannak, hozzáférhessenek a garanciához. Ez különösen fontos azokban az országokban, ahol a legmagasabb a fiatalok munkanélküliségi rátája.

4.7 Az EGSZB helyesli a döntést, mely szerint mentesíteni kívánják a tagállamokat a fiatalok foglalkoztatására meghatározott előirányzat (3 milliárd euró) társfinanszírozása alól, valamint azt is, hogy nem alkalmazzák az 5 %-os teljesítési tartályt az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés számára elkülönített források esetében.

4.8 Végezetül az EGSZB – a fenti észrevételekben megfogalmazott fenntartások mellett – megismétli, hogy a kezdeményezést támogatni kell, és javasolja, hogy azt alakítsák át az aktív foglalkoztatáspolitikai szerkezeti eszközzé, és ne korlátozzák arra, hogy csupán a jelenlegi gazdasági válság kezelésére szolgáló eszköz legyen⁽⁵⁾.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Az ILO szerint, mely óvatosan, de üdvözölte a kezdeményezést, ahhoz, hogy jelentős változásokat érthessünk el, 21 milliárd euróra lenne szükség.

⁽⁵⁾ Összhangban az EGSZB „A fiatalok foglalkoztatásával foglalkozó jogszabálycsomag” című véleményével (HL C 161., 2013.6.6., 67–72. o.), az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezést össze kell kapcsolni az európai szemeszterrel.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – CARS 2020: cselekvési terv a versenyképes és fenntartható európai gépjárműiparért

(COM(2012) 636 final)

(2013/C 271/20)

Előadó: **Virgilio RANOCCHIARI**

Társelőadó: **Monika HRUŠECKÁ**

2012. november 8-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – CARS 2020: cselekvési terv a versenyképes és fenntartható európai gépjárműiparért

COM(2012) 636 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága 2013. március 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott 490. plenáris ülésén (a május 23-i ülésnapon) 147 szavazattal 1 ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözli az Európai Bizottság és különösen Antonio TAJANI, az Európai Bizottság alelnöke, ipar- és vállalkozáspolitikai biztos erőfeszítéseit, aki először a CARS 21 magas szintű munkacsoportban részt vevő valamennyi érdekelt fél meghallgatásával értékelte a gépjárműipar helyzetét, majd az ebből származó eredmények alapján úgy döntött, hogy cselekvési tervet indít útjára az ágazatot sújtó nehézségek leküzdésére és a fellendülés előmozdítására.

1.2 A CARS 2020 közleményben található cselekvési terv álláspontokat és ajánlásokat fogalmaz meg, amelyekkel az EGSZB négyből legalább három lényeges pontban teljesen egyetért: a kutatás finanszírozásában való részvétel; intelligens jogi szabályozás oly módon, hogy ne rójon felesleges anyagi terheket az ágazatra, valamint az ágazat nemzetközi versenyképességének további növelése. A negyedik ponttal kapcsolatban az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatait a változtatások előrehozatalára vonatkozóan, ugyanakkor kétségei vannak a szerkezet-átalakítási folyamatot illetően.

1.3 Ez egy nagyra törő stratégia, amelynek célja, hogy az éghajlatváltozás hatásait a versenyképesség további növelésével egyensúlyba hozza, azaz az egyre versenyképesebb és fenntarthatóbb autóipar kiállja a próbát az egyre fokozódó külső és belső versennyel szemben, és ily módon egy társadalmilag elfogadható utat biztosítson erre az átmenetre.

1.4 Ennek eléréséhez közös gazdaságpolitikai és kereskedelempolitikai eszközökhöz kell nyúlni minden, uniós szinten

rendelkezésre álló eszköz felhasználásával az ajánlott intézkedések legsürgősebb végrehajtása érdekében, felülkerekedve a megosztottságon, amely a mai napig gátolta a válság gyors és összehangolt leküzdését. Felül kell vizsgálni továbbá, hogy egyes iránymutatások vagy akár határozatok nem gátolják-e adott esetben a terv végrehajtását, és ez által az ágazat hőn óhajtott fellendítését.

1.5 Korunkat jellemző egyik fő probléma, hogy kevés forrás áll a gyártók és az alkatrész-beszállítók rendelkezésére a kutatásba, fejlesztésbe és innovációba történő jelentős beruházásaik fedezésére ahhoz, hogy az Európai Bizottság által kitűzött célok a következő években megvalósulhassanak. Ez a probléma az ágazatban működő kis- és középvállalkozásokat, valamint az egyéb kapcsolódó, sőt gyakran függésben lévő vállalkozásokat még jobban sújtja.

1.6 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak azzal a döntésével, hogy nincs szükség technológiaspecifikus ösztönzőkre, amelyek csak egyetlen technológiát támogatnak az összes többi kizárásával. Ez a döntés azonban nem jelentheti azt, hogy a rövid és középtávon ható ösztönzők (például metán, cseppfolyósított szénhidrogén, legújabb generációs energiatakarékos motorok) akadályt gördítenek a közép és hosszú távon érvényesülő fejlesztések, úgymint az elektromos és a hidrogén meghajtású autók útjába.

1.7 Ami a CO₂-kibocsátással foglalkozó rendeleteket illeti, az EGSZB úgy véli, hogy csak az életciklus-értékelésen (life cycle assessment – LCA) alapuló megközelítés járulhat hozzá a gépjárművek által okozott környezeti ártalmak enyhítéséhez.

1.8 A közlemény megállapítja, hogy az európai autóipar milyen jelentős szerkezetátalakítási folyamaton megy keresztül (lehetséges üzembezárásokkal), és ez milyen hatást fog gyakorolni a foglalkoztatásra, de nem elemzi és részletezi ennek elsődleges okát: az európai ágazat strukturális gyártási többletkapacitását. Pontos adatok nem állnak rendelkezésre, de az ágazati elemzők becslései három-ötmillió gépjármű gyártására elegendő kapacitástöbbletet jeleznek. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy mielőbb indítson részletes felmérést a lehető legpontosabb számok megismerése érdekében a foglalkoztatást, a többletkapacitást és a kapacitás esetleges ki nem használásának a költségét illetően.

1.9 Az Európai Bizottság szemmel láthatólag túlságosan lemondó pozíciót képvisel, amennyiben csak kiegészítő szerepet szán magának a vállalkozásokhoz, a tagállamokhoz és a régiókhoz képest, figyelembe véve azt is, hogy a problémára adott közös megoldás híján gyengülhet e dokumentum másik célkitűzése: *a versenyképesség növelése a világpiacokon*. Az EGSZB úgy véli, hogy a gyártási többletkapacitás problémáját nem lehet elszigetelt megoldásokkal kezelni, hanem iránymutatást kell megfogalmazni magának a folyamatnak a koordinálására vonatkozóan.

1.10 Az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy a cselekvési terv nem foglalkozik kellő módon a problémának e jelentős társadalmi hatást kiváltó aspektusával, ezért felkéri az Európai Bizottságot, hogy kezdeményezési jogával élve vállalja fel ezt a feladatot úgy, hogy iránymutatásokat dolgoz ki és összegyűjti azokat a korábban már alkalmazott módszereket, amelyekkel sikerült elkerülni az átfedéseket. Tekintettel a helyzet sürgősségére, az Európai Bizottság felvállalhatja, és az EGSZB véleménye szerint fel is kell vállalnia a hatalmas szerkezetváltás koordinálását és adott esetben akár pénzügyi támogatását is, amely nem megfelelő irányítás esetén számos európai régióra destabilizáló hatást gyakorolhat, súlyosan érintve az ágazati foglalkoztatást. Az EGSZB határozottan ajánlja, hogy aktívan vonják be a helyi és regionális önkormányzatokat valamennyi szerkezetátalakítási tervbe.

1.11 A művelet sikere és az ágazat európai ipari bázisának megtartása érdekében fokozni kell a nyílt és konstruktív társadalmi párbeszédet. Csak ily módon lehet biztosítani a helyes egyensúlyt a cselekvési terv különböző elemei között, előnyben részesítve a humántőkét mind a munkavállalók átképzése, mind a főlöslegessé vált munkaerő kezelése tekintetében, amikor a munkahelyek elvesztése elkerülhetetlenné válik. Ugyanez érvényes a hasonlóan komoly problémákkal küzdő kapcsolódó iparágakra.

1.12 Rövid távon ki kell alakítani a szociális áthidaló intézkedések európai keretét a 2008–2009-es válság tapasztalataira támaszkodva, oly módon, hogy elkerülhető legyen az EU munkaerőpiacának torzulása. A szociális partnerek alapvető szerepet játszanak ebben az átmeneti időszakban.

1.13 Az EGSZB következképpen úgy véli, hogy az Európai Uniónak teljes mértékben meg kell erősítenie iparpolitikáját, különösen a szóban forgó ipari ágazatra vonatkozóan.

Az Európa 2020 stratégia célkitűzései nem érhetőek el erős és versenyképes iparszerkezet nélkül, amely az Unió gazdasági fejlődésének az alapja. Kezdeményező politikák kellenek, amelyek támogatják az innovációt és a fejlesztést, és a jelenlegi problémákat jövőbeni lehetőségekké alakítják át. A gépjárműiparnak nemcsak a termelés átszervezésére, hanem a fenntartható növekedés irányába mutató iparpolitikára is szüksége van. Kellenek tőkeberuházások, és be kell ruházni a mind felkészültebb és képzetesebb humán erőforrásokba. A technológiáknak, a folyamatoknak, a formatervezésnek együtt kell versenyképesnek lennie, hogy az európai autóipar újból világszerte lehessen. A globális versenyben a fejlettségen és az innováción van a hangsúly. Az esetleges üzembezárások természetesen nem oldják meg a problémát.

2. Bevezetés

2.1 A cselekvési terv – amelynek véleményezésére az EGSZB-t kérték fel – jobb megértéséhez és értékeléséhez át kell tekinteni a CARS 21 első kiadásától kezdve végzett munkát, megszerzett tapasztalatokat és elért eredményeket.

2.2 2005 januárjában az Európai Bizottság akkori alelnöke és ipari biztosa, Günter VERHEUGEN felállította a CARS 21 magas szintű munkacsoportot. (A munkacsoport nevének – „A 21. századi versenyképes autóipari szabályozási keret” – angol nyelvű kezdőbetűi szerencsésen kiadják a CARS betűszót.)

2.3 A CARS 21 feladata olyan európai politika és jogi szabályozás kialakítása volt, amely képes megerősíteni az ágazat versenyképességét, amelynek az egyre erősödő világszerte versenyen kell kiállnia a próbát. Különösen indokolt a kezdeményezés figyelembe véve a gépjárműipari ágazat⁽¹⁾ jelentőségét, amely körülbelül 12 millió embernek biztosít munkát Európában (19 tagállamban megtalálható ipari létesítményeivel), évente több mint 28 milliárd eurót ruház be kutatásba és fejlesztésbe, és pozitív kereskedelmi mérlege mintegy 90 milliárd euró, a tagállamok által beszedett adóhoz pedig több mint 430 milliárd euróval, azaz az európai GDP csaknem 4 %ával járul hozzá.

2.4 A CARS 21 munkacsoport 2005 decemberében fejezte be a munkáját egy dokumentummal, amely 18 ajánlást sorolt fel, és meghatározta az Európai Bizottság számára a jogalkotási javaslataiban követendő irányelveket. A szabályozási politikanak kedvező és megbízható keret kellett biztosítania az ipar számára az „intelligens szabályozás” elvén keresztül, amely minden javaslathoz költség-haszon elemzést készít az iparra és a társadalomra gyakorolt hatás részletes felmérésével, meghatározza a minimális időráfordítást valamennyi szükséges műszaki innováció tekintetében, és rögzíti a hosszú távú célokat valamennyi érintett szereplő mindenkor bevonásával.

2.5 Ezeket az ajánlásokat a Bizottságok főigazgatóságai és egyéb európai intézmények valójában nem minden esetben alkalmazták összehangoltan, de összességében a CARS 21 útmutatásai nagyon hasznosnak bizonyultak nemcsak az ipar, hanem az ágazat többi érintett szereplője számára is.

⁽¹⁾ Ez a kifejezés a teljes autóipari ellátási láncot magában foglalja a gyártóktól és beszállítóktól a forgalmazásig és az értékesítés utáni szolgáltatásokig. A termékek közé tartoznak a személygépkocsik, a könnyű és nehéz haszongépjárművek, és általában véve a két-, a három- és a négykerékű motoros járművek.

2.6 Amikor 2010-ben – az európai piacon korábban nem tapasztalt válság közepén – felmerült az igény a tisztább és hatékonyabb gépjárművek iránt, Antonio TAJANI, az Európai Bizottság alelnöke, ipar- és vállalkozáspolitikai biztos azt javasolta, hogy a korábbi tapasztalatok alapján készítsék el a CARS 21 új, módosított kiadását.

2.7 Bár a korábbi kiadás kedvező fogadtatásban részesült, az összetételét illetően nem nélkülözte a kritikát: egyesek szerint nem foglalta magában az összes érintett szereplőt, jelentős helyet tartott fenn a gyártók számára, és főként nem vonta be az összes európai biztost, aki érintett lehetett az ágazat szabályozási politikájában.

2.8 Ezért a jelenlegi kiadásban gondoskodtak az összes lehetséges érintett köz- és magán szereplő bevonásáról: nyolc európai biztos, kilenc tagállam, egyéb uniós intézmények, például az EGSZB és a Régiók Bizottságának képviselői. Ami a magánszférát illeti, az európai gyártókon túl a teljes ágazati ellátási lánc egyéb szereplőivel – alkatrészgyártók, szervizek, olajvállalatok, szakszervezetek, környezetvédők és az új gépjármű-technológiákat támogató szövetségek és mozgalmak képviselői – együtt mintegy negyven fő vesz részt a magas szintű munkacsoportban, amelynek a munkáját „segítők” és szakértők támogatják.

2.9 A magas szintű munkacsoport 2010 novemberében kezdte meg a munkáját, amelyet számos ülést követően egy 2012 júniusában jóváhagyott zárójelentéssel fejezett be.

2.10 Kiemelten fontos volt ez a kezdeményezés, és elismerés illeti meg az Európai Bizottságot, különösen a Bizottság Vállalkozáspolitikai Főigazgatóságát, mivel szakszerűen és hatékonyan koordinálta a munkát, amelynek révén a résztvevők általános egyetértését elnyerő dokumentum született.

2.11 Amint azt TAJANI alelnök is elmondta, e tapasztalatokon és ez utóbbi dokumentumon alapul a CARS 2020 cselekvési tervről szóló közlemény, amelynek véleményezésére az EGSZB-t kérték fel.

3. Az Európai Bizottság közleménye: CARS 2020 cselekvési terv

3.1 A közleményben bemutatott cselekvési terv négy alapvető pillérre épül:

— Beruházás a fejlett technológiákba és az innováció finanszírozása;

— A belső piac erősítése és az intelligens szabályozás végrehajtása;

— A versenyképesség növelése a világpiacokon;

— Felkészülés a változásra és a szerkezetátalakítás társadalmi hatásainak enyhítése.

— A négy pillér mindegyike számos intézkedést irányoz elő, amelyek megvalósítását a **CARS 2020** magas szintű munkacsoport fogja figyelemmel kísérni, amelynek ugyanazok a tagjai, mint a CARS 21-nek. A munkacsoport évente informálisan ülésezik, és szakértői találkozókat rendez az autóiipari ágazat versenyképességét érintő témákban.

3.2 Beruházás a fejlett technológiákba és az innováció finanszírozása

Az Európai Bizottság szándéka, hogy:

— folytatja az együttműködést az EBB-vel a K+F szektorhoz szükséges anyagi források biztosítása érdekében;

— együttműködik az iparral a környezetbarát járművek európai kezdeményezésének a **„Horizont 2020”** keretprogram (2) keretében történő kidolgozása érdekében;

— 2020-ig megvalósítja a CO₂-kibocsátáscsökkentési célokat az autókra és a könnyű haszongépjárművekre vonatkozóan;

— támogatja az üzemanyag-fogyasztás és a kibocsátás mérésére szolgáló, a valós gépjármű-vezetési gyakorlatot jobban tükröző új vezetési ciklusnak és vizsgálati eljárásnak a kidolgozását;

— folytatja a közúti közlekedésbiztonság megteremtésére irányuló erőfeszítéseket összhangban a **2011–2020 közötti időszakra szóló politikai iránymutatásainak** (3) a célkitűzéseivel;

— stratégiát dolgoz ki az alternatív üzemanyagokra, és jogalkotási javaslatot tesz a használatukhoz szükséges infrastruktúrákkal kapcsolatban.

3.3 A belső piac megerősítése és az intelligens szabályozás végrehajtása

Az Európai Bizottság szándéka, hogy:

— párbeszédet kezdeményez az érintett szereplőkkel annak érdekében, hogy megállapodás jöjjön létre az európai gépjármű-forgalmazás önszabályozására vonatkozóan;

— iránymutatásokat fogalmaz meg a tagállamok által nyújtott pénzügyi ösztönzőkről a tiszta és energiahatékony gépjárművek használatának előmozdításához;

(2) „Horizont 2020” (COM(2011) 808 végleges és COM(2011) 809 végleges, 2011. november 30.) a kutatás- és technológiai fejlesztés 2014–2020-as időszakra vonatkozó finanszírozási keretprogramja, amelynek várható összköltségvetése 80 milliárd euró.

(3) COM(2010) 389 final.

— megerősíti az „intelligens szabályozás” elvét, amely a CARS 21 első kiadásának legjelentősebb, a jelenlegi kiadásban is hangsúlyozott eredménye, és a versenyképességre gyakorolt hatás ellenőrzését belefoglalja a jogalkotási javaslatok hatásvizsgálatába;

— módosítja a járműtípus-jóváhagyási keretet, belefoglalva a piacfelügyeleti rendelkezéseket.

3.4 A versenyképesség növelése a világpiacon

Az Európai Bizottság szándéka, hogy:

— elemzi az összes szabadkereskedelmi megállapodást megvizsgálva az ágazat versenyképességére gyakorolt halmozott hatásukat;

— megújítja az ENSZ-EGB-vel kötött megállapodást⁽⁴⁾ az Unió kívüli piacokat is bevonva;

— az ENSZ-EGB keretében folyó többoldalú szabályozási együttműködést kiegészíti nem ENSZ-EGB-tagállamokkal folytatott kétoldalú szabályozási együttműködéssel.

3.5 Felkészülés a változásra és a szerkezetátalakítás társadalmi hatásainak enyhítése

Az Európai Bizottság szándéka, hogy:

— támogatja európai gépjárműipari képzési tanács megalapítását az összes érintett szereplő, köztük az oktatást és képzést nyújtó szervezetek bevonásával, a gépjárműiparban a foglalkoztatással és a készségekkel összefüggő tendenciák és a betöltendő készséghiányok elemzése céljából;

— ösztönzi az Európai Szociális Alap (ESZA) felhasználását a munkavállalók átképzésére, és súlyosabb esetekben (drasztikus leépítések vagy üzembeszárások) az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA) felhasználását;

— nyomon követi a szerkezetátalakítási tevékenységeket, biztosítva az Unió belső piacára, és különösen az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályoknak való megfelelést;

— a szerkezetátalakítás folyamatának lebonyolításáért felelős iparág mellett csupán kiegészítő szerepet vállal a termelési többletkapacitás átszervezésében.

4. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság megjegyzései

4.1 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság közleményét, amely cselekvési tervében nemcsak megerősíti a CARS 21 által kidolgozott ajánlások többségét, de vállalja azt is, hogy párbeszédet folytat a CARS 21 résztvevőivel abból a célból,

hogy kövesse, időszakosan értékelje, és esetleg frissítse a tervben elfogadott ajánlások végrehajtásának állapotát.

A termelési kapacitás Európában

4.2 A fentiekkel kapcsolatban az EGSZB egy fontos hiányosságra utal a közleményben: a termelési többletkapacitás problémáját nem kezelik kellő figyelemmel, hanem egyszerűen beemelik az általánosabb szerkezetátalakítási folyamatba. A probléma mértékét és a kapcsolódó adatokat ezúton ismertetjük.

4.3 Az AlixPartners becslései szerint⁽⁵⁾ „tavalgy csaknem negyven európai autógyártó üzem működött saját pénzügyi fedezeti pontja, vagyis 75–80 %-os kapacitáskihasználási szint alatt...” és „tíz gyár még a 40 %-os kihasználtságot sem érte el”. Mindez akkor, amikor Európában 2007 és 2012 között 3,5 millió autóval kevesebbet adtak el, ami 23 %-os visszaesést jelent, a haszongépjárművek eladása pedig 34,6 %-kal csökkent. A motorkerékpárok terén még kritikusabb a helyzet: itt 46 %-kal esett vissza a forgalomba helyezések száma, ami az autókhoz képest kétszer akkora csökkenést jelent.

4.4 Azt is meg kell jegyezni, hogy a felszerelt termelési többletkapacitások méretéről nincs egybehangzó vélemény az iparági elemzők között, akiknek a becslései az elfogadott jelentési kritériumok szerint három és öt millió autó között mozognak. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak a feladat nehézsége ellenére részletesebb felmérést kell készítenie, hogy pontosabb adatokat kapjon.

4.5 A többletkapacitás problémája emellett az ok-okozati lánc elején jelenik meg, és ez jelentős hatást gyakorol az autóipar versenyképességére, ami a következőképpen foglalható össze: felesleges termelési kapacitás, magas fix költségek, árharc, a jövedelmezőség csökkenése és a pénzügyi helyzet romlása, létesítménybezárások, az általános és különösen a K+F beruházások csökkenése, a versenyképesség hosszú távú csökkenésének a veszélye. Ennek következtében az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy ne értékelje alá azt a tényt, hogy a többletkapacitás a cselekvési terv harmadik pillérére (*A versenyképesség növelése a világpiacon*) is kihatással van.

4.6 A kérdést természetesen nem szabad leegyszerűsíteni, mivel a helyzet országonként és autógyártónként változik: Európában 2012-ben átlagosan 70 % körül mozgott a termelési kapacitás kihasználtsága, de országonként nagy eltérések figyelhetők meg: az Egyesült Királyságban és Németországban hozzávetőlegesen 80 %, Spanyolországban 70 %, Franciaországban 60 %, Olaszországban pedig valamivel több mint 50 % körüli volt a kihasználtság (Forrás: The Economist). Az egyes autógyártók szintjén a különbségek több tényezőtől is függenek: az egyik az exportirányultság, amelynek következtében azok a cégek vannak a legjobb pozícióban, amelyeknek magas az Európán kívüli exportrátája (például a BMW, az Audi, a Daimler), míg azok, amelyek a hazai piactól jobban függenek, nehéz helyzetben találják magukat.

⁽⁴⁾ Az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottságának (ENSZ-EGB) 1958. évi megállapodása a gépjárműágazat nemzetközi műszaki harmonizációjáról.

⁽⁵⁾ AlixPartners „Automotive outlook 2012 – An industry at the crossroads” Jens-Ulrich Wiese, IFF – Prága, 2012. szeptember 21.

4.7 A gyártók közötti különbséget az is befolyásolja, hogy melyik piaci szegmenst célozzák meg: a Roland Berger elemzése rámutat arra, hogy a kapacitáskihasználtság szintje piaci szegmensenként is eltérő: a gazdaságos autókra specializálódott gyártók vagy márkák (Dacia\Logan, Chery, Hyundai, Chevrolet) 77 %-os kihasználtsággal működnek, míg a középkategóriás szegmens képviselőinél (PSA, Renault-Nissan, Toyota, Suzuki, Fiat, Opel,VW) ez az arány 62 %, szemben a prémiumkategóriás gépkocsikkal (BMW, Mercedes, Audi, Lexus, Infinity, DS), amelyek esetében 83 %-os a kihasználtság.

4.8 Úgy tűnik, hogy a többletkapacitás problémáját nem lehet az egyes gyártóknak vagy nemzeti és regionális kormányzatok szintjén elszigetelten kezelni. Az EGSZB úgy véli, a folyamat koordinálásához iránymutatásra van szükség, és ezt a feladatot az Európai Bizottságnak kellene felvállalnia.

Beruházás a fejlett technológiákba és az innováció finanszírozása

4.9 A terv nem tesz említést a korábban elkülönített és rendelkezésre álló forrásokon felüli kiegészítő finanszírozásról. A „Horizont 2020” keretprogramból a környezetbarát autóra költendő 1 milliárd euró megduplázásának célkitűzése, amelyet Antonio TAJANI alelnök terjesztett elő a CARS 21 zárásakor, nem szerepel a közleményben. Hasonlóképpen az EBB új beruházásainak lehetősége is csupán remény jelenleg, amely a közelmúltban bekövetkezett 10 milliárd euró nagyságú tőkeemelésből táplálkozik.

4.10 A teljes gépjárműágazatnak – amelynek nagymértékben támogatnia kell a K+F+I-t, hogy megvalósuljon a „zöldebb” autók létrejöttét 2020-ra lehetővé tevő technológiai ugrás, – még több európai forrásra lenne szüksége saját beruházásainak növeléséhez, ami egyre nehezebb a jelenlegi európai piacon, amely a közeljövőben vélhetően nem lesz képes kilábalni a válságból.

4.10.1 Ebben az összefüggésben az EGSZB kedvezően ítéli meg a közvetett hivatkozást a különböző meghajtási típusok (belső égésű motorral ellátott, elektromos, hibrid és üzemanyag-cellás járművek) közötti technológiai semlegesség elvére, amelyhez a K+F és az innováció uniós támogatása igazodni fog, mivel „az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzések teljesítéséhez diverzifikálni kell a tüzelőanyag-kínálatot”.

4.10.2 A fent említett technológiai semlegesség elvével összhangban különösen üdvözlendő az Európai Bizottság elkötelezettsége olyan infrastruktúrák fejlesztése iránt, amelyek előzetes preferenciák nélkül teszik lehetővé valamennyi alternatív üzemanyag piaci térhódítását, legyen szó elektromos energiáról, hidrogénről, fenntartható bioüzemanyagokról, metánról (földgázzal és biometánról) és PB-gázzal. Az Európai Bizottság e célból stratégiát terjesztett elő az alternatív tüzelőanyagokra vonatkozóan és jogalkotási javaslatot kezdeményezett az ezekhez kapcsolódó infrastruktúrákat illetően a töltőállomások minimális számának megjelölésével. Sajnálatos módon – nyilvánvaló ellentmondásban a szóban forgó létesítményeknek a

terv által is előmozdított bővítésével – egy új (energiaadóra vonatkozó) irányelvjavaslat a gázolajon túl az alternatív tüzelőanyagokat (például a metánt és a biometánt) is hátrányosan érinti, ezáltal veszélyeztetve azok piaci elterjedését.

4.10.3 Az Európai Bizottság „technológiai semlegességre” vonatkozó álláspontjában azonban két kritikus pont is található:

A) nincs bizottsági állásfoglalás a különböző technológiák különböző hatásairól sem az idő (rövid távú eredmények összehasonlítva a hosszú távú eredményekkel), sem az egyes megoldásoknak a vállalkozások és a közsféra számára felmerülő költségei tekintetében (például az ösztönzők szempontjából), hivatkozási alapul véve az üzemanyag teljes, a kitermeléstől a gépjárművekben történő felhasználásig tartó (*well to wheel*) életciklusát.

B) nem foglalkoznak a CARS 21 magas szintű munkacsoport jelentésében (a 73. oldalon) felvetett fontos témával, amely szerint „tanulmányozni kellene, hogy hosszú távon, csökkenhet-e az autóipar munkaerőigénye az elektromos autó (amelynek kevesebb alkatrésze van, és emiatt kevesebb munkaerőt igényel) fokozatos piaci térhódításával. Az elektromos járművek erőátviteli rendszere kevésbé összetett (a hagyományos rendszer körülbelül 1 400 alkatrészből áll, míg az elektromos körülbelül 200-ból)”. Az adatokból világosan kitűnik, hogy a technológiai semlegességhez nem társul hasonló semlegesség az ágazatra gyakorolt társadalmi és gazdasági hatás szempontjából. Ezzel összefüggésben az Európai Bizottság hamarosan közölni fog egy tanulmányt az új technológiák termelési ciklusra és foglalkoztatásra gyakorolt hatásáról.

4.11 Az autók nagy mértékben járulnak hozzá a CO₂-kibocsátáshoz. Az EGSZB úgy véli, hogy az autók CO₂-kibocsátásának teljesebb méréséhez életciklus-értékelést kell végezni, amely figyelembe veszi a termék élete során keletkezett összes kibocsátást a termék nyersanyagának előállításától kezdve az életciklusának a végéig.

4.12 Ami a CO₂-kibocsátási célok elérésére tett kötelezettségvállalás megerősítését illeti, a közlemény nem utal arra, hogy az Európai Bizottságnak kilátásba kellene helyeznie a címkézéssel szülő 1999/94/EK irányelv felülvizsgálatát, amely valamennyi gépjármű esetében előírná a CO₂-kibocsátás abszolút értékének kötelező feltüntetését. Ez a kezdeményezés annál is inkább helyénvaló lenne, mivel most zajlik az új határértékeket (autók számára 95 gr/km-ben) rögzítő rendelet vitája, amelyre az EGSZB már javaslatot tett a közelmúltban kiadott véleményében ⁽⁶⁾.

4.13 Meglepő a környezetbarát európai járművekről szóló új kezdeményezés bejelentése a „Horizont 2020” keretprogram keretében (a környezetbarát autókra irányuló európai kezdeményezés köz-magán társulás folytatásaként), tehát magán finanszírozási források bevonásával.

⁽⁶⁾ HL C 44, 2013.2.15., 109. o.

4.14 Nem elég azonban kizárólag új technológiákat fejleszteni, ha ezzel párhuzamosan nem gondoskodunk a munkaerő megfelelő képzéséről. Az új technológiákhoz új készségekre és ismeretekre van ugyanis szükség a munkavállalók részéről. Az ágazatban ezek jelenleg nem állnak rendelkezésre, sőt: egy részüket még az oktatási rendszerben is ki kell fejleszteni. Ehhez nélkülözhetetlen egyfelől az ágazatban aktív munkaadók folyamatos erőfeszítése új tanulószervezéses programok bevezetése érdekében, másfelől azonban az oktatási és képzési intézményekkel, illetve a kutatási és felsőoktatási rendszerekkel való együttműködés is, hogy új tanterveket lehessen kibocsátani.

A belső piac erősítése és az intelligens szabályozás végrehajtása

4.15 Helyénvaló újra megerősíteni az intelligens szabályozás elvét követő jogszabályalkotás melletti elkötelezettség elvét, amelynek olyan paraméterek alkalmazására kell ösztönöznie az ágazati jogszabályokat, mint a költség-haszon elemzés, a lead time ⁽⁷⁾ és az ágazat világszerte versenyképességére gyakorolt hatás.

4.16 Szintén nagymértékben indokolt a tiszta járművek pénzügyi ösztönzőire vonatkozó iránymutatás kidolgozása, amelynek objektív és meglévő adatokra – például a CO₂-kibocsátásra – kell támaszkodnia, elkerülve azt, hogy a piac az összehangolatlan intézkedések miatt felaprózódjon.

4.17 Az időbeli hatékonysággal kapcsolatban figyelembe kell venni a fogyasztók új technológiákkal, és különösen az elektromos járművekkel szembeni magatartását is: az eddigi eredmények nem kielégítőek, legalábbis alatta maradnak az elvárásoknak, ezért fel kell tenni a kérdést, hogy nem lenne-e célszerűbb rövid és középtávú környezeti célokat kitűzve inkább a legújabb generációs nagy hatékonyságú motorok kutatásába beruházni.

4.18 Ami az elektromos meghajtást és annak jövőbeni fejlődését illeti, nem szabad elfeledkezni arról, hogy a becslések nagyon eltérőek a vizsgált paraméterek alapján; a különböző előrejelzéseket ⁽⁸⁾ összehasonlítva akár tízszeres eltéréseket is találunk.

A versenyképesség növelése a világszerte

4.19 A CARS 21-ben kiterjedt vitát folytattak a szabadkereskedelmi megállapodásokkal kapcsolatban, miután az iparág súlyos kritikákkal illette a Dél-Koreával kötött megállapodást. ⁽⁹⁾ Az is nyilvánvaló, hogy az ilyen megállapodások összesített hatásának vizsgálatára van szükség az európai ipar- és keres-

kedelempolitikák szoros összehangolásával együtt, végérvényesen lebontva az európai export előtt álló, nem vámjellegű akadályokat. Az EGSZB ezért támogatja az Európai Bizottságnak azt az elhatározását, hogy tanulmányt készítsen a már megkötött és tárgyalás alatt álló szabadkereskedelmi megállapodásokról (például a Japánnal kötendő megállapodásról) a gépjárműipar versenyképességére gyakorolt hatásuk felmérése céljából.

4.20 Általánosabban fogalmazva, az EGSZB helyesli, hogy az Európai Bizottság olyan kereskedelempolitika megvalósítására törekszik, amely az ágazat európai ipari bázisának megtartását célozza a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával és tökéletesítésével az ENSZ-EGB-vel kötött megállapodás felülvizsgálatától a járművek nemzetközi típusjóváhagyásáról szóló új rendelet kidolgozásáig.

4.20.1 Ugyanakkor az európai autóipar kihívásokkal néz szembe a hazai piacokon is, ahol a mentalitásbeli, valamint a keresletet érintő változások befolyásolni fogják az ágazat jövőbeli sikerességének az esélyeit. A világszerte versenyképesség mellett ezzel a kérdéssel is foglalkozni kell.

Felkészülés a változásra és a szerkezetátalakítás társadalmi hatásainak enyhítése ⁽¹⁰⁾

4.21 A sikeres és fenntartható európai autóipari stratégiának nemcsak az új technológiákba és az innovációba történő beruházást kell magában foglalnia az intelligens szabályozással és a hatékonyabb belső piaccal egyetemben, hanem főként biztosítania kell az autóipar szilárd helyét az átfogó uniós iparpolitikában, és a többi szemponttal azonos jelentőséget kell tulajdonítania és figyelmet szentelnie a munkaerőnek.

4.22 Az európai ipari bázis fenntartásához az kell, hogy a vállalkozások képesek legyenek termelőkapacitásukat az új technológiákhoz és a piacok alakulásához gyorsan hozzáigazítani, szakképzett és naprakész szaktudással rendelkező munkaerő birtokában. Ezért 2013-ban időszzerű lesz felállítani az európai gépjárműipari képzési tanácsot, amely minden érintett szereplőt magában foglalva ajánlásokat fogalmaz meg többek között a felelős politikusok számára az ágazati készségfejlesztésre és az oktatási és képzési igényekre vonatkozóan, felkészülve a várható változásokra. A képzettség folyamatos továbbfejlesztése növeli a munkaerő foglalkoztathatóságát, és ez a legjobb megoldás, amelyre valamennyi érdekelt félnek törekednie kell; különös figyelemmel kell lenni a kkv-kra és az ezen a területen jelentkező sajátos problémákra.

⁽⁷⁾ Lead time: az az idő, amely alatt az ipar ki tudja elégíteni a gépjárművek szerkezeti változása miatt fellépő bármely új követelményt.

⁽⁸⁾ Roland Berger: Rebound of the US suppliers industry (Az autóipari beszállóipar fellendülése az Egyesült Államokban), Detroit, 2012. október.

⁽⁹⁾ 2011. július 1-től 2012. június 30-ig (a megállapodás hatálybalépésének első évében) 433 000 gépjárművet importáltak Dél-Koreából, ami az előző évhez képest 46 %-os növekedést jelentett (forrás: Eurostat).

⁽¹⁰⁾ Az Európai Bizottság által kiadott zöld könyv szerint: „Szerkezetátalakítás és felkészülés a változásra. a közelmúlt tapasztalataiból levonható tanulságok” COM (2012) 7 final, A szerkezetátalakítási műveletek vállalatok, munkavállalók, hatóságok és egyéb érdekelt mindennapjainak részét képezik. A szerkezetátalakítás a humán erőforrások magasabb hozzáadott értéket képviselő tevékenységek felé történő átcsoportosítását, a munkavállalók átképzését, az átmenetileg rövidített munkaidejű foglalkoztatást, az ellátási lánc egyes részeinek megszüntetését és üzembezárásokat is jelenthet.

4.23 A szerkezetátalakítás foglalkoztatásra gyakorolt negatív hatását elkerülő megelőző intézkedéseknek teljes mértékben ki kell használniuk a társadalmi párbeszédet, de legfőképpen fel kellene térképezniük az Európai Üzemi Tanácsoknak a szerkezetátalakításban történő részvételre és konzultációra való jogát, valamint az alternatív megoldások előterjesztésében vállalt aktív szerepük lehetőségét. A beszállítók és a végső gyártók közötti megfelelő kommunikációnak kell megakadályoznia, hogy a termelési létesítmények bezárása dominóhatást keltsen a különböző autóiipari régiók gazdaságában, figyelembe véve, hogy az összeszerelő üzemek bezárása a teljes beszállítói és értékesítési láncra hatással van.

4.24 Ahogyan a 4.2–4.8. pontban láttuk, a közlemény kitérően fogalmaz, és mindössze egyfajta „szerkezetátalakítási” folyamatot említ – az azt kiváltó okok ismertetése nélkül: vagyis a dokumentum szóban forgó részében már nem szerepel a 6. oldalon említett és több gyártót is az üzembeszárás bejelentésére kényszerítő „strukturális többletkapacitás régóta fennálló problémája”. Az EGSZB szerint fel kell mérni, hogy a többletkapacitás milyen mértékben felel meg a földrajzi eloszlás történelmi összefüggései által meghatározott termelési kapacitás és az európai kereslet közötti egyensúly hiányának, és miként befolyásolják olyan tényezők, mint a fogyasztók vásárlóereje, a termékpolitika, a megszorítások és az egyéb közpolitikák.

4.25 Más szóval a cselekvési terv nem foglalkozik a szerkezetátalakítási folyamat okával, és nem állapítja meg annak mértékét sem, csak intézkedéseket javasol a társadalmi hatás csökkentésére, miközben a folyamat iránti felelősséget az iparágra hárítja, az Európai Bizottságnak pedig csupán kiegészítő szerepet szán a tagállamok és a helyi hatóságok mellett, elkerülve ezzel azt, hogy javaslatot tegyen a szerkezetátalakítás folyamatának bizottsági koordinálására, és iránymutatásokat terjesszen elő a tagállamok számára intézkedéseik végrehajtásához.

4.26 Az EGSZB ezért úgy véli, hogy az Európai Bizottság többi szereplőhöz viszonyított kiegészítő szerepe – a kihasználatlan termelési kapacitás méretét tekintve – nem elegendő.

4.27 A szerkezetátalakítás kérdéséhez a CARS 2020 közlemény érdekes kiinduló témákat vet fel, amelyeket érdemes lenne tovább elemezni: a 20. oldal szövege azt mondja, hogy az Európai Bizottság „újraindítja a szolgálatközi munkacsoportot,

hogy tanulmányozza és nyomon kövesse a gépjárműgyártó üzemek bezárásával vagy jelentős leépítésével kapcsolatos főbb ügyeket. A munkacsoport aktívan és nagyon hatékonyan működött közre a gépjárműipart érintő korábbi ügyekben” (a VW Forest és az MG Rover gyárakra hivatkozva). Az EGSZB részletes elemzést kér ezekről az eredményekről, és arról, hogy azok hogyan járulhatnak hozzá bevált gyakorlatként a jelenlegi helyzet megoldásához.

4.28 Az EGSZB javasolja, hogy vizsgáljanak meg szerkezetátalakítási alternatívákat olyan megoldások mintájára, amelyek a múltban már beváltak és/vagy napjainkban rajzolódtak ki, például a bochumi Opel-gyár számára. Itt a szakszervezeti és munkavállalói képviselők – külső érdekelt feleket is bevonva – számos különféle intézkedésben egyeztek meg, hogy a gyár 2016 végére tervezett bezárására való tekintettel szociális szempontból elfogadható megoldást találjanak.

4.29 Szükség van azonban egy hosszú távra szóló iparpolitika kidolgozására a szektor számára. Ennek elsődleges fontosságúnak kell lennie minden, a termelési kapacitás kiigazításával kapcsolatos rövid távú döntésnél. Csak a kapacitások leállítására nem javítja az ágazat azon általános képességét, hogy megfeleljen a jövőbeli kihívásoknak, és szörnyű következményekkel jár az egész ellátási láncra nézve. Ehelyett az ágazat átalakításán és olyan új politikákon kell dolgozni, amelyek a fogyasztói elvárásoknak jobban megfelelő termékekhez vezetnek, hogy az ágazat fenntarthatóvá váljon a 21. században.

4.30 Máskülönb fennáll a veszélye annak, hogy a tartósan nyomott értékesítési szintek és az azt követő profitvesztés által jellemezhető helyzetben az általános középkelet-ázsiai szegmensben szakosodott vállalatok úgy dönthetnek, hogy a csökkentett termelés terhét az üzemek bezárásával enyhítik Nyugat-Európában, a termelést a fennmaradó üzemekbe helyezve át, melyek legtöbbje nemrég nyílt meg az új tagállamokban vagy Európán kívül, kihasználva az alacsonyabb béreket és munkakörülményeket.

4.31 Dicséretes, de a fentiek fényében nem elégséges az Európai Bizottság azon erőfeszítése, miszerint ügyel az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok és a belső piaci szabályok betartására, és felhívja a tagállamok figyelmét az EGAA felhasználására.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Tiszta energiák a közlekedésben: az alternatív üzemanyagok európai stratégiája

(COM(2013) 17 final)

és javaslat európai parlamenti és a tanácsi irányelvre az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának bevezetéséről

(COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD))

(2013/C 271/21)

Előadó: **Stefan BACK**

2013. január 24-én az Európai Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Tiszta energiák a közlekedésben: az alternatív üzemanyagok európai stratégiája

COM(2013) 17 final.

2013. február 5-én az Európai Parlament, illetve 2013. február 8-án a Tanács az Európai Unió működéséről szóló szerződés 91. és 304. cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és a tanácsi irányelvre az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának bevezetéséről

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. április 30-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 147 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli a „Tiszta energiák a közlekedésben” csomagot⁽¹⁾ és annak célkitűzését, amely szerint meg kell teremteni a tiszta energiaforrásokkal üzemeltetett környezetbarát meghajtórendszerek tömeges piaci bevezetésének feltételeit.

1.2 Az EGSZB egyetért azzal a megközelítéssel, hogy a felhasználók bizalmának elnyeréséhez, továbbá a határokon átnyúló mobilitás biztosításához fejleszteni kell a piacot, és közös szabványok alapján meg kell teremteni a feltöltő-, illetve töltőállomások hálózatának minimális lefedettségét.

1.3 Az EGSZB üdvözli azt is, hogy a javaslat a fogyasztók tájékoztatását és bizalmát helyezi a középpontba egy olyan tömegpiac kialakítása érdekében, amely nélkülözhetetlen ahhoz,

hogy az alternatív meghajtással üzemelő járművek megfizethetők legyenek.

1.4 Az EGSZB üdvözli, hogy az európai iparban az alternatív üzemanyagok és infrastruktúrájuk fejlődésének köszönhető új piaci lehetőségek és fokozottabb versenyképesség várhatóan hozzájárul a növekedéshez és munkahelyteremtéshez.

1.5 A tiszta üzemanyagok stratégiájának végrehajtása nem korlátozódhat csupán néhány már alkalmazott üzemanyagra, annak keretében a hosszú távú kérdésekkel is foglalkozni kell, például az egyéb tiszta energiaforrásokkal, az ebben az ágazatban tapasztalt gyors és kiterjedt fejlődéssel, és azzal, hogy ösztönözni kell az innovációt és a piaci bevezetést.

1.6 Az EGSZB utal „A földhasználat közvetett megváltozása (ILUC)/bioüzemanyagok” című véleményében (TEN/502 – CES2363-2012) tárgyalt kérdésekre, különösen a vélemény 1.9-1.12. pontjára, amelyek rámutatnak e kérdések összetettségére és hosszú távú jellegére, továbbá az állandó felülvizsgálat szükségességére.

⁽¹⁾ Közlemény – Tiszta energiák a közlekedésben: az alternatív üzemanyagok európai stratégiája („a közlemény”), irányelvjavaslat az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának bevezetéséről („a javaslat”) és az ehhez tartozó szolgálati munkadokumentum a hajózásban alkalmazható cseppfolyósított földgázzal („a munkadokumentum”).

1.7 Az EGSZB ezért úgy véli, hogy a közlemény hosszú távú stratégiai céljainak határozottabban meg kellene jelenniük a javaslatban. A tiszta üzemanyagok, illetve infrastruktúrájuk nemzeti szakpolitikai keretének – amelyet a tagállamoknak létre kell hozniuk a javaslat értelmében – például ki kell terjednie minden olyan energiaforrásra, többek között a bioüzemanyagokra, amelyeket a közlemény fontosnak ítél.

1.8 A javaslatban ezért uniós szinten meg kell határozni egy gazdasági és környezetvédelmi szempontból optimális üzemanyag-szerkezetet oly módon, hogy az összehangolt nemzeti szakpolitikák fokozhassák a fejlődést és az elterjedést. A javaslat 3., 8. és 10. cikkét, valamint I. mellékletét ennek fényében felül kell vizsgálni.

1.9 Az EGSZB kétli, hogy az elektromos járművek feltöltésére szolgáló, nyilvánosan hozzáférhető infrastruktúrát állami finanszírozás nélkül biztosítani lehetne, legalábbis a kezdeti szakaszban, amíg az elektromos járművek száma el nem éri azt a szintet, hogy a feltöltésért felszámított díjakból ésszerű mértékben finanszírozni lehet a beruházást.

1.10 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy biztosítani kell a módosított energiaszerkezetre való áttérés zökkenőmentességét és kivitelezhetőségét, továbbá kiemeli, hogy fontos szem előtt tartani a fosszilis tüzelőanyagok környezetvédelmi teljesítményének javításában rejlő lehetőségeket.

1.11 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a veszélyre, amit a különböző közlekedési módokat és felhasználói csoportokat szolgáló új és életképebb technikai megoldások fejlesztésének megakasztása rejt magában. Erre a veszélyre egy példa a cseppfolyósított földgáz melletti erős elköteleződés a hajózási ágazatban, annak ellenére, hogy új, olcsóbb alternatívák is fejlesztés alatt állnak. Emellett új, felhasználóbarát meghajtási megoldások születnek többek között tehergépjárművek, buszok és kétkerékű járművek számára.

2. Bevezetés: a közlemény és a javaslat politikai háttere és bemutatása

2.1 Az „Erőforrás-hatékony Európa” és az „Innovatív Unió” elnevezésű kiemelt kezdeményezésében az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó Európa 2020 stratégia az éghajlatváltozásra, az energia és az erőforrások szűkösségére kíván választ adni, továbbá célja, hogy a hatékonyabb erőforrás- és energiafelhasználás révén javítsa a versenyképességet és megteremtse az energiaellátás biztonságát. A közlekedés területén a közlekedéspolitikáról szóló 2011-es fehér könyv a közlekedés kőolajfüggőségének megszüntetésére szólít fel, és célként jelöli meg, hogy 2050-re 60 %-kal kell csökkenteni az üvegházhatású gázok közlekedésből származó kibocsátását. A fehér könyv a versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer megvalósításának tíz célja között említi az új, fenntartható üzemanyagok és meghajtórendszerek fejlesztését és bevezetését. A fehér könyvben szereplő kezdeményezések közül ezekkel a célokkal a 24. kezdeményezés, a „Technológiai ütemterv” és a 26. kezdeményezés, „Az innovatív közlekedés szabályozási kerete” foglalkozik. A közlemény és az irányelvjavaslat teljes körűen vagy részben tárgyalja ezeket a kérdéseket.

2.2 Az EGSZB több véleményében kérte az Európai Bizottságot, hogy kezdeményezze az alternatív üzemanyagok és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra alkalmazásának előmozdítását. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- A közlekedéspolitikai fehér könyvről szóló vélemény⁽²⁾ 4.19. és 4.20. pontja, amelyben az EGSZB kedvezően állt hozzá a tisztább és energiatakarékosabb meghajtórendszerek kifejlesztéséhez és elterjesztéséhez, továbbá támogatta a környezetbarát autókra irányuló kezdeményezést és a környezetbarát járművek kifejlesztését célzó 2010-es stratégiát. A 4.30. pontban az EGSZB kedvezően fogadta, hogy figyelmet fordítanak az elektromos járművek és a feltöltéshez szükséges infrastruktúra elterjesztésére, és utalt „Az elektromos járművek szélesebb körű használata felé” tárgyú véleményére⁽³⁾, amelyben az EGSZB határozottan támogatta az ezt célul kitűző intézkedéseket az üvegházhatásúgáz-kibocsátás visszaszorítása és az olajimporttól való függőség csökkentése érdekében. Szó esett az intelligens technológiák jelentőségéről is az elektromos járművek csúcsideőben energiaforrásokként történő használatának lehetővé tétele szempontjából.

- A tengeri közlekedésben használatos tüzelő- és üzemanyagok kéntartalmáról szóló vélemény⁽⁴⁾, amelyben az EGSZB üdvözölte az Európai Bizottság azon szándékát, miszerint egy „eszköztárral” kívánja javítani a követelmények teljesítését, ideértve az olyan technológiai intézkedéseket, mint az alternatív tüzelő- és üzemanyagok (LNG) és a szárazföldi áramszolgáltatás, ami mind a magán-, mind pedig a közszféra részéről befektetéseket igényel.

- A transzeurópai közlekedési hálózatra vonatkozó új iránymutatásokról szóló vélemény⁽⁵⁾. Az EGSZB úgy vélte, hogy az alternatív tiszta üzemanyagok rendelkezésre állásáról szóló követelményt meg kell erősíteni, mivel ez kulcsfontosságú abban, hogy a TEN-T iránymutatásokat összekössék a közelgő alternatív közlekedésiüzemanyag-stratégiával.

2.3 Az Európai Bizottság által előterjesztett csomag a következő elemekből áll:

- A közlemény a jelenlegi legfontosabb üzemanyag-alternatívák összefoglalása mellett áttekintést ad a politikai háttérrel és a célokról, valamint meghatározza a további uniós fellépés kiemelt területeit.

- A javaslat célja egy minimális alternatívüzemanyag-infrastruktúra kiépítése és ezen infrastruktúrára vonatkozóan közös műszaki szabványok uniós szintű bevezetése az uniós szintű mobilitás és a méretgazdaságosság biztosítása érdekében.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye: Fehér könyv – Útiterv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához, HL C 24., 2012.1.28., 146. o.

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye: Az elektromos járművek szélesebb körű használata felé, HL C 44., 2011.2.11., 47. o.

⁽⁴⁾ Az EGSZB véleménye a tengeri közlekedésben használatos tüzelő- és üzemanyagok kéntartalmáról, HL C 68., 2012.3.6., 70. o.

⁽⁵⁾ Az EGSZB véleménye a transzeurópai közlekedési hálózatra vonatkozó iránymutatásokról, HL C 143., 2012.5.22., 130. o.

2.4 A közleményben tárgyalt üzemanyagok közé tartozik a földgáz, ideértve a biometánt (LNG, CNG, GTL), a villamos energia, a (cseppfolyós) bioüzemanyagok és a hidrogén, amelyek eltérő jellemzőkkel és rendeltetési célokkal rendelkeznek. A közleményben foglalt stratégia minden közlekedési módra kiterjed. A stratégia alternatív üzemanyagok bevezetésére irányuló technológiai fejlesztésekhez és befektetésekhez útmutatóul szolgáló hosszú távú keretet kíván létrehozni a kőolajfüggetlenség mérséklése, az üzemanyag-biztonság javítása és a kibocsátáscsökkentés céljából. A stratégia négy területen irányoz elő intézkedéseket:

- Az alternatív üzemanyagok infrastruktúráját kellő sűrűségben kell kiépíteni a felhasználási lehetőségekkel kapcsolatos bizonyosság megteremtése és az európai szintű mobilitás biztosítása érdekében. Ez lehetővé teszi az alternatív üzemanyaggal, elsősorban villamos energiával, hidrogénnel, sűrített földgázzal (CNG) és cseppfolyósított földgázzal (LNG) hajtott járművek és hajók szélesebb körű használatát. A szükséges infrastruktúra kiépítésének költségeként kiszámított 10 milliárd euró a piaci bevezetést követően megtérül. Elkerülhető a közvetlen állami finanszírozás az olyan eszközök alkalmazásával, mint az építési engedélyek, koncessziók, közbeszerzési szabályok, hozzájárulási és díjszámlai előírások és nem pénzügyi jellegű ösztönzők.
- Sürgető szükség van az elektromos járművek és a feltöltő-állomások közötti csatlakozókra vonatkozó közös előírásokra, de a hidrogén-, CNG- és LNG-töltőállomások esetében is ez a helyzet.
- A fogyasztói elfogadottság létfontosságú. A fogyasztói elfogadottság kialakításának eszközei a nem pénzügyi jellegű intézkedésektől – úgymint az elektromos járművek számára biztosított kivételes behajtási jogok és információs kampányok – a pénzügyi ösztönzőkig terjednek.
- A technológiai fejlesztés kapcsán az alábbiakat tervezik: a) a Horizont 2020 program keretében az összes közlekedési mód esetében alkalmazott alternatív üzemanyagokkal összefüggő kutatási, demonstrációs vagy piaci irányultságú projektek finanszírozást kaphatnak; b) a stratégiai közlekedéstechnológiai terv (COM(2012) 501 final) keretében menetrendek kidolgozására kerül sor; c) a köz-magán társulások tovább kell fejleszteni, és ki kell aknázni a partneriségeket, például az „Intelligens városok és közösségek” elnevezésű kezdeményezést (COM(2012) 4701 final); d) a konkrét projektek közé tartozik a stratégiai energiatechnológiai terv keretében az európai ipari bioenergia kezdeményezés, az Európai Unió Közös Kutatóközpontjában pedig az elektromos járművek és az intelligens hálózatok kölcsönös átjárhatóságával foglalkozó új kutatási létesítmények létrehozását tervezik.

2.5 A javaslat az alternatív üzemanyagok infrastruktúráját, a közös műszaki előírások kidolgozását és a fogyasztók tájékoztatását állítja középpontba. Egyúttal azonban arra is kötelezi a tagállamokat, hogy hozzanak létre az alternatív üzemanyagok piacának fejlesztésére és az azokhoz kapcsolódó infrastruktúrára

vonatkozó nemzeti szakpolitikai keretet. A keretnek ki kell terjednie a tájékoztatási követelményre, az infrastruktúra fejlesztését támogató szakpolitikai és szabályozási intézkedésekre, támogató intézkedésekre, a kutatásra és a célok meghatározására, valamint a más tagállamokkal folytatott együttműködésre: a) az infrastruktúra nemzetközi koherenciájának biztosítása érdekében; b) annak érdekében, hogy az egész Európai Unió területén lehetővé váljon az utazás.

2.6 A közleménnyel és a javaslattal egy időben az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta azt a munkadokumentumot is, amely cselekvési tervet vázol fel a hajózásban alkalmazható cseppfolyósított földgáz átfogó uniós keretének létrehozásáról. Az Európai Bizottság az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökséggel (EMSA) együttműködésben azt tervezi, hogy 2014 végéig javaslatot tesz az LNG-ellátásra, -vételezésre és annak a hajózásban történő felhasználására vonatkozó átfogó szabály-, szabvány és iránymutatás-csomagra.

3. Általános megjegyzések

3.1 Mint arra fentebb rámutatott, az EGSZB több alkalommal foglalkozott olyan kérdésekkel, mint hogy szükség van az alternatív közlekedési üzemanyagokra, és hogy minél előbb ki kell fejleszteni a megbízható töltő-, illetve feltöltőrendszerek megfelelő infrastruktúráját, amely támogatja a határokon átnyúló mobilitást. Azt is hangsúlyozta, hogy további intézkedéseket kell életbe léptetni az elektromos járművek piaci bevezetésének előmozdítása és annak érdekében, hogy a tagállamoknak kellő autonómiát biztosítsanak a politika végrehajtásában. Az EGSZB ezért üdvözli ezt a kezdeményezést.

3.2 Az EGSZB támogatja a közleményben felvázolt és a javaslatban alkalmazott megközelítést, amely előírja, hogy a tagállamoknak létre kell hozniuk egy az alternatív üzemanyagok piacának fejlesztésére vonatkozó, bizonyos minimumkövetelményeknek megfelelő nemzeti szakpolitikai keretet, melyet az Európai Bizottság egy általa irányított értesítési és értékelési rendszer segítségével ellenőriz.

3.3 Az EGSZB különösen egyetért a töltésre, illetve feltöltésre szolgáló infrastruktúrára helyezett hangsúllyal, amelynek nagy szerepe van az alternatív üzemanyaggal hajtott járművek és hajók piaci fellendülésének elősegítésében. Általános egyetértés mutatkozik azt illetően, hogy az ilyen intézkedések fontosak az alternatív üzemanyagok iránti felhasználói bizalom megteremtésében, amely bizalom alapvető eleme a piac fellendülésének.

3.4 Az EGSZB üdvözli a töltésre, illetve feltöltésre szolgáló infrastruktúrára vonatkozóan EU-szerte érvényes műszaki szabványok megállapítását is. Ez az intézkedés döntő tényező az alternatív üzemanyagok – mint életképes alternatíva a határokon átmenő forgalomban – iránti bizalom építésében. Az EGSZB feltételezi, hogy az Európai Bizottság él majd a javaslat szerinti hatáskörével, és felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogad el az előírások aktualizálására annak biztosítása érdekében, hogy azok mindig megfeleljenek a világpiacon alkalmazott mindenkori előírásoknak.

3.5 Az EGSZB megállapítja, hogy a javaslat az alternatív üzemanyagokra vonatkozó nemzeti szakpolitikai keret elfogadására kötelezi a tagállamokat. Úgy tűnik azonban, hogy a 3. cikk (3) bekezdése felhatalmazza a tagállamokat, hogy bizonyos üzemanyagokat kihagyjanak ebből a szakpolitikai keretből, a 4–6. cikkben az infrastruktúrával kapcsolatban megállapított kötelezettségek pedig csak a villamosenergia-, a hidrogén- és a földgázellátásra vonatkoznak. A 7. cikkben a fogyasztók tájékoztatására előírt követelmény azonban úgy tűnik, a piacon fellelhető valamennyi alternatív üzemanyagra kiterjed. A közlemből az is kitűnik, hogy elsősorban az úgynevezett újszerű bioüzemanyagok számítanak a majdani energiaszerkezet fontos elemének, legalábbis a dolgok jelenlegi állása szerint, figyelembe véve a bioüzemanyagoknak a jövőbeli energiaszerkezetben előirányzott minimális arányát is. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy a jogalkotási javaslat 3. cikkében meg kellene jelölni az alternatív üzemanyagok egy alapvető körét, amelyre a nemzeti szakpolitikai kereteknek is ki kell terjedniük.

3.6 A javaslat 3. cikke szerint a tagállamoknak értékelniük kell az alternatív üzemanyagok határokon átnyúló összefüggő infrastruktúrális lefedettségét. Arról is rendelkezik, hogy a tagállamoknak konzultáció révén vagy közös szakpolitikai kereteken belül együtt kell működniük annak biztosítására, hogy az irányelv végrehajtásához szükséges intézkedések koherensek legyenek és összhangban álljanak egymással. Úgy tűnik, hogy az egyetlen mód annak biztosítására, hogy ez az alapvető kötelezettség megfelelően teljesüljön, a 3. cikk (5) és (6) bekezdésében megállapított jelentéstételi és értékelési mechanizmus. Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy ez elegendő-e, és felmerül benne, hogy a TEN-T iránymutatások keretében futó bizonyos TEN-T projektek koordinátorainak mintájára nem volna-e hasznos egy állandó koordinációs funkció létrehozása.

3.7 A közlemény láthatóan azt feltételezi, hogy az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának finanszírozása közvetlen állami finanszírozás nélkül, kizárólag olyan szakpolitikai eszközök alkalmazásával megvalósítható, mint az építési engedélyek, koncessziók, közbeszerzési szabályok, hozzáférési és díjszabási előírások és a nem pénzügyi ösztönzők. Az EGSZB véleménye szerint ez igaz lehet az elektromos járművek nem nyilvános hozzáférésű feltöltőállomásai esetében, azonban kétségei vannak azt illetően, hogy ez az elképzelés működjön az elektromos járművek nyilvános hozzáférésű feltöltőállomásai esetén is, ahol a kereskedelmi célú üzemben tartás általában megvalósíthatatlannak tekinthető, és az állami finanszírozás jelenti az egyedüli reális megoldást, legalábbis a kiépítés szakaszában. (Lásd például: *Fortschrittsbericht der Nationalen Plattform Elektromobilität (Dritter Bericht)*, 5.5. rész – a német közlekedési minisztérium által 2012. júliusban készített jelentés).

3.8 A beruházási költségek léptéke és a piacok bizonytalansága miatt az EGSZB azon a véleményen van, hogy az alternatív üzemanyagok töltésére, illetve feltöltésére szolgáló, célzott infrastruktúrához általános jelleggel és hosszú távon állami finanszírozásra lesz szükség. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy újra kell gondolni a közlemény ezzel kapcsolatos értékelését. E finanszírozási szükségleteket figyelembe vették a tiszta és energiatakarékos járművekhez kapcsolódó pénzügyi ösztönzők vonatkozásában nemrég kiadott iránymutatásokban (SWD

(2013)27) és – például a TEN-T finanszírozására vonatkozó – prioritások meghatározásánál is figyelembe kell venni.

3.9 Az EGSZB-nek a javaslat II. mellékletében a feltöltőállomások 2020-ra előirányzott tagállamonkénti számát illetően is kétségei vannak. Egy példát említve, Németország esetében a melléklet 1 500 000 feltöltőállomással számol, amelyek közül 150 000 nyilvánosan hozzáférhető. A fenti 3.7. pontban említett, a német elektromobilitási program végrehajtásáról szóló jelentés összesen alig kevesebb mint egymillió feltöltőállomást irányoz elő megközelítőleg ugyanannyi autó számára. E feltöltőállomások közül 150 000 nyilvános hozzáférésű, ezeknek 50 %-a azonban kérdőjeles. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy a II. mellékletben szereplő, célként kitűzött számadatokat gondolják újra, és alakítsanak ki a II. mellékletben foglalt előrejelzések felülvizsgálatára egy egyszerű mechanizmust.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB-nek kétségei vannak a javaslat 4. cikkének (4) bekezdésében a part menti villamosenergia-ellátást biztosító létesítményekkel kapcsolatosan megállapított költséghatékonysági kritériumot illetően. Nem világos, hogy milyen hatékonysági kritériumnak megfelelően kell mérlegelni a költségeket.

4.2 Az EGSZB üdvözli azt a követelményt, hogy minden nyilvánosan hozzáférhető feltöltőállomást el kell látni intelligens mérési rendszerekkel. Ez elő fogja segíteni olyan funkciók jövőbeli kialakítását, mint a környezetbarát energia kiválasztása a feltöltés során és a jármű energiaforrásként való használata csúcsidőben. Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy nem kellene-e esetleg ezt a követelményt a nem nyilvánosan hozzáférhető feltöltőállomások esetében is fontolóra venni.

4.3 Az EGSZB-nek kétségei vannak azt illetően, hogy a javaslat 4. cikke (8) bekezdésének rendelkezései elegendőek-e a barangoláshoz való jog biztosításához az elektromos járművek határokon átmenő forgalomban történő használatakor. Az EGSZB azon az állásponton van, hogy komolyan fontolóra kell venni más alternatívát ahelyett, hogy az Európai Unió területén ésszerű költségek mellett megvalósítható barangolás biztosítása céljából kötelezettséget állapítanak meg a tagállamok számára.

4.4 A 6. cikk (1) és (2) bekezdését összevetve annak (4) bekezdésével, az EGSZB-ben felmerül a kérdés, hogy a cseppfolyósított földgáz műszaki szabványainak életbelépésére a javaslat III. mellékletének 3.1. pontjában meghatározott tervezett határidő – „2014-ben” – valóban megfelelő-e, figyelembe véve, hogy a tengeri üzemanyagok kéntartalmára vonatkozóan megállapított 0,1 %-os előírás a kénkibocsátás-ellenőrzési területeken 2015. január 1-jétől lesz alkalmazandó. Ez rendkívül szűkös időt hagy a munka tényleges elvégzésére, nem is szólva a finanszírozási feltételek meghatározásáról. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy hozzanak intézkedéseket annak biztosítására, hogy a kikötők, a hajótulajdonosok és a hajóüzemeltetők kellő időt kapjanak a 0,1 %-os követelménynek az LNG használatával történő teljesítésére anélkül, hogy fenyegetné őket a 2012/33/EU irányelv 1. cikkének (4) bekezdésével módosított 1999/32/EK irányelv szerinti uniós szabályoknak való meg nem felelés kockázata.

4.5 Az EGSZB üdvözlölné, ha a javaslat – esetlegesen a 3. cikkben – utalna arra, hogy megfelelő megoldást kell találni annak biztosítására, hogy megfelelő infrastruktúra álljon rendelkezésre a gyéren lakott területeken, amelyek esetében a finanszírozás állami támogatás nélkül az induló időszak végét követően is különösen nehezen biztosítható.

4.6 Végül az EGSZB megjegyzi, hogy bár az LNG fosszilis tüzelőanyagokból és bioüzemanyagokból is kinyerhető, a munkadokumentum (1. szakasz utolsó pontja) alapján úgy tűnik, hogy a tengeri közlekedésben való felhasználás szempontjából jelenleg csak a – kétségtelenül igen jó környezetvédelmi tulajdonságokkal rendelkező – fosszilis eredetű változat kerül szóba. Az EGSZB feltételezi, hogy a későbbiekben törekedni fognak az LNG más változatai vagy az egyéb meghajtórendszerek használatának ösztönzésére. Az LNG jelentette megoldás valószínűsíthetően átmeneti jellege szintén megkérdőjelezi a javaslatban megfogalmazott, LNG nyújtotta lehetőségek melletti erőteljes elköteleződést.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentesítéséről

(COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD))

(2013/C 271/22)

Előadó: **Ask LØVBJERG ABILDGAARD**

2012. december 10-én az Európai Parlament és 2012. december 18-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikkének (1) bekezdése és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentesítéséről

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. április 30-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 148 szavazattal 1 ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Általános észrevételek és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság kezdeményezését. A javaslat megkérdőjelezhetetlen jelentőséggel bír, és tükrözi az arra való törekvést, hogy a web-akadálymentesítés belső piaca létrehozásának megkönnyítésével mind a polgárok, mind pedig az EU-ban webes szolgáltatásokat nyújtó szereplők számára előnyöket biztosítsanak.

1.2 Az EGSZB-nek azonban komoly aggályai vannak a törekvés megvalósításához javasolt eszközök megfelelősége kapcsán. Határozott jogi eszközre van szükség annak elkerüléséhez, hogy a jelenlegi gazdasági válság okozta költségvetési megszorításokat kifogásként használják arra, hogy a tagállamok esetlegesen miért nem hajtották végre az az irányelvet.

1.3 Az irányelv hatálya korlátozott, így előírásai a közszektorbeli szervezetek által fenntartott webhelyek kategóriáinak csak szűkebb körére vonatkoznak. Ennek lehetséges következménye az, hogy nem mindenki számára érhetőek el olyan közszektorbeli webhelyek segítségével nyújtott alapvető szolgáltatások, amelyek nem tartoznak az irányelv hatálya alá.

1.4 Ezenkívül az irányelv alkalmazásának az összes közszektorbeli webhelyre történő kiterjesztése szükséges feltétel lenne ahhoz, hogy létrejöjjön az a kritikus tömeg, amely az akadálymentes webes szolgáltatások európai piacának, és így egy világszinten versenyképes web-akadálymentesítési ágazatnak a kialakulásához szükséges, amely további munkalehetőségeket biztosíthat az európai polgárok számára, függetlenül attól, hogy fogyatékosággal élnek-e.

1.5 Az EGSZB ezért határozottan ajánlja, hogy az irányelv hatályát fokozatosan terjesszék ki az összes, közszektorbeli szervezet által fenntartott webhelyre, a közrend, a közbiztonság és a közegészség tiszteletben tartása, valamint az összes személyes adat védelme mellett⁽¹⁾. Az EGSZB ezenkívül határozottan ajánlja, hogy az Európai Bizottság tegyen javaslatot olyan rendeletre, amely az európai intézményekre is kiterjeszti az irányelvből következő kötelezettségeket.

1.6 Az EGSZB továbbá hangsúlyozottan javasol számos kísérő intézkedést is, például tudatosságnövelő, a web-akadálymentesítéssel kapcsolatos képzési programokat, web-akadálymentesítési koordinátorok kinevezését a nagy közszektorbeli szervezetekben, illetve lehetőség biztosítását arra, hogy a polgárok visszajelzéseket adjanak a közszektorbeli webhelyek akadálymentességéről, megkönnyítendő az irányelv végrehajtását. A szociális partnereknek proaktívabb szerepet kell játszaniuk e területeken.

1.7 Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság alaposan mérje fel az irányelv foglalkoztatási következményeit mind az állami, mind pedig a magánszektorban, különös tekintettel a nettó munkahely-teremtési hatásra, a minőségi munkahelyek létrehozására és a fogyatékosággal élők munkalehetőségeire.

1.8 Az EGSZB ösztönzi az európai szabványosítási szervezeteket, hogy az irányelv zökkenőmentes végrehajtásának megkönnyítése érdekében haladéktalanul fogadják el a megfelelő európai szabványt, amelyre az irányelv utal. A végrehajtást eközben nem lehet elhalasztani az európai szabvány elfogadásáig, hiszen az Európai Bizottság az irányelv részeként egy tökéletesen megfelelő átmeneti jogi megoldást javasol.

⁽¹⁾ Lásd az Európai Unió Alapjogi Chartájának 8. cikkét. HL C 218., 2011.7.23., 130–134. o.; HL C 255., 2010.9.22., 98–102. o.

2. Háttér

2.1 Európai szinten a web-akadálymentesítést számos szakpolitikai kezdeményezés tartalmazza: az európai fogyatékosügyi stratégia 2010–2020 (ikt-hozzáférhetőség), a 2011 és 2015 közötti időszakra szóló európai elektronikus kormányzati cselekvési terv (inkluzív és akadálymentes elektronikus kormányzati szolgáltatások), valamint az európai digitális menetrend (az Európai Bizottság javasolja, hogy a közszektorbeli szervezetek weboldalai 2015-re teljes mértékben hozzáférhetőek legyenek).

2.2 Az EU tagállamai már 2006-ban, az úgynevezett rigai nyilatkozatban elkötelezték magukat amellett is, hogy javítják a közszektorbeli webhelyek hozzáférhetőségét, azonban mind-egyikük nem ért el kielégítő eredményeket ezen a téren. Mindez fontos eleme az Európai Bizottság által a vizsgált irányelvre tett javaslat háttérének.

2.3 A közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentesítéséről szóló irányelvre vonatkozó javaslat célja, hogy támogassa a tagállamokat web-akadálymentesítésre vonatkozó nemzeti kötelezettségvállalásaik teljesítésében, és ekként segítse mindenekelőtt a fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény értelmében tett, a közszektorbeli intézmények webhelyeire vonatkozó kötelezettségvállalásaik megvalósítását. Az egyezmény 9. cikke kötelezi a tagállamokat és az EU-t, hogy megfelelő intézkedéseket tegyenek arra, hogy a fogyatékosokkal élő személyek másokkal egyenlő alapon férhessenek hozzá többek között az információs és kommunikációs technológiákhoz, például az internethez.

2.4 A web-akadálymentesítésre vonatkozó összehangolatlan nemzeti megközelítés akadályokat teremt a belső piacon. Tekintettel arra, hogy a webhelyek kevesebb mint 10 %-a akadálymentes, az európai web-akadálymentesítési piac jelentős növekedési potenciállal rendelkezik, és az összehangolt megközelítés megkönnyítheti ennek érvényesülését azáltal, hogy véget vet a jelenleg a web-akadálymentesítési piacon tapasztalható szétaprózottságnak és bizalomhiánynak.

Így a web-akadálymentesítés egy olyan terület, amelyen a belső piac az európai polgárok hasznára lehet, és pedig a jelenleginél sokkal nagyobb mértékben. Az erre a területre vonatkozó jogszabályok ugyanakkor megkönnyíthetik egy valóban európai web-akadálymentesítési piac létrehozását, és ezáltal piacokat nyithatnak meg olyan tagállamokban, ahol a jogbiztonság hiányával kapcsolatos kockázat akadályozza a más tagállambeli webfejlesztők működését.

2.5 A web-akadálymentesítéssel kapcsolatos, uniós szinten összehangolt megközelítés végeredményben csökkentené a

webfejlesztő vállalatok, és ennek következtében a szolgáltatásokat igénybe vevő közszektorbeli szervezetek költségeit.

2.6 Ezenkívül fontos hangsúlyozni azt is, hogy a közszektorbeli szervezetek és számos más, a polgárok számára nagy jelentőséggel bíró intézmény alapvető információkat és szolgáltatásokat nyújt honlapjaik segítségével. Ezért a polgárok – köztük a fogyatékosokkal élő, a funkcionális zavaroktól szenvedők, a gyermekek, az idősek stb. – számára biztosítani kell a hozzáférést ezekhez a honlapokhoz és azok funkcióihoz. Ez vonatkozik mind a technikai beállításokra (a szöveg verziója, a karakterméret és a kontraszt változtathatósága, a weblap elérhetősége más keresővel vagy a hozzáférést megkönnyítő programok segítségével), mind pedig olyan szempontokra, mint például a használt nyelvezet egyértelműsége. Az elektronikus kormányzati szolgáltatásokat nyújtó, és általában a közszektorbeli webhelyek száma gyors ütemben nő. A webhelyek segítségével nyújtott információk és szolgáltatások elérése a jövőben fontos lesz a polgárok alapvető jogainak érvényesítéséhez, ideértve a munkakerőpiachoz való hozzáférést is.

2.7 A javaslat jelentőséggel bír a digitális társadalmi befogadás megkönnyítésében is, mivel a web-akadálymentesítés eszköz azon cél elérésében, hogy a fogyatékosokkal élő beilleszkedjenek a társadalomba, és minden polgár hozzáférhessen a webhelyek segítségével nyújtott szolgáltatásokhoz.

2.8 Az EGSZB szerint az akadálymentességet a polgárok közötti egyenlőség elvének szerves részeként kell értelmezni. Ennek megfelelően a webhelyek akadálymentességének egyenlőségi intézkedéssé kell válnia bizonyos más fontos előfeltételek mellett, mint amilyen például:

- a szélessávú internet-hozzáférést mindenki számára biztosító infrastruktúrák általánossá tétele ⁽²⁾;
- a saját vagy nyilvános számítógépekhez (hardver) való hozzáférés lehetőségének biztosítása minden polgár számára;
- az informatikai alkalmazások (szoftverek) érthetővé tétele mindenki számára, biztosítva, hogy azokat többek között a kirekesztésben élők is könnyen használhassák ⁽³⁾.

3. Az irányelv által alkalmazott megközelítés

3.1 Az irányelv célja, hogy harmonizált követelmények meghatározásával közelítse a közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentesítésére vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket.

⁽²⁾ HL C 318., 2006.12.23., 222–228. o.

⁽³⁾ HL C 318., 2011.10.29., 9–18. o.; HL C 24., 2012.1.28., 139–145. o.; HL C 175., 2009.7.28., 8–12. o.

3.2 A javaslat ezenkívül meghatározza azokat a műszaki előírásokat, amelyek alkalmazásával a tagállamoknak akadálymentesíteniük kell a közszektorbeli szervezetek adott típusú webhelyeinek tartalmát. A közszektorbeli webhelyek érintett típusai alapvető jelentőségű információkat és szolgáltatásokat nyújtanak a polgárok részvételéhez a gazdaságban (és a munkaerőpiacon), valamint általában a társadalomban, illetve az uniós polgárjogok érvényesítéséhez. Az érintett webhelyek kategóriái a 2001. évi elektronikus kormányzati teljesítményértékelésen⁽⁴⁾ alapulnak, és az irányelv mellékletében vannak felsorolva.

4. Megjegyzések és ajánlások

4.1 Hatály

4.1.1 Az 1. cikk meghatározza az irányelv hatályát, utalva mellékletére, amely a 2001. évi elektronikus kormányzati teljesítményértékelés alapján sorol fel bizonyos webhelytípusokat. Az ezen a listán szereplő webhelytípusok fontos webhelyek. Az érintett webhelyek listájából azonban kimarad számos szolgáltatás, amely előfeltétele a polgárok gazdaságban, és általában a társadalomban való részvételének.

4.1.2 Néhány példa arra, hogy milyen fontos ágazatok nem esnek az irányelv hatálya alá:

- gyermekgondozás,
- alapfokú oktatás,
- középfokú oktatás,
- általános és helyi választások,
- tömegközlekedés,
- kulturális tevékenységek.

A példákat még lehetne sorolni. Az ezekben az alapvető ágazatokban információkat és szolgáltatásokat nyújtó közszektorbeli webhelyekre az irányelv nem vonatkozik kifejezetten.

4.1.3 Az Európai Bizottság utal az úgynevezett továbbgyűrűző hatásra, aminek mechanizmusa révén az irányelv olyan közszektorbeli szervezetek webhelyeire is hatást gyakorolna, amelyekre az irányelv hatálya nem kifejezetten terjed ki.

4.1.4 A továbbgyűrűző hatás azon a feltételezésen alapul, hogy a közszektorbeli szervezetek az irányelv hatálya alá nem tartozó webhelyeket a hatálya alá tartozó webhelyekkel egy időben vagy azokat követően úgyszólván akadálymentessé fogják tenni, hiszen a folyamat már elindult. A továbbgyűrűző hatás megindításához hozzájárulhat az uniós jogszabályoknak megfelelően végrehajtott közbeszerzés, amely szerint a közbeszerző szervektől elvárható, hogy műszaki előírásaikban kötelező jelleggel utaljanak a web-akadálymentességgel kapcsolatos európai szabványokra. E tényező hatása függ az EU döntéshozóinak politikai akaratától, valamint a közbeszerzést folytató szervezeteknek a web-akadálymentesítés megvalósításával kapcsolatos szándékától és képességétől.

4.1.5 Az EGSZB azonban aggódik amiatt, hogy a továbbgyűrűző hatást feltételezetten kiváltó okozati kapcsolatok gyengék. Az EGSZB szerint a mechanizmus működése nem kimutatható. Ezért az EGSZB üdvözli az irányelvnek azt az intézkedését, amely szerint a tagállamokat ösztönzi a web-akadálymentesítéssel kapcsolatos követelmények más webhelyekre történő kiterjesztésére az irányelv mellékletében kifejezetten megemlítettéken túl. A jelenlegi körülmények között az EGSZB továbbra sincs meggyőződve ennek az intézkedésnek a helytállóságáról.

4.1.6 A „Measuring Progress of eAccessibility in Europe” [Az európai elektronikus hozzáférhetőség terén elért haladás mérése] című teljesítményértékelési vizsgálat (2006–2008) egyértelmű kapcsolatot mutatott ki a tagállami jogszabályok léte és a webhelyek akadálymentességi foka között. Ily módon illusztrálta a jogszabály hatását.

4.1.7 Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság azzal, hogy az irányelv hatályát egy 2001-es teljesítményértékelési vizsgálat alapján határozta meg, törést okoz az irányelv megközelítése és a gyorsan változó információs és kommunikációs társadalomban a webfejlesztők, közszektorbeli szervezetek és polgárok előtt álló helyzet között. A tagállamok azóta felülvizsgálták a közszektor digitális átállására vonatkozó stratégiáikat, és a jövőben továbbvizik ezt a folyamatot.

4.1.8 A web-akadálymentesítéstől függő polgárok számára ez azzal jár, hogy komolyan felmerül annak veszélye, hogy csak részben, vagy egyáltalán nem részesülhetnek az olyan webhelyek által nyújtott tájékoztatás és szolgáltatások jelentette előnyökből, amelyek nem tartoznak az irányelv viszonylag korlátozott hatálya alá. Az EGSZB szerint ez a helyzet sértene a polgárok egyenlőségének elvét (lásd az Alapjogi Charta 20. és 21. cikkét).

4.1.9 A közszektorbeli szervezetek számára pedig azt jelenti, hogy a különböző típusú webhelyek esetében eltérő kötelező erejű jogi követelményeket előíró politikai környezettel szembeesülnek. Ez felveti annak kockázatát, hogy az irányelv végrehajtása a szükségesnél bonyolultabb lesz. Az egyszerűség érdekében az EGSZB legalább azt javasolja, hogy az irányelv szövege kifejezetten tartalmazza azt, hogy az irányelv hatálya kiterjed a teljes webhelyre, amelyen az érintett szolgáltatást nyújtják, és nem korlátozódik magára a szolgáltatási funkcióra.

4.1.10 A tagállamok közszektora számára további következmény lenne, hogy azokat a szolgáltatásokat, amelyek bizonyos polgárok számára nem elérhetőek, másféle módon kell biztosítani ezen személyek számára, ami a polgárok bizonyos csoportjaival szemben egyenlőtlen elbánást jelent. Ez megnövelheti a költségeket a fogyatékosokkal élők gyakorlatban történő személyes kiszolgálása terén, és kiadásokkal járhat a fogyatékosokkal élők számára megfelelő speciális közlekedési megoldások, valamint az érintett közszektorbeli szervezet irodájába személyesen ellátogató, például idősebb személyek számára biztosított segítségnyújtás kapcsán.

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/egovemment-indicators-benchmarking-europe>

4.1.11 Az internetes ágazat vállalatai számára a következmény az, hogy esetleg továbbra is egy olyan piacon kell működniük, amely a web-akadálymentesítéssel kapcsolatos különböző szintű követelmények mentén széttöredezett. Az EU-ban az irányelv következetes előírásai által szabályozott közszektorbeli webhelyek száma alacsony maradhat, a tagállamok pedig esetleg különböző mértékben terjesztik ki az irányelv hatályát.

4.1.12 Ha nem sikerülne teljes mértékben kihasználni az akadálymentes webes szolgáltatások belső piacának kialakításában rejlő potenciált, az hátráltatná az ágazatban az ehhez kapcsolódó munkahelyek létrehozását is. Ez elszalasztott alkalom volna különösen a fogyatékossgal élők számára elérhető szakosodott munkahelyek lehetősége kapcsán. Az egyértelmű és átfogó európai szintű jogi keret szükséges feltétele a világszinten versenyképes európai web-akadálymentesítési ágazat kialakulásának, és így további munkahelyek létrehozásának az EU-ban.

4.1.13 Ennek alapján az EGSZB határozottan javasolja az irányelv hatályának felülvizsgálását. Az EGSZB helyénvalónak tartaná, hogy a hatályt minden olyan közszektorbeli szervezet által fenntartott webhelyre kiterjesszék, amely közvetlenül a polgároknak nyújt szolgáltatásokat. Ezt a hatálybővítést ezután azzal kell kiegészíteni, hogy hosszabb határidőt biztosítunk az irányelv előírásainak való megfelelésre azon webhelyek esetében, amelyek kis létszámú csoportok számára nyújtanak szolgáltatásokat. Így az irányelv fokozatosan kerülne bevezetésre.

4.1.14 Minimumként az EGSZB azt ajánlja, hogy a szolgáltatások 2001-es teljesítményértékelésből származó listáját frissítsék olyan alapvető szolgáltatásokkal, amelyek immár kiemelt helyen szerepelnek a tagállamok digitális átállásra vonatkozó stratégiáiban. E további alapvető szolgáltatások kiválasztása során meg kellene fontolni azok potenciális hozzájárulását az akadálymentes webes szolgáltatások belső piacának kialakításához. E megközelítés hátránya az volna, hogy a listát a technológiai fejlődés és az uniós közszektor digitális átállása függvényében folyamatosan tovább kellene frissíteni.

4.1.15 Az EGSZB határozottan javasolja, hogy az irányelv hatálya kifejezetten terjedjen ki a közszektorbeli webhelyeknek azokra a verzióira, amelyeket mobileszközökkel való hozzáférésre alakítottak ki, illetve a mobilhozzáférést általában megkönnyítő funkciókra. A felhasználók egyre inkább mobileszközöket használnak közvetítő eszközökként, és erre az irányelvnek tekintettel kellene lennie. Bár az irányelv végrehajtását meghatározó műszaki előírások tartalmazzák a mobileszközöket, fontos jelzés lenne, ha elismernénk ezt a szempontot, és ezáltal fokoznánk az irányelv jelentőségét a jövő tekintetében is.

4.1.16 Az EGSZB javasolja továbbá, hogy a webhelyeken biztosított, de az érintett közszektorbeli szervezet webhelyén kívül üzemeltetett (pl. hiperlinkeken keresztül elérhető) funkciók is kifejezetten tartozzanak az irányelv hatálya alá. Az ilyen egyértelműsítés révén elkerülhető lenne a jogbiztonság hiánya

egy adott szolgáltatás akadálymentességéért való felelősség kapcsán.

4.1.17 Az EGSZB ezenkívül azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy tegyen javaslatot egy olyan rendeletre, amely az uniós intézményekre, köztük a proaktív és úttörő szerepet magára vállaló EGSZB-re is kiterjeszti az irányelvből következő kötelezettségeket.

4.2 Szabványhasználat és technológiasemlegesség

4.2.1 Az irányelv a web-akadálymentesítési követelményeknek való megfelelés elősegítése érdekében javasolja az érintett webhelyekre vonatkozó harmonizált szabványoknak való megfelelés vélelmezését. A harmonizált szabványok használata lehetővé teszi, hogy az érintett szabványokat anélkül frissítsék, hogy az uniós vagy nemzeti jogszabályokat meg kellene változtatni.

4.2.2 Az irányelv egyik preambulumbekzdésében megállapítja, hogy a World Wide Web Konzorcium (W3C) által kiadott Web-akadálymentesítési Útmutató 2.0 verziójában (WCAG 2.0) meghatározott, AA megfelelési szinthez szükséges teljesítési feltételeket és követelményeket figyelembe kell venni az M/376. számú európai bizottsági megbízás eredményeként elkészülő európai szabványban, valamint ezt követően az e munka eredményei alapján kidolgozandó harmonizált szabványban. Ezek a technológiasemleges előírások biztosítják az irányelvben foglalt web-akadálymentesítésre vonatkozó követelmények alapját.

4.2.3 Az EGSZB gratulál az Európai Bizottságnak ahhoz, hogy nemzetközileg elismert web-akadálymentesítési specifikációkat választott referenciaként a javasolt irányelvben. Az EGSZB megállapítja, hogy a WCAG 2.0 AA megfelelési szintje hivatkozási alap a web-akadálymentesítés terén, és a belátható jövőben az is marad. Ebből következően az irányelv elfogadását és végrehajtását az európai szabványosítási folyamat nem késleltetheti.

4.2.4 Az EGSZB ahhoz is gratulál az Európai Bizottságnak, hogy harmonizált szabványokat választott, amelyek lehetővé teszik, hogy a jövőbeli fejleményeket beépítsék a web-akadálymentesítéssel kapcsolatos specifikációkba, amennyiben a műszaki vagy más jellegű fejlődés szükségessé teszi ezt az irányelv által megcélzott akadálymentességi szint fenntartásához.

4.2.5 Alapvető ugyanakkor, hogy az érintett szabványokhoz való hozzáférés nyitott és ingyenes maradjon minden érintett érdekcsoport számára, illetve hogy az alkalmazásukkal és továbbfejlesztésükkel kapcsolatos felelősség ne kizárólag a szabványosítási testületeket és a kereskedelmi szereplőket terhelje.

4.2.6 Egy gyorsan változó ikt-környezetben a web-akadálymentesítés terén történő munkának előfeltétele a technológiasemlegesség. Ez lehetővé teszi a folyamatos innovációt. A WCAG 2.0 technológiasemlegessége így hozzá fog járulni ahhoz, hogy az irányelv a jövőben is megtartsa jelentőségét.

4.2.7 A nemzetközileg elismert specifikációk választása ráadásul fokozza annak valószínűségét, hogy a szerte a világban – és nem csupán az EU-ban – működő webfejlesztők egymáshoz közelítő web-akadálymentesítési előírásokat fognak követni, így egyszerűbb lesz azokat érvényesíteni az alkalmazott webes megoldásokban. Ezt a szempontot fontos szem előtt tartani egy olyan piacon, amely természetéből adódóan nemzeti és világszintű. Az is fontos, hogy a felhasználóknak is javára váljanak a közös kritériumok, ami a hozzáférés és a részvétel homogén lehetőségét illeti, vagy egyéb olyan strukturális elemek prezentálását és elhelyezését, melyek elősegítik a weblapokon történő böngészést.

4.3 Tudatosságnövelés és képzés

4.3.1 A 6. cikk ösztönzi a tagállamokat arra, hogy vezessenek be olyan intézkedéseket, amelyek hozzájárulhatnak a tudatosságnöveléshez, a web-akadálymentesítéssel kapcsolatos együttműködési megállapodások létrehozásához, illetve a web-akadálymentesítés piacának bővüléséhez.

4.3.2 Az EGSZB javasolja, hogy tegyék jogilag kötelezővé a tagállamok számára azt, hogy növeljék a tudatosságot a web-akadálymentesítéssel kapcsolatosan a közszektorbeli szervezetek, a webfejlesztők és más érdekcsoportok körében. Az irányelv eredményes végrehajtásának előfeltétele, hogy a téma és annak jelentősége ismert legyen.

4.3.3 Az EGSZB javasolja továbbá, hogy tegyék jogilag kötelezővé a tagállamok számára azt, hogy a szociális partnerekkel folytatandó konzultációt követően hozzanak létre képzési programokat a közszektorbeli szervezetek érintett személyzete számára, hogy még jobban megkönnyítsék a web-akadálymentesítéssel kapcsolatos követelmények konkrét végrehajtását. Az e programok európai szintű koordinációja és minőségbiztosítása által képviselt értéktöbblet jelentős lenne, és érvényre juttathatná a már létező bevált gyakorlatokat.

4.3.4 Az EGSZB határozottan ajánlja, hogy a szociális partnereket teljes mértékben vonják be a képzési és a tudatosságnövelő programok kidolgozásába és lebonyolításába. Fontos szerepet játszhatnak a web-akadálymentesítésben részt vevő személyzet és vezetők ötleteinek és aggályainak napi szintű kommunikálásában. A szociális partnerek ráadásul segíthetnek abban is, hogy napirendre kerüljön a web-akadálymentesség kérdése.

4.3.5 A szakemberek tudatosságnövelése és képzése egyaránt szükséges, ám nem elegendő ahhoz, hogy biztosítsuk az Európai Bizottság által elképzelt úgynevezett továbbgyűrűző hatás működését.

4.4 Nyomon követés

4.4.1 A webhelyek akadálymentességét az internetes tartalom rendszeres frissítésére tekintettel folyamatosan ellenőrizni kell. Az irányelv 7. cikke szerint – az Európai Bizottság által az irányelvben meghatározott eljárással összhangban kidolgozott módszertant alkalmazva – a tagállamoknak nyomon kell követniük a közszektorbeli szervezetek érintett webhelyeit. A

tagállamoknak évente jelentést kell készíteniük a nyomon követés eredményéről és az érintett webhelyek jegyzékének esetleges bővítéséről, valamint a közszektorbeli webhelyek akadálymentesítése terén hozott bármely más intézkedésről. Az EGSZB úgy véli, hogy 2015 végéig esetleg nem minden tagállam lesz képes arra, hogy az irányelvet végrehajtva az összes polgárt bevonja – ezt az Európai Bizottságnak szem előtt kellene tartania. Az EGSZB támogatja európai szabványok kidolgozását; az Európai Parlament bizonyára ügyel majd arra, hogy a felhatalmazáson alapuló jogi eszközök technikailag ne járjanak az európai polgárok számára hátrányos következményekkel.

4.4.2 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság elismeri annak szükségességét, hogy a közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentességét folyamatosan nyomon kövessék.

4.4.3 Az EGSZB javasolja, hogy kötelezzék a tagállamokat arra, hogy hozzáférhető formában tegyék elérhetővé a polgárok számára az említett folyamatos nyomon követés eredményeit, ideértve az annak alapján az érintett hatóságok által esetlegesen levont általános következtetéseket is.

4.4.4 Az EGSZB határozottan ajánlja még, hogy tegyék kötelezővé a tagállamok számára olyan mechanizmusok kialakítását, amelyek révén a polgárok és a képviselői szervek bejelentést tehetnek a közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentességéről vagy hozzáférhetetlenségéről. Az ilyen mechanizmusok segítségével szerzett információkat be lehetne építeni az általános nyomon követésbe.

4.4.5 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy fontolja meg annak kötelezővé tételét a nagy közszektorbeli szervezetek számára, hogy web-akadálymentesítési koordinátort nevezzenek ki, aki felügyelné az irányelv előírásainak és más kapcsolódó követelményeknek a végrehajtását. A tapasztalatok szerint a szervezeti elkötelezettség fontos az akadálymentesítési követelmények teljesítéséhez.

4.5 Következetesség a szakpolitikák terén

4.5.1 Tekintettel arra, hogy elfogadás alatt áll a digitális személyazonosítóval kapcsolatos európai jogszabály, és hogy éppen vizsgálják a fogyatékosokkal élő számára a társadalom más szegmenseiben biztosítandó akadálymentességről szóló európai jogszabályt, az úgynevezett európai akadálymentesítési intézkedéscsomagot, fontos garantálni, hogy a közszektorbeli szervezetek és a webfejlesztők egyaránt következetes szakpolitikai környezetben tevékenykedhessenek a különböző ágazatokban. Ennek jelentőségét tovább hangsúlyozza az a tény, hogy a közbeszerzéssel kapcsolatos csomag, amely az EU szintjén jelenleg elfogadás alatt áll, várhatóan tartalmaz majd intézkedéseket a fogyatékosokkal élő személyek számára biztosítandó akadálymentességről is.

4.5.2 Az EGSZB ezért határozottan ajánlja, hogy alapos jogi és technikai elemzés segítségével biztosítsák a jelen véleményben tárgyalt irányelv és más, a web-hozzáférhetőséget érintő jogalkotási javaslatok előírásainak következetességét.

4.6 Innováció és új megoldások

4.6.1 Az ikt-megoldások elérhetősége, funkciói és felhasználása folyamatosan változik. Ezt egyértelműen példázza az, hogy egyre több az okostelefonok és táblagépek számára készült alkalmazások segítségével nyújtott szolgáltatás, még a közszektorbeli szervezetek körében is.

4.6.2 Az EGSZB ajánlja, hogy kifejezetten terjesszék ki az irányelv hatályát az okostelefonok és táblagépek számára készült alkalmazásokra – amennyiben funkcióik a közszektorbeli szervezetek webhelyein nyújtott szolgáltatások részét

képezik –, tekintettel arra, hogy az ilyen alkalmazások már most is részét képezik a polgárok és a közszektorbeli szervezetek közötti kapcsolatoknak.

4.6.3 Megjegyzendő, hogy a webhelyek akadálymentesítése közvetlenül kapcsolódik a személyek azon jogához, hogy az információkhoz szabadon hozzáférhetnek és polgárként részt vehetnek a politikai életben. Egy az Európai Unióban is meghonosítandó bevált gyakorlat például az, hogy az összes közigazgatási szerv honlapján kifejlesztnek egy könnyen hozzáférhető, a nyilvánosság részvételének szánt rovatot.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – E-egészségügyi cselekvési terv a 2012–2020 közötti időszakra – Innovatív egészségügyi ellátás a 21. században

(COM(2012) 736 final)

(2013/C 271/23)

Előadó: **Isabel CAÑO AGUILAR**

2013. február 19-én az Európai Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – E-egészségügyi cselekvési terv a 2012–2020 közötti időszakra: innovatív egészségügyi ellátás a 21. században

COM(2012) 736 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. április 30-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 154 szavazattal, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB érdeklődéssel fogadja a 2012–2020-as időszakra vonatkozó e-egészségügyi cselekvési tervre irányuló javaslatot. A közleményből azonban hiányzik egy, a szolgáltatások szociális vetületével, valamint a szociális és egészségügyi ellátás jelentős fejlesztésével foglalkozó fejezet.

1.2. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az új cselekvési terv sikere alapvetően a tagállamokon múlik, habár az Európai Bizottság szerepe nélkülözhetetlen a támogatás és a koordinálás terén.

1.3. Az e-egészségügy középpontjában az emberi tényezőnek kell állnia. Kerülni kell a „személytelenség” kockázatát és a pszichológiai szempontok figyelmen kívül hagyását.

1.4. Az EGSZB különös sajnálattal veszi tudomásul az egészségügyi dolgozók létszámának csökkenését egy olyan időszakban, amikor az egészségügyi rendszerrel szemben támasztott követelmények folyamatosan nőnek.

1.5. Az EGSZB rámutat arra, hogy a közlemény csupán részlegesen utal az új terv finanszírozásának módjára. Általános képre van szükség arról, hogy milyen mértékű hozzájárulás várható a köz- és magánszférától, illetve adott esetben a betegektől és általánosságban az adófizetőktől.

1.6. Az EGSZB kiemeli, hogy az átfedések elkerülése érdekében a közleményben felsorolt programok, tevékenységek és munkacsoportok között teljes koordinációra van szükség.

1.7. Az informatikai berendezések szükséges funkcióinak szabványosítása kapcsán ki kell emelni azt, hogy a hatóságoknak megfelelő ellenőrzési hatáskörrel kell rendelkezniük, elkerülve így a domináns piaci helyzettel való visszaéléseket, mely az ikt egyes területein már tapasztalható.

1.8. Az EGSZB üdvözli azt a döntést, amely az átjárhatóság egy másik aspektusának, a határokon átnyúló távorvoslási rendszernek a megvalósítását akadályozó legfontosabb jogi kérdések kezelésére irányul.

1.9. Az EGSZB – főként a kkv-knak nyújtandó támogatás miatt – helyesli az Európai Bizottság e-egészségüggyel kapcsolatos vállalkozói hálózat kialakítására vonatkozó célkitűzését, de konkrétumok és számadatok hiánya miatt ennek pontosabb értékelésére nem vállalkozhat.

1.10. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszközt illetően az EGSZB kiemeli, hogy nem szabad csupán a „rendszerek összekapcsolására” szorítkozni, hanem lehetővé kell tenni, hogy a polgárok megismerjék, megértsék és kihasználhassák az európai polgárok közötti összekapcsolódás előnyeit.

1.11. Az új e-egészségügyi programban célul kell kitűzni, hogy az európai polgárok körében nagyobb legyen az egyenlőség az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. Ebben a tekintetben jelentős szereppel bír a szélessávú hálózatok elterjedése.

Annak elkerülése érdekében, hogy az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés terén már tapasztalható egyenlőtlenségek az e-egészségügy terén is megjelenjenek, az Európai Regionális Fejlesztési Alapban foglaltaknál szélesebb körű intézkedésekre és jelentősebb befektetésekre van szükség.

1.12. A digitális egészségügyi ismeretek javítása a) a betegek esetében: a *Sustains* projekt tapasztalatai alapján kiemelten fontos, hogy a lakosság fel legyen készítve a jelenleg az egészségügyi informatikai rendszerekben tárolt adataihoz való hozzáférésre és azok használatára; b) az egészségügyi szakemberek esetében: a képzési programokba be kell emelni a digitális egészségügyi ismereteket.

2. Bevezetés

2.1. Amióta az EU 2004-ben útjára indította első e-egészségügyi cselekvési tervét, történtek ugyan előrelépések, de az integrált európai rendszer konfigurációjának útjában még akadályok tornyosulnak, többek között az alábbi okok miatt:

— mivel a betegek, a polgárok és az egészségügyi dolgozók nem ismerik az e-egészségügyi megoldásokat, nem is bíznak azokban;

— hiányos az átjárhatóság az e-egészségügyi megoldások között;

— nem megfelelő vagy hiányos jogi keretek;

— regionális különbségek állnak fenn az ikt-szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, egyes kedvezőtlen adottságú területeken korlátozott a hozzáférés.

2.2. Az egymással nem kompatibilis termékek elterjedése Európában egyfelől a piac töredezettségének, másfelől annak elkerülhetetlen következménye, hogy nem léteznek, illetve a nagy ügyfelek nem ismerik a kommunikációra és az adatcserére vonatkozó szabványokat. Ennek eredményeként gyakran nem lehet csatlakozni egyes országok, szomszédos régiók vagy akár egészségügyi intézmények informatikai rendszeréhez. Vannak például kórházak, amelyek radiológiai osztálya olyan egyedi szoftverrel van felszerelve, amely nem tud kommunikálni ugyanezen kórház más osztályain használt programokkal.

2.3. Az „Európa 2020” stratégiának és az európai digitális menetrendnek megfelelően az új cselekvési terv célja, hogy ezeket az akadályokat felismerje és megoldja, valamint hogy tisztázza a szakpolitikai területet és ismertesse az európai e-egészségügy elképzelését.

2.4. Az e-egészségügy világpiaca jelentős növekedést mutat, amelynek mértéke 2016-ra akár a 27,3 milliárd dollárt is elérheti. Az európai nagyvállalatok egyes esetekben világszinten is vezető pozíciót töltenek be, és összességében körülbelül 5 000 vállalat működik ebben a szektorban.

3. Az Európai Bizottság javaslatai

3.1. Az Európai Bizottság hangsúlyozza az európai egészségügyi rendszerek előtt álló kihívásokat. Egyrészt a 27 uniós tagállam egészségügyi kiadásai a demográfiai változások és más tényezők következtében 2060-ra elérhetik a GDP 8,5 %-át, ugyanakkor csökken az aktív korú népesség és nő a 65 év felettiiek száma. A másik kihívás, hogy Európának aktív szerepet kell vállalnia az e-egészségügy világpiacán.

3.2. Célkitűzések:

— a szolgáltatások átjárhatóságának növelése;

— a kutatás, a fejlesztés, az innováció és a versenyképesség támogatása;

— az e-egészségügy alkalmazásának megkönnyítése, térnyerésének biztosítása;

— az e-egészségüggyel kapcsolatos szakmai párbeszéd és nemzetközi együttműködés előmozdítása.

3.3. Intézkedések: egyebek mellett a határon átnyúló átjárhatóság elősegítése (technikai és szemantikai elemek, címkézési és hitelesítési rendszerek); egészségügyi zöld könyv elfogadása, a piaci feltételek javítása a vállalatok számára, és a polgárok digitális ismereteinek bővítése (versenyképességi és innovációs keretprogram, valamint a Horizont 2020).

4. Az EGSZB véleménye. Általános észrevételek

4.1. Az EGSZB érdeklődéssel fogadja a 2012–2020-as időszakra vonatkozó e-egészségügyi cselekvési tervre irányuló javaslatot.

4.2. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy a tervnek tartalmaznia kell egy olyan fejezetet, amely a szolgáltatásnyújtás szociális vetületével foglalkozik. Az EGSZB olyan aspektusokat ért ezalatt, mint a digitális szakadék áthidalása, a technológia rendelkezésre állása és használni tudása vagy az egészségügy terén tapasztalható és várhatóan egyre növekedő szociális egyenlőtlenségek elemzése. Ugyancsak említést érdemel a szociális-egészségügyi ellátás szélesebb körű fejlesztése, melyet az ikt alkalmazása lényegesen elősegítene.

4.3. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a hatáskörmegosztás következtében a cselekvési terv sikere elsősorban a tagállamok felelőssége; jelenleg ugyanis az e-egészségügy megvalósítása terén jelentős különbségek tapasztalhatók a tagállamok között.

Az Európai Bizottság nélkülözhetetlen szerepet tölt be a támogatás és a koordinálás terén, melynek jogalapja elsősorban az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114., 168., 173. és 179. cikkében található. Az e-egészségügyi hálózat keretében a tagállamok és az Európai Bizottság teljes körű együttműködésére és aktív részvételére van szükség (2011/24/EU irányelv).

4.4. Az e-egészségügynek elő kell segítenie a betegek és a szakemberek közötti kölcsönös bizalom kialakulását, és el kell kerülnie a személytelenség kockázatát és a pszichológiai tényezők figyelmen kívül hagyását. Az e-egészségügynek emberközpontúnak kell lennie. Az EGSZB megállapítja azonban, hogy egyes európai betegjogi szervezetek – mint a *European Patients Forum* (EPF) – szerint a folyamatot inkább a technológia vezérli, nem pedig a betegek érdekei. Ezt az aggasztó aspektust figyelembe kell venni.

4.5. A munkaerőhiány informatikával nem orvosolható. Az EGSZB különös sajnálattal veszi tudomásul az egészségügyi dolgozók létszámának csökkenését egy olyan időszakban, amikor az egészségügyi rendszerrel szemben támasztott követelmények folyamatosan nőnek. Az ikt csupán egy eszköz, amely segíthet egyfelől azoknak, akik nap mint nap az egészségügyi ellátásban végzik áldozatkész munkájukat, másfelől a betegeknek is azáltal, hogy megkönnyíti kapcsolatukat az egészségügyi rendszerek szakembereivel.

4.6. Az EGSZB rámutat arra, hogy a közlemény csupán részlegesen utal az új terv finanszírozásának módjára. Általános képre van szükség arról, hogy milyen mértékű hozzájárulás várható a köz- és magánszférától, illetve adott esetben a betegektől és általánosságban az adófizetőktől.

4.7. Az Európai Bizottság közleményében szereplő programok, tevékenységek és munkacsoportok kapcsán az EGSZB hangsúlyozza, hogy az átfedések elkerülése érdekében ezek között teljes körű koordinációra van szükség.

4.8. Az e-egészségügyre vonatkozó új terv sikere érdekében alapvető fontosságú, hogy az egészségügyi szolgáltatók körében szervezeti változások menjenek végbe. Az e-egészségüghöz való hozzáférést nem lehet kizárólag az irányító intézmények vagy a végfelhasználó lakosság felelősségének tekinteni. Az egészségügyi ellátást nyújtó köztes szerveknek is erőfeszítéseket kell tenniük, hogy struktúráik és személyzetük alkalmazkodjon ezekhez az új szolgáltatási modellekhez.

5. Részletes észrevételek

5.1. Átjárhatóság

5.1.1. Technikai és szemantikai szempontok

5.1.1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság átjárhatóságra vonatkozó javaslata általánosságban megfelelő, bár kiemeli, hogy nem elég közös protokollokkal az adat- vagy dokumentumcserét megvalósítani, emellett még megoldásra váró szemantikai, szervezeti és jogi problémák is akadnak.

5.1.1.2. Szemantikai átjárhatóság

Az Európai Bizottság javaslatában tisztázni kell a különböző programok, tevékenységek vagy munkacsoportok – mint a 7. keretprogram és az ISA (az európai közigazgatások közötti átjárhatósági megoldásokról szóló program) –, valamint a SNOMED CT (*Systematized Nomenclature of Medicine – Clinical Terms*) közötti kapcsolatot. A SNOMED CT a világ legátfogóbb, legpontosabb és legjelentősebb többnyelvű és egységes szerkezetű integrált klinikai terminológiája, amelyet az *International Health Terminology Standards Development Organisation* (Nemzetközi Egészségügyi Terminológiai Szabványokat Fejlesztő Szervezet, IHTSDO) készítette. E nonprofit szervezet tagja többek között az Unió több tagállama, az USA és Ausztrália.

5.1.1.3. Szabványosítás

Az e-egészségügy területén számos szoftver- és hardware-szolgáltató tevékenykedik. Alapvető fontosságú, hogy az 1025/2012/EU rendelet keretében a szükséges funkciók szabványosításának területén előrelépések történjenek és hogy az iparnak és a felhasználóknak – főként a beszerzési döntéshozóknak – egy olyan érdekesebb keretrendszert kínáljanak,

amely kevesebb kockázattal, nagyobb teljesítménnyel és befektetési megtérüléssel jár. Az EGSZB kiemeli, hogy a hatóságoknak megfelelő ellenőrzést kell gyakorolniuk a domináns piaci helyzettel való visszaélések elkerülésére, amely egyes ikt-területeken megfigyelhető.

5.1.1.4. Szervezeti kérdések

Az EGSZB pozitívan értékeli az Európai Bizottság azon döntését, hogy konkrét intézkedéseket terjeszt be az EU-n belüli integráció és együttműködés elősegítése céljából. Az EPSOS (European Patients Smart Open Services)⁽¹⁾ kísérleti projekt olyan konkrét intézkedések kidolgozását segíti elő, amelyeket az Európai Bizottság határoktól független e-egészségügyi folyamatok integrációjának céljából terjeszt elő.

5.1.1.5. Jogi szempontok

5.1.1.5.1. Az EGSZB üdvözli azt a döntést, amely a határon átnyúló távorvoslási rendszernek a megvalósítását akadályozó legfontosabb jogi kérdések kezelésére irányul⁽²⁾. Mivel innovatív technológiákról van szó, a joghézagok és jogi akadályok nemzetközi szinten, de még nemzeti szinten sem oldódtak meg teljesen.

5.1.1.5.2. Egészségügyi dolgozók és intézmények engedélyezése és felhatalmazása

A határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló 2011/24/EU irányelv szerint az ellátás helye szerinti tagállam jogszabályai alkalmazandók (4. cikk (1) bekezdés a) pont)⁽³⁾. Az EGSZB a szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005/36/EK irányelv esetleges reformját javasolja, az irányelv ugyanis nem terjed ki a határon átívelő szolgáltatásnyújtásra.

5.1.1.5.3. Adatvédelem

Az egészséggel kapcsolatos információk rendkívül kényesek. A betegek szeretnék ezt az információt és az ahhoz való hozzáférést saját érdekeik szerint kezelni. Nemzetközi szinten meg kell vizsgálni a betegek jogát arra, hogy zárolhassák az egészségi állapotukra vonatkozó információkhoz való hozzáférést, hogy ezáltal az összes európai polgárra azonos szabályok vonatkozzanak. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az egészségügyi adatok biztonságába vetett bizalom hiánya ahhoz vezethet, hogy a betegek elhallgathatnak elengedhetetlenül szükséges információkat.

5.1.1.5.4. A személyes adatok védelme olyan alapjog, amelyet az EUMSZ (16. cikk) és az Alapjogi Charta (7. és 8. cikk) is garantál. A 95/46/EK irányelv az adatok védelmét az adatok feldolgozása és szabad áramlása szempontjából tárgyalja⁽⁴⁾. Azonban a tagállamok nemzeti jogba történő átültetésre biztosított mozgásteret miatt jelentős különbségek

⁽¹⁾ Az EPSOS ajánlásokat, műszaki specifikációkat, rendszerleírásokat, szervezeti modelleket, informatikai alkalmazásokat és eszközöket stb. határoz meg, amelyek célja az átjárhatóság világszinten történő elősegítése. Továbbá több régióban **kísérleti rendszerek bevezetése is sor került**.

⁽²⁾ Lásd: az EU érvényes keretrendszerének a távorvoslási szolgáltatásokra történő alkalmazásáról szóló bizottsági szolgálati munkadokumentumot (SWD(2012) 414 final).

⁽³⁾ Lásd a 2000/31/EK irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdése: „a származási ország elve”.

⁽⁴⁾ Az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok védelméről szóló 2002/58/EK irányelv és a 2011/24/EU irányelv ugyancsak alkalmazandó.

merültek fel az adatvédelem szintjét illetően, így ez a határokon átnyúló távorvoslás egyik fő akadály. Ezért az EGSZB megismétli, hogy támogatja az adatvédelemről szóló általános rendeletjavaslatot⁽⁵⁾, ahogyan azt 2012. május 23-i véleményében⁽⁶⁾ is kifejezte.

5.1.1.5.5. Visszatérítés

A biztosítás helye szerinti tagállam (azaz ahol az orvosi ellátást nyújtják) gondoskodik a határon átnyúló egészségügyi ellátás költségeinek visszatérítéséről (2011/24/EU irányelv, 7. cikk (1) bekezdés). Az EGSZB véleménye: lehetővé kell tenni, hogy a beteg világos tájékoztatást kapjon a visszatérítés feltételeiről.

5.1.1.5.6. Műhiba és hibás orvosi eszközök miatt keletkezett károkért vállalt felelősség

Ez összetett kérdés, többek között azért, mert több szereplőt is érinthet. A határon átnyúló orvosi ellátás esetében az általános elv az, hogy az ellátás helye szerinti tagállam jogszabályai alkalmazandók (2011/24/EU irányelv, 4. cikk (1) bekezdés). A hibás termékekre a 85/374/EGK irányelv vonatkozik, amely meghatározza az objektív felelősség elvét. Az EGSZB véleménye: a hatályos jogalapok szerint az egyes eseteket a joggyakorlat alapján kell megoldani.

5.1.1.5.7. Joghatalom és alkalmazandó jogszabályok

Ez ugyancsak rendkívül összetett kérdés, amelyet a hatályos nemzetközi előírások és szerződések alapján kell kezelni. Az EGSZB peren kívüli vitarendezési megoldások – békéltetés, mediáció – figyelembevételét javasolja.

5.1.1.5.8. Hozzáférési jog

Erősödött a betegek és az állampolgárok egészségügyi információhoz és saját egészségügyi adataikhoz való hozzáférésre irányuló joga. Egyes régiók azzal emelték a szolgáltatások színvonalát, hogy 24 órás ellátó- és szolgáltató központokat hoztak létre az egész lakosság, veszélyeztetett betegcsoportok vagy egész régiók számára. A betegek maguk kérhetnek időpontot, és hozzáférhetnek a kórtörténetükben szereplő információhoz. Ez arra ösztönzi a beteget, hogy aktív szerepet vállaljon saját egészségének megóvásában és a betegségek megelőzésében. Az EGSZB véleménye: a határokon átívelő szolgáltatásnyújtás esetében különösen fontos a hozzáféréshez való jog szabályozása.

5.1.1.5.9. Mobil egészségügy és jóllét

Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság döntését arról, hogy a 2014-ben előterjesztendő zöld könyvében foglalkozik a mobil egészségüggyel, illetve az egészségügyi és jólléti alkalmazásokkal (Mobile E-Health). Ez ugyanis az e-egészségügy rendkívüli fejlődésnek indult ágazata, hiszen a lakosság körében egyre nagyobb mértékben terjednek a mobiltelefonok (okostelefonok, táblagépek stb.) és az ezekre tervezett szoftverek (alkalmazások), emiatt szükségessé vált a használatukkal kapcsolatos műszaki és jogi szempontok szabályozása.

5.2. K+F+i

5.2.1. Az EGSZB szerint megfelelőek az Európai Bizottság által javasolt kutatási területek, amelyek a Horizont 2020 „Egészség, demográfiai változások és jóllét” célkitűzése keretében részesülnek támogatásban.

5.2.2. Mivel egyelőre még kérdéses, hogy az EU a 2014–2020-as időszakban mekkora összeget szán az orvosi kutatásokra, az EGSZB emlékeztet arra, hogy a *National Institute of Health* (USA) évente 30,9 milliárd dollárt fordít e célra.

5.2.3. Figyelembe véve az egészségügyi szektor képviselői szervei, például a *European Public Health Alliance* által tett javaslatokat, az EGSZB azt ajánlja, hogy a kutatási programok az alábbi aspektusokat is vegyék figyelembe:

— komplementaritás más programokkal – pl. az „Egészségügy a növekedésért” programmal –, melynek révén megbízható statisztikák készülhetnek a lakosság körében gyakori betegségek: túlsúly, szív- és érrendszeri betegségek, rák, cukorbetegség stb. alakulásáról;

— koordináció, hiszen a kutatói közösség hagyományosan függetlenül dolgozik, és a kutatók közötti kommunikáció hiányos;

— az adófizető által fizetett munkára vonatkozó szabadalmak feltételei annak elkerülésére, hogy a kutatási kockázatokat a társadalom viselje, miközben a haszon magánkézben marad⁽⁷⁾.

5.3. Az EGSZB – főként a kkv-*knak* nyújtandó támogatás miatt – helyesli az Európai Bizottság e-egészségüggyel kapcsolatos vállalkozói hálózat kialakítására vonatkozó célkitűzését, de konkrétumok és számadatok hiánya miatt ennek pontosabb értékelésére nem vállalkozhat.

5.4. Az EPSOS kísérleti projekt és más projektek és tanulmányok eredményeit figyelembe véve az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz 2014–2020-ra irányuló programja nem korlátozódhat a rendszerek összekapcsolására. Azt is lehetővé kell tenni, hogy a polgárok megismerjék, megértsék és kiaknázhassák az európai polgárok közötti összekapcsolódás előnyeit.

5.5. Kohézió

5.5.1. Az új e-egészségügyi programban célul kell kitűzni, hogy az európai polgárok körében nagyobb legyen az egyenlőség az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. Ahogyan az EGSZB már rámutatott, számára magától értetődik, hogy a minden országban ugyanolyan mértékű, szélessávú hozzáférés és a teljes körű hálózat a távorvoslás fejlődésének alapvető feltételei. Ezért meg kell erősíteni az egyes területek – főként a vidéki térségek és a legkülső régiók – digitális felszereltségét⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ COM(2012) 11 final – 2012/0011 (COD).

⁽⁶⁾ Az EGSZB feltáró véleménye: A digitális piac mint a növekedés motorja; HL C 229., 2012.7.31. 1. o.

⁽⁷⁾ EPHA Position on Horizon 2020 (2012. június). http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/contributions/during-negotiations/european_organisations/european_public_health_alliance.pdf

⁽⁸⁾ HL C 317., 2009.12.23., 84. o.

5.5.2. Az ERFA jelenlegi programozási időszaka hamarosan véget ér, az EGSZB pedig bízik abban, hogy a 2014–2020 közötti programozási időszakban kialakulnak – és főként megfelelő költségvetést kapnak – azok a javaslatok, amelyek célja a legújabb generációs technológiák széles körű felhasználása EU-szerte. Azonban annak elkerülése érdekében, hogy az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés terén már tapasztalható egyenlőtlenségek az e-egészségügy terén is megjelenjenek, az Európai Regionális Fejlesztési Alapban foglaltaknál szélesebb körű intézkedésekre és jelentősebb befektetésekre van szükség.

5.6. A digitális egészségügyi ismeretek bővítése

5.6.1. Az EGSZB számára rendkívül fontos a betegek esetében, hogy a lakosság fel legyen készítve az egészségügyi informatikai rendszerekben tárolt adataihoz való hozzáférésre és azok használatára. Ezzel kapcsolatban említést érdemel a jelenleg tizenhárom európai régiót érintő *Sustains* projekt, amelynek célja, hogy „személyes egészségügyi aktákkal” és más internetes szolgáltatásokkal segítse a lakosságot abban, hogy egészségügyi adataihoz hozzáférhessen.

5.6.2. Az egészségügyi dolgozók körében: a képzési programokba az egészségügyi dolgozók és vezetők esetében egyaránt be kell emelni a digitális egészségügyi ismereteket.

5.7. A programok értékelése

5.7.1. Az EGSZB meglátása szerint az e-egészségügy előnyeinek témakörében a közös értékek megállapítása és az értékelési programok kidolgozása – ez utóbbi az Európai Bizottság feladata – lehet az egyik legérdekesebb aspektus, mivel a technológiai változások gyorsasága miatt azok tényleges hasznosága gyakran nem állapítható meg. Az elvégzett felmérések feltárták, hogy az e-egészségügy támogatottsága a lakosság és az orvostársadalom körében közvetlenül függ attól a meggyő-

ződéstől, hogy az egészségügyi rendszert bizonyíthatóan javítani fogja.

5.7.2. Az EGSZB továbbá arra is rámutat, hogy a pozitív hatású modellek és technológiák, illetve azok egyértelmű támogatása alapvető fontosságú az ikt-alapon működő egészségügyi modellek számára. Ehhez elengedhetetlen intelligens és dinamikus értékelési módszerek alkalmazása, nem annyira maga a technológia, hanem a nyújtott szolgáltatás általános értékelésére koncentrálni. Ezenkívül a szolgáltatás hatékonyságát is értékelni kell – a költségekkel és a globális gazdasági haszonnal összefüggésben –, jóllehet az ikt-n alapuló ellátási modellek ajánlásakor a gazdasági hatékonyság természetesen nem lehet kizárólagos kritérium.

5.7.3. Általánosságban a hatóságok, az iparágak és a képviselői szervek körében általános nézet, hogy az e-egészségügy (ami nagyon eltérő alkalmazásokat foglal magában) előnyös lehet az egészség szempontjából. Az EGSZB egyetért ezzel, de rámutat arra, hogy a valós tapasztalatokon alapuló kritikus véleményeket is figyelembe kell venni, amelyek kétségbe vonják a költségmegtakarítást és olyan problémákra hívják fel a figyelmet, mint az informatikai hibák, a beszámoló „klónozása”, az esetleges csalások, a magas költségek stb.

5.8. A szakmai párbeszéd és a nemzetközi együttműködés világszintű előmozdítása

Nyilvánvaló, hogy az e-egészségügyről szóló politikai párbeszédnek világszinten kell megvalósulnia, ahogyan azt az Európai Bizottság is javasolja, hiszen a fejlődő országok is komoly erőfeszítéseket tesznek ezen a területen. Ez lehetővé teszi az ikt-használatnak az ENSZ-célkitűzések teljesítése felé történő orientálását és a szolidaritás keretében történő alkalmazását.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai digitális menetrend: európai növekedés digitális alapokon

(COM(2012) 784 final)

(2013/C 271/24)

Előadó: **Thomas McDONOGH**

2013. március 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai digitális menetrend: európai növekedés digitális alapokon

(COM(2012) 784 final).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. április 30-án elfogadta a véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 156 szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli a digitális menetrend felülvizsgálatáról szóló európai bizottsági közleményt, amely a gazdasági növekedés és munkahelyteremtés szempontjából égetően szükséges, prioritást élvező fellépésekre összpontosít.

1.2 Az európai gazdaság válságon megy keresztül. Az Európai Bizottság szerint az EU 27 GDP-je legjobb esetben is stagnál, és az euróövezetben további 0,25 %-kal fog visszaesni 2013-ban. A munkanélküliség februárban ismét rekordmagaságba szökött: az EU 27 munkaképes népességének 10,9 %-a, mintegy 26 millió fő volt állás nélkül⁽¹⁾. A munkanélküliségi ráta továbbra is Görögországban és Spanyolországban a legmagasabb, 26,4 %, illetve 26,3 %, a fiatalok munkanélküliségi aránya pedig az EU 27 egészében 23,5 %.

Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy „ez az elfogadhatatlanul magas munkanélküliségi arány valóságos tragédia, és Európának minden rendelkezésére álló forrást mozgósítania kell a munkahelyteremtés és a fenntartható növekedéshez való visszatérés érdekében”⁽²⁾.

1.3 A gazdasági recesszió ellenére a digitális gazdaság gyorsan nő és folyamatosan új munkahelyeket teremt. Sőt, az IKT-ágazat 2015-re 700 000 betöltetlen álláshellyel számol abból adódóan, hogy Európában nem megfelelőek az informatikai készségek. E szakemberhiány megdöbbentő olyan időkben, amelyeket magas munkanélküliség jellemez.

1.4 Európának égető szüksége van a digitális menetrend stratégiájára a gazdaság talpra állásának felgyorsításához és ahhoz, hogy fenntartható és inkluzív növekedést lehessen megvalósítani, különösen az Unió legnehezebb gazdasági helyzetben levő régióiban. Mára eljött az ideje annak, hogy felülvizsgáljuk a stratégiát, és meghatározzuk a gazdasági növekedés és a

foglalkoztatás szempontjából legszükségesebb fellépések fontossági sorrendjét.

1.5 A szélessáv a digitális menetrend megkerülhetetlen alapinfrastruktúrája. Ezért az EGSZB rendkívül csodálattal értesült a Tanács februári határozatáról⁽³⁾, amelynek értelmében a többéves pénzügyi keretben 9,2 milliárd euróról mindössze egymilliárd euróra csökkenti a Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz keretében a digitális infrastruktúra és szolgáltatások tekintetében a 2014–2020 közötti időszakra előirányzott költségvetést. Ez a keretcsökkentés ellehetleníti a többéves pénzügyi keretből a szélessáv terjesztéséhez nyújtandó támogatást, és – az egyébként is egyre szélesebb digitális szakadékot növelve – elsősorban az Unió szegényebb és kevésbé fejlett régióit sújtja.

1.6 A bizottsági közlemény igen ambiciózus javaslat-sorozatot vázol fel az Európa digitális átalakulását akadályozó tényezők elmozdítása érdekében. Az EGSZB készen áll az Európai Bizottság által javasolt egyes kiemelt kezdeményezésekről szóló külön közlemények jövőbeni áttekintésére is; csak ekkor lehet majd mindenre kiterjedően áttekinteni az egyes intézkedéseket, azok várható hatásait és a lehetséges problémákat.

1.7 A korlátozott időre és forrásokra való tekintettel az EGSZB úgy véli, hogy a digitális menetrenden belül a következő, növekedést célzó fellépéseknek kell elsőbbséget biztosítani:

- megfizethető nagysebességű internetkapcsolat biztosítása minden polgár számára,
- a digitális társadalmi befogadás és a digitális jártasság növelése,
- az informatikai készségek fejlesztése, az IKT-val összefüggő képzettségi hiány pótlása, munkahelyteremtés és vállalkozás-támogatás,

⁽¹⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽²⁾ <http://www.euractiv.com/socialeurope/commission-calls-eu-unemployment-news-518852>

⁽³⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/135344.pdf

- a bizalom kiépítése és a kiberbiztonság megerősítése,
- a magánélet védelme és az online személyes biztonság megerősítése (különösen a gyermekek tekintetében),
- a Digitális Jogok Chartájának megalkotása a felhasználók számára,
- valamennyi társadalmi réteg fokozott bevonása a szakpolitikák kidolgozásába és végrehajtásába,
- eredményes számításfelhő-stratégia végrehajtása, beleértve a megfelelő szabályozást,
- az Unió globális versenyképességének javítása az IKT és a digitális szolgáltatások terén, annak érdekében, hogy az európai vállalatok világszerte vezető szerepet érhessenek el a kulcstechnológiák és -szolgáltatások terén,
- az európai GNSS-projektek, illetve a Galileo és az EGNOS program közötti szinergiák ösztönzése.

1.8 Az EGSZB örömmel látja, hogy a digitális piacról mint a növekedés motorjáról⁽⁴⁾ és az inkluzív digitális egységes piacról⁽⁵⁾ szóló véleményeiben sürgetett fellépések közül többet is tartalmaz a közlemény: ilyen például a szélessávú hozzáférés, az interoperabilitás, az online biztonság, a hálózatsemlegesség és a nyílt internet, valamint a héa-harmonizáció.

1.9 Mivel a nagysebességű szélessávú hozzáférés Unió-szerte történő elterjesztése különösen fontos, az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy ajánljon egy sor finanszírozási eszközt a szélessávú infrastruktúrába eszközölt beruházások felgyorsításának támogatása érdekében, különösen azokon a területeken, ahol a rendes piaci nyereség nem elegendő a magánfinanszírozás bevonásához.

1.10 Innovatív megoldások alkalmazása – például a vezeték nélküli technológiák fokozott használata – révén a lehető leghamarabb meg kell kezdeni a szélessáv elterjesztésének felgyorsítását és a városi és vidéki térségek közötti növekvő digitális szakadék problémájának kezelését.

1.11 Az EGSZB szeretné, ha az Európai Bizottság kifejtene véleményét a tekintetben, hogy miként lehetne a nagysebességű szélessávú kapcsolathoz való hozzáférést egyetemes – a tartózkodási helytől független – polgári jogként elismertetni.

1.12 Az EGSZB hangsúlyozza az IKT oktatáspolitikába való integrációjának szükségességét, hogy minden polgárnak biztosítani lehessen a digitális jártasság és az informatikai készségek terén az egész életen át tartó tanulás lehetőségét⁽⁶⁾, és támogatja a szilárd digitális intelligencia megteremtését a társadalom és a gazdaság minden területén. Az EGSZB lényegesnek tekinti olyan intézkedések bevezetését is, amelyek elősegítik a nemek közti egyenlőséget az IKT-oktatás terén.

1.13 Különös figyelmet kell fordítani a munkanélkülieknek biztosított, a digitális jártasság és digitális készségek fejlesztésére

irányuló célzott képzésekre, valamint a munkavállalók készségeinek fejlesztésére, hiszen nekik is szükségük van ezekre az új ismeretekre ahhoz, hogy a digitális gazdaságban folyamatos lehessen a foglalkoztatásuk.

1.14 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot annak mérlegelésére, hogy miként lehetne az Unió egészében a nyilvános IKT-infrastruktúrát – különösen az iskolákban és könyvtárakban elérhető szélessávot és számítástechnikai erőforrásokat – a szakpolitika részeként felhasználni az informatikai készségek és a digitális jártasság fejlesztésére irányuló képzések céljára.

1.15 A fogyasztói bizalom alapvető fontosságú az innovatív digitális szolgáltatások iránti kereslet ösztönzéséhez. Ezt a bizalmat megerősítené a fogyasztóknak biztosított megerősített jogszabályi védelem, többek között a „szerződésszegésre” vonatkozó szabályok kikényszerítése azokban az esetekben, amikor a fogyasztók nem kapják meg az internetszolgáltatók által a szélessáv tekintetében meghirdetett sebességet.

1.16 Az EGSZB ismételten felkéri az Európai Bizottságot arra, hogy nyújtson be javaslatokat a vállalkozásoknak adható európai megbízhatósági jelzés bevezetésére. Amint az EGSZB korábbi véleményeiben kifejtette⁽⁷⁾, az internetes kereskedők egész Unióra érvényes minősítési és címkézési rendszerének bevezetése nagyban növelné a fogyasztók határokon átnyúló digitális vásárlásba vetett bizalmát, és a kvv-kat is segítené a határokon átnyúló online üzleti tevékenységük megerősítésében.

1.17 Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét a Nyílt internet és hálózatsemlegesség Európában című véleményére⁽⁸⁾, és nyomatékosan kéri, hogy a hálózatsemlegesség elvét formálisan is foglalják bele az uniós jogba, amilyen hamar csak lehetséges.

1.18 A fogyasztóvédelem megerősítése érdekében az EGSZB ösztönzi a minden polgárra érvényes Digitális Jogok Chartájának megalkotását.

1.19 Az EGSZB ismételten felkéri az Európai Bizottságot arra, hogy aknázza ki a GNSS-programoknak a digitális menetrendbe történő megfelelő integrációja révén nyerhető jelentős szinergiákat.

1.20 Tekintettel arra, hogy a digitális társadalom fejlődésével egyre több kulcsfontosságú közszolgáltatást nyújtanak online formában, az EGSZB hangsúlyozza annak szükségességét, hogy az Európai Bizottság továbbra is Unió-szerte célzott támogatást biztosítson a digitális társadalmi befogadás fokozását célzó stratégiák számára. Különös figyelem fordítandó a – fogyatékaik, írási-olvasási nehézségeik, koruk, anyagi helyzetük vagy nemük miatt – hátrányos helyzetű polgárok integrációjára. Az EGSZB üdvözli a tagállamok „digitális szószólóinak” kijelölését, és kíváncsian várja a stratégia eredményességéről szóló jelentések közzétételét.

⁽⁴⁾ HL C 229., 2012.7.31., 1-6. o.

⁽⁵⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_HU.DOC.

⁽⁶⁾ HL C 318., 2011.10.19., 9-18. o.

⁽⁷⁾ HL C 54., 2011.2.19., 58-64. o.

⁽⁸⁾ HL C 24., 2012.1.28., 139-145. o.

2. Az európai bizottsági közlemény lényegi tartalma

2.1 A digitális gazdaság hétszer gyorsabban növekszik az európai gazdaság többi részénél, és a teljes termelékenységnövekedés 50 %-a az IKT-beruházásokból származik. Az IKT-terület számos ágazatában több mint 4 millióan dolgoznak szerte Európában, és ez a szám a válság ellenére évente 3 %-kal nő. Az IKT az a döntő fontosságú, átalakító hatású technológia, amely támogatja az olyan ágazatok strukturális átalakulását, mint az egészségügy, az energiaszektor, a pénzügyi szolgáltatások, a feldolgozóipar, a közszolgáltatások és az oktatás. A szétaprózódott páneurópai szakpolitikai keret és a strukturális akadályok azonban jelenleg nem engedik érvényesülni ezt a potenciált.

2.2 A közlemény vázolja az Európai Bizottságnak az európai gazdasági növekedés és munkahelyteremtés fokozására irányuló terveit, amelyek a digitális menetrenden belül a következő kulcs-területekre összpontosítanak az erőfeszítéseket:

- az **egységes digitális piac** kiteljesítése ⁽⁹⁾ 2015-ig,
- a **közszférabeli innováció** fellendítése az Európai Hálózat-finanszírozási Eszköz felhasználásával ⁽¹⁰⁾,
- a **nagysebességű internetkapcsolat** biztosításának felgyorsítása,
- a **számítási felhőre** vonatkozó stratégia végrehajtása ⁽¹¹⁾, amely csökkenti az IKT-költségeket, és előmozdítja a termelékenységet, a növekedést és a munkahelyteremtést,
- az európai **kiberbiztonsági stratégia** ⁽¹²⁾ végrehajtása. Az Európai Bizottság javasolja továbbá a gyermekek online szexuális zaklatása elleni világszövetség kiterjesztését is ⁽¹³⁾,
- a „Nagykoalíció a **digitális készségekért és munkahelyekért**” elnevezésű kezdeményezés végrehajtása, amely Unió-szerte koordinált fellépések keretében törekszik a foglalkoztatás és a digitális készségek fejlesztésére,
- vállalkozásbarátabb környezet biztosítása az induló vállalkozások számára, és az **internetes vállalkozásokra** irányuló cselekvési terv.

A közleményben foglalt fellépések végrehajtása révén hosszú távon remélhetőleg 3,8 millió új munkahely jönne létre a gazdaság minden területén,

- az **elektronikai ágazatra vonatkozó új stratégia** irányítása, amelynek keretében a K+F+I finanszírozást a kulcsfontosságú technológiák területén a stratégiai követelmények teljesítésére összpontosítanak.

⁽⁹⁾ HL C 143., 2012.5.22., 69-73. o., HL C 299., 2012.10.4., 165-169. o.

⁽¹⁰⁾ HL C 143., 2012.5.22., 116-119. o.

⁽¹¹⁾ HL C 76., 2013.3.14., 15-19. o., és HL C 24., 2012.1.28., 40-47. o.

⁽¹²⁾ JOIN(2013) 1 final.

⁽¹³⁾ HL C 317., 2009.12.23., 43-48. o., HL C 48., 2011.2.15., 138-144. o., HL C 24., 2012.1.28., 154-158. o.

3. Általános megjegyzések

3.1 Még sokkal több fellépésre van szükség a digitális menetrendben felvázolt pozitív visszacsatolási folyamat megvalósításához, amely a digitális infrastruktúra, tartalmak, szolgáltatások, piac és innováció összekapcsolásával törekszik a termelékenység és a növekedés fokozására. Az egységes digitális piac még messze nem valósult meg, és még mindig jelentős különbségek mutatkoznak az egyes tagállamok infrastruktúrafejlesztési ütemében és a szabályozási reformjuk előrehaladásában.

3.2 Az európai gazdaság válságon megy keresztül. Az EU-27-ben több mint 26 millió ember (a munkaképes népesség 10,9 %-a) munkanélküli. Az európai gazdaság siralmas állapota globális versenytársainkhoz képest is kedvezőtlen: januárban az Egyesült Államokban (négy év óta először) csak 7,7 %, Japánban pedig 4,3 % volt a munkanélküliségi arány.

3.2.1 Az Eurostat legutóbbi adatai ⁽¹⁴⁾ az egyes tagállamok között is jelentős különbségeket jeleznek: Ausztriában mindössze 4,8 %-os, Németországban pedig csupán 5,4 %-os a munkanélküliség, ezzel szemben Görögországban és Spanyolországban a munkanélküliségi ráta meghaladja a 26 %-ot.

3.2.2 Különösen magas a munkanélküliség a 25 év alattiak körében. A fiatalok több mint fele nem talál munkát Görögországban (58,4 %) és Spanyolországban (55,7 %).

3.3 A digitális menetrend ambiciózus célokat tűz ki a szélesávú lefedettség és a sebesség tekintetében, és előírja a tagállamok számára, hogy intézkedésekkel – többek között jogszabályi rendelkezésekkel – segítsék a szélessávba történő beruházásokat. Az Európai Bizottság szerint ⁽¹⁵⁾ azonban Európa egyre inkább lemarad világszintű versenytársai mögött a szélesávú infrastruktúra biztosítása terén. Ázsia bizonyos területein és az Egyesült Államokban gyorsabban folynak a nagysebességű szélesávú infrastruktúra-beruházások, amelyek jelentősen jobb lefedettséget és nagyobb sebességet tesznek lehetővé. 2011 decemberében Dél-Koreában volt a világon a legmagasabb az optikai hálózat lefedettsége: itt a teljes lakosság 20,6 %-a fizetett elő erre a szolgáltatásra, ami kétszerese az Unió-szerte legjobb eredménnyel rendelkező Svédország 9,7 %-os lefedettségi arányának. Az optikai hálózat lefedettsége tekintetében a második helyet Japán foglalta el (17,2 %).

3.4 A digitális társadalmi befogadáshoz való jog az összes polgárt megilleti, tekintet nélkül a társadalomban elfoglalt helyükre. Különös figyelem fordítandó a – testi fogyatékek, írási-olvasási nehézségeik, koruk, anyagi helyzetük vagy nemük miatt – hátrányos helyzetű polgárok integrációjára.

3.5 A nagysebességű szélessávhoz való hozzáférést az uniós polgárok egyetemes jogaként kell elismerni. Az Európai Bizottság 2010-ben felvetette ⁽¹⁶⁾, hogy a szélessávú hozzáférést be kellene foglalni az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek körébe. A polgárok jólétének, foglalkoztatásának és digitális társadalmi befogadásának előmozdítása érdekében sürgősen reagálni kell erre a felvetésre.

⁽¹⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽¹⁵⁾ SWD(2013) 73 (part 1).

⁽¹⁶⁾ COM(2008) 572 final.

3.6 A kormányoknak biztosítaniuk kell, hogy a digitális hozzáférés és a digitális jártasság megszerzése mindenki számára elérhető legyen. Az EGSZB üdvösnék tartaná, ha minden polgár számára egész életén át elérhető lenne a digitális készségek szakmai, személyes és polgári részvételi célú fejlesztése.

3.7 A digitális szakadék egyre fontosabbá válik a nagysebességű szélessávú hozzáférés fényében, mivel a polgárokat immár nemcsak az információkhoz való hozzáféréstől fosztja meg, mint az alapvető szélessáv esetében, hanem a kizárólag nagysebességű internetkapcsolat útján igénybe vehető internetalapú digitális szolgáltatásoktól – például az elektronikus egészségügyi, oktatási és közigazgatási szolgáltatásoktól – is.

3.8 Az európai digitális menetrend eredménytáblája⁽¹⁷⁾ és az Eurostat legfrissebb adatai⁽¹⁸⁾ szerint a digitális szakadék egyre nő, és igen nagyok a tagállamok közötti különbségek. 2012-ben az EU-27 háztartásainak 28 %-a nem rendelkezett szélessávú internet-hozzáféréssel. Németországban, Finnországban, Svédországban és az Egyesült Királyságban mindemellett a háztartások több mint 80 %-ában van szélessávú kapcsolat, míg ez az arány Bulgáriában, Görögországban, Olaszországban és Romániában nem éri el a 60 %-ot. A szélessávú hozzáféréssel nem rendelkező háztartások 90 %-a ráadásul vidéki térségekben található. Még mindig 35 millió vidéki háztartás vár a nagysebességű internetkapcsolat kiépítésére, amelyek – hacsak nem fordítunk megfelelő figyelmet a városi központokon kívül élő polgárokra – egyre nagyobb társadalmi és gazdasági hátránnyal fognak küzdeni.

3.9 A digitális jártasság és az internethasználat szorosan összefügg a szélessávú kapcsolat rendelkezésre állásával, ezért míg Finnországban és Svédországban csak a lakosság kevesebb mint 10 %-a nem használta még soha az internetet, ez az adat Bulgária, Görögország és Románia esetében meghaladja a 40 %-ot.

3.10 A tervezésre vonatkozó jogszabályok reformja, az intelligens infrastruktúratevés, a beruházásösztönzés és az innovatív technológiák használata elősegítheti a szélessávú szakadék áthidalását. Mindemellett a polgároknak is felelősségteljesen kell eljárniuk, és elő kell mozdítaniuk a nagysebességű internetkapcsolat elterjesztését.

3.11 A bizalom és az elkötelezettség kulcsszerepet játszik a digitális menetrend céljainak elérésében. Bizalom nélkül aligha lesz kereslet egy sor olyan nagy növekedési potenciállal bíró innovatív szolgáltatásra, mint az elektronikus kereskedelem és a számítási felhő. A bizalom megerősítéséhez fontos, hogy a jogszabályi rendelkezések lépést tartsanak az egységes digitális piac technológiai és tranzakciós fejlődésével. Ez sajnos jelenleg nincs így, ezért sürgősen további előrelépésre van szükség a kritikus fontosságú fellépések, például a kollektív jogorvoslat terén, amelynek kapcsán az EGSZB már 2009-ben sürgette egy irányelv kidolgozását⁽¹⁹⁾.

3.12 A digitális menetrend sikere szempontjából kulcsfontosságú, hogy a társadalom minden rétege teljes mértékben a stratégia fejlesztése és végrehajtása mögé álljon, és megfelelően képviseltesse magát a konzultációkon. A fogyasztók és általában

a polgárok sajnos gyakran nem képviseltetik magukat kellő mértékben a kritikus kérdésekről folytatott vitákban, ezért az Európai Bizottságnak nagyobb erőfeszítéseket kell tennie azért, hogy az összes fórumon biztosítsa a civil társadalom tagjainak egyenlő képviselést.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Mivel a nagysebességű internet-hozzáférés Unió-szerte történő elterjesztése különösen fontos, az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy ajánljon egy sor finanszírozási eszközt a szélessávú infrastruktúrába eszközölt beruházások – Európa számára elengedhetetlen – felgyorsításának támogatása érdekében, különösen ott, ahol a rendes piaci nyereség nem elegendő.

4.2 Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság különös hangsúlyt fektet a szélessávú infrastruktúra biztosításával járó költségek csökkentésére; egyben felhívja az Európai Bizottság figyelmét az ilyen költségcsökkentés gazdaságra és életminőségre gyakorolt multiplikátorhatására, és felszólítja az összes érdekelt felet, hogy kitartóan dolgozzanak e probléma megoldásán.

4.3 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy a rádióspektrum-politikai program⁽²⁰⁾ teljes körű végrehajtása révén segítsék elő a szélessávú lefedettségére vonatkozó előirányzat teljesítését.

4.4 A nagysebességű internetkapcsolat biztosításakor gondoskodni kell arról, hogy az új üzemeltetők tisztességes és versenyképes hozzáférést kapjanak az infrastruktúrához, máskülönbent torzul vagy sérül a fogyasztóknak biztosított szolgáltatásválaszték minősége.

4.5 Az EGSZB véleménye szerint fontos Unió-szerte következetes árazási modelleket létrehozni a nemzeti szabályozó hatóságok számára a nagysebességű szélessáv-szolgáltatás tekintetében annak biztosítása érdekében, hogy a költségek mindegyik tisztességesek legyenek, és azokat mindenütt azonos szabványok alapján számítsák ki.

4.6 A digitális gazdaságban létrehozott új munkahelyek megkívánják, hogy a munkavállalók digitális jártassággal rendelkezzenek, sőt gyakran különleges informatikai készségeket is megkövetelnek. Európa sajnos nem képes a növekvő IKT-ágazat által igényelt számban képezni munkavállalókat. Jóllehet az EU rekordszintű munkanélküliséggel küzd, az IKT-ágazat 2015-re 700 000 betöltetlen álláshellyel számol. E szakemberhiány sürgősen orvosolandó, akár rendkívüli intézkedésekkel is.

4.6.1 Az új készségek és munkahelyek menetrendje keretében az Európai Bizottság Unió-szerte egységes megközelítést és eszközök alkalmazása mellett kötelezte el magát, segítve a tagállamokat abban, hogy az informatikai készségeket és a digitális jártasságot beilleszték a egész életen át tartó tanulási politika kulcsfontosságú területei közé. Európának szüksége van arra, hogy az Európa 2020 stratégia ezen elemének területén azonnali eredmények szülessenek.

⁽¹⁷⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

⁽¹⁸⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables

⁽¹⁹⁾ HL C 128., 2010.5.18., 97-102. o.

⁽²⁰⁾ HL C 107., 2011.4.6., 53-57. o.

4.6.2 A fiatalok körében tapasztalható magas munkanélküliségi arány részben arra vezethető vissza, hogy az oktatáspolitikai, illetve a foglalkoztatók igényei nem illeszkednek egymáshoz. A tagállamoknak sürgősen reagálniuk kell erre a problémára, és új informatikai készségfejlesztési programokkal kell bővíteniük a felsőoktatási ciklusait. Az is alapvető, hogy az IKT-ra vonatkozó oktatási politika elősegítse a nemek közti egyenlőséget.

4.6.3 A munkaerőpiacon aktív polgároknak is egyre nagyobb szükségük van a digitális készségekre termelékenységük és munkaerő-piaci rugalmasságuk fenntartásához. A jövőbeni alulfoglalkoztatottság, sőt munkanélküliség kockázata egyre inkább fenyegeti azokat a munkavállalókat, akik nem rendelkeznek a megkívánt digitális készségekkel. Ezért az európai termelékenység és versenyképesség szempontjából nélkülözhetetlen, hogy a vállalatok és a munkavállalók együttműködjenek a digitális jártasság és az informatikai készségek fejlesztését célzó munkahelyi képzési programok végrehajtásában.

4.6.4 Ezenfelül Európa súlyos munkanélküliségi problémáinak kezelése érdekében különleges, az informatikai készségek és a digitális jártasság fejlesztésére irányuló oktatási programokat kell kialakítani, segítve a munkanélkülieket a fizetett munkavégzéshez való visszatérésben.

4.6.5 Az iskolákban, nyilvános könyvtárakban és más középületekben meglévő szélessávú kapcsolatot és más számítástechnikai erőforrásokat a szakpolitika keretében Unió-szerte fel kellene használni az informatikai készségek és digitális jártasság fejlesztésére irányuló képzés céljára.

4.7 Az EGSZB korábbi véleményeiben már sürgette egy, a polgárok online jogait rögzítő charta kidolgozását⁽²¹⁾. Noha az EGSZB üdvözli az európai uniós internetes jogok kódexének⁽²²⁾ az Európai Bizottság általi közzétételét, úgy véli – amint annak a közelmúltban az inkluzív digitális egységes piacról szóló véleményében⁽²³⁾ hangot is adott –, hogy az Uniónak létre kellene hoznia a Digitális Jogok Chartáját is, amely egyértelmű védelmet biztosítana az összes felhasználó számára.

4.8 A fogyasztók Európa-szerte arról panaszkodnak, hogy internetszolgáltatóik nem biztosítják számukra a szerződésben megígért sebességű internetkapcsolatot. Ez a „szerződésszegés” és megtévesztő tájékoztatás aláássa a digitális piacba vetett bizalmat. A problémát erősebb jogszabályi és végrehajtási rendelkezések útján kell kezelni.

4.9 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az egységes digitális piac megvalósításához elengedhetetlen az elektronikus kereskedelemre irányuló cselekvési terv, az internetes, kártyás és mobiltelefonos fizetésekről szóló zöld könyv, valamint az európai fogyasztóvédelmi menetrend előrehaladása.

4.10 Az EGSZB egy korábbi véleményében⁽²⁴⁾ kifejezetten támogatta az uniós adatvédelmi rendelethez kapcsolódó javaslatot. Az EGSZB reméli, hogy az uniós adatvédelmi szabályok átfogó reformját a lehető leghamarabb formálisan is elfogadják. Fontos,

hogy az általános adatvédelmi rendelettel kapcsolatos viták figyelembe vegyék a rendelet egyéb szakpolitikai területekre gyakorolt hatásait is. A túlságosan korlátozó kötelezettségek leszűkíthetik a személyes adatoknak a társadalom javára történő felhasználásával és a digitális menetrend célkitűzéseinek megvalósításával kapcsolatos lehetőségeket (például a betegek adatainak figyelemmel kísérését valamely konkrét betegség kifejlődésének előrejelzése érdekében, vagy az intelligens energiahálózatok energiagazdálkodás céljára való felhasználását).

4.11 Az EGSZB ismételten felkéri az Európai Bizottságot arra, hogy nyújtson be javaslatokat a vállalkozásoknak adható európai megbízhatósági jelzés bevezetésére. Amint az EGSZB korábbi véleményeiben kifejtette⁽²⁵⁾, az internetes kereskedők egész Unióra érvényes minősítési és címkézési rendszerének bevezetése a nemzeti határoktól függetlenül, egyetemes védelmet nyújthatna a fogyasztóknak a termékek és szolgáltatások online vásárlása során, ezáltal pedig nagyban növelné a fogyasztók határokon átnyúló digitális vásárlásba vetett bizalmát, és a kkv-kat is segítené a határokon átnyúló online üzleti tevékenységük megerősítésében.

4.12 A nemzeti e-személyazonosító rendszerek páneurópai interoperabilitásának megvalósításán felül az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy mérlegelje egy, az összes uniós polgárra kiterjedő önkéntes e-személyazonosító rendszer bevezetését, amely korlátozott uniós hitelesítésű e-személyazonosító biztosítana az elektronikus kereskedelmi tranzakciókhoz.

4.13 A digitális gazdaság ösztönzése érdekében a tagállamoknak és a regionális önkormányzatoknak elő kellene mozdítaniuk ingyenes WiFi-hotspotok létesítését a közterületeken.

4.14 Bár az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy ajánlást fogadjon el az internet fogyasztók előtti nyitottságának biztosításáról, nyomatékosan kéri, hogy a hálózatszemlegesség elvét formálisan is foglalják bele az uniós jogba, amilyen hamar csak lehetséges. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét a *Nyílt internet és hálózatszemlegesség Európában* című véleményére⁽²⁶⁾, amely kifejti, hogy a hálózatszemlegesség célja annak biztosítása, hogy az internetszolgáltató cégek a hasonló jellegű internetes adatokat forrástól függetlenül egyenlőként kezeljék, anélkül hogy kereskedelmi okokból különbséget tennének közöttük.

4.15 A számítási felhő használata még inkább szükségessé teszi a nyilvánosság, illetve annak adatai és magánélete védelmét, különösen abban az esetben, ha az európai fogyasztók és vállalkozások adatait az Unión kívül vagy nem uniós vállalkozásoknál tárolják. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét a számítási felhőre vonatkozó stratégiáról szóló véleményére⁽²⁷⁾, amelyben az Európai Bizottságot a következő területek szabályozási keretének megszilárdítására ösztönzi:

— az adatok és a magánélet védelme,

— az adatokhoz történő kormányzati hozzáférés,

⁽²¹⁾ HL C 229., 2012.7.31., 1-6. o.

⁽²²⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/code-eu-online-rights>

⁽²³⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_HU.DOC.

⁽²⁴⁾ HL C 229., 2012.7.31., 90-97. o.

⁽²⁵⁾ HL C 54., 2011.2.19., 58-64. o.

⁽²⁶⁾ HL C 24., 2012.1.28., 139-145. o.

⁽²⁷⁾ HL C 76., 2013.3.14., 59-65. o.

- az adatok nyomon követése, valamint a felhasználók és a szolgáltatók közötti konfliktusok kezelése,
- a hordozhatóság és az interoperabilitás.

Az EGSZB továbbá figyelmezteti az Európai Bizottságot arra, hogy ügyeljen az uniós szinten elfogadandó számítástechnikai keretrendszerek időtállóságára, mert e technológia várhatóan igen dinamikus és kiszámíthatatlan irányban fog fejlődni a közeljövőben.

4.16 Az EGSZB tudomásul veszi az Európai Unió kiberbiztonsági stratégiájának közzétételét, és készen áll az azt támogató intézkedéscsomag felülvizsgálatára, beleértve a hálózat- és információbiztonság megerősítését célzó irányelvjavaslatot is.

4.17 Különleges intézkedésekre van szükség a gyermekek és veszélyeztetett személyek online biztonságának védelme érdekében, különösen az adatvédelem, az online csalások, valamint a felhasználók érzékeny pontjait megcélzó, gátlástalan marketing- és reklámozási gyakorlat tekintetében. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét az e témában közzétett számos véleményére⁽²⁸⁾, különösen *A gyermekbarát internet európai stratégiája*⁽²⁹⁾ és *A fiataloknak és gyermekeknek szóló reklámok keret-szabályozása*⁽³⁰⁾ címűekre.

4.18 Amint az európai digitális menetrendről szóló EGSZB-velemény⁽³¹⁾ is megállapítja, a nyílt szabványok elősegítik a versenyt, és lehetővé teszik a kkv-k számára, hogy növekedjenek és részt vegyenek a világszintű versenyben. Ezért az IKT-termékekkel és -szolgáltatásokkal kapcsolatos európai nyílt szabványok ösztönzésének és támogatásának egyértelműen a digitális menetrend részét kell képeznie.

4.19 Az IKT-ágazatot amerikai és ázsiai vállalatok uralják. Európa látványosan sikertelen az IKT-innováció arra való

kiaknázásában, hogy olyan piacvezető megavállalatokat hozzon létre, mint a Google, a Microsoft, az Apple vagy a Samsung. Az EGSZB üdvözli a mikro- és nanoelektronikára vonatkozó új ágazati stratégia tervét, amely célja, hogy vonzóbbá tegye Európát a tervezés és az előállítás területén végzett beruházások számára, valamint hogy növelje világszintű részesedését ezen a területen. Az uniós politikának azonban gyökeresen meg kell változnia, hogy biztosítani tudja azt a környezetet, amelyre az európai vállalatoknak szükségük van ahhoz, hogy világszintű piacvezetőkké váljanak az IKT-technológiák és -szolgáltatások terén.

4.20 Az Európai Bizottságnak azonban azt is biztosítania kell, hogy megfelelő befektetéskezelési eljárásokat alkalmazzanak a fenti iparpolitika keretében: a források odaítélésekor figyelembe kell venni a várható gazdasági és/vagy társadalmi hozamot, és minden esetben szigorú felügyeletre van szükség annak biztosítása végett, hogy a befektetés valóban meghozza a várt eredményt.

4.21 A haszon maximalizálása és a munkák közti átfedésekből származó erőforrás-pazarlás elkerülése érdekében a javasolt K+F+I beruházások igazgatásának biztosítania kell a programok és projektek közötti megfelelő koordinációt.

4.22 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai GNSS-technológiákba és -szolgáltatásokba eszközölt jelentős beruházások előmozdítanak a digitális menetrend sikerre vitelét. Az EGSZB ezért ismételten felkéri az Európai Bizottságot arra, hogy aknázza ki a GNSS-programoknak a digitális menetrend kialakításába és végrehajtásába történő megfelelő integrálása révén nyerhető jelentős sinergiákat. Az EGSZB erre már a digitális menetrendről szóló eredeti véleményében⁽³²⁾ is felhívta a figyelmet.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽²⁸⁾ HL C 54., 2011.2.19., 58-64. o., HL C 128., 2010.5.18., 69-73. o. valamint HL C 224., 2008.8.30., 61-66. o.

⁽²⁹⁾ HL C 351., 2012.11.15., 68-72. o.

⁽³⁰⁾ HL C 351., 2012.11.15., 6-11. o.

⁽³¹⁾ HL C 54., 2011.2.19., 58-64. o.

⁽³²⁾ HL C 54., 2011.2.19., 58-64. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a hálózat- és információbiztonságnak az egész Unióban egységesen magas szintjére vonatkozó intézkedésekről

(COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD))

(2013/C 271/25)

Előadó: **Thomas McDONOGH**

2013. február 21-én a Tanács, illetve 2013. április 15-én az Európai Parlament az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a hálózat- és információbiztonságnak az egész Unióban egységesen magas szintjére vonatkozó intézkedésekről

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2013. április 30-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 163 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB tudomásul veszi a javasolt irányelvet, amely illeszkedik a közelmúltban közzétett európai kiberbiztonsági stratégia⁽¹⁾ szélesebb keretébe. E stratégia a hálózat- és információbiztonság átfogó elképzelését vázolja fel azzal a céllal, hogy a szabadság és demokrácia európai értékének előmozdítása mellett biztosítva legyen a digitális gazdaság biztonságos növekedése.

1.2 Az EGSZB üdvözlözi az irányelvjavaslatot, amely az egész Unióban egységesen magas szintű hálózat- és információbiztonságot kíván megvalósítani. A hálózat- és információbiztonság európai szintű harmonizációja és igazgatása alapvető az egységes digitális piac létrehozása és a teljes belső piac zökkenőmentes működése szempontjából. Az EGSZB osztja az Európai Bizottság aggodalmát a tekintetben, hogy a hálózat- és információbiztonság hibája hatalmas károkat okozhat a gazdaság és a polgárok jóléte tekintetében. A javasolt irányelv elmarad azonban az EGSZB azon elvárásától, amely határozott jogalkotási intézkedést tart szükségesnek e kritikus területen.

1.3 Az EGSZB rendkívüli csaldóttóságának ad hangot, mivel úgy véli, hogy számos tagállam nem tud eredményeket felmutatni a hatékony hálózat- és információbiztonság nemzeti szintű megvalósításának területén. Sajnálattal látja azokat a megnövekedett kockázatokat, amelyeket e hibák jelentenek a polgárok számára, valamint ennek negatív hatását az egységes digitális piac megvalósítására. Valamennyi tagállamnak további késlekedés nélkül intézkednie kellene a hálózat- és információbiztonság területén fennálló kötelezettségeik teljesítése érdekében.

1.4 A haladás hiánya újabb digitális szakadékot okoz a magasan fejlett hálózat- és információbiztonsággal rendelkező

elit csoport és az e téren kevésbé fejlett tagállamok között. Ez a szakadék hátrányosan befolyásolja a hálózat- és információbiztonsággal kapcsolatos bizalmat és együttműködést uniós szinten, és hacsak nem tesznek sürgősen lépéseket, a tagállamok képességei közötti eltérés miatt valószínűsíthető, hogy hibák keletkeznek a belső piac működésében.

1.5 Korábbi véleményeiben⁽²⁾ megfogalmazott javaslatainak értelmében az EGSZB úgy véli, hogy a véletlenszerű és önkéntes intézkedések nem eredményesek, az európai hálózat- és információbiztonság harmonizációjának, igazgatásának és megerősítésének biztosításához szigorú szabályozási kötelezettségeket kell megfogalmazni a tagállamok számára. Sajnos az EGSZB úgy látja, hogy ez az irányelvjavaslat nem alkot egyértelmű és meghatározó jogszabályokat. Az EGSZB véleménye szerint az egységesen magas szintű hálózat- és információbiztonság igényének kielégítésére az irányelv helyett egy a tagállamok számára jól meghatározott kötelezettségeket megfogalmazó rendelet alkalmasabb lenne.

1.6 Az Európai Bizottság azon szándékának ellenére, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogad el, biztosítandó, hogy az irányelv egyes részeinek végrehajtása egységes feltételekkel történjen, az EGSZB a szabványok, a világos meghatározások és a kategorikus kötelezettségek hiányát állapítja meg a javasolt jogszabályban, ezáltal pedig a tagállamok túl nagy rugalmasságot élveznek e kritikus részek értelmezésében és átültetésében. Az EGSZB sokkal pontosabb meghatározásokat kívánna azoknak a szabványoknak, követelményeknek és eljárásoknak a kidolgozásában, amelyeket a tagállamoknak, a közigazgatásoknak, a piaci szereplőknek és a kulcsfontosságú internetes szolgáltatóknak tiszteletben kell tartaniuk.

⁽¹⁾ Nyitott, biztonságos és védett kibertér, JOIN(2013) 1.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye a következő témákban: A kritikus informatikai infrastruktúrák védelme. HL C 255., 2010.9.22., 98. o. és Irányelv az információs rendszerek elleni támadásokról. HL C 218., 2011.7.23., 130. o.

1.7 A hálózat- és információbiztonság EU-n belüli határozott politikaalkotásának és végrehajtásának biztosításához az EGSZB egy uniós szintű hatóság létrehozását tartaná kívánatosnak e területen, a légiközlekedési iparág központi hatóságához hasonlóan (Európai Repülésbiztonsági Ügynökség) ⁽³⁾. E testület szabványokat állapítana meg és nyomon követné a hálózat- és információbiztonság valamennyi elemének érvényesítését Unió-szerte: a biztonságos terminálok és alkalmazás tanúsításától a hálózatbiztonságon át az adatkezelés biztonságáig.

1.8 Az EGSZB nagyon is tudatában van azoknak a megnövekedett kockázatoknak, amelyek a felhőalapú számítástechnika ⁽⁴⁾ nyomán a kiberbiztonságot és az adatvédelmet veszélyeztetik Európában. Az EGSZB azt tartaná kívánatosnak, hogy a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatások nyújtása és használata tekintetében a javasolt jogszabály kifejezetten térjen ki a konkrét kiegészítő biztonsági követelményekre és kötelezettségekre.

1.9 Annak érdekében, hogy létrejöjjön a hálózat- és információbiztonság megfelelő elszámoltathatósága, a jogszabálynak világossá kellene tennie, hogy a javasolt irányelv értelmében kötelezettségekkel rendelkező szereplőknek joguk van a szoftver és hardver szolgáltatók felelősségét megállapítani termékeik vagy szolgáltatásaik bármilyen olyan hibája esetén, amely közvetlenül hozzájárul a hálózat- és információbiztonsági eseményekhez.

1.10 Az EGSZB felkéri a tagállamokat, hogy fordítsanak kiemelt figyelmet a kis- és középvállalkozások (kkv-k) hálózat- és információbiztonságra vonatkozó ismereteinek, valamint a kiberbiztonsági képességeinek a növelésére. Emellett felhívja az Európai Bizottság figyelmét az amerikai ⁽⁵⁾ és néhány tagállambeli ⁽⁶⁾ „hackerversenyek” sikerére, amelyek növelik a kiberbiztonsággal kapcsolatos tudatosságot és létrehozzák a hálózat- és információbiztonsággal foglalkozó szakemberek következő generációját.

1.11 Tekintettel annak jelentőségére, hogy valamennyi tagállamban meg kell teremteni az összhangot a teljes EU hálózat- és információbiztonságával, az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot annak megfontolására, hogy a többéves pénzügyi keret mely forrásait lehetne a hálózat- és információbiztonság megfeleltetésére fordítani, hogy pénzügyi támogatással lehessen segíteni az arra rászoruló tagállamokat.

1.12 A hálózat- és információbiztonsági technológiák területén folyó kutatásnak, fejlesztésnek és innovációnak az EU „Horizont 2020” kutatási és fejlesztési keretprogramja kiemelt prioritásának kell lennie, hogy Európa lépést tudjon tartani a kiberveszélyek gyorsan változó kihívásaival.

⁽³⁾ Európai Repülésbiztonsági Ügynökség: <http://easa.europa.eu/>

⁽⁴⁾ Az EGSZB véleménye a következő témákban: A felhőalapú számítástechnika (cloud computing) Európában. HL C 24., 2012.1.28. és A számítási felhőben rejlő potenciál felszabadítása Európában. HL C 76., 2013.3.14., 59. o.

⁽⁵⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/25/technology/united-states-wants-to-attract-hackers-to-public-sector.html?pagewanted=all&_r=0

⁽⁶⁾ <http://www.bbc.co.uk/news/technology-17333601>

1.13 Annak érdekében, hogy világos legyen, hogy a javasolt jogszabály értelmében mely szereplőknek vannak jogi kötelezettségeik, az EGSZB szívesen látná, ha minden tagállamnak kötelező lenne közzétenni azoknak a szereplőknek az on-line adatbázisát, akikre vonatkoznak az irányelv kockázatkezelési és jelentési kötelezettségei. Ez az átláthatóság és nyilvános elszámoltathatóság bizalmat építene és támogatná a megfélemlést.

1.14 Az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét számos korábbi véleményére, amelyek a hálózat- és információbiztonsággal foglalkoztak, és amelyek a biztonságos információs társadalomnak és a kritikus informatikai infrastruktúrák védelmének szükségességéről szövegltek ⁽⁷⁾.

2. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

2.1 A javasolt hálózat- és információbiztonsági irányelv az európai kiberbiztonsági stratégiával összefüggésben terjesztették elő, amelynek célja az információs rendszerek ellenálló képességének fokozása, a számítástechnikai bűnözés csökkentése, az EU nemzetközi kiberbiztonsági politikájának és a számítástechnikai rendszereket érő támadások elleni védekezésnek az előmozdítása, valamint az alapvető jogok és az EU más alapvető értékeinek előmozdítása mellett a kiberbiztonság ipari és műszaki forrásainak fejlesztése.

2.2 A hálózat- és információbiztonsági irányelv a társadalmi működésének alapját képező internet, valamint más hálózatok, információs rendszerek és támogató szolgáltatások védelmével foglalkozik. Az irányelv alapvető a belső piac zavartalan működése szempontjából.

2.3 A hálózat- és információbiztonságnak az EU által eddig alkalmazott tisztán önkéntes megközelítése nem nyújt megfelelő védelmet a hálózat- és információbiztonsági kockázatok ellen. A meglévő hálózat- és információbiztonsági képességek nem bírnak lépést tartani a gyorsan változó fenyegetésekkel, és nem biztosítják valamennyi tagállamban a közös kritériumokon alapuló magas szintű védelmet.

⁽⁷⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A biztonságos információs társadalomra irányuló stratégia. HL C 97., 2007.4.28., 21. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Az internet fejlesztése. HL C 317., 2009.12.23., 22. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A kritikus informatikai infrastruktúrák védelme. HL C 255., 2010.9.22., 98. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Az európai digitális menetrend. HL C 54., 2011.2.19., 58. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökségről szóló rendelet. HL C 107., 2011.4.6., 58. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Általános adatvédelmi rendelet. HL C 229., 2012.7.31., 90. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Az információs rendszerek elleni támadások. HL C 218., 2011.7.23., 130. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A felhőalapú számítástechnika (cloud computing) Európában. HL C 24., 2012.1.28., 40. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A digitális piac mint a növekedés motorja. HL C 229., 2012.7.31., 1. o. Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A belső piacon történő elektronikus tranzakciók. HL C 351., 2012.11.15., 73. o.

Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A számítási felhőben rejlő potenciál felszabadítása Európában. HL C 76., 2013.3.14., 59. o.

2.4 Napjainkban a tagállamok nagyon különböző képességekkel és felkészültséggel rendelkeznek, így az EU-ban túl sokféle megközelítés érvényesül a hálózat- és információbiztonsággal kapcsolatban. Tekintettel arra, hogy a hálózatok és rendszerek egymáshoz kapcsolódnak, azok a tagállamok, amelyekben nem kielégítő szintű a védelem, összességében gyengítik az Európai Unió hálózat- és információbiztonsági szintjét. Ez a helyzet gátolja a hasonló piaci szereplők közötti bizalom megteremtését is, amely az együttműködés és az információmegosztás előfeltétele. Ennek következtében együttműködésről csak a magas szintű képességekkel rendelkező tagállamok viszonylatában beszélhetünk, melyek száma csekély.

2.5 Az EUMSZ 114. cikkével összhangban előterjesztett irányelv célja, hogy elősegítse az egységes digitális piac megvalósítását és zökkenőmentes működését:

- minimális szintű közös hálózat- és információbiztonság megteremtése a tagállamokban, és ezáltal a biztonsági eseményekre való felkészültség és a reagáló képesség általános szintjének növelése,
- a hálózat- és információbiztonság területén folytatott együttműködés javítása uniós szinten azzal a céllal, hogy fel lehessen lépni a határokon átnyúló biztonsági eseményekkel és fenyegetésekkel szemben,
- kockázatkezelési kultúra teremtése, valamint a magán- és a közszféra közötti információmegosztás javítása.

2.6 A javasolt irányelv többek között a következő jogi követelményeket fogalmazza meg:

- (a) Minden tagállamnak rendelkeznie kell nemzeti hálózat- és információbiztonsági stratégiával és ki kell jelölnie a hálózat- és információbiztonság területén illetékes nemzeti hatóságot, amely megfelelő pénzügyi és humán erőforrásokkal rendelkezik ahhoz, hogy megelőzze, kezelje és válaszoljon a hálózat- és információbiztonsági kockázatokra és eseményekre.
- (b) Együttműködési mechanizmust kell létrehozni a tagállamok és az Európai Bizottság között, amely lehetővé teszi az eseményekre és a kockázatokra vonatkozó korai előrejelzések megosztását, az együttműködést és a rendszeres szakértői értékelések megszervezését.
- (c) Az egyes konkrét szereplőknek EU-szerte kötelezettséget kell vállalniuk a kockázatkezelési intézkedések meghozatalára, valamint az általuk a nemzeti illetékes hatóságnak nyújtott alapszolgáltatások biztonságára jelentős hatást gyakorló események jelentésére. Az e követelmények által érintett szereplők közé tartoznak a bizonyos ágazatok kritikus

infrastruktúráinak üzemeltetői (pénzügyi szolgáltatások, közlekedés, energia, egészségügy), a kulcsfontosságú információs társadalmi szolgáltatások (legfőbbképpen: a felhő-alapú számítástechnika, e-kereskedelmi platformok, internetes fizetések, keresőmotorok, alkalmazástárak, szociális hálózatok) biztosítói, valamint a közigazgatások.

2.7 A tagállamoknak 18 hónap áll rendelkezésükre az irányelv átültetésére, a Tanács és az Európai Parlament általi elfogadásától (várhatóan 2014-ben) kezdve.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az internet és a digitális társadalom terjedése alapvetően befolyásolja mindennapi életünket. Az internettől való függésünkkel párhuzamosan szabadságunk, fejlődésünk és az életünk minősége egyre nagyobb mértékben függ a kiterjedt hálózat- és információbiztonságtól: Ha az internet nem működik, és sürgősségi esetekben az elektronikus orvosi adatok nem hozzáférhetőek, az emberek életébe kerülhet. Ugyanakkor Európa kritikus informatikai infrastruktúráinak védelme fokozott veszélynek van kitéve, emellett a hálózat- és információbiztonsági szintünk nem elég magas.

3.2 Az Europol igazgatója a múlt évben kifejtette, hogy „aggódik az Internet helytelenül megrendíthetetlennek tartott természetébe vetett bizalom miatt”⁽⁸⁾. Gyakran hallunk bűnözők, terroristák vagy külföldi kormányok által alapvető infrastruktúrák ellen végrehajtott informatikai támadásokról. A célpontok – a hírnevükben okozott kártól tartva – nem adnak hírt a legtöbb támadásról; jóllehet az elmúlt hetekben tanúi lehettünk az európai internetes infrastruktúrát⁽⁹⁾ és bankrendszert⁽¹⁰⁾ ért támadásoknak, amelyek annyira látványosak voltak, hogy lehetetlen lett volna elhallgatni azokat. Egy jelentés⁽¹¹⁾ becslése alapján Hollandia ellen 92 millió informatikai támadást, Németország ellen pedig 82 milliót indítottak 2011-ben. Az Egyesült Királyság kormánya felmérése szerint az országot 44 millió informatikai támadás érte 2011-ben, ami a gazdaságra nézve mintegy 30 milliárd eurónyi veszteséget jelentett⁽¹²⁾.

3.3 2007-ben az Európai Unió Tanácsa foglalkozott az európai hálózat- és információbiztonság kérdésével⁽¹³⁾. Az ezt követő politikai megközelítés⁽¹⁴⁾ azonban főként a tagállamok önkéntes kezdeményezésén alapult, amelyeknek csupán töredéke tett tényleges lépéseket. Az EGSZB megjegyzi, hogy számos tagállam még nem tette közzé nemzeti kiberbiztonsági stratégiáját, és nem dolgozott ki készenléti tervet sem kiberbiztonsági események kezelésére. Néhány tagállam pedig még nem hozott létre a hálózatbiztonsági vészhelyzeteket elhárító csoportot (CERT) sem. Hasonlóképpen néhány tagállam még nem ratifikálta a számítástechnikai bűnözésről szóló európai tanácsi egyezményt⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ <http://forumblog.org/2012/05/what-if-the-internet-collapsed/>

⁽⁹⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/27/technology/internet/online-dispute-becomes-internet-snarling-attack.html?pagewanted=all&_r=0

⁽¹⁰⁾ http://www.dutchnews.nl/news/archives/2013/04/online_retailers_demand_banks.php

⁽¹¹⁾ http://www.securelist.com/en/analysis/204792216/Kaspersky_Security_Bulletin_Statistics_2011

⁽¹²⁾ Az Egyesült Királyság kiberbiztonsági stratégiája – Országos felülvizsgálat: <http://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/Cyber-security-Full-report.pdf>

⁽¹³⁾ 2007/C 68/01. sz. tanácsi állásfoglalás.

⁽¹⁴⁾ COM(2006) 251 és COM(2009) 149.

⁽¹⁵⁾ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CL=ENG>

3.4 Tíz magasan fejlett hálózat- és információbiztonsággal rendelkező tagállam létrehozta az Európai Kormányzati CERT-ek Csoportját (EGC) a hálózat- és információbiztonság és a biztonsági eseményekre való reagálás területén való szoros együttműködés érdekében. Az EGC-tagság jelenleg zártkörű: a szóban fogó területen kevésbé fejlett többi 17 tagállam és az újonnan létrehozott CERT-EU csoport⁽¹⁶⁾ ki vannak jelenleg zárva ebből az elit csoportból. Egy új digitális szakadék van kialakulóban a magasan fejlett hálózat- és információbiztonsággal rendelkező tagállamok és a többi tagállam között. E probléma áthidalása nélkül a hálózat- és információbiztonsági szakadék károsan hathat az egységes digitális piac magjára, és korlátozhatja a bizalom, a harmonizáció és az interoperabilitás fejlődését. Emellett, egy erőteljes fellépés hiányában növekedhet az e téren magasan fejlett és a kevésbé fejlett területek közötti szakadék, aminek hatására a tagállamok képességei közötti eltérés miatt hibák keletkezhetnek a belső piac működésében.

3.5 A kiberbiztonsági stratégia sikere és a javasolt hálózat- és információbiztonsági irányelvek hatékonysága attól függ majd, hogy rendelkezik-e Európa erős hálózat- és információbiztonsági ágazattal, valamint hálózat- és információbiztonsági szakemberekkel. Az EGSZB üdvözli, hogy a javasolt irányelv tartalmazza annak szükségességét, hogy a tagállamok beruházzanak a hálózat- és információbiztonsághoz kapcsolódó oktatásába, a tudatosság növelésébe és a képzésbe. Az EGSZB örömmel venné továbbá, ha minden tagállam különleges erőfeszítéseket tenne annak érdekében, hogy a kkv-ágazat tájékoztatást, oktatást és támogatást kapjon a kiberbiztonság területén. A nagy vállalatok könnyen hozzájuthatnak a szükséges ismeretekhez, de a kkv-k támogatásra szorulnak.

3.6 Az EGSZB várakozással tekint az elé, hogy a hálózat- és információbiztonság népszerűsítése érdekében együttműködjön az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökséggel (ENISA) az idén sorra kerülő „kiberbiztonsági hónap” alkalmával. A kiberbiztonsági stratégia, valamint a hálózat- és információbiztonsági irányelv azon célkitűzésével kapcsolatban, amely szerint meg kell teremteni az Unióban a biztonságtudatosság kultúráját és növelni kell a hálózat- és információbiztonsági ismereteket, az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra a tizenévesekhez szóló „hacker versenyre”, amely rendkívül sikeres tudatosságnövelő esemény volt néhány tagállamban és az USA-ban.

3.7 Az EGSZB örömmel fogadja továbbá a kiberbiztonsági stratégia keretében a kutatás, fejlesztés és innováció érdekében tett vállalásokat a hálózat- és információbiztonsági technológiák terén.

3.8 A felhőalapú számítástechnikai rendszerek terjedése számos új kockázatot jelent a kiberbiztonságra nézve, amelyekkel foglalkozni kell. Jelenleg például meglehetősen alacsony költségek mellett hatalmas számítási teljesítményhez juthatnak hozzá informatikai bűnözők; és vállalatok ezreinek az adatai találhatók centralizált adattárolókon, amelyek összpontosított támadásoknak vannak kitéve. Az EGSZB már felhívta a figyelmet arra, hogy növelni kell a felhőalapú számítástechnikai rendszerek ellenálló képességét az informatikai támadásokkal szemben⁽¹⁷⁾.

3.9 Az EGSZB korábban már kérte egy önkéntes uniós e-személyazonosítási rendszer bevezetését az online tranzakciók esetében a létező nemzeti rendszerek kiegészítéseként. Egy ilyen rendszer nagyobb védelmet nyújtana a csalás ellen, fokozná a gazdasági szereplők közötti bizalmi légkört, csökkentené a szolgáltatásnyújtás költségeit, valamint jobb minőségű szolgáltatást és védelmet jelentene a polgárok számára.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az Európai Bizottságnak ez a hálózat- és információbiztonsági irányelve sajnos túlzottan kísérleti jellegű, nem elég világos és túlságosan nagy mértékben függ a tagállamok önszabályozásától. Különösen az irányelv IV. fejezetében érzékelhető a szabványok, világos meghatározások és kategorikus kötelezettségek hiánya, ami túl nagy rugalmasságot biztosít a tagállamoknak e kritikus részek értelmezésére és átültetésére. Egy irányelv helyett egy a tagállamok számára jól meghatározott kötelezettségeket megfogalmazó rendelet alkalmasabb lenne.

4.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az irányelv 6. cikke arra kötelezi valamennyi tagállamot, hogy jelöljön ki egy „illetékes hatóságot”, amely nyomon követi és biztosítja az irányelv alkalmazásának az Unióban való következetességét. Utal továbbá arra is, hogy a 8. cikk „együttműködési hálózatot” hoz létre, amely a saját és az Európai Bizottság hatáskörei alapján biztosítja a páneurópai irányítást és gondnokságot, továbbá amennyiben szükséges, az egészen a tagállami szintig menő végrehajtást. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak erre a kormányzási keretre alapozva meg kellene fontolnia egy uniós szintű hálózat- és információbiztonsági hatóság felállítását az Európai Repülésbiztonsági Ügynökség (EASA) mintájára, amely a repülőgépekre, a repülőterekre és a légitársaságokra vonatkozó szabványokat állapít meg, valamint irányítja a biztonsági szabályok érvényre juttatását és megfeleltetését.

4.3 Az előző, 4.2. pontban javasolt uniós hálózat- és információbiztonsági hatóság felállítása során támaszkodni lehetne azokra a munkákra, amelyeket az ENISA, az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN), a CERT-ek, az Európai Kormányzati CERT-ek csoportja és mások végeztek a kiberbiztonság területén. Egy ilyen hatóság szabványokat állapítana meg és nyomon követné a hálózat- és információbiztonság valamennyi elemének érvényesítését: a biztonságos terminálok és alkalmazás tanúsításától a hálózatbiztonságon át az adatkezelés biztonságáig.

4.4 Mivel a tagállamok egymástól nagy mértékben függenek a hálózat- és információbiztonság Unió-szerte történő biztosítása során, és mivel a hálózat- és információbiztonsági hibák előfordulásának a rendkívül magas költségei valamennyi résztvevőt terhelik, az EGSZB egyértelmű és arányos szankciókat felvételét kívánja a megfeleltetés elmulasztása esetén, továbbá a jogszabály harmonizációját, hogy az tükrözze a felelősségvállalás páneurópai dimenzióját és mind a hazai piacon, mint az EU-szerte okozható kár mértékét. A jogszabály 17. cikke, amely a szankciókat tárgyalja, általánosan van megfogalmazva, túlzott szabadságot ad a tagállamoknak a szankciók meghatározását illetően és nem ad elegendő iránymutatást a határon átnyúló és a páneurópai hatások figyelembevételéhez.

⁽¹⁶⁾ A CERT-EU az uniós intézmények, ügynökségek és szervek állandó hálózatbiztonsági vészhelyzeteket elhárító csoportja.

⁽¹⁷⁾ Az EGSZB véleménye a következő témákban *A felhőalapú számítástechnika (cloud computing) Európában*. HL C 24., 2012.1.28., 40. o. és *A számítási felhőben rejlő potenciál felszabadítása Európában*. HL C 76., 2013.3.14., 59. o.

4.5 Napjainkban a kormányok és a létfontosságú szolgáltatások nyújtói nem hozzák nyilvánosságra a biztonság és az ellenálló képesség terén felmerülő hibákat, hacsak nem kényszerülnek rá. A nyilvánosságra hozatal hiánya károsan hat Európa azon képességére, hogy gyors és hatékony választ adjon az informatikai fenyegetésekre, és hogy a tapasztalatok cseréjéből tanulva általánosan javítsa a hálózat- és információbiztonságot. Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy tegye kötelezővé az irányelvben valamennyi hálózat- és információbiztonsági incidens bejelentését. Az EGSZB nincs meggyőződve arról, hogy az incidensek önkéntes bejelentése működőképes lenne, mivel a hírnévhez és a megbízhatósághoz kapcsolódó félelmek miatt a hibákat igyekeznek elfedni.

4.6 Ugyanakkor az irányelvnek a jelentéstétellel foglalkozó, 14. cikke nem határozza meg, hogy mit takar a biztonságra „jelentős hatást” gyakorló esemény, és túl nagy teret ad a tagállamok illetékes szerveinek arra nézve, hogy az adott hálózat- és információbiztonsági eseményt be kell-e jelenteni vagy sem. A hatékony jogalkotáshoz egyértelmű követelményekre van szükség. Mivel a javasolt irányelv túl homályos a követelmények lényeges meghatározását illetően, lehetetlen a 17. cikknek megfelelően felelősségre vonni az érintetteket a megfeleltetés elmaradása esetén.

4.7 Mivel a hálózat- és információbiztonság nyújtása többnyire a magánszektor kezében van, fontos, hogy a kritikus informatikai infrastruktúrákért és szolgáltatásokért felelős minden cég hozzájáruljon a bizalom és az együttműködés magas szintjének eléréséhez. Az Európai Bizottság által 2009-ben indított európai köz-magán reziliencia-partnerség (E3PR) üdvözlendő és. Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy a kezdeményezést meg kell erősíteni és támogatni kell azáltal, hogy

beillesztünk egy szabályozási kötelezettséget a hálózat- és információbiztonsági irányelvbe, hogy együttműködésre kényszerítsük azokat a kulcsfontosságú résztvevőket, akik nem vállalják fel kellőképpen felelősségüket.

4.8 Valamennyi tagállamnak közzé kellene tennie azon szereplők online jegyzékét, akikre vonatkozik a javasolt irányelv 14. cikkében szereplő biztonsági és bejelentési kötelezettség. Tisztázni kellene továbbá, hogy az egyes tagállamok miként kívánják az irányelv 3. cikkében szereplő meghatározásokat alkalmazni. Ez az átláthatóság hozzájárul majd a bizalmi légkör kialakításához és ösztönzőleg fog hatni a polgárok kockázatkezelési kultúrájára.

4.9 Az EGSZB megjegyzi, hogy a szoftver- és hardvergyártók kifejezetten nem tartoznak az irányelv követelményeinek a hatálya alá, mivel azok nem nyújtanak információs társadalmi szolgáltatást. Úgy véli azonban, hogy a javasolt jogszabályban szerepelnie kell, hogy a javasolt irányelv értelmében kötelezettségekkel rendelkező szereplők a szoftver- és a hardverszolgáltatókhoz fordulhatnak termékeik vagy szolgáltatásaik bármilyen olyan hibája esetén, amely közvetlenül hozzájárul a hálózat- és információbiztonságot érintő eseményekhez.

4.10 Jóllehet az Európai Bizottság a javasolt hálózat- és információbiztonsági irányelv átültetésének költségét évi 2 milliárd euróra becsli – amely majd megoszlik az európai állami és magánszektor között –, az EGSZB megállapítja, hogy néhány, pénzügyi nehézséggel küzdő tagállamnak komoly erőfeszítésbe kerül majd előteremtene a megfeleltetéshez szükséges befektetéseket. Meg kell vizsgálni, hogy milyen módon lehet a többéves pénzügyi kereten belül támogatni a hálózat- és információbiztonsági megfeleltetést, különböző eszközök révén, többek között az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és talán a Belső Biztonsági Alap által.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fluortartalmú üvegházhatású gázokról

(COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD))

(2013/C 271/26)

Előadó: **Mário SOARES**

2012. november 21-én a Tanács és 2012. november 19-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 192. cikkének (1) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fluortartalmú üvegházhatású gázokról

COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD)

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2013. április 26-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 23-i ülésnapon) 92 szavazattal 2 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az ESGZB határozottan támogatja az Európai Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy megerősítse a fluortartalmú üvegházhatású gázokra vonatkozó jogi szabályozást.

1.2 Az EGSZB rámutat, hogy fontos gyorsan megállapodásra jutni világszinten a fluortartalmú üvegházhatású gázok ellenőrzése érdekében, hogy a Föld valamennyi gazdaságát azonos szabályoknak vessék alá.

1.3 A jelenlegi gazdasági és szociális válságban a munkahelyek megőrzése prioritást kell, hogy kapjon. Az éghajlatot és a környezetet kímélő gazdaságba való átmenetnek erőteljes szociális párbeszédre kell alapulnia a jövőbeli változások közösen és demokratikusan történő kezelése érdekében. A szociális párbeszéd, a tárgyalás és a részvétel olyan alapvető értékek és eszközök, melyek megalapozzák és össze tudják egyeztetni a társadalmi kohéziót és a minőségi munkahelyeket, a munkahelyteremtést, illetve és az innováció és a versenyképesség erősítését az európai gazdaságokban.

1.4 Az EGSZB a rendelet különböző elemeinek végrehajtásával kapcsolatos pénzügyi és adminisztratív terhek csökkentésére szólít fel, különösen a kis- és középvállalatok vonatkozásában.

1.5 Az EGSZB kéri az energiafogyasztás teljes életcikluson át történő fokozott figyelembevételét, valamint a javasolt alternatív technológiákkal kapcsolatos esetleges hátrányoknak a költség-haszon elemzésbe történő beszámítását.

1.6 Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak erősíteniük kell a kutatás és az ipari innováció támogatását, különösen a

fluortartalmú üvegházhatású gázokat kiváltó alternatív technológiák fejlesztése érdekében.

1.7 Jelentős erőfeszítésekre van szükség mind tagállami, mind pedig vállalati részről ahhoz, hogy a fluortartalmú gázok használatának és előállításának csökkentése érdekében folytatott politikák révén társadalmilag igazságos módon történjen a technológiai váltás végrehajtása.

1.8 Szükség lehet olyan képzési programok kifejlesztésére, melyek felkészítik a dolgozókat a fluortartalmú üvegházhatású gázok alternatíváit jelentő technológiákra, ugyanakkor a kkv-k sajátos helyzetét figyelembe véve korlátozni kellene a minősítés/képzés pénzügyi és adminisztratív terheit.

1.9 A fluortartalmú gázok használatát megelőző szakaszban kell fellépni, hogy az ilyen anyagokat tároló berendezések tervezésével kapcsolatos követelmények szigorítása révén megelőzhető a szivárgásokat.

1.10 A tagállamoknak az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2002/96/EK irányelv értelmében ki kellene fejleszteniük szelektív hulladékgyűjtő-rendszereket a fluortartalmú anyagokat tartalmazó készülékek használatból való kivonása esetére.

1.11 A fluortartalmú gázokat tartalmazó készülékek előállításával, forgalmazásával és beszerelésével kapcsolatos tevékenységeket végző valamennyi vállalatra vonatkozni kellene a fenti képzési programoknak, melyeket a technológiai átállás folyamatát elősegítendő ki kellene terjeszteni az alternatív technológiákra is.

1.12 Az EGSZB szerint helyesebb lenne különbséget tenni e technológiák között annak érdekében, hogy – legalábbis ahol a műszakilag lehetséges és gazdaságilag kivitelezhető – a „fokozatos csökkentés” helyett „fokozatos kivonás” történjen.

1.13 Az európai gyártókra vonatkozó megszorításokat az Európai Unióba behozott termékek vonatkozásában is kötelezővé kell tenni.

1.14 Elsősorban az Európai Bizottság feladata lesz a kvóta-rendszer bevezetése, melynek költségeit korlátoznia, környezeti integritását pedig biztosítani kell majd.

1.15 Az Európai Bizottságnak felhatalmazást kell kapnia a rendelettel kapcsolatos felügyeleti, ellenőrzési és megfeleltetési eljárások lebonyolításához.

1.16 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a környezetvédelem képezze a jogalapot, azonban kiemeli, hogy ügyelni kell arra, hogy a rendelet végrehajtása ne sértse a belső piac integritását.

2. Bevezető

2.1 Az EGSZB 2004-ben véleményt⁽¹⁾ adott ki az egyes fluortartalmú üvegházhatású gázokról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (amely megfelel a jelenlegi 842/2006 sz. rendeletnek), amelyben hangsúlyozta azt, hogy az üvegházhatású gázok koncentrációja az emberi tevékenység következtében nőtt, és ha ezt a tendenciát a Föld így előidézett felmelegedésével együtt nem sikerül mérsékelni vagy visszafordítani, akkor állandósult és potenciálisan veszélyes éghajlatváltozással kell szembenéznünk. Bár támogatta az Európai Bizottság célkitűzését és általános megközelítését, a 2004-ben kiadott vélemény rámutatott a rendelettervezet által felvetett néhány kérdésre. E bíráló megjegyzések némelyike ma is érvényesnek tűnik, és helyet kapott a jelen véleményben is.

2.2 A fluortartalmú gázok erős üvegházhatást okozó, az ember által létrehozott gázok. Jelenleg két nemzetközi egyezményben szerepelnek aszerint, hogy van-e a légköri ózonréteget károsító hatásuk vagy sem. Egyrészt a Bécsi Egyezményt felváltó Montreali Jegyzőkönyv (1987) irányoz elő a fenti anyagok előállításának és használatának ellenőrzését célzó intézkedéseket, melyek végcélja a fluortartalmú üvegházhatású anyagok kiküszöbölése. Ez a jegyzőkönyv folyamatos változáson ment át, míg új gázokra és alkalmazásokra is kiterjesztette alkalmazási területét. Másrészt pedig – az üvegházhatású gázok kibocsátásának a szerződés szerint történő csökkentésére irányuló erőfeszítés értelmében – a Kiotói Jegyzőkönyvben is szerepelnek az ózonréteget nem károsító fluortartalmú gázok. A rövid távú éghajlatbefolyásolókat visszaszorításáért 2012 óta küzdő Éghajlat és Tiszta Levegő Koalíció szintén központi helyen foglalkozik a fluorozott szénhidrogének (HFC-k) kibocsátásával.

2.3 Egyéb szereplőkkel vállalva az EU az első sorokban küzd az üvegházhatású fluortartalmú gázok visszaszorításáért. 2009-ben, 2010-ben, 2011-ben és 2012-ben a Montreali Jegyzőkönyv több aláírója, az Egyesült Államokat is beleértve, javaslatokkal állt elő a HFC-k előállításának és használatának világszinten történő korlátozása érdekében, és 108 ország sorakozott fel e kezdeményezések mögött.

2.4 Ennek ellenére csekély előrelépés történt, mivel Kína, Brazília, India és többek között a Perzsa-öböl országai nem hajlandók ezt a kérdést a Montreali Jegyzőkönyv keretén belül megvitatni azzal az ürüggyel, hogy a Kiotói Egyezményben megjelölt fluortartalmú gázok nincsenek semmilyen hatással az ózonrétegre.

2.5 Az Európai Unió az üvegházhatású gázok kibocsátásának 2020-ig és 2050-ig elérendő csökkentésére irányuló célkitűzéseket fogadott el 2009-ben. 2020-ra az Unió üvegházhatásúgáz-kibocsátását az 1990-es szintekhez képest 20 %-kal kell csökkenteni, illetve ez az érték 30 %-ot érhet el, amennyiben a világ nagy gazdaságait hasonló léptékű célkitűzések elérésére kényszerítő globális megállapodást sikerül aláírni.

2.6 Az EU a fenti célkitűzések elérése érdekében újító eszközök egész táráat vetette be, melyek közül a legjelentősebbek a következők: az uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszer (2009/29/EK irányelv), a megújulóenergia-irányelv (2009/28/EK irányelv), az energiahatékonysági irányelv (2012/27/EU irányelv) és a vállalatok tagállamok közötti elosztásáról szóló határozat (406/2009/EK határozat). Az EU elismerte, hogy 2050-re a fejlett országok kibocsátásait 80–95 %-kal kell csökkenteni az 1990-es szintekhez képest a Föld felmelegedését 2 Celsius-fokra korlátozó célkitűzés elérése érdekében.

2.7 Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság 2050-ig történő megvalósításának európai bizottsági ütemterve megállapítja, hogy a gazdaságilag leghatékonyabb forgatókönyvek a kibocsátásoknak az 1990-es szinthez képest 2020-ra 25 %-os, 2030-ra 40 %-os és 2040-re 60 %-os csökkentésére irányuló célkitűzéseket feltételeznek.

2.8 Globális felmelegedési potenciáljuk miatt a fluortartalmú üvegházhatású gázok szerves részét képezik az éghajlatváltozás elleni küzdelem európai keretprogramjának. A fluortartalmú gázokra vonatkozó európai jogi szabályozást két fő jogi aktus képezi:

— a 842/2006/EK rendelet főként a helyhez kötött berendezések használat során és használatból való kivonáskor történő szivárgásának megelőzését lehetővé tevő rendszert állít fel, valamint emellett korlátozott számban tilalmakat vezet be specifikus alkalmazási területeken,

⁽¹⁾ HL C 108., 2004.4.30.

— a 2006/40/EK irányelv a mobil légkondicionáló rendszerekről szól.

2.9 Üdvözlendő az éghajlatváltozás elleni küzdelmet és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérést célzó szilárd uniós elkötelezettség, de ezt hiteles szociális programmal és megfelelő anyagi eszközökkel kell alátámasztani annak érdekében, hogy a többi nagy országban e téren tapasztalt elmaradás következtében a foglalkoztatás szintjén negatívan érintett ágazatok és régiók segítségben részesülhessenek. A globális gazdasági és energetikai helyzet különösen az energiaigényes exportágazatok számára rendkívül érzékenyvé teszi a versenyképesség kérdését. Az európai gazdaság szén-dioxid-mentesítését célzó erőfeszítéseket erőteljesebben össze kellene kapcsolni az újraiparosítás programjával, amely különösen az erőforrások, így az energia hatékony felhasználásán, valamint a fenntartható és innovatív technológiákon alapul.

3. Összegzés és az Európai Bizottság javaslatának indoklása

3.1 Az Európai Bizottság javaslata a következőkre irányul:

3.1.1 az egyes fluortartalmú üvegházhatású gázokról szóló 842/2006/EK rendelet felváltása annak biztosítása érdekében, hogy költséghatékonyabb módon lehessen elősegíteni az Európai Unió éghajlatvédelmi célkitűzéseinek megvalósítását az éghajlatot jelentősen befolyásoló F-gázok használatának visszaszorításával, energiahatékony és biztonságos alternatívák előnyben részesítésével, valamint az F-gázokat tartalmazó termékek és berendezések biztonságosságának és használatból való kivonáskor végzett kezelésének továbbfejlesztésével;

3.1.2 a fenntartható növekedés fokozása, az innováció serkentése és környezetbarát technológiák fejlesztése az éghajlatot kis mértékben befolyásoló, alternatív technológiák és gázok piaci lehetőségeinek javítása révén;

3.1.3 az Európai Unió felzárkóztatása a legfrissebb nemzetközi szintű tudományos eredményekhez az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testületének negyedik értékelő jelentésében leírtaknak megfelelően, tekintettel például az e rendelet által érintett anyagokra és azok globális felmelegedési potenciáljának (*global warming potential, GWP*) számítására;

3.1.4 konszenzus előmozdítása egy olyan nemzetközi megállapodásról, amelynek célja, hogy a Montreali Jegyzőkönyv értelmében fokozatosan csökkentse az F-gázok legfontosabb csoportjának, a fluorozott szénhidrogéneknek a felhasználását;

3.1.5 a 842/2006/EK rendelet egyszerűsítése és átláthatóbbá tétele a szükségtelen adminisztratív terhek csökkentése érdekében, az Európai Bizottság jobb szabályozás melletti elkötelezettségével összhangban.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB **határozottan támogatja** az Európai Bizottságot abbéli erőfeszítéseiben, hogy megerősítse a fluortartalmú

üvegházhatású gázokra vonatkozó jogi szabályozást. Jelentős felmelegedési potenciáljuk miatt kulcsfontosságú még további erőfeszítéseket tenni e gázok EU-ban történő kibocsátásának korlátozása érdekében mind a termelés, mind pedig a felhasználás szintjén.

4.2 A jelenleg hatályos szabályozás jó minőségű ugyan, de végrehajtása számos nehézségbe ütközött, melyekre az EGSZB a 2004-ben kelt véleményében már nagyrészt rámutatott. Az EGSZB felkéri a tagállamokat, hogy fokozzák erőfeszítéseiket a saját határozataik érvényesítése érdekében.

4.3 Bár egyetért az uniós kezdeményezésekkel, az EGSZB rámutat egy, a fluortartalmú üvegházhatású gázok ellenőrzésére irányuló világszintű egyezmény gyors elérésének fontosságára, melynek révén a Föld valamennyi gazdasága azonos szabályozás alá kerülne.

4.4 Mivel léteznek műszaki szempontból megbízható és gazdaságilag életképes technológiák, a jogi szabályozás megerősítése során előnyös költséghatékonysági rátát vesznek alapul, aminek következtében az általános makrogazdasági hatások néhány sajátos ágazatot leszámítva csekélyek lesznek. Ugyanakkor a jogi szabályozás végrehajtása által gerjesztett költségeket ellensúlyozhatja egyrészt az energiahatékonyság tekintetében elért nyereség, másrészt pedig az innovatív vállalkozások stratégiai elhelyezkedése a piacon. Bár a javasolt intézkedések költség-haszon arányát gondosan tanulmányozták, az EGSZB mégis amellel áll ki, hogy a rendelettervezet rendelkezéseinek végrehajtásával járó pénzügyi terheket a lehető legerőteljesebben korlátozni kell. Az EGSZB kéri az energiafogyasztás teljes életcikluson át történő fokozott figyelembevételét, valamint a javasolt alternatív technológiákkal kapcsolatos esetleges hátrányoknak (gyúlékonyság, robbanásveszély, mérgező anyagok, túlnyomás esetén fellépő veszély) a költség-haszon elemzésbe történő beszámítását. Emellett bizonyos ágazatokban – mint például a vasút területén – a kötelező biztonsági szintek megakadályozhatják alternatív anyagok alkalmazását, még olyanokét is, amelyeket sikerrel fejlesztettek ki. Ezért szükséges, hogy ezen ágazatokon belül lendülettel belefogjanak alternatív, ökológiailag és gazdaságilag megvalósítható megoldások kifejlesztésébe.

4.5 Az EGSZB emellett felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy erősítsék a kutatás és az ipari innováció támogatását, különösen a fluortartalmú üvegházhatású gázokat kiváltó alternatív technológiák fejlesztése érdekében. Az európai gazdaságot jelenleg sújtó gazdasági válság közepette az innováció támogatása az újraiparosítási stratégia egyik kulcsfontosságú eleme. Ugyanakkor azt is figyelembe kell venni, hogy nincs teljes bizonyosság afelől, hogy elfogadható költségekkel kifejleszthetők olyan anyagok vagy technológiák, amelyek képesek a fejlett társadalmak működéséhez elengedhetetlen funkciók betöltésére, így például a hűtés biztosítására.

4.6 Üdvözlendő az, hogy a javaslat tartalmaz egy a képzésre/képzésre vonatkozó cikket is, amely jellegénél fogva erősítheti a jogi szabályozás hatékonyságát és elősegítheti a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó európai jogi szabályozással kialakítandó szinergiák létrejöttét, különösen a helyettesítő technológiákkal kapcsolatos kockázatok tárgyalása révén. Ugyanakkor az EGSZB megállapítja azt, hogy a munkaerő megfelelő képzettségének a hiánya gyakran jelentősen akadályozza a jogi szabályozás végrehajtását. Mind a tagállamok, mind a vállalkozások részéről komoly erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy kidolgozzák a dolgozóknak a fluor-tartalmú üvegházhatású gázokat kiváltó alternatív technológiákra történő felkészítéséhez szükséges programokat. Figyelembe kellene venni a kkv-k különleges helyzetét, és a minősítéssel/képzéssel kapcsolatos pénzügyi és adminisztratív terhek korlátozására lenne szükség.

4.7 Az EGSZB rámutat arra, hogy ihletet kellene meríteni a fluortartalmú üvegházhatású gázok kérdésének rendezése céljából egyes tagállamok által alkalmazott bevált gyakorlatokból.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Mivel a biztonságossággal (a szigetelés ellenőrzésével, a szivárgások felderítésével, a nyilvántartással stb.) kapcsolatos intézkedések költsége a végfelhasználók – akik igen gyakran kkv-k – számára igen jelentős, az EGSZB aggódik amiatt, hogy a gazdasági válság miatt már így is törekennyé vált gazdasági ágazat számára az új rendelet milyen pénzügyi többletterhet idéz elő. Az EGSZB hangsúlyozza a felhasználás kezdeti szakaszában való fellépés szükségességét, ezért felszólít arra, hogy a szivárgásokat az F-gázokat tartalmazó berendezésekkel kapcsolatos tervezési követelmények szigorításával előzzék meg.

5.2 A 7. cikk (4) bekezdésében leírt visszanyerési kötelezettségek bizonyos esetekben a háztartási felhasználásra (hűtőszekrény, hőszivattyú) vonatkoznak. Helyesebbnek tűnne arra készíteni a tagállamokat, hogy az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló 2002/96/EK irányelv értelmében fejlesszenek ki szelektív hulladékgyűjtő-rendszereket a fluortartalmú anyagokat tartalmazó készülékek használatból való kivonására.

5.3 Képzés és képesítés (8. cikk)

5.3.1 A képzési programok létrehozására vonatkozó kötelezettség csak azokat a vállalkozásokat érinti, amelyek a 8. cikk (1) bekezdésében felsorolt tevékenységeket egy harmadik fél számára végzik. Az EGSZB szerint ezeknek a képzési programoknak mindazon vállalkozásokra vonatkozni kellene, amelyek fluortartalmú gázokat tartalmazó készülékek gyártásához, értékesítéséhez és beszereléséhez kapcsolódó tevékenységeket végeznek. Az EGSZB rámutat arra, hogy a technológiai

átmenet folyamatának az elősegítése érdekében a képzési programokat ki kell terjeszteni az alternatív technológiákra is.

5.3.2 Mivel a képzési programok elsősorban a dolgozók egészségét és biztonságát befolyásoló anyagokkal és eljárásokkal kapcsolatosak, be kellene vonni a szociális partnereket is a programok tagállamok általi kialakításába. A szociális partnerek bevonása a fenti programok kidolgozásába lehetővé tenné azt, hogy a javaslat megfeleljen a munkaegészségügyre és munkabiztonságra vonatkozó európai jogszabályok általános elveinek.

5.3.3 Mivel a rendeletjavaslat elfogadási határideje bizonytalan, indokolt lenne a képzési és képesítési programoknak az Európai Bizottság felé történő tagállami közlésére vonatkozó időpontot egy olyan időtartamra való hivatkozással helyettesíteni, amely a rendelet hatálybalépésének napjához kapcsolódik.

5.4 Forgalomhozatal és a felhasználás ellenőrzése

5.4.1 A 9., 11. és 12. cikkben felsorolt specifikus korlátozások ellenére a rendeletjavaslatban található általános megközelítés 2030-ra a „fokozatos csökkentést” (*phasing down*) helyezi előtérbe a „fokozatos kivonással” (*phasing out*) szemben. A 13. cikk ugyanis a fluorozott szénhidrogének forgalmazásának csökkentését fokozatos kvóták bevezetése révén írja elő, amely nem tesz különbséget a rendeletjavaslat által érintett különféle technológiák között.

5.4.2 Az EGSZB szerint helyesebb lenne különbséget tenni e technológiák között annak érdekében, hogy – legalábbis ahol az műszakilag lehetséges és gazdaságilag kivitelezhető – a „fokozatos csökkentés” helyett „fokozatos kivonás” történjen. Indokolt lenne legalább egy hosszú távra szóló tiltási célkitűzés bevezetése, amely összeegyeztethető lenne az üvegházhatású gázok kibocsátásának 2050-re meghatározott csökkentésével kapcsolatos uniós célkitűzéssel, valamint a helyettesítő technológiák kifejlesztésével is. Bizonyos ágazatok vagy alágazatok, így a kereskedelmi hűtés vagy a nagy ipari hűtőrendszerek esetében a HFC-t tartalmazó új berendezések forgalmazásának tiltása már 2025-től elképzelhető lenne. Ugyanígy az F-gázokat tartalmazó nem újrafelhasználható tartályokat (aeroszolos flakonokat vagy sprayeket) be kellene tiltani, esetleg mentességet biztosítva egyes (pl. a gyógyszerészetben) nélkülözhetetlen, életképes alternatívával nem rendelkező felhasználások számára.

5.4.3 A nyilvánvaló környezetvédelmi előnyökön túl a különösen erőteljes üvegházhatással bíró gázokat gerjesztő technológiák teljes leváltása a technológia helyettesítésére irányuló szisztematikusabb erőfeszítések révén – az ehhez kapcsolódó pénzügyi teher ellenére is – elősegíti az innovációt, az újítást végző vállalkozások számára pedig versenyelőnyt biztosít a most meghozandó szabályozások nyomán előálló piaci helyzetben.

5.5 A címkézés alapvető módja a rendelettervezet által érintett berendezéseket kezelő dolgozók és a végfelhasználók az általuk használt technológiához kötődő kockázatokról történő tájékoztatásának. A dolgozókat érintően a műszaki leírásoknak kimerítően, világosan és pontosan meg kell adniuk minden olyan információt, amely a beszerelési, karbantartási vagy leszerelési műveleteknek a környezeti kockázatok lehető legteljesebb korlátozása mellett történő elvégzéséhez szükséges.

5.6 A közlés hatásának maximalizálása érdekében, valamint a kérdés technikai bonyolultságából adódóan a közvetített üzenetekben a nagyközönség számára érthető és egyszerű információkat kell előnyben részesíteni. E tekintetben szinergiákat kellene kialakítani a környezetbarát tervezésre vonatkozó 2005/32/EK irányelvvel, hogy – ahol ez technikailag kivitelezhető – elősegítsük egy európai szinten harmonizált címkézési rendszer életbe lépését.

5.7 Az európai gyártókra vonatkozó megszorításokat az Európai Unióba behozott termékek vonatkozásában is kötelezővé kell tenni. A berendezések előtöltésének a tilalma lehetővé teszi a fluortartalmú gázok behozatalának mind környezetvédelmi, mind pedig gazdasági szempontból hatékony szabályozását. Az EGSZB ugyanakkor felteszi a kérdést, hogy a gyári töltés nem nyújt-e jobb garanciát a megbízhatóságra nézve, mivel azt kifejezetten erre a feladatra kiképzett munkaerő végzi el erre a célra kialakított eszközökkel. Az EGSZB ezért kéri, hogy a rendelet kifejezetten rögzítse, hogy az előtöltés tilalma nem vonatkozik a kivitelre szánt berendezésekre. Kéri emellett azt is, hogy az előtöltés tilalma kapcsán dolgozzanak ki mentességi rendszert azon berendezések vonatkozásában, amelyek esetében kimutatható, hogy a megbízhatóság, a biztonság vagy a környezeti teljesítmény érdekében szükség van az előtöltésre.

5.8 A fluortartalmú üvegházhatású gázok valamennyi gyártója és importőre köteles kvótákat tiszteletben tartani. Ezek a kötelezettségek azonban nem terhelik sem a fogyasztókat, sem a berendezések üzemeltetőit. Az adminisztratív terheket csökkentendő az 1 metrikus tonnában vagy 1 000 tonna CO₂-egyenértéknek megfelelő fluortartalmú üvegházhatású gázban meghatározott küszöbértéket alkalmazzák. Az exportált mennyiségeket nem számítják bele a forgalomba hozatali kvótába. A kvóták kiosztása a korábbi kibocsátások alapján

fog történni. Az árverezés lehetősége elvetésre került, mert túl alacsony a piaci szereplők száma (azaz nincs elegendő szereplő ahhoz, hogy hatékony piac alakuljon ki), az eljárás pedig megnövelhette volna az adminisztratív költségeket. 5 %-nyi kvótát az „új belépők” számára tartanak fenn. A kvótakiosztás a 2008–2011 közötti időszakra vonatkozó adatok alapján történik. Lényeges, hogy a bejegyzési és bejelentési kötelezettségek kezelhetőek maradjanak, hogy a vállalkozások, és különösen a kkv-k számára ne jelentsenek túlzott adminisztratív terhet. Általában véve érdemes felvetni a kvótarendszer költséghatékonysági arányának a kérdését.

5.9 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy a rendelettervezet 17. és 18. cikke szerint összegyűjtött adatok alapján adjon ki rendszeres jelentéseket. Ugyanakkor ezek a jelentések nem sérthetik meg a vállalatoktól szellemi tulajdonjog által védett ipari eljárásokkal kapcsolatosan begyűjtött adatok bizalmas jellegét. Az Európai Bizottságnak ügyelnie kellene az érintett vállalatoktól és a tagállamoktól történő adatgyűjtéssel kapcsolatos adminisztratív terhek korlátozására is.

5.10 A 21. cikk egy olyan bizottság felállításáról rendelkezik, amely az Európai Bizottságot a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozó jogosítványának gyakorlásában segíti. A szociális partnereket is beleértve valamennyi érintett fél képviselőinek helyet kellene biztosítani e bizottságban.

5.11 Az EGSZB sajnálattal látja, hogy a 22. cikk nem tartalmaz felhatalmazást az Európai Bizottság részére az ellenőrzési, felülvizsgálati és megfeleltetési eljárások tekintetében. Bár a végrehajtási intézkedések a tagállamok előjogát képezik, mégis indokolt lett volna lehetőséget biztosítani az Európai Bizottság számára, hogy a 8. és a 18. cikkben foglaltaknak megfelelően ebben a tárgyban minimálértékeket írjon elő.

5.12 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy a fluortartalmú üvegházhatású gázokra vonatkozó rendeletet az Európai Unió működéséről szóló szerződés 192. cikkének (1) bekezdésére alapozza, mivel a rendelet elsődleges célja a környezetvédelem magas szintjének garantálása, különösen az éghajlatváltozás elleni küzdelem révén. Az EGSZB azonban kiemeli, hogy ügyelni kell arra, hogy a rendelet végrehajtása ne sértse a belső piac integritását.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a közvetlen kifizetésekre a 2013-as naptári év vonatkozásában alkalmazandó kiigazítási mérték 73/2009/EK tanácsi rendelet szerinti rögzítéséről

(COM(2013) 159 final – 2013/0087 (COD))

(2013/C 271/27)

Főelőadó: **Dilyana SLAVOVA**

2013. április 8-án, illetve április 16-án a Tanács és az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a közvetlen kifizetésekre a 2013-as naptári év vonatkozásában alkalmazandó kiigazítási mérték 73/2009/EK rendelet szerinti rögzítéséről

COM(2013) 159 final – 2013/0087 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2013. április 16-án megbízta a „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án tartott 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Dilyana SLAVOVA személyében, továbbá 124 szavazattal, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB támogatja a közvetlen kifizetésekre a 2013-as naptári év vonatkozásában alkalmazandó kiigazítási mérték 73/2009/EK rendelet szerinti rögzítését.⁽¹⁾ Megjegyzi azonban, hogy az Európai Bizottság javaslata, melynek alapjául az Európai Tanács 2013. február 8-i ülésén elfogadott többéves pénzügyi keret (MFF) ⁽²⁾ szolgált, az Európai Parlament jóváhagyása nélkül nem bír jogi érvénnyel.

1.2 Az EGSZB véleménye szerint az Európai Bizottság és a Parlament megvizsgálhatná annak lehetőségét, hogy a jövőbeli válságtartalék ne vonjon el forrásokat a KAP költségvetéséből. Ha a tartalék a többéves pénzügyi keret 2. fejezetébe kerülne, akkor további forrásokat kell hozzá rendelni. Következésképpen a közvetlen kifizetésekre alkalmazandó kiigazítási mérték – a gazdálkodók javára – az Európai Bizottság javaslatához képest alacsonyabb százalékot eredményezhetne.

1.3 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a Tanács, a Parlament és az Európai Bizottság minden szükséges erőfeszítést tegyenek meg annak érdekében, hogy mielőbb végleges kompromisszumra jussanak, hogy ezáltal ne csak a gazdálkodók, hanem az uniós gazdaság minden ágazatának valamennyi szereplője a saját pénzügyi tervezéséhez szükséges jobbiztonságban tevékenykedhessen.

2. Háttér

2.1 Annak biztosítása érdekében, hogy a közös agrárpolitika (KAP) finanszírozására szolgáló összegek megfeleljenek a többéves pénzügyi keret előirányzatainak, egy pénzügyi fegyelmi mechanizmus kiigazítja a közvetlen kifizetések szintjét, amikor az előrejelzések azt mutatják, hogy a 2. fejezetből finanszírozandó, piachoz kapcsolódó kiadások és közvetlen kifizetések éves közbelső felső határait túllépjék.

2.2 Az általános szabály az, hogy azon mezőgazdasági termelők részére, akik egy adott (N.) naptári évre közvetlen kifizetés iránti kérelmet nyújtanak be, az N+1. pénzügyi éven belül egy meghatározott kifizetési időszak során kell folyósítani az esedékes összeget. A 2013. naptári év szempontjából ez azt jelenti, hogy a kifizetési időszak a 2014–2020-ra vonatkozó, még el nem fogadott többéves pénzügyi keret hatálya alá tartozik majd.

3. Általános megjegyzések

3.1 Tekintettel a közvetlen kifizetések kis és nagy kedvezményezettek közötti egyenlőtlen elosztásának következményeire, az EGSZB nagy jelentőséget tulajdonít annak a ténynek, hogy a jövőben a csökkentést csak a támogatások összegének 5 000 EUR-t meghaladó részére alkalmazzák.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽¹⁾ HL L 30., 2009.1.31., 16. o.

⁽²⁾ EUCO 37/13.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Méltó életet mindenkinek: A szegénység felszámolása és a világ fenntartható jövőjének biztosítása

(COM(2013) 92 final)

(2013/C 271/28)

Előadó: **Evelyne PICHENOT**

2013. március 18-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Méltó életet mindenkinek: A szegénység felszámolása és a világ fenntartható jövőjének biztosítása

COM(2013) 92 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2013. április 25-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2013. május 22–23-án/én tartott, 490. plenáris ülésén (a 2013. május 23-i ülésnapon) 103 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A millenniumi fejlesztési célok és a fenntartható fejlesztési célok folyamatainak összehangolása a 2015 utáni időszakra vonatkozó keretben

1.1.1 **Történelme során első alkalommal** állnak az emberiség rendelkezésére azok az ismeretek, források és technikák, amelyek segítségével 2030-ra felszámolhatja a szegénységet az egész világban. Ez rendkívüli reményt jelent több mint egymilliárd ember számára, akik továbbra is mélyszegénységben élnek. Szintén első alkalommal, az államokat kötelezni fogják arra, hogy 2050-re megfelelőbb módon kezeljék, védelmezzék és a következő generációkkal megosszák bolygónk korlátozott mértékben rendelkezésre álló természeti erőforrásait.

1.1.2 A 2013 szeptemberében az ENSZ keretében kezdődő tárgyalások lényege, hogy meghatározzák a fenntartható fejlődési célok egyetemes definícióját, hogy hosszú távra össze lehessen hangolni a szegénység elleni küzdelmet, a fenntartható termelést és fogyasztást, valamint a természeti források megőrzését. Ennek a folyamatnak inkluzívnak és összehangoltnak kell lennie annak érdekében, hogy egybe tudja foglalni a millenniumi fejlesztési célok 2015-re tervezett felülvizsgálatát. A civil társadalmi szereplők, a nemzetközi intézmények és az ENSZ tagállamai már most lépéseket tesznek ennek a nemzetközi tárgyalásnak az előkészítésére és nyomon követésére. Az EGSZB a Rio+20 konferenciától ⁽¹⁾ kezdve bekapcsolódott ebbe a vitafolyamatba, hogy hozzájáruljon a civil társadalom által ezen kihívásokkal szemben játszott szerep meghatározásához. 2015-ig, további véleményeken ⁽²⁾ és kezdeményezéseken keresztül, folytatni fogja ez irányú lépéseit.

1.1.3 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon megközelítésével, hogy a „*Méltó életet mindenkinek: A szegénység*

felszámolása és a világ fenntartható jövőjének biztosítása” című közlemény révén európai vitát kezdeményez annak a jelentőségéről, hogy összekapcsolják a millenniumi fejlesztési célok és a fenntartható fejlesztési célok folyamatait, valamint hogy **felelősséggel ruházzák fel** az államokat. Ugyanakkor még ha meg is figyelhető, hogy a millenniumi célok előrelépéseket jelentettek a szociális célkitűzések területén, korai lenne pontosítani a környezetvédelmi célkitűzéseket és felvázolni azokat a gazdasági célkitűzéseket, amelyek a világ minden országa számára elfogadhatóak. Az EGSZB szerint a **méltányos, egyszerű és hatékony válaszok megtalálásához** először tisztábban kell látni, hogy miként hat egymásra a **fenntartható fejlődésnek e három tényezője**.

1.2 Egy összehangolt és inkluzív folyamatra vonatkozó ajánlások

1.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai bizottsági közlemény az ENSZ Közgyűlésére szóló európai közös álláspont kidolgozásának időszakában **jelentős mérföldkő** az intézményekben és a tagállamokban folytatott **vitákhoz**. Az EGSZB üdvözli a Környezetvédelmi Főigazgatóság és a DEVCO Főigazgatóság ⁽³⁾ **közös munkáját** a közlemény előkészítése során, amely következetes megközelítésről tanúskodik, és az Európai Külügyi Szolgálat biztonsági kérdésekben való hozzájárulását is magában foglalja. Kívánatosnak tartotta volna ugyanakkor, hogy a kereskedelmi és a mezőgazdasági politikát nagyobb mértékben integrálják a közleménybe. Az EGSZB különösen az Európai Tanácson belüli összehangolt munkát üdvözli, és arra bátorítja a Tanácsot, hogy a Külügyek Tanácsának 2013 májusában/júniusában tartandó ülésére dolgozzon ki egy **egységes, következtetéseket tartalmazó dokumentumot**.

1.2.2 Az EGSZB szerint ennek az **egységes és átfogó**, minden országra alkalmazandó célkitűzéseket tartalmazó **keretnek** a meghatározását széles körű belső konszenzusnak

⁽¹⁾ Az EGSZB 2012. februári konferenciája: „Vállalj felelősséget, válj fenntarthatóvá! Az európai civil társadalom a Rio+20 felé vezető úton”.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye: „Rio+20: Mérleg és kilátások” (kiegészítő vélemény), HL C 44., 2013.2.15., 64–67. o.

⁽³⁾ Fejlesztési és Együttműködési Főigazgatóság – EuropeAid.

kell kísérnie, mielőtt azt a nemzetközi közösség többi partner-országa elé terjesztenék, hogy meggyőzzék őket az egyenlő bánásmód fontosságáról, különösen a legszegényebb országok, és a **mintegy száz közepes jövedelmű ország – köztük a feltörekvő országok**, amelyek immáron döntő szerepet játszanak a nemzetközi tárgyalásokban – vonatkozásában. Az EGSZB a tárgyalás összetettsége miatt tekint **mérföldkőként** az európai álláspontra **ebben a diplomáciai folyamatban**, amely túllép a fejlett országok és a fejlődő országok közötti különbségtételén.

1.2.3 Az EGSZB emellett emel szót, hogy az EU a nemzetközi szinten, ideértve az ENSZ tagállamainak a hálózatát is, adjon hangot véleményének **a millenniumi fejlesztési célok és a fenntartható fejlesztési célok konvergenciakerete alapján**. Minden országnak **nemzeti, inkluzív fejlesztési stratégiát** kell kidolgozni, amelybe bevonja a civil társadalmat, és amely figyelembe veszi az ország kiindulási helyzetét, hozzájárulva ezzel a közös fenntartható fejlesztési célkitűzések eléréséhez. Az EGSZB szerint ez a **globális jegyzékben** szereplő nemzeti vállalások értékelésének és nyomon követésének folyamatait fogja beindítani, amely a GDP-t kiegészítő statisztikai eszközök szükséges javításával fog párosulni.

1.2.4 Az Európai Unió rendelkezik azokkal az értékekkel, a konszenzus kialakítására vonatkozó gyakorlattal és más előnyökkel, amelyek segítségével – a politikai akarat megléte esetén – határozottan elkötelezheti magát a fenntartható fejlődés irányába történő váltás mellett, és erre nemzetközi partnereit is rá tudja bírni. Az Európai Unió továbbra is rendkívül fontos **irányadó** szerepet tölt be a környezetvédelmi politikák, az emberi jogok tiszteletben tartása, a területi kohéziót szolgáló belső átcsoportosítások, vagy a szociális védelemhez kapcsolódó újra felosztás területén, mint ahogy azt ennek a közleménynek a nagyon fontos **mellékletében** szereplő konkrét vállalások is részletezik. A melléklet emellett felvázolja a Rio+20 célok európai és nemzetközi szintű nyomon követésének keretét.

1.2.5 A fenntartható fejlődési célok egyetemes célkitűzésekként lettek meghatározva, ezért le kell bontani őket európai politikákra és a tagállamok nemzeti reformprogramjaira. Az EGSZB azt ajánlja, hogy foglalják bele ezt az aspektust **az Európa 2020 stratégia félidei felülvizsgálatának előkészítésébe, a Rio+20 célok nyomon követésének megfelelően**. Az európai szemeszter zöldebbé tételétől⁽⁴⁾ új impulzusokat várnak. Az EGSZB szerint ez azt vonja maga után, hogy az Európa 2020 stratégiának össze kell olvadnia a **fenntartható fejlődési stratégiával**, és hogy figyelembe kell venni az európai gazdasági és pénzügyi unióhoz szorosan kapcsolódó **szociális unió** lehetőségét⁽⁵⁾.

1.2.6 Az új fenntartható fejlődési célok egyik jellegzetessége az, hogy egyetemesnek szánták őket, azaz minden országra

vonatkoznuk kell, és figyelembe kell venniük bolygónk korlátait. Tekintettel arra, hogy a termőföld, az ivóvíz, az erdők és földünk más természeti erőforrásai végesek, a fenntartható fejlődési célok között szerepelnie kell ezen erőforrások hatékonyabb hasznosításának és igazságosabb elosztásának. Hasonlóképpen méltányos alapú célokat is meg kell állapítani az üvegházhatásúgáz-kibocsátásokkal és más szennyezési formákkal kapcsolatos terhek csökkentésére. Mennyiségi célokat és konkrét ütemtervet is meg kell határozni a fenntarthatóbb termelési és fogyasztási módokra való átállás rég elfogadott átfogó célkitűzésének teljesítéséhez. Ha nem sikerül világszerte megvalósítani a fenntarthatóbb globális gazdaságra való átállást, a fejlődő országok számára lehetetlennek bizonyulhat a millenniumi típusú fejlesztési célok teljesítése, mivel jelenleg egyes hagyományos fejlesztési célok terén az előrelépést gyakran ellehetetleníti a szűkös erőforrások, az éghajlatváltozás és a különféle szennyezési formák jelentette globális problémák fokozódása.

1.2.7 A természeti erőforrások túlfogyasztásának, pazarlásának és kimerítésének, valamint a szennyezésnek az oroszlan-részéért a fejlett és a feltörekvő országok a felelősek. A fenntarthatóbb fogyasztási és termelési módokkal kapcsolatos fenntartható fejlesztési célok tehát elsősorban rájuk vonatkoznak, és a helyzet javítása érdekében nagy követelményt és kihívást támasztó célokat kell kitűzniük az elkövetkező 15 évre. Az Európai Unió mindig is aktív volt ezen a téren, és vezető szerepet kell vállalnia a fejlett világ számára megfelelő célok meghatározásában.

1.3 A civil társadalmak előtt nyitott részvételi folyamatra vonatkozó ajánlások

1.3.1 Az EGSZB rámutat arra, hogy az idézett vélemények alapján levezethető az ajánlások **lényege**, amely **a civil társadalom** következő területeken kifejtett **szerepére** vonatkozik: a **jó kormányzás**, az új gazdasági modelltől való átállásban nyújtott támogatás, a legszegényebbek és a legsérülékenyebbek védelme, kísérő intézkedések a munkavállalók számára a szerkezetátalakítások során, valamint az éghajlat felmelegedése elleni küzdelemnek és a bolygónk forrásai korlátainak a figyelembevétele. Ezen túlmenően az EGSZB úgy véli, hogy egy önálló és szilárd civil társadalom és a függetlenségét szavatoló **jogi rendszer** együtt adják a demokratizálódás és a jogállamiság alapkövét, és hozzájárulnak a beruházásokhoz és a fenntartható növekedéshez szükséges stabilitáshoz⁽⁶⁾.

1.3.2 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy **a folyamat minden szakaszába** vonják be **a civil társadalmat** – a kidolgozástól és a végrehajtástól a nyomon követésig –, különösen a fenntartható fejlődési célokhoz kapcsolódóan, amelyek kidolgozási folyamatába eddig nem lettek megfelelő mértékben bevonva. E helyzetet 2013-ban és 2014-ben minden bizonnyal javítani fognak a nemzeti viták,

⁽⁴⁾ Az EGSZB véleménye: „Zöld gazdaság – A fenntartható fejlődés előmozdítása 2013-ban, Európában” (Lásd e Hivatalos Lap 18 oldalát).

⁽⁵⁾ Az EGSZB véleménye: „A gazdasági és monetáris unió társadalmi dimenziója”. (Lásd e Hivatalos Lap 1 oldalát).

⁽⁶⁾ Az EGSZB véleménye: Egy átfogó európai nemzetközi beruházási politika felé, előadó: Jonathan PEEL, HL C 318., 2011.10.29., 150–154. o.

beleértve azokat is, amelyeket a gazdasági és szociális és környezeti tanácsokon és/vagy a fenntartható fejlődési tanácsokon belül folytatnak le a civil társadalom valamennyi szereplőjének a bevonásával, valamint azokat a vitákat, amelyeket az európai és a partnerországokban tevékenykedő civil társadalmak részvételével folytatnak le. E munkáknak illeszkedniük kell az **együttműködés és a fenntartható fejlődés európai évének (2015)** az előkészítésébe is, hogy közösen tudjuk megrajzolni a jövőbeli világról alkotott elképzelésünket, és hogy újra kedvet adjunk a polgároknak az Európán kívüli fellépésekhez (7). Ezt az európai évet illetően az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy mozgósítson elegendő erőforrást a civil társadalom aktív szerepvállalásának garantálásához, elsősorban a már létező és a szóban forgó európai év partnerei által vezetett projektek támogatásához, végül pedig az EGSZB jelen véleményében szereplő témákról szóló mélyreható viták ösztönzéséhez.

1.3.3 A civil társadalmaknak feladatuk, hogy a nemzeti politikai döntéshozókkal és a nemzetközi diplomákkal szemben **kiálljanak egy alternatív gazdasági modell mellett**, arra összpontosítva, hogy a gazdasági tevékenységek szintjét leválasszák az emberi fejlődés és a környezeti hatások szintjéről. Az EGSZB azt ajánlja, hogy osszák meg a partnerországok és régiók civil társadalmaival az ismereteket és a tanulságokat, különösen a 2015-ös tematikus év során. A cserék terén az EGSZB gyümölcsöző tapasztalatokkal rendelkezik.

1.3.4 Az EGSZB felkéri a civil társadalmi szervezeteket, hogy vegyenek részt a nemzetközi, nemzeti és tematikus **konferenciákban** – különösen az UNDP és az UNEP által a környezeti fenntarthatóság témájában most elindított folyamatokban (elérhető a következő címen: www.worldwewant2015.org/sustainability) –, valamint hogy ismerkedjenek meg azok eredményeivel.

1.3.5 Az EGSZB azt javasolja, hogy a 2015 utáni menetrend szisztematikusabban támaszkodjon a civil társadalmi szervezetek részvételével készített hatástanulmányokra és **nyomon követésekre** (például az emberi jogokkal, az ökoszisztémával vagy a munkafeltételekkel kapcsolatban). **A szociális partnerek közötti szociális párbeszéd integrációja** – amely az emberi jogok munkahelyen történő tiszteltetésben tartásának egyik jelzője – szintén lényeges eszköze a millenniumi fejlesztési célok és a fenntartható fejlesztési célok végrehajtásának, nyomon követésének és értékelésének.

1.3.6 A civil társadalomra jelentős feladat vár a **tervezés, a nyomon követés és az értékelés** során. Az európai civil társadalomnak megfelelő információkkal kell rendelkeznie ahhoz, hogy képes legyen a felügyeleti mechanizmusokon keresztül fellépni az európai politikák belső koherenciáját illetően a fejlődés érdekében, amely elv szerepel a Lisszaboni Szerződésben. Az EGSZB javasolja, hogy a civil társadalmat vonják be a GDP melletti kiegészítő mutatók megválasztásába, a korrupció elleni küzdelembé, a békefolyamathoz kapcsolódó tárgyalásokba

és a nemzeti stratégiai tervek kidolgozásába, valamint hogy értékeljék a pragmatikus módon megjelenő szociális innovációkat.

1.3.7 Annak érdekében, hogy megerősítsék Európa vezető szerepét a gazdasági modellváltásban, az EGSZB olyan **konzultációs fórum** (8) létrehozását javasolja, amely számos résztvevőt tömörít, és amelynek feladata a fenntartható termelés és fogyasztás ösztönzése lenne az EU-ban. Elengedhetetlen, hogy minden szakterületen meghatározzuk a közösen megtárgyalt átmenet lépcsőit, az egyes ágazatok, vállalkozások, területek és érintett munkavállalók számára bevezetendő kísérő intézkedésekkel együtt.

1.3.8 Az EGSZB azt ajánlja, hogy e jövőbeli menetrend végrehajtása során olyan megközelítést alkalmazzanak, amely a szereplők közötti partnerségek megerősítésén, például a nemek közötti egyenlőség elérése melletti kötelezettségvállaláson alapul. Ösztönözni lehetne a **szereplők célirányos, megállapodáson/szabadon vállalt partnerségen alapuló együttműködéseit**, amelyek vállalásai minden területi szintre kiterjednének. Ilyenek például a magán-, állami vagy egyesületi szereplők közötti szinergiák eredményeként születő kezdeményezések, amikor e szereplők közösen elkötelezik magukat egy adott területen vagy városban egy konkrét célkitűzés elérése mellett. Ezek az innovatív megközelítések elengedhetetlenek a **szegénység többdimenziós jellegének** figyelembevétele érdekében. Ilyen megállapodásokat az Észak pénzügyi támogatását élvező Dél-Dél együttműködések keretében is lehetne alkalmazni.

1.4 A 2015 utáni menetrendre vonatkozó perspektívákról szóló ajánlások

1.4.1 A 2015 utáni időszakra szóló menetrend a segélyezést és a nemzetközi együttműködést meghaladó paradigmaváltást jelképezi. Olyan folyamatként kell megalkotni, amelynek célja, hogy minden ország szerepet vállaljon **az inkluzív és környezetbarát gazdasági modellre való áttérésben** és pályájuknak a szén-dioxid-mentesített gazdaság felé történő elmozdításában. Az EGSZB egyetért a közlemény elemzésével, amely úgy ítéli meg, hogy „*nélkülözhetetlen a fenntartható fogyasztási és termelési minták, valamint erőforrás-hatékonyság – különösen az alacsony kibocsátású energiarendszerek – révén megvalósuló inkluzív zöld gazdaság irányába tett előrelépés*”.

1.4.2 **A pénzügyi, gazdasági és bevándorlási politika közötti összhang.** A gazdasági szempontokon túlmenően elengedhetetlen, hogy az **összhang** elvének fenntartása mellett hajtsák végre az olyan politikákat is, amelyek jelentős hatással vannak a fenntartható fejlődés felé történő elmozdulásra, mint például a szén-dioxid-kibocsátás megadóztatása és valamennyi, az éghajlatváltozás mérséklésére vonatkozó ösztönző intézkedés, az időszakos vagy körkörös, szegény országokból kiinduló migrációt támogató eszköz, a fejlődő országokba irányuló fegyverreladások szigorú ellenőrzése, valamint a pénzmosás csökkentését és az adókerülés felszámolását célzó pénzügyi szabályozás.

(7) Nemzetközi szinten a „Beyond 2015” elnevezésű szervezet egy fejlesztési egyesületeket összefogó platform, amelynek figyelemfelkeltő kampánya e vita kihívásaira vonatkozik, és amely a hozzájárulásokat a következő oldalon gyűjti: www.beyond2015.org

(8) Az EGSZB feltáró véleménye: „A fenntartható termelés és fogyasztás ösztönzése az EU-ban”, előadó: An LE NOUAIL MARLIÈRE, HL C 191., 2012.6.29., 6–10. o.

1.4.3 A fenntartható fejlődési célkitűzések kidolgozása során figyelembe kell venni az egyéni és a kollektív fejlődés között húzódó **feszültségeket**, valamint a világ környezeti egyensúlyának a megőrzéséhez kapcsolódó kérdéseket. Az EGSZB szerint e feszültségek feloldásának és a fenntartható fejlődés három dimenziója közötti egyensúly megtalálásának előfeltétele a szuverén államokból álló nemzetközi közösség **világszintű közpolitikai által kezelt globális közjavak** megőrzése. Ez a jövőbeli menetrend előtt álló nagy kihívás.

1.4.4 **A 2015 utáni egyik legnagyobb kihívásként** meghatározott globális közjavak tematikájához **a nemzetközi intézmények** és a globális politikák **nagyobb koherenciájára** van szükség. Ebben az Európai Uniónak is együtt kell működnie. Az EGSZB különböző véleményeiben felvázolt néhány válaszlehetőséget a globális közjavak figyelembevételére, mint például az élelmiszerbiztonság⁽⁹⁾, a szociális védelmi minimum, a kereskedelem és a befektetések többoldalú szabályozása, az éghajlat és a biológiai sokféleség védelme.

1.4.5 Az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy az Európai Bizottság „Méltó életet mindenkinek” című közleményében csak mellesleg tesz említést erről a politikáról, és úgy véli, hogy a finanszírozási forrásokról szóló, 2013 közepére tervezett következő közleménynek foglalkoznia kell ezzel a kérdéssel, hogy **megfelelő finanszírozási forrásokkal** lássák el ezt a politikát. A hivatalos fejlesztési segélyeket továbbra is a szegénység elleni küzdelemre kell szánni. A 2013-ban egyelőre tizenegy ország részvételével elindítandó európai pénzügyi tranzakciós adóval kapcsolatos konzultációs folyamatot jelentős részben a világ különböző részeiből érkező észrevételeknek kellene szentelni.

1.4.6 A fenntartható fejlesztési célok meghatározására vonatkozó nemzetközi megállapodásra való várakozás semmilyen esetben sem igazolhatja, hogy megváltoztassuk vagy csökkentsük a fejlődő országokkal szemben vállalt pénzügyi támogatás mértékét. Az EGSZB rendkívül aggasztónak találja, hogy amennyiben 2015-ig nem születik megállapodás, fennáll a fejlesztési segélyek megszüntetésének a veszélye. A kockázat csökkentése érdekében javasolja, hogy a **felülvizsgált millenniumi fejlesztési célokhoz** kötelezően elegendő finanszírozást biztosítsanak⁽¹⁰⁾. A jelenlegi nehéz költségvetési időszak ellenére az EGSZB arra kéri az Uniót és a tagállamokat, hogy tartsák fenn vállalásaikat, és tegyék meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy az új szakaszba lépve **átlagosan elérjék a 0,7 %-os célt**.

1.4.7 A millenniumi célkitűzések frissítésre és az új kihívásokhoz való kiigazításra szorulnak, amelynek során figyelembe kell venni az eredményeket és a gyakorlati tanulságokat. Az EGSZB szerint legalább három új tematikával kellene az

eddigieket kibővíteni: ezek **az energiához való hozzáférés mindenki számára⁽¹¹⁾, az élelmiszerhez és a vízhez való jog, valamint a szociális védelmi minimum⁽¹²⁾**. Ezen túlmenően a 2006-os felülvizsgálat során integrált elemeket, a **méltányos munkát** prioritásként meg kell erősíteni, a **mezőgazdasági fejlődést** pedig vissza kell helyezni a szegénység elleni küzdelem középpontjába.

Emellett a két menetrend egybefűzése – a szóban forgó felülvizsgálatból kiindulva – adhatná a jövőbeli átfogó menetrend első szakaszát. El kell ismerni, hogy jelenleg az „ideális” menetrendre vonatkozó ambíció és a valós „lehetőségek” között feszültség és bizonytalanság húzódik.

1.4.8 Az EGSZB azt javasolja, hogy a millenniumi fejlesztési célok ezen felülvizsgálata során dolgozzanak ki a **fejlesztésre vonatkozóan egy konkrét megközelítést a törekény helyzetű vagy konfliktusok által sújtott országok számára**, és helyezték az intézményi keret reformját az őket célzó elsődleges célkitűzések középpontjába, hogy mielőbb kormányzati intézkedések szülessenek, amelyek célja a **biztonság és a polgárközeli igazságszolgáltatás**.

2. A millenniumi célok tanulságainak a levonása

2.1 **A Millenniumi Nyilatkozat érvénye.** Továbbra is megőrzi politikai és jelképes értékét ez a nyilatkozat, amelynek valamennyi ország – szegény és gazdag egyaránt – részese, és amely **mintegy paktumként rögzíti a 2015 utáni vállalásokat**. Fontos, hogy a jövőbeli menetrendben is megőrizze alapvető jellegét, és rányomja bélyegét azokra a nagy kihívásokra és alapvető értékekre, amelyeknek a 21. századi nemzetközi kapcsolatok alapját kell képezniük: béke, biztonság és leszerelés, a közös környezetünk védelme, emberi jogok, demokrácia és jó kormányzás, a sebezhető csoportok védelme és Afrika sajátos szükségleteinek a biztosítása, valamint a fejlődéshez való jog és annak a szükségessége, hogy a fejlődést elősegítő környezetet teremtsünk. Az 1992-es Riói nyilatkozatot követően a fenntartható fejlődés különböző dimenziói ebben a nyilatkozatban már egyértelműen össze kapcsolódtak.

2.2 Az egyszerűen és érthetően megfogalmazott millenniumi fejlesztési célok a **mérsékelt eredmények** ellenére hozzájárultak a figyelemfelkeltéshez és a fejlett országok közvéleményének a mobilizálásához. Az azonban még kevésbé világos, hogy a közvéleménynek ez a támogatása megnyilvánul-e a fejlesztési segély növelésében, a korrupció elleni hatékony küzdelemben, a legnagyobb fejlődési lemaradással küzdő országok felé mutató irányváltásban, valamint hogy a megközelítés igazodik-e a háborúk vagy belső konfliktusok által gyengített országok helyzetéhez.

⁽⁹⁾ Az EGSZB véleménye: Kereskedelem és élelmiszerbiztonság, előadó: Mario CAMPLI, társelőadó: Jonathan PEEL, HL C 255., 2010.9.22., 1–9. o.

⁽¹⁰⁾ Európai jelentés a 2013. évi fejlődésről. „2015 után: globális cselekvés az inkluzív és fenntartható jövő érdekében”.

⁽¹¹⁾ Az EGSZB véleménye: „Az uniós energiaszigetek összekapcsolása: növekedés, versenyképesség, szolidaritás és fenntarthatóság az EU belső energiapiacán”, előadó: Pierre-Jean Coulon, HL C 44., 2013.2.15., 9–15. o.

⁽¹²⁾ Az EGSZB véleménye: „Szociális védelem a fejlesztési politikában”, HL C 161., 2013.6.6., 82–86. o.

2.3 Területek, egyenlőtlenségek és szegénység. A szegénységi mutatóra vonatkozóan az EGSZB fenntartásainak ad hangot annak kapcsán, hogy a napi 1,25 \$-nál alacsonyabb jövedelmi mutatót használják a mélyszegénység csökkenésének megítélésére, valamint hogy nemzeti átlagokat számolnak. Ezek az eszközök elfedik a nemzeti társadalmakban létező és mélyen gyökerező, **belső egyenlőtlenségeket** és az egyes **területek közötti különbségeket**, amelyek különösen hátrányosak a vidéki területeken élőkre nézve, akik számára ugyanakkor lehetővé kellene tenni a vidéken maradást, valamint hogy **vidékfejlesztés** révén be tudják fogadni a következő évtizedek demográfiai növekedésének egy részét. Másrészt a **helytelenül irányított urbanizáció** fokozza és táplálja a növekvő városi szegénységet, valamint szükségessé teszi jobb minőségű elemzések elvégzését.

2.4 A nemek közötti egyenlőség továbbra is mindenféle változás alapvető feltétele⁽¹³⁾, nem csupán azért, mert a nők helyzetén javít, hanem azért is, mert a nők megkülönböztetése minden más egyenlőség alapja és azok következményeit súlyosbítja. A megkülönböztetésmentességre adott válaszok, vagyis a **nők jogai** alapvető fontosságúak a társadalmi átmenetekhez. A nők békéhez, fejlődéshez, gazdasági tevékenységekhez és a biztonsághoz való hozzájárulása a jövőbeli menetrend fő erősségévé válhat. Ezeket az értékeket mindenkinek, férfiaknak és nőknek egyaránt el kell ismerniük.

2.5 Számszerűsíthető eredmények és módszertani eszközök. Az aktualizált menetrendet megfelelő célkitűzésekre és előrehaladási mutatókra kell bontani. A millenniumi fejlesztési célok rendszeresen megjelenő nyomonkövetési jelentései nyilvánvalóvá tették az elért fontos eredményeket és a hiányságokat. **Az értékelések minősége meghatározó e** célkitűzésekben alapuló **igazgatási módszer számára**. A jövőbeli menetrendhez javítani és harmonizálni kell a nemzeti statisztikai rendszereket, különös tekintettel a nemekhez kapcsolódó és a fogyasztókkal élő személyekre vonatkozó adatokra. Ehhez javítani kell a népszámlálást és **minőségi felméréseket** kell végezni, különösen az oktatás területén.

2.6 A GDP-n túl. A 2015. utáni időszakra szóló menetrend esetében a fenntartható fejlődésre vonatkozó és a jólétet definiáló mutatóknak⁽¹⁴⁾ inkább **korlátozott számú gazdasági, társadalmi és környezeti mutatóból** kellene állniuk, mint egy egyetlen összesített mutatóból. Nemzeti szinten más mutatókat is hozzá lehet rendelni a GDP-hez, ahogy azt teszik a legkevésbé fejlett országok meghatározása esetében. Ebbe beletartoznak az emberi erőforrás hátrányának és a gazdasági sebezhetőségnek a kritériumai vagy a humán fejlettségi mutató, és nem régóta az egyenlőtlenségekre vonatkozó mutató, amelyet az UNDP dolgozott ki.

A gazdasági politika, a jólét és a társadalmi haladás közötti szakadék áthidalása érdekében a **GDP mellett kiegészítő mutatókra** kell támaszkodni. Egy új megközelítés szerint fel kell vázolni a haladás egyes elemeit, a nemzeti számviteli rendszereken belül figyelembe kell venni a szociális és környezeti

dimenziókat is, összetett mutatókat kell alkalmazni, és meg kell határozni a főbb mutatókat. Hiányzó elem továbbra is azonban **olyan hatékonysági és elszámoltathatósági eszközök kifejlesztése**, amelyek a politikai és költségvetési választásoknak a mutatók teljesítményével való összeegyeztetéséhez szükségesek. A jólét és a haladás mérése nem csupán technikai kérdés. A „jólét” fogalmának értelmezése önmagában is felfedi egy társadalom kollektív preferenciáit és alapvető értékeit. Ahhoz, hogy ki lehessen választani a mutatókat, az egyetemi tanulmányokhoz polgárokat és civil társadalmi szervezeteket kell hozzárendelni, hogy meghatározzák a mutatókat és azok alkalmazását.

2.7 Az állami hatóságok, a központi kormányok és a helyi önkormányzatok feladata, hogy biztosítsák **az alapvető szociális védelem alapelveinek** teljesülését, hogy az emberek meg tudjanak birkózni a mindennapi élet legfőbb kockázataival, különösen az egészségügy és a fogyatékosok, a nyugdíjasok és a munkanélküliség területén. A civil társadalmi szervezetek (szakszervezetek, nem kormányzati szervezetek, alapítványok, biztosító egyesületek, szövetkezetek, kkv-k, családi vagy fogyasztóvédelmi szövetségek) szerződhetnek az állami hatóságokkal annak érdekében, hogy meghatározó szerepet töltsenek be a szolgálatok megtervezésében, nyomon követésében, biztosításában, és hogy állami támogatásban részesüljenek, különösen a legkevésbé fejlett országok esetében.

3. Emberi jogok, a civil társadalmi részvétel, demokratizálódás és megállapodáson alapuló együttműködés/a szereplők közötti partnerség a 2015. utáni menetrend középpontjában

3.1 Demokratizálódás és emberi jogok – az inkluzív társadalmak és fenntartható gazdaságok irányába mutató átmenet alapelemei. Továbbra is a demokratizálódási törekvések folyamatos támogatása a legjobb útja a nyitott, átlátható és a polgárainak számot adó, nyitott társadalmak kialakulásának. A 21. század nyitott társadalmában a jelentős változtatások megvalósíthatatlanok **az érintett szereplők részvétele, adaptációja, támogatása és együttes felelősségvállalása** nélkül. A demokrácia és az emberi jogok előmozdításának finanszírozási eszköze, valamint a civil társadalomnak a fejlődésben játszott szerepéről szóló közlemény keretében az EGSZB üdvözli, hogy növekvő figyelmet szentelnek a független civil társadalom létrejöttének,⁽¹⁵⁾ és hogy lehetővé teszik ezáltal a **korruptió elleni küzdelmet – a korruptió forrásától függetlenül** –, a polgárokkal szembeni beszámolási kötelezettséget, a gazdasági szereplőknek a hatástanulmányokba és a kereskedelmi megállapodások nyomon követésébe történő bevonását, a női jogok védelmezői reagálóképességének megerősítését, és a környezetvédők támogatását.

3.2 Átláthatóság és a partnerországok elszámolási kötelezettsége, a jövőbeli menetrend alapjai. A millenniumi fejlesztési célok, majd később a **hatékony segítségnyújtásra** irányuló menetrend (Párizsi elvek, Accra, Busan) mind hozzájárultak a partnerországok elszámolási kötelezettségének a

⁽¹³⁾ A nemek közötti egyenlőség az EU 2010–2015 közötti időszakra szóló fejlesztési politikájában.

⁽¹⁴⁾ Az EGSZB véleménye: „A GDP-n innen és túl – a civil társadalom bevonása a kiegészítő mutatók kidolgozásának folyamatába”, előadó: Stefano PALMIERI, HL C 181., 2012.6.21., 14–20. o.

⁽¹⁵⁾ Az EGSZB véleménye: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a demokrácia és az emberi jogok világszintű előmozdítása finanszírozási eszközének létrehozásáról”, előadó: Giuseppe Antonio Maria IULIANO, HL C 11., 2013.1.15., 81–83. o.

megerősítéséhez és a törekeny helyzetű államok különleges helyzetének a figyelembevételéhez. A jövőbeli menetretnak azonban az együttműködés jelentősebb hibáinak az orvoslása érdekében lehetővé kell tennie a támogatást élvező országok számára, hogy a támogatást nyújtó országokkal egyenrangú szereplők legyenek. Főként **a belső konfliktusok vagy a háború által jellemzett helyzeteket, és a természeti katasztrófák következményeként kialakult sérülékenységet** kell különös módon figyelembe venni, és **konkrét válaszokat** kell kidolgozni ezen országok számára az előzetes és elsődleges célkitűzések alapján az intézményi felépítés, valamint a biztonság, a rendőrség és az igazságszolgáltatás garantálásának a területén.

3.3 A társadalmak közötti együttműködés, valamint a szereplők és a nemzetközi hálózatok közötti széles körű cserék fontossága. A többszereplős megközelítés arra ösztönzi mind az Észak, mind pedig a Dél fejlesztési partnereit, hogy túllépjenek a kormányok közötti vállalások hagyományos diplomáciai keretén. A civil társadalmak szélesebb körű bevonásának az alapját **a szerződéses megállapodások vagy a partnereségek adják, amelyekben a különböző szereplők szerződésben rögzítik a célkitűzéseket és az eszközöket.** Ehhez szükséges a **városok**, a helyi önkormányzatok (zöld városok hálózatai, az átalakulóban lévő városok mozgása), a civil társadalmi szervezetek (nem kormányzati diplomáciai tevékenységek, mint például a Riói csúcstalálkozó), a **vállalkozások** bármilyen formája (az üzleti világ, mint például a felelős vagy szociális vállalkozások hálózatai), a nemzetközi **szakszervezeti szövetségek** (a méltányos munkára vonatkozó célkitűzés kulcsszereplői) vagy az egyetemek és **kutatóközpontok** kezdeményezéseinek a nagyobb mértékű figyelembe vétele, a célkitűzések kidolgozásától kezdve, azok végrehajtásán keresztül a nyomon követésükig. Az EGSZB javasolja, hogy a jövőbeli menetretnben ismerjék el **a köz-, magán- és egyesületi partnerek közötti szerződéses megállapodásokat**, és ne hagyják figyelmen kívül a polároktól kiinduló nemzetközi szolidaritási kezdeményezések sokaságát. **E sokféle szereplőnek az egyenrangú bevonása** elengedhetetlen feltétele egy hatékonyabb és inkluzívabb kormányzásnak, amely figyelembe veszi a legszegényebbek hangját.

3.4 Számos megfigyelőhöz hasonlóan, az EGSZB is azt javasolja, hogy **jelentős javításokat hajtsanak végre a jó kormányzás és a demokratikus intézmények terén**, hogy ezáltal megerősítsék a partnerországok szerepvállalását saját nemzeti fejlesztési stratégiáikban. A millenniumi fejlesztési célok lehetővé tették **a fejlődő országok egyes civil társadalmi** számára, hogy megerősítsék tevékenységi helyzetüket, vagy hogy a befektetéshez és a közkiadásokhoz kapcsolódó választásokhoz kapcsolódóan kérdéseket intézzenek kormányuk felé. A jövőbeli fokozottan inkluzív menetretnben meg kell erősíteni részvételüket a szegénység csökkentését célzó stratégiai dokumentumok kidolgozása során is. Emellett innovatív megoldásokra tehetnek javaslatot olyan kérdésekben, mint a tisztességes munka vagy a szociális védelem, valamint **szakmai és tervezésművelési ismereteket** sajátíthatnak el, amelyek hozzájárulnak az államok jobb kormányzásához. Az EGSZB azt javasolja, hogy a kereskedelemösztönző támogatás egy részét **a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek** kereskedelmi **kapacitásainak** a megerősítésére irányítsák, hogy hozzájáruljanak a kereskedelem és az élelmiszerbiztonság kérdéseinek az egyes nemzeti fejlesztési stratégiákba való felvételéhez.

4. Széles körű új konszenzus kialakítása a fenntartható fejlődés irányába történő váltás érdekében

4.1 Globális kormányzás és közös környezeti, társadalmi és gazdasági javak. Az olyan javak vagy szolgáltatások, mint a levegő, a víz, az óceánok, az ökoszisztémák, a tisztességes munka, a szociális védelem, az élelmiszerbiztonság vagy a kereskedelmi szabályok: mind globális célkitűzések, és ezért a közlemény „*az élet alapjait képező erőforrásaiként*” tekint rájuk, és ismerteti azokat a mellékletben. Ezeket a globális közjavakat⁽¹⁶⁾ globális közpolitikák segítségével integrálni kell a 2015 utáni időszakra vonatkozó menetretnbe a fenntartható fejlődés három pilléréhez. Összehangolt globális keretben kell foglalkozni velük, de mindenekelőtt megállapodáson alapuló nemzetközi vállalásokkal, finanszírozásokkal és nemzeti cselekvésekkel – amelyek aztán számos kollektív és egyéni helyi kezdeményezésekre osztódnak – kell támogatni azokat.

4.2 A 2050 körüli irányváltáshoz igazított globális finanszírozások sokfélesége. Az ENSZ becslése alapján évi 800 milliárd eurónyi összegre, vagyis a világ GDP-jének az 1,5 %-ára lenne szükség a szegénység és a környezeti kihívások fenntartható kezeléséhez. **A hivatalos fejlesztési segély** ezeknek a nemzetközi finanszírozási igényeknek csupán **10-15 %-át tudná fedezni.** Ezért elengedhetetlenek bizonyul más belföldi és nemzetközi források felhasználása. A finanszírozási forrásokról szóló jövőbeli közlemény keretében komolyan foglalkozni kellene a **nemzetközi adóbevételek** kérdésével, amelyek lehetővé teszik a szükséges források átlátható és előrelátható mozgósítását a szegénység felszámolása, a környezet védelme és a globális közjavak kezelése érdekében. Az innovatív finanszírozásokat és a pénzügyi tranzakciókra kivetett adókat – amelyek egy ilyen politikának a kezdetét jelölik – elsősorban ezeknek a globális kihívásoknak a kezelésére kellene fordítani. Ezen túlmenően a belföldi adóbevételek mozgósítása és a **migránsok pénztalálásainak** hatékony tevékenységekre való fordítása továbbra is elengedhetetlen feltétele a helyileg meghatározott célkitűzések irányába való haladásnak.

4.3 Több munkahelyet a zöld és inkluzív gazdaságban. A jelenlegi gazdasági visszaesés komolyan veszélyezteti a millenniumi fejlesztési célokat 2015-ben, a munkahelyekre és a vállalkozásokra gyakorolt messzemenő hatása miatt. A válság ugyanakkor lehetőséget adhat arra is, hogy több lépést tegyenek a zöld gazdaság irányába, amely képes arra, hogy a fenntartható fejlődés felé mutató irányváltást váltson ki. E tekintetben az **ILO Globális Foglalkoztatási Paktuma** egy olyan új eszköz, amelynek feladata a foglalkoztatási potenciállal rendelkező irányváltás felgyorsítása azáltal, hogy ösztönzi a munka és a képességek iránti keresletet, általánosan bevezet egy szociális védelmi minimumot és a méltányos munkára vonatkozó nemzeti terv révén integrálja az informális ágazatot.

4.4 A világ mezőgazdaságának témáját különösen elhanyagolták a nemzetközi pénzügyi intézmények a millenniumi célok kidolgozása során. Rendkívül sürgősen újra ki kell egyenlíteni azokat a munkahelyteremtő befektetéseket, amelyek a családi és az ökológiai agrárgazdálkodást célozzák.

⁽¹⁶⁾ A közlemény melléklete tartalmazza a legfőbb globális közjavak tipológiáját.

4.5 **A vállalkozások szerepe az éves fenntarthatósági jelentés felé történő átmenetben.** A magánszektor az ENSZ-en belül a 2000-ben létrehozott Globális Megállapodás nevű kezdeményezés képviseli. Célja, hogy **a vállalkozásokat szociális felelősséggel ruházza fel, és hogy a millenniumi fejlesztési célokat szolgálja.** Jelenleg 8 700 részt vevő vállalkozást tömörít 130 országból, amelyek a munkajoghoz, az emberi jogokhoz, a környezethez és a korrupció elleni küzdelemhez kapcsolódó vállalásokat tettek. Az olyan önkéntes vállalkozások, mint például a fenntartható fejlődésnek a vállalkozások szintjére való lefordítása, fontos szerepet játszanak az alvállalkozói láncokban. Az EGSZB a fenntartható fejlesztési célok végrehajtásához innovatív megoldásnak tartja az olyan kezdeményezéseket, amelyek a környezettudatos tervezésre és termelésre, az ökológiai józanságra vagy a méltányos kereskedelemre és a természeti forrásokkal való takarékosagra vonatkoznak ⁽¹⁷⁾. Az EGSZB tehát a Rio+20 nyilatkozatban foglalt ajánlás végrehajtását javasolja, amely annak általánosítását irányozza elő, hogy a vállalkozások évente a pénzügyi jelentéssel együtt egy vállalati fenntarthatósági jelentést (Corporate Sustainability Report) is készítsenek.

5. Fenntartható gazdasági fejlődés: a magánpartnerek felelősséggel való felruházása és szerepük megerősítése

5.1 Annak ellenére, hogy a válság kezdetén megkísérelték a protekcionista tendenciák újbóli bevezetését, a nemzetközi rendszer általánosan elkerülte a korlátozó kereskedelmi gyakorlatokat. A **fejlődéshez kapcsolódó többoldalú tárgyalások** zsákutcába jutása ugyanakkor mély aggodalmat kelt az LCD-országok érdekei közötti különbségek tekintetében. A **feltörekvő országok** a kereskedelem bővülésének fő nyertesei, noha ezáltal belső egyenlőtlenségeik tovább fokozódnak, kivéve néhány olyan országot, mint például Brazília (az újraelosztási politikáknak és a szegénység elleni küzdelemnek köszönhetően).

Kelt Brüsszelben, 2013. május 23-án.

5.2 Ezzel szemben a kereskedelmi nyitás számos fejlődő országban, ahol elegendő mezőgazdasági termék és nyersanyag áll rendelkezésre – a diverzifikáció, a feldolgozás és az **infrastruktúrák** hiánya miatt – nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az AKCS-országokkal való gazdasági partnerségi megállapodások holtpontra jutottak. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy míg az EU által a legkevésbé fejlett országoknak (LDC-országok) biztosított **preferenciális piacrajtás** ⁽¹⁸⁾ nagyon szerény hasznot hajt, addig a többoldalú együttműködési módként alkalmazott **kereskedelem-ösztönző támogatás** egyre nagyobb jelentőséget nyer. Az EGSZB javasolja, hogy bátorítsák a **kereskedelem megkönnyítését**, amelyről a WTO-n belül már megállapodásokat kötöttek, **valamint** ösztönözzék a feltörekvő országokat arra, hogy általánosan, jogok és kvóták nélkül megnyissák kereskedelmüket az LCD-országok előtt.

5.3 Az EGSZB javasolja, hogy az EU tegye kereskedelmi gyakorlata szerves részévé **az élelemhez való jog** elvét ⁽¹⁹⁾, valamint kezdeményezzen megfelelő egyeztetési eljárást a WTO-n belül és más jelentős kereskedelmi partnereivel, hogy ezek az elvek szerkezetileg integrálva legyenek a többoldalú és a kétoldalú tárgyalásokba. Az EGSZB ezen túlmenően, bármely dohai megállapodástól függetlenül, a környezetbarát áruk és szolgáltatások liberalizációját javasolja, valamint a „zöld” technológiák átadását kétoldalú kereskedelmi megállapodások keretében ⁽²⁰⁾.

5.4 A gazdasági szereplők mellett az infrastruktúráknak is határozottan a fenntartható fejlődésre kell összpontosítaniuk. Ehhez kapcsolódóan **az infrastruktúrák** ⁽²¹⁾ és a **cserét szolgáló hálózatok kiépítése** segíthet a külföldi befektetők vonzásában, támogathatja a kvv-k fejlődését, ösztönözheti a nyersanyag-feldolgozóipart, valamint fejlesztheti az elektronikus kereskedelmet.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Concord tanulmány: A magánszektor hozzájárulása a fejlődéshez, 2012. december.

⁽¹⁸⁾ Az EGSZB véleménye: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az általános tarifális preferenciák rendszerének alkalmazásáról”, előadó: Jonathan PEEL, HL C 43., 2012.2.15., 82–88 o.

⁽¹⁹⁾ Az EGSZB véleménye: „Kereskedelem és élelmiszerbiztonság”, HL C 255., 2010.9.22., 1–9. o.

⁽²⁰⁾ Az EGSZB véleménye: „Nemzetközi kereskedelem és éghajlatváltozás”, HL C 21., 2011.1.21., 15–20. o.

⁽²¹⁾ EGSZB-vélemény: „EU–Afrika-stratégia”, HL C 77., 2009.3.31., 148–156. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek árának szabályozását, valamint a nemzeti egészségbiztosítási rendszerekbe történő befogadásukat szabályozó intézkedések átláthatóságáról

(COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD))

(2013/C 271/29)

2013. április 8-án a Tanács, és 2013. április 16-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek árának szabályozását, valamint a nemzeti egészségbiztosítási rendszerekbe történő befogadásukat szabályozó intézkedések átláthatóságáról

(COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD)).

Mivel az EGSZB a 2012. július 12-én elfogadott CESE 1573/2012. sz. véleményében (*) már nyilatkozott a fenti javaslat tárgyában, a 2013. május 22.–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a 2013. május 22-i ülésnapon) 161 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy nem dolgoz ki újabb véleményt a témában, hanem az említett dokumentumban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

(*) Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek árának szabályozását, valamint a nemzeti egészségbiztosítási rendszerekbe történő befogadásukat szabályozó intézkedések átláthatóságáról, HL C 299., 2012.10.4., 81. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 450/2008/EK rendeletnek (Modernizált Vámkódex) az alkalmazási időpont tekintetében történő módosításáról

(COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD))

(2013/C 271/30)

2013. április 15-én az Európai Parlament, illetve 2013. április 18-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 450/2008/EK rendeletnek (Modernizált Vámkódex) az alkalmazási időpont tekintetében történő módosításáról

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD).

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és a 2012. május 23-án elfogadott, CESE 1297/2012 számú véleményében (*) már nyilatkozott arról, ezért a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 161 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javasolt szöveggel kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki, amelyben az említett dokumentumban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

(*) HL C 229, 2012. július 31., 68. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unión belüli energiaipari infrastruktúrát érintő beruházási projekteknek a Bizottság részére való bejelentéséről és a 617/2010/EU, Euratom tanácsi rendelet felváltásáról

(COM(2013) 153 final)

(2013/C 271/31)

2013. március 20-án az Európai Bizottság, április 15-én a Tanács, és április 16-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 194. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unión belüli energiaipari infrastruktúrát érintő beruházási projekteknek a Bizottság részére való bejelentéséről és a 617/2010/EU, Euratom tanácsi rendelet felváltásáról

COM(2013) 153 final.

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a május 22-i ülésnapon) 161 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról [valamint az 1198/2006/EK tanácsi rendelet, a 861/2006/EK tanácsi rendelet és az integrált tengerpolitikáról szóló XXX/2011/EU tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről]

(COM(2013) 245 final – 2011/0380 (COD))

valamint Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2013) 246 final – 2011/0276 (COD))

(2013/C 271/32)

2013. május 7-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 42. cikke, 43. cikkének (2) bekezdése, 91. cikkének (1) bekezdése, 100. cikkének (2) bekezdése, 173. cikkének (3) bekezdése, 175. cikke, 188. cikke, 192. cikkének (1) bekezdése, 194. cikkének (2) bekezdése és 195. cikkének (2) alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról [valamint az 1198/2006/EK tanácsi rendelet, a 861/2006/EK tanácsi rendelet és az integrált tengerpolitikáról szóló XXX/2011/EU tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről]

COM(2013) 245 final – 2011/0380 COD,

valamint

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

COM(2013) 246 final – 2011/0276 COD.

Mivel az EGSZB megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, amely az ETHA összehangolására irányul a kohéziós politika hatályos jogszabályaival, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2013. május 22–23-án tartott, 490. plenáris ülésén (a 2013. május 22-i ülésnapon) 161 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2013. május 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

<u>Közleményszám</u>	Tartalom (folytatás)	Oldal
2013/C 271/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak a vámunió helyzetéről (COM(2012) 791 <i>final</i>)	66
2013/C 271/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv: Európai társasági jog és vállalatirányítás – a részvényesek nagyobb szerepvállalását és a fenntartható vállalatokat szolgáló modern jogi keret (COM(2012) 740 <i>final</i>)	70
2013/C 271/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – „Vállalkozás 2020” cselekvési terv – A vállalkozói szellem felélénkítése Európában (COM(2012) 795 <i>final</i>)	75
2013/C 271/15	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fogyasztási cikkek biztonságosságáról, valamint a 87/357/EGK tanácsi irányelv és a 2001/95/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (COM(2013) 78 <i>final</i> – 2013/0049 (COD))	81
2013/C 271/16	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a termékek piaci felügyeletéről és a 89/686/EK és a 93/15/EGK tanácsi irányelv, a 94/9/EK, a 94/25/EK, a 95/16/EK, a 97/23/EK, az 1999/5/EK, a 2000/9/EK, a 2000/14/EK, a 2001/95/EK, a 2004/108/EK, a 2006/42/EK, a 2006/95/EK, a 2007/23/EK, a 2008/57/EK, a 2009/48/EK, a 2009/105/EK, a 2009/142/EK, a 2011/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint a 305/2011/EU, a 764/2008/EK és a 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról (COM(2013) 75 <i>final</i> – 2013/0048 (COD))	86
2013/C 271/17	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében – többek között a 2014–2020-as Európai Szociális Alap végrehajtása révén (COM(2013) 83 <i>final</i>)	91
2013/C 271/18	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió tagállamainak külső határait átlépő harmadik országbeli állampolgárok be- és kilépési adatainak rögzítésére szolgáló határregisztrációs rendszer létrehozásáról (COM(2013) 95 <i>final</i> – 2013/0057 (COD)), javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a határregisztrációs rendszer és a regisztráltutas-program tekintetében az 562/2006/EK rendelet módosításáról (COM(2013) 96 <i>final</i> – 2013/0060 (COD)) és javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a regisztráltutas-program létrehozásáról (COM(2013) 97 <i>final</i> – 2013/0059 (COD))	97
2013/C 271/19	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló COM (2011) 607 végleges/2 bizottsági javaslat módosítására (COM(2013) 145 <i>final</i> – 2011/0268 (COD)) és javaslat a Bizottság COM(2012) 496 <i>final</i> javaslatának módosítására – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2013) 146 <i>final</i> – 2011/0276 (COD))	101

2013/C 271/20	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – CARS 2020: cselekvési terv a versenyképes és fenntartható európai gépjárműiparért (COM(2012) 636 <i>final</i>)	104
2013/C 271/21	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Tiszta energiák a közlekedésben: az alternatív üzemanyagok európai stratégiája (COM(2013) 17 <i>final</i>) és javaslat európai parlamenti és a tanácsi irányelvre az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájának bevezetéséről (COM(2013) 18 <i>final</i> – 2013/12 (COD))	111
2013/C 271/22	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentesítéséről (COM(2012) 721 <i>final</i> – 2012/0340 (COD))	116
2013/C 271/23	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – E-egészségügyi cselekvési terv a 2012–2020 közötti időszakra – Innovatív egészségügyi ellátás a 21. században (COM(2012) 736 <i>final</i>)	122
2013/C 271/24	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai digitális menetrend: európai növekedés digitális alapokon (COM(2012) 784 <i>final</i>)	127
2013/C 271/25	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a hálózat- és információbiztonságnak az egész Unióban egységesen magas szintjére vonatkozó intézkedésekről (COM(2013) 48 <i>final</i> – 2013/0027 (COD))	133
2013/C 271/26	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a fluortartalmú üvegházhatású gázokról (COM(2012) 643 <i>final</i> – 2012/0305 (COD))	138
2013/C 271/27	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a közvetlen kifizetésekre a 2013-as naptári év vonatkozásában alkalmazandó kiigazítási mérték 73/2009/EK tanácsi rendelet szerinti rögzítéséről (COM(2013) 159 <i>final</i> – 2013/0087 (COD))	143
2013/C 271/28	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Méltó életet mindenkinek: A szegénység felszámolása és a világ fenntartható jövőjének biztosítása (COM(2013) 92 <i>final</i>)	144
2013/C 271/29	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek árának szabályozását, valamint a nemzeti egészségbiztosítási rendszerekbe történő befogadásukat szabályozó intézkedések átláthatóságáról (COM(2013) 168 <i>final</i> – 2012/0035 (COD))	151
2013/C 271/30	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 450/2008/EK rendeletnek (Modernizált Vámkódex) az alkalmazási időpont tekintetében történő módosításáról (COM(2013) 193 <i>final</i> – 2013/0104 (COD))	152

2013/C 271/31	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unión belüli energiaipari infrastruktúrát érintő beruházási projekteknek a Bizottság részére való bejelentéséről és a 617/2010/EU, Euratom tanácsi rendelet felváltásáról (COM(2013) 153 <i>final</i>)	153
2013/C 271/32	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról [valamint az 1198/2006/EK tanácsi rendelet, a 861/2006/EK tanácsi rendelet és az integrált tengerpolitikáról szóló XXX/2011/EU tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről] (COM(2013) 245 <i>final</i> – 2011/0380 (COD)) valamint Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2013) 246 <i>final</i> – 2011/0276 (COD))	154

Az EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) közvetlen és ingyenes hozzáférést biztosít az Európai Unió jogához. Erről a honlapról elérhető az *Európai Unió Hivatalos Lapja*, valamint tartalmazza a szerződéseket, a jogszabályokat, a jogeseteket és az előkészítő dokumentumokat is.

További információt az Európai Unióról a <http://europa.eu> internetcímen találhat.

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU